

כלל חברה לביטוח בע"מ

דוחות כספיים

ליום 31 במרס

2024

כלל חברה לביטוח בע"מ

דין וחשבון רבעוני
ליום 31 במרס 2024

30 במאי 2024

דוח הדירקטוריון

תמצית דוחות כספיים מאוחדים ביניים

הצהרות מנהלים (SOX)

דוח יחס כושר פירעון כלל ביטוח ליום 31 בדצמבר 2023

כלל חברה לביטוח בע"מ

דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1-2	1. תיאור בעלי השליטה בחברה
1-2	2. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד
1-2	2.1 אירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחריה
1-4	2.2 מידע כספי לפי תחומי הפעילות
1-10	2.3 נתונים עיקריים מהדוחות המאוחדים על המצב הכספי
1-15	3. התפתחויות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כלכלית בתקופת הדוח
1-15	3.1 נתונים כלכליים עיקריים
1-15	3.2 מגמות עיקריות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כלכלית
1-18	4. מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד
1-18	4.1 כללי
1-18	4.2 חיסכון ארוך טווח
1-19	4.3 ביטוח כללי
1-21	5. גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד
1-21	5.1 דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים
1-21	5.2 התחייבויות תלויות
1-21	5.3 הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

דוח הדירקטוריון על מצב ענייני התאגיד לתקופה שהסתיימה ביום 31 במרס 2024 (להלן: "דוח הדירקטוריון") סוקר את השינויים העיקריים בפעילות כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") בשלושת החודשים הראשונים לשנת 2023 (להלן: "תקופת הדוח").

דוח הדירקטוריון נערך בהתאם לתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (פרטי דין וחשבון), התשנ"ח-1998 ובהתאם לחוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "הממונה") ובהתחשב בכך שבידי המעין בו מצוי גם הדוח התקופתי המלא של החברה לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (להלן: "הדוח התקופתי" ו/או "דוחות כספיים שנתיים").

מידע צופה פני עתיד

הדוח התקופתי של החברה המובא להלן עשוי להכיל, בנוסף לנתונים המתייחסים לעבר, גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד, ככל שנכלל, מבוסס, בין השאר, על הערכות והנחות של הנהלת החברה ועל תחזיות עתידיות הקשורות להתפתחויות כלכליות ואחרות בארץ ובעולם, להוראות חקיקה ורגולציה, תחרות בענף, שינויים חשבונאיים ומיסויים והתפתחויות טכנולוגיות. על אף שהחברה סבורה שהנחותיה סבירות נכון למועד הדוח, הרי שאינן ודאיות מטבען ויתכן שבפועל התוצאות יהיו שונות מהותית מאלו שנחזו, ועל כן, קוראי הדוח צריכים להתייחס למידע זה בזהירות המתבקשת.

1. תיאור בעלי השליטה ושינויים בהחזקות בחברה

החברה הינה חברה בת בבעלות מלאה (99.98%) של כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "כלל החזקות" או "החברה האם"), שמניותיה נסחרות בבורסה. במכתב הממונה מיום 8 בדצמבר 2019, נקבע כי אין גורם המחזיק, במישרין או בעקיפין, באמצעי שליטה בכלל החזקות. לפרטים נוספים בדבר ההחזקות בכלל החזקות בתקופת הדוח ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים.

2. הסברי הדירקטוריון למצב עסקי התאגיד

פעילות החברה מושפעת מרגולציה מתמדת ומשינויים ורפורמות רגולטוריות. בנוסף, פעילות החברה ותוצאותיה מושפעות במידה ניכרת משינויים בשוקי ההון, ובין היתר גם משינויים בשיעור בעקום הריבית חסר הסיכון ופרמיית אי הנזילות אשר להם השלכות על ההתחייבויות הביטוחיות ועל תיקי הנכסים הפיננסיים של החברה וכנגזרת גם על דמי הניהול ועל המרווח הפיננסי מהשקעות.

2.1 אירועים מהותיים בתקופת הדוח ולאחריה:

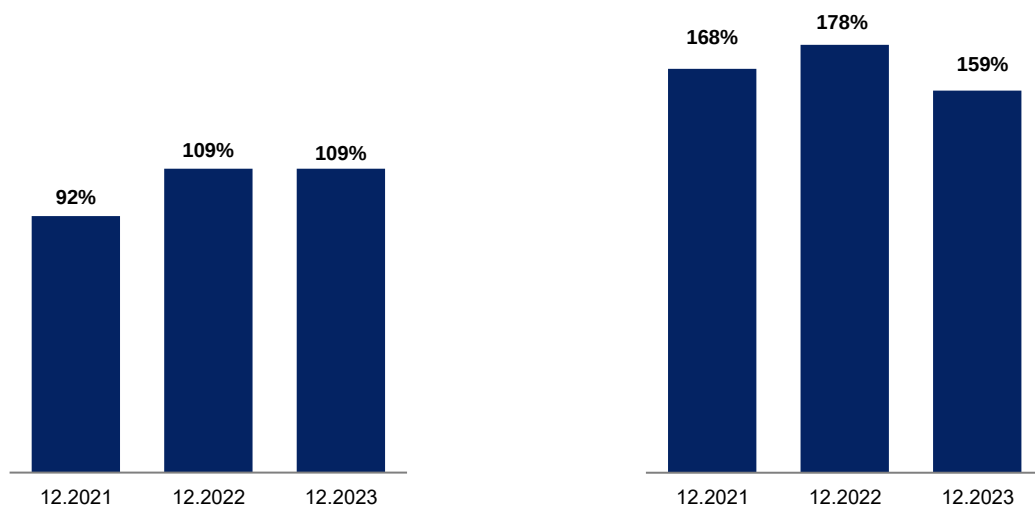
א. יחס כושר פירעון

החברה פירסמה דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2023, במסגרתו היחס ללא הוראות הפריסה הינו 109%, לעומת יחס של 109% ליום 30 ביוני 2023.

בהתחשב בהוראות הפריסה היחס הינו, 156% ליום 31 בדצמבר 2023 לעומת 167% בהתאמה ליום 30 ביוני 2023. לפרטים נוספים ראה סעיף 2.3.3 להלן, וביאור 6 לדוח הכספי.

יחס כושר פירעון ללא ישום הוראות פריסה

יחס כושר פירעון

(1) בהתחשב בפעולות הוניות שהתרחשו לאחר יום 31 בדצמבר 2023 למועד פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר, 2023.

(2) לפרטים בדבר גילוי בדבר מודל סטוכסטי בחישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי של החברה, ראה סעיף 4 להלן.

ב. שווקי ההון ועקום הריבית

התוצאות בתקופת הדוח הושפעו מעליות בשווקי ההון, בעיקר במדדי המניות אשר השפיעו על ההכנסות מהשקעות בתיק הנוסטרו, אף על פי שבפוליסות ביטוח משתתפות ברווחים לא נגבו בתקופת הדוח דמי ניהול משתנים (לחברה קיימת התחייבות למבטחים בסך של כ-0.6 מיליארדי ש"ח לפני מס אשר עד להשלמתה לא תגבה החברה דמי ניהול משתנים, (בסמוך למועד פרסום הדוח היתרה הסתכמה לסך של כ-0.4 מיליארדי ש"ח). בנוסף, בתקופת הדוח חלה ירידה של עקום הריבית חסרת סיכון, בתוספת פרמיה אי נזילות אשר הביאה להגדלת העתודות האקטואריות. לפרטים בדבר השלכות האמור על התוצאות ראה טבלת השפעות מיוחדות בסעיף 2.2 (א) להלן. לפרטים בדבר רגישות הקבוצה לשינויים בשיעורי הריבית ראה ביאור 35 לדוחות הכספיים.

ג. הנפקת כתבי התחייבות נדחים (סדרה יג') והחלפת סדרה י'

בחודש בינואר 2024 הנפיקה החברה למחזיקי כתבי התחייבות (סדרה י') שנענו להצעת רכש חליפין, כתבי התחייבות נדחים (סדרה יג'), בסך כולל של 508 מיליוני ש"ח ע.נ., בדרך של הרחבת סדרה. תנאיהם של חלק מכתבי ההתחייבות סדרה י', שונים מתנאי כתבי התחייבות סדרה יג' ובהתאם טופלו כהחלפת טופלו מכשירי חוב בעלי תנאים שונים מהותית בהתאם להגדרת התקן, ובהתאם נוצר לחברה הפסד בסך של כ-1.6 מיליוני ש"ח.

בנוסף, לאחר תאריך הדיווח, בחודש באפריל 2024, הנפיקה החברה לציבור 465 מיליוני ש"ח ע.נ. כתבי התחייבות נדחים (סדרה יג'), בדרך של הרחבת סדרה קיימת. לפרטים נוספים ראה באור 6 לדוחות הכספיים הביניים.

ד. מלחמת חרבות ברזל

בהמשך לאמור בבאור 39(ד) בדוחות הכספיים לשנת 2023, המשק הישראלי ממשיך להתנהל בשגרת מלחמה. המשק חזר לפעילות כמעט מלאה, מלבד האזורים אשר נפגעו באופן ישיר מאירועי ה-7 באוקטובר וכן באזור צפון הארץ, אשר תושביהם עדיין מפונים מבתיהם ועסקים באזורים אלה טרם חזרו לפעילות.

דירוג האשראי של ישראל

חברת הדירוג עדכנו את דירוג מדינת ישראל ותחזיות הדירוג שלהן על רקע החרפת העימות בין ישראל לאיראן והסיכונים הגיאופוליטיים עמם מתמודדת ישראל מאז פרוץ המלחמה באופן הבא: "מודי's" הודיעה בחודש פברואר 2024 על הורדת דירוג האשראי של החוב של מדינת ישראל מ-A1 ל-A2- ועל אופק דירוג שלילי. הורדת דירוג האשראי ושינוי אופק הדירוג ל"שלילי" שיקפו בעיקר, כפי שהסבירה סוכנות הדירוג, את חוסר הוודאות לגבי ההשלכות הכלכליות של המלחמה, מועד ואופן סיום המלחמה והשינוי במצב הפיסקלי. בנוסף, לאחר תאריך הדיווח, בחודש אפריל, 2024 חברת דירוג האשראי הבינלאומית S&P הודיעה על הורדת הדירוג של ישראל מרמת AA- ל-A+ והותירה את תחזית הדירוג שלילית. כמו כן, לאחר תאריך הדיווח, בחודש אפריל, 2024 חברת דירוג האשראי הבינלאומית פיץ' הותירה את דירוג האשראי של ישראל ברמה של A+ אולם שינתה את תחזית הדירוג מיציבה לשלילית.

השפעה על הדוח הכספי

בתקופת הדוח ונכון למועד פרסום דוח כספי זה לא חלו שינויים מהותיים בנוגע להשפעות המלחמה על תוצאותיה הכספיות של החברה.

הקבוצה חשופה מתוקף פעילותה לתנודות בשווקים הפיננסיים, להאטה בפעילות במשק הישראלי ולסיכונים אחרים הנובעים מהמלחמה. קיים קושי להעריך את התמשכות והיקף המלחמה ואת השפעתה האפשרית על הפעילות הכלכלית ברחבי המדינה, על שווקי ההון ואת מידת הפגיעה הפוטנציאלית בכושר ההחזר של לקוחותיה הפרטיים והעסקיים של מקס מחד, ואת ההשפעות הממתנות של תוכניות סיוע והקלות אחרות מנגד.

לפיכך, לא ניתן להעריך כעת את היקף ההשפעה המלאה של המלחמה על הקבוצה ועל תוצאותיה.

ה. התפתחויות בשווקים לתקופת הדוח ולאחריה

בתקופת הדוח נרשמו ההכנסות מהשקעות, אשר הביאו לתשואה ריאלית חיובית בפוליסות ביטוח החיים המשתתפות ברווחים ששווקו עד לשנת 2004. עם זאת, כל עוד לא תושג תשואה ריאלית חיובית שתכסה את הפסדי ההשקעות שנצברו לטובת המבטחים, לא תוכל החברה לגבות דמי ניהול משתנים. אומדן דמי הניהול המשתנים שלא ייגבו בשל התשואה הריאלית השלילית עד להשגת תשואה חיובית מצטברת, הסתכם נכון ליום 31 במרס 2024 על כ-0.4 מיליארד ש"ח ועל סך של כ-0.5 מיליארדי ש"ח בסמוך למועד פרסום הדוח הכספי. לא ניתן להעריך את המשך ההתפתחויות בשווקים ואת השפעתן על תוצאות הרבעון השני של 2024 ועל שנת 2024 כולה, ולכן אין באמור כדי להוות כל הערכה לגבי תוצאותיה הכספיות הצפויות של החברה.

2.2 מידע כספי לפי תחומי הפעילות (למידע בדבר מגזרי הפעילות, ראה ביאור 4 בדוחות הכספיים).

להלן פירוט הרווח הכולל בחלוקה למגזרים:

לשנת	1-3		סעיף	במיליוני ש"ח
2023	2023	2024		
מבוקר	בלתי מבוקר			
225	114	64	2.2.1.1	ביטוח חיים
47	6	12	2.2.1.4	פנסיה
10	(3)	5	2.2.1.3	גמל
282	118	81		סך הכל חטיבת חיסכון ארוך טווח
312	(44)	87	2.2.2	ביטוח כללי
(77)	(9)	(32)	2.2.3	בראות
233	59	55	2.2.6	הוצאות מימון
85	30	85	2.2.4	אחר וסעיפים שאינם כלולים בתחומי הביטוח
363	35	166		סך הכל רווח כולל לפני מס
141	9	75		מיסים על הרווח הכולל
221	27	91		סך הכל רווח הכולל לתקופה, נטו ממס
216	25	89		מיוחס לבעלי המניות של החברה
6	1	2		מיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
3.3	1.6	5.3		תשואה להון במונחים שנתיים (באחוזים) *

(*) התשואה להון מחושבת על פי הרווח לתקופה המיוחס לבעלי המניות של החברה מחולק בהון לתחילת התקופה המיוחס לבעלי המניות של החברה.

א. תוצאות החברה בתקופת הדוח

הרווח הכולל לאחר מס לבעלי מניות החברה בתקופת הדוח הסתכם לסך של כ-89 מיליוני ש"ח, לעומת רווח כולל בסך של כ-25 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.
להלן עיקר השינויים בתוצאות ביחס לתקופה המקבילה אשתקד:

תוצאות חיתומיות

בתקופת הדוח נרשם שיפור ברווח החיתומי בכל תחומי הפעילות ובעיקר בענפי ביטוח כללי כתוצאה מעליה בפרמיה ממוצעת וכן משיפור בהתפתחות התביעות וכן חל שיפור ברווחיות פעילות הגמל ופעילות הפנסיה ומנגד נרשמו הפסדים בענף בריאות פרט ומביטוח סיעודי, מול התקופה המקבילה אשתקד כמפורט להלן בסעיפים 2.2.2-2.2.3.

בתקופת הדוח נרשם גידול בדמי הגמולים שהתקבלו מפעילות הגמל ומפעילות הפנסיה, מנגד נרשם קיטון בתקבולים מחוזי השקעה שנובעים, בין היתר, מהתנודתיות בשווקי ההון, כך שסך הפרמיות שהורווחו ברוטו, דמי הגמולים ותקבולים בגין חוזי השקעה הסתכמו לסך של כ-6.5 מיליארדי ש"ח, לעומת סך של כ-6.7 מיליארדי ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של כ-4%.

השפעות פיגנסיות, הכנסות מהשקעות ושווקי ההון:

בתקופת הדוח נרשמו עליות בשוקי ההון אשר השפיעו על התשואות שהחברה השיגה, כך שנרשם מרווח פיגנסי חיובי בביטוח חיים בסך של כ-221 מיליוני ש"ח וכן הכנסות מהשקעות שלא הוקצו למגזרים בסך של כ-102 מיליוני ש"ח לעומת מרווח פיגנסי בביטוח חיים בסך של כ-186 מיליוני ש"ח והפסדים מהשקעות שלא הוקצו למגזרים בסך של כ-45 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

יצוין כי, לאור התשואות השליליות בשווקי ההון אשתקד, החברה לא גבתה בתקופת הדוח ובתקופה המקבילה אשתקד, דמי ניהול משתנים וקיימת התחייבות למבטחים בגין תשואה שלילית בתיק הפוליסות המשתתפות ברווחים בביטוח חיים בסך של כ-0.4 מיליארדי ש"ח, אשר עד להשלמתה לא תגבה כלל ביטוח דמי ניהול משתנים (בסמוך למועד פרסום הדוח, בסך של כ-0.5 מיליארדי ש"ח).

מנגד, בתקופת הדוח נרשם גידול בעתודות הביטוח בשל שינוי של עקום הריבית חסרת הסיכון לרבות פרמיית אי הנזילות והשפעות פיננסיות נוספות, בסך של כ-44 מיליוני ש"ח, לעומת קיטון עתודות בסך של כ-106 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד כמפורט בטבלה להלן.

תשואה להון

התשואה להון במונחים שנתיים בתקופת הדוח עמדה על שיעור חיובי של 5.3%, לעומת שיעור חיובי של 1.6% בתקופה המקבילה אשתקד.

נכסים מנוהלים:

במהלך תקופת הדוח חל גידול בנכסים המנוהלים על ידי כלל פנסיה וגמל, אשר נובע בעיקר מתשואות על הנכסים בתקופת הדיווח. כמו כן, חל גידול משמעותי בהכנסות מדמי הניהול הן בפנסיה והן בגמל ביחס לתקופה המדווחת אשתקד. לפרטים נוספים ראה סעיף 2.2.1.3 ו-2.2.1.4 להלן.

הנכסים המנוהלים על ידי החברה הסתכמו ביום 31 במרס 2024 לסך של כ-332 מיליארדי ש"ח לעומת סך של כ-321 מיליארדי ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול של כ-3%.

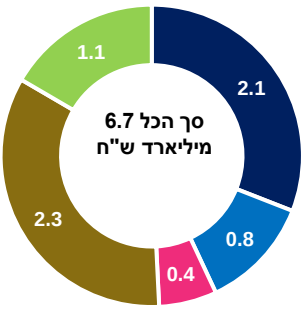
מתוך סך הנכסים כאמור ביום 31 במרס 2024 כ-127 מיליארדי ש"ח נכסים מנוהלים על ידי קרן הפנסיה החדשה לעומת סך של כ-120 מיליארדי ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול של כ-6%.

להלן יפורטו השפעות מיוחדות:

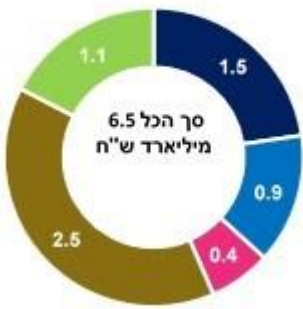
לשנת	1-3		
	2023	2024	
מבוקר	בלתי מבוקר		
במיליוני ש"ח			
ביטוח חיים -			
124	71	2	שינוי שיעור ריבית היוון בחישוב עתודות גמלא
260	33	-	רווח בגין שינוי בעתודות לגמלה בעקבות הגדלת צפי ההכנסות העתידיות (פקטור K)
384	104	2	סך הכל השפעת השינויים בריבית על עתודות גמלא
-	-	-	הפסד בגין שינוי הנחות תמותה בחישוב התחייבויות להשלמה לעתודות גמלא
67	-	-	שינוי הנחות אחרות בחישוב התחייבויות להשלמה לעתודה לקיצבה
(74)	-	-	אומדן השפעות מלחמת חרבות ברזל
377	104	2	סך הכל השפעות מיוחדות ביטוח חיים
83	2	(2)	השפעות פיננסיות על עתודות ביטוח כללי
83	2	(2)	סך הכל השפעות מיוחדות ביטוח כללי
-	-	(44)	השפעות פיננסיות בבחינת נאותות העתודה (LAT)
(102)	-	-	שינוי הנחות אקטואריות בגין שכיחות תביעות סיעוד
(102)	-	(44)	סך הכל סיעוד במגזר בריאות
138	(114)	(44)	סך הכל השפעות מיוחדות לפני מס

ב. פרטים עיקריים נוספים והשפעות עיקריות נוספות לפי מגזרים

פרמיות שהורווחו ברוטו, דמי גמולים ותקבולים לתקופה של 1-3/2023

פרמיות שהורווחו ברוטו, דמי גמולים ותקבולים לתקופה של 1-3/2024

- פרמיות ביטוח חיים
- פרמיות ביטוח כללי
- פרמיות ביטוח בריאות
- דמי גמולים פנסיה
- דמי גמולים גמל

2.2.1. חיסכון ארוך טווח

2.2.1.1. פעילות ביטוח חיים

Q1		ביטוח חיים
2023	2024	
1,652	1,315	פרמיות שהורווחו ברוטו
114	64	רווח כולל
1.8%	1.9%	שיעור הפדיונות של פוליסות ביטוח החיים מעתודה ממוצעת במונחים שנתיים

הקיטון ברווח לעומת אשתקד נובע בעיקר מקיטון בעתודות עקב עליית הריבית חסרת סיכון והשפעות פיננסיות נוספות בסך של כ-2 מיליוני ש"ח בתקופה לעומת קיטון בעתודות בסך של כ-104 מיליוני ש"ח אשתקד.

בתקופת הדוח נרשמה עליה בתשואה ריאלית ברוטו בפוליסות משתתפות ברווחים לשיעור חיובי של 4.13% לעומת שיעור שלילי של 0.57% אשתקד, כך שנרשם מרווח פיננסי חיובי של כ-221 מיליוני ש"ח לעומת מרווח פיננסי חיובי בסך של כ-186 מיליוני ש"ח אשתקד.

רווחי (הפסדי) השקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות משתתפות ברווחים - להלן פרטים בדבר אומדן סכום רווחי (הפסדי) ההשקעה שנזקפו למבוטחים בביטוח חיים וחוזי השקעה משתתפים ברווחים, המחושבים על בסיס התשואה והיתרות של עתודות הביטוח בדוחות העסקיים של החברה (במיליוני ש"ח):

Q1		ביטוח חיים
2023	2024	
364	3,372	רווחי השקעה שנזקפו למבוטחים לאחר דמי ניהול

2.2.1.2. נתונים בדבר הפרמיות שהורווחו, דמי הניהול ומרווח פיננסי בביטוח חיים:

לשנת	Q1		במיליוני ש"ח
	2023	2024	
2023	-	-	דמי ניהול משתנים (*)
594	148	149	דמי ניהול קבועים
594	148	149	סך כל דמי ניהול
658	186	221	סך הכל מרווח פיננסי ודמי ניהול
5,079	1,311	1,197	פרמיות שוטפות
962	341	118	פרמיות חד פעמיות
6,041	1,652	1,315	סך הכל פרמיות שהורווחו ברוטו
91	21	22	פרמיות שוטפות
990	410	129	פרמיות חד פעמיות
1,081	431	151	סך הכל פרמיות בגין חיסכון טהור

(*) נכון ליום 31 במרס 2024 ההתחייבות למבוטחים בגין תשואה שלילית בתיק הפוליסות המשתתפות ברווחים בסך של כ-0.4 מיליארדי ש"ח (ליום 31 בדצמבר, 2023 כ-0.6 מיליארדי ש"ח).

פרטים בדבר שיעורי התשואות בפוליסות משתתפות ברווחים

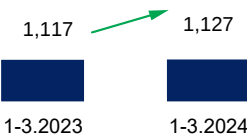
פוליסות שהוצאו בשנים 1992-			פוליסות שהוצאו החל משנת 2004 (קרן י' החדשה)			
Q1			Q1			
לשנת			לשנת			
2023	2023	2024	2023	2023	2024	
3.53	(0.42)	4.14	3.03	(0.57)	4.13	תשואה ריאלית לפני תשלום דמי ניהול
2.66	(0.64)	3.91	2.43	(0.71)	3.98	תשואה ריאלית אחרי תשלום דמי ניהול
6.99	0.66	4.44	6.48	0.51	4.43	תשואה נומינלית לפני תשלום דמי ניהול
6.10	0.44	4.20	5.86	0.36	4.27	תשואה נומינלית אחרי תשלום דמי ניהול

2.2.1.3 פעילות הגמל

Q1		במיליוני ש"ח
2023	2024	
(3)	5	רווח (הפסד) כולל
1,117	1,127	דמי גמולים

הגידול ברווח הכולל בתקופת הדוח נובע מגידול בהכנסות מדמי ניהול כתוצאה מגידול בהיקף התיק המנוהל בעיקר בשל התשואות החיוביות שנרשמו בתקופה בשווקי ההון. כמו כן התשואות החיוביות בשווקי ההון בתקופת הדוח הביאו לגידול בהכנסות מהשקעות של תיק הנוסטרו המיוחס לפעילות וזאת לעומת הפסדי השקעות שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד ואף הקטינו את העלות בשל השלמת תשואה לעמיתי קופת גמל מבטיחת תשואה.

דמי גמולים גמל

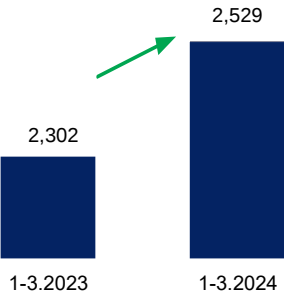
2.2.1.4 פעילות הפנסיה

Q1		במיליוני ש"ח
2023	2024	
6	12	רווח כולל
2,302	2,529	דמי גמולים

הגידול ברווח הכולל בתקופת הדוח נובע מגידול בהכנסות מדמי ניהול מהפקדות בשל הגידול בדמי הגמולים בתקופה וכן מגידול בדמי הניהול מצבירה כתוצאה מגידול בתיק המנוהל, בשל הצבירה החיובית בקרנות הפנסיה ומהתשואות החיוביות שנרשמו בתקופה בשווקי ההון. גידול זה קוזז חלקית מגידול בסעיפי עמלות הסוכנים והוצאות הנהלה וכלליות. כמו כן התשואות החיוביות בשווקי ההון בתקופת הדוח הביאו לגידול בהכנסות מהשקעות של תיק הנוסטרו המיוחס לפעילות וזאת לעומת הפסדי השקעות שנרשמו אשתקד.

הגידול בדמי הגמולים בתקופת הדוח נובע בעיקר מגידול בעסק החדש ובעמיתים הפעילים בקרנות הפנסיה.

דמי גמולים פנסיה

2.2.1.5 בשנת 2023 החלה מגמה אשר המשיכה גם בתקופת הדוח, חל גידול בפדיונות ממוצרי החיסכון לטווח קצר ובינוני המנוהלים על ידי הגופים המוסדיים (פוליסות חיסכון פיננסי, קופות גמל להשקעה וקרנות השתלמות). להערכת החברה, גידול זה נובע משילוב של גורמים, לרבות סביבת הריבית ומצב השווקים בארץ ובעולם, צרכי הלקוחות, יוקר המחיה, ומחלופות השקעה הנובעות מסביבת הריבית הגבוהה. החברה אינה יכולה להעריך בשלב זה, אם מגמת הגידול האמור הינה מתמשכת או זמנית. בנוסף, חל גידול בניודים היוצאים ממוצרי החיסכון של החברה, ובפרט מביטוחי מנהלים וקופות הגמל. לפרטים נוספים בדבר השפעת גורמים שונים על המצב בשווקים ראה סעיף 3 להלן.

2.2.2 ביטוח כללי

להלן התפלגות הפרמיות והרווח הכולל

1-3		
2023	2024	
		ביטוח כללי
945	1,126	פרמיות ברוטו
(44)	87	רווח (הפסד) כולל

הגידול בפרמיה נובע בעיקר מעליית הפרמיה הממוצעת ברכב חובה וברכב רכוש וכן מגידול בעסקים גדולים.

הרווח בתקופת הדוח ביחס להפסד בתקופה מקבילה אשתקד נובע בעיקר משיפור חיתומי ברכב רכוש וענפי רכוש אחרים וכן מגידול בהכנסות מהשקעות ביחס לתקופה מקבילה אשתקד.

1-3		
2023	2024	
		רכב רכוש
302	377	פרמיות ברוטו
(27)	10	רווח (הפסד) כולל
93%	75%	LR ברוטו
86%	76%	LR בשייר
119%	99%	CR ברוטו
115%	100%	CR בשייר

הגידול בפרמיות בתקופת הדוח נובע בעיקר מעליית הפרמיה הממוצעת.

המעבר מהפסד לרווח בתקופת הדוח ביחס לתקופה המקבילה אשתקד נובע בעיקר משיפור חיתומי שנובע מעליית הפרמיה הממוצעת כאמור לעיל וכן מהתייצבות בעלות התביעות ומגידול בהכנסות מהשקעות.

1-3		
2023	2024	
		רכב חובה
196	219	פרמיות ברוטו
(21)	23	רווח (הפסד) כולל

הגידול בפרמיות בתקופת הדוח נובע בעיקר מעליית הפרמיה הממוצעת.

הרווח בתקופת הדוח ביחס להפסד בתקופה מקבילה אשתקד נובע בעיקר משיפור חיתומי בעיקר מעליית הפרמיה הממוצעת וכן מגידול בהכנסות מהשקעות. בנוסף בוצעה הקטנת עתודות בשל השפעת סביבת הריבית בסך של כ-7 מיליוני ש"ח למול הגדלת עתודות בסך כ-4 מ"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

1-3		
2023	2024	
		ענפי רכוש ואחרים
260	355	פרמיות ברוטו
18	37	רווח כולל
35%	32%	LR ברוטו
33%	27%	LR בשייר
57%	50%	CR ברוטו
69%	49%	CR בשייר

הגידול בפרמיות בתקופת הדוח נובע בעיקר מגידול בפוליסות עסקים גדולים.

השיפור ברווח נובע בעיקר משיפור בתוצאות ענפי הפעילות ומגידול בהכנסות מהשקעות.

1-3		
2023	2024	
31	35	ביטוח אשראי
10	12	פרמיות ברוטו
21%	27%	רווח כולל
47%	54%	LR בשייר
		CR בשייר

1-3		
2023	2024	
156	141	ענפי חבויות
(24)	5	פרמיות ברוטו
		רווח (הפסד) כולל

הקיטון בפרמיות נובע בעיקר מקיטון בפרמיה בפוליסות ביטוחי נושאי משרה. המעבר לרווח נובע בעיקר משיפור ברווח החיתומי בין היתר מעליית הפרמיה הממוצעת וכן מגידול בהכנסות מהשקעות ביחס לתקופה מקבילה אשתקד.

2.2.3 ביטוח בריאות

Q1		
2023	2024	
417	435	פרמיות שהורווחו ברוטו
(9)	(32)	הפסד כולל

פרמיות שהורווחו ברוטו:

בתקופת הדוח נרשם גידול בפרמיות בפעילות הפרט. השפעה זו קוזזה כתוצאה מקיטון בפעילות ענף נסיעות לחו"ל לאור מלחמת חרבות ברזל.

הפסד כולל:

הגידול בהפסד הכולל בתקופת הדוח נובע מגידול בהתחייבויות בגין בדיקת נאותות העתודה (LAT) בשל השפעת סביבת הריבית בענף סיעוד בסך של כ-44 מיליוני ש"ח. השפעה זו קוזזה חלקית על ידי שיפור חיתומי בענף סיעוד פרט ועל ידי גידול בהכנסות מהשקעות לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

Q1		
2023	2024	
(6)	(32)	ענף סיעוד – הפסד כולל
(4)	(4)	פרט
		קולקטיביים, לרבות קופות חולים
11	14	ענף מחלות ואשפוז – רווח (הפסד) כולל
(10)	(10)	זמן ארוך
		זמן קצר

סיעוד פרט:

הגידול בהפסד בתקופת הדוח נובע בעיקר מגידול בהתחייבויות בגין בדיקת נאותות העתודה (LAT) בשל השפעת סביבת הריבית בענף סיעוד בסך של כ-44 מיליוני ש"ח. השפעה זו קוזזה מגידול בהכנסות מהשקעות לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

פרטים בדבר רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים בפוליסות ביטוח בריאות מסוג סיעוד משתתף ברווחים:

פוליסות סיעוד משתתף ברווחים			
מסוג פרט וקולקטיב			
לשנת	Q1		
2023	2023	2024	במיליוני ש"ח
70	5	50	רווחי ההשקעה שנזקפו למבוטחים

2.2.4 אחר

1-3		במיליוני ש"ח
2023	2024	
30	85	סך הכל רווח כולל לפני מס

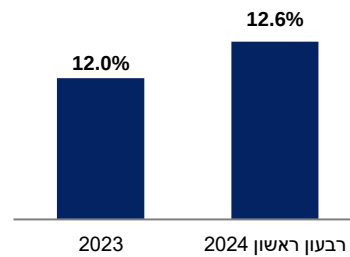
תקופת הדוח- הרווח נובע בעיקר מרווחי השקעות בסך של כ-102 מיליוני ש"ח ומרווחי השקעות בסך של כ-45 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.2.5 הוצאות הנהלה וכלליות ועמלות

בתקופת הדוח נשמרה רמת ההוצאות ביחס לתקופה מקבילה אשתקד. סך הוצאות הנהלה וכלליות, תפעול ועמלות הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ-812 מיליוני ש"ח בדומה לסך של כ-810 מיליוני ש"ח אשתקד וזאת על אף גידול בהוצאות המושפעות מאינפלציה והגידול בפעילות העסקית.

בתקופת הדוח נרשמה עלייה יחסית בשיעור ההוצאות ביחס להכנסות בעיקר בשל הקיטון בהפקדות במוצרי החיסכון הפיננסי לאור המצב בשווקים.

שיעור הוצאות ועמלות ביחס להכנסות*

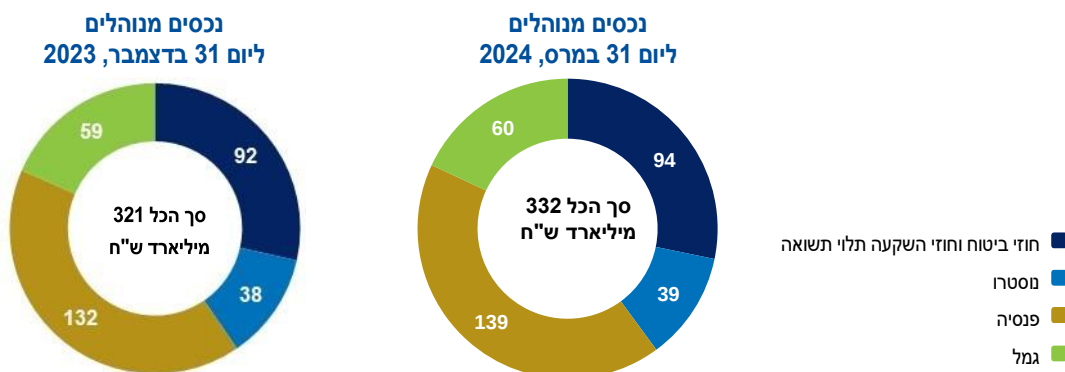
* ההכנסות כוללות פרמיות, דמי גמולים ותקבולים בגין חוזי השקעה.

2.2.6 הוצאות המימון בפעילות שאינה מוקצית למגזרים

הוצאות המימון הסתכמו בתקופת הדוח לסך של כ-55 מיליוני ש"ח לעומת סך של כ-59 מיליוני ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בתקופת הדוח נובע בעיקר משיעור עלייה נמוך יותר במדד המחירים הידוע לצרכן, לעומת אשתקד.

2.3 נתונים עיקריים מהדוחות המאוחדים על המצב הכספי

2.3.1 נכסים מנוהלים

סך הנכסים המנוהלים בקופות הגמל, למעט מסלולי קופות גמל מבטיחות תשואה, קרנות הפנסיה, קרנות הסל ותיקי הלקוחות, אינם נכללים בדוחות הכספיים של החברה. תקבולים בגין חוזי השקעה לא נכללים בסעיף הפרמיות, אלא נזקפים ישירות להתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

לפרטים נוספים בדבר הפרמיות במגזרי הפעילות השונים ראו באור 5 לדוחות הכספיים השנתיים.

2.3.2 התחייבויות פיננסיות

נכון לתאריך המאזן, לקבוצה קיימים כתבי התחייבות נדחים שהונפקו לצרכי הון ויתרות המשמשות לפעילות השוטפת, לחברה אין יתרות חוב מלבד יתרות לפעילות שוטפת.

2.3.3 הון ודרישות הון

א. דרישות הון בהתאם להוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי (ראה סעיף 1 להלן)

על חברות הביטוח בקבוצה חלות הוראות משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II בהתאם להוראות חוזר הממונה "תיקון החוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II שפורסם ביום 14 באוקטובר 2020.

בהתאם לחוזר המאוחד יכלול דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר ו-30 ביוני של כל שנה במסגרת הדוח התקופתי העוקב למועד החישוב.

ביום 30 במאי 2024 אישרה ופירסמה החברה את דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2023 המצורף כנספח לדוח הכספי בהתאם להוראות החוזר המאוחד.

יצוין כי חישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי מבוסס על נתונים ומודלים העשויים להיות שונים מאלה בהם עושה החברה שימוש במסגרת הדיווח הכספי, ואשר מתבססים, בין היתר, על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר. בפרט, וכמפורט בחוזר משטר כושר פירעון כלכלי, חישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי, מבוסס, במידה רבה, על מודל חישוב הערך הגלום. לפרטים נוספים בדבר דרישות ההון שחלות על חברות בקבוצה ראה ביאור 16(ה) בדוחות הכספיים השנתיים.

נכון ליום 31 בדצמבר 2023 סכום הניכוי הופחת כנדרש ועומד על סך של 4,115 מיליוני ש"ח.

למידע נוסף, לרבות תיאור כללי של משטר כושר פירעון כלכלי, העקרונות הכלליים עליהם מבוסס המשטר, מתודולוגיית החישוב של המאזן הכלכלי ושל ההון הנדרש לכושר פירעון, הוראות לתקופת הפריסה, סקירה כללית של הוראות הממונה על שוק ההון הקשורות לדוח יחס כושר פירעון כלכלי, הגדרות מושגים מרכזיים, הערות והבהרות יש לקרוא גם את סעיפים 1, 3.1, 4.1 ו-5.1 לדוח יחס כושר פירעון כלכלי של כלל ביטוח ליום 31 בדצמבר 2023.

יחס כושר הפירעון ליום 31 בדצמבר 2023, אינו כולל את השפעת הפעילות העסקית של החברה בתקופה שלאחר 31 בדצמבר 2023 ועד למועד אישור דוח זה, לפירוט אירועים נוספים בתקופת הדוח ואחריה ראה ביאור 8 בדוחות הכספיים.

החישוב שערכה החברה ליום 31 בדצמבר 2023 בוקר על ידי רואי החשבון המבקרים. הביקורת נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי.

להלן נתונים אודות יחס כושר פירעון וסף הון של כלל ביטוח לפי משטר Solvency II.

1. יחס כושר פירעון כלכלי

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
מבוקר**		במיליוני ש"ח
14,341	14,019	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
8,076	8,976	הון נדרש לכושר פירעון
6,265	5,043	עודף
178%	156%	יחס כושר פירעון כלכלי (באחוזים)
		השפעת פעולות הוניות מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך
		פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי של החברה
-	460	גיוס מכשירי הון
-	(169)	חריגה ממגבלה כמותית
14,341	14,311	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
6,265	5,337	עודף
178%	159%	יחס כושר פירעון כלכלי (באחוזים)

(**) "מבוקר" המונח מתייחס לביקורת שנערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי.

לפרטים בדבר יחס כושר הפירעון ללא יישום הוראות מעבר לתקופת הפריסה, וללא התאמת תרחיש מניות ובדבר יעד יחס כושר הפירעון ומגבלות החלות על החברה לעניין חלוקת דיבידנד ראה סעיף 3 להלן.

2. סף ההון (MCR)

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
מבוקר		במיליוני ש"ח
2,019	2,244	סף ההון (MCR)
10,706	10,272	הון עצמי לעניין סף ההון

3. יחס כושר פירעון ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות

בהתאם למכתב שפירסמה הרשות, בחודש אוקטובר 2017, (להלן - "המכתב") חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפי משטר כושר פירעון כלכלי בשיעור של לפחות 100%, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון חברת הביטוח.

להלן נתונים על יחס כושר פירעון כלכלי של כלל ביטוח כשהוא מחושב ללא הוראות לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות.

יחס כושר פירעון ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות

ליום 31 בדצמבר		
2022	2023	
מבוקר		במיליוני ש"ח
10,984	11,268	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
10,100	10,383	הון נדרש לכושר פירעון
885	885	עודף
109%	109%	יחס כושר פירעון כלכלי באחוזים
		השפעת פעולות הונות מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי של החברה
-	460	גיוס מכשירי הון
-	(460)	חריגה ממגבלה כמותית
10,984	11,268	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
884	885	עודף
109%	109%	יחס כושר פירעון כלכלי באחוזים
		עודף ההון לאור פעולות הונות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי, ביחס ליעד הדירקטוריון (ראה סעיף ב' להלן):
-	110%	יעד יחס כושר הפירעון הכלכלי של הדירקטוריון (אחוזים)
-	(153)	חוסר הון ביחס ליעד

4. עדכון בדבר מודל סטוכסטי בחישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי של החברה

בהתאם למשטר כושר פירעון כלכלי, חישוב התחייבויות הביטוח בוצע בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי, אשר ככלל, בהתייחס להתחייבויות ביטוח חיים ובריאות SLT בוצע בהתאם לפרקטיקת החישוב של ה-EV בישראל^[1]. קביעת ההערכה המיטבית אמורה להתבסס על הערכת ההתפלגות של תוצאות ההערכה האפשריות ("מודלים סטוכסטיים") ובהיעדר נתונים סטטיסטיים מובהקים מתאימים להערכת התפלגות ההערכה המיטבית, השתמשה החברה בתוחלת של כל גורם רלוונטי ("מודלים דטרמיניסטיים").

כחלק מהמשך פיתוח ושדרוג החישובים, בתקופת הדוח, החברה חישה במקביל, בהתבסס על מודל סטוכסטי, אומדן מיטבי של תזרימי התחייבויות ביטוחיות שאינן סימטריות (ובכלל זה זקיפת דמי ניהול משתנים עתידיים^[2]), אשר במידה והיא נכלל בחישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי ליום 31 בדצמבר 2023 השפעתו מוערכת בתוספת של כ-14%, ללא התחשבות בהוראות המעבר, ובתוספת של כ-9%, עם התחשבות בהוראות המעבר.

בהתאם למתווה שנתקבל מהממונה בחודש נובמבר 2023, יישום המודל הסטוכסטי לא יובא בחישוב יחס כושר הפירעון ללא יישום הוראות המעבר, במשך 3 מועדי דיווח, אולם תוסיף החברה גילוי דוח יחס כושר פירעון כלכלי אודות השפעותיו. בשלב זה, החברה בחרה לא לכלול זאת גם במסגרת החישוב עם התחשבות בהוראות המעבר. יצוין, כי נתון זה אינו מבוקר ואינו סקור וכן רגיש לשינויים בעקום הריבית ובהנחות פיננסיות ודמוגרפיות אחרות ויחושב מחדש בכל תקופת דיווח.

כאמור, החברה השלימה את החישוב הסטוכסטי על בסיס יישום מחולל תרחישים כלכלי (Economic Generator Scenario)^[3], לרבות השלמת מבחנים ותהליכי בקרה לדיוק, איתנות ותאימות שוק, כמקובל בחברות בחו"ל המיישמות מודלים סטוכסטיים לחישוב יחס כושר פירעון כלכלי. המודל הסטוכסטי משמש לצורך עריכת אומדן אקטוארי מיטבי של תזרימי התחייבויות ביטוחיות שאינן סימטריות (ובכלל זה זקיפת דמי ניהול משתנים עתידיים). במודל הסטוכסטי, התשואה שמשמשת בסיס לחישוב הינה ללא שינוי לעומת המודל הדטרמיניסטי. עם זאת, חישוב התזרימים במודל הסטוכסטי מביא בחשבון את התנודתיות בתשואות הנכסים הרלוונטים בהתאם להרכבם ולמאפייניהם, לרבות אפיקי ההשקעה, מח"מ והחשיפה למדד ולשערי המט"ח והשפעתם על זקיפת דמי הניהול המשתנים. לצורך בניית המודל הסטוכסטי החברה בחרה מודלים כלכליים הולמים לסוגי נכסיה. בבחירת מודלים כלכליים אלו, כולם ובדיקתם נעזרה החברה בחברות ייעוץ בינלאומיות. כמו כן, רואי החשבון המבקרים בחנו את תהליך החישוב והבקרה הפנימית

ב. מדיניות חלוקת דיבידנד ויעד ההון של החברה

מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה להבטיח את כושר הפירעון שלה ויכולתה לעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים ולשאר בעלי העניין, לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. החברה כפופה לדרישות הון הנקבעות על ידי הממונה.

בחודש יוני 2023 אושרה על ידי דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד בשיעור של 30%-50% מהרווח הכולל של החברה. החלוקה כפופה לכך שהחברה תעמוד ביעד הון מינימלי בהתאם למשטר כושר הפירעון הכלכלי ללא התחשבות בהוראות הפריסה בשיעור של 110% לאחר החלוקה.

זאת בהמשך לקביעת מדיניות ניהול הון אשר על פיה טווח המטרה ליחס כושר פירעון כלכלי של החברה יעמוד בטווח של 150%-170%, כפי שאושר ביוני 2021. בנוסף, נקבע יעד יחס כושר פירעון מינימלי יציבות של 135%. יעדים אלו הינם ליחס כושר פירעון בהתחשב בסכום הניכוי בתקופת הפריסה עד תום שנת 2032 ולאחריה.

מובהר כי אין לראות במדיניות זו התחייבות של החברה לבצע חלוקת דיבידנד.

ג. הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון של החברה (ORSA)

בחודש ינואר 2022 פורסמו מסמך עקרונות ליישום הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון של חברת ביטוח (ORSA) וכן תיקון החוזר המאוחד בעניין דיווח לממונה על שוק ההון – הערכה עצמית של הסיכונים וכושר הפירעון של חברת ביטוח (ORSA).

[1] חישוב ה-EV (Embedded Value, ערך גלום) בישראל נערך על פי הכללים והעקרונות שקבע הממונה אשר אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח ועדה משותפת של חברות הביטוח והממונה אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומחו"ל.

[2] ראה סעיף 6.1.2.3 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה

[3] כמשמעותם בהוראות סימן ב' בשער 5 (חלק, 2 סימן) להוראות משטר כושר פירעון כלכלי.

בהתאם למכתב העקרונות, על החברה לבחון לפחות אחת לשנה ולהגיש לממונה בכל שנה דוח הכולל את קשרי הגומלין בין האסטרטגיה הכללית ותוכנית העבודה השנתית, לפרופיל הסיכון של החברה, מדיניות ניהול הסיכונים, רמת החשיפה הכוללת והלימות כריות הספיגה תחת הנחות ותרשימים שונים. בתוך כך, יש לבחון ולהביא בחשבון את מדיניות ניהול ההון, יעדי ההון ומגוון הכלים לניהול סיכונים המיושמים בחברה. החברה הגישה את הדיווח לממונה בחודש ינואר 2024.

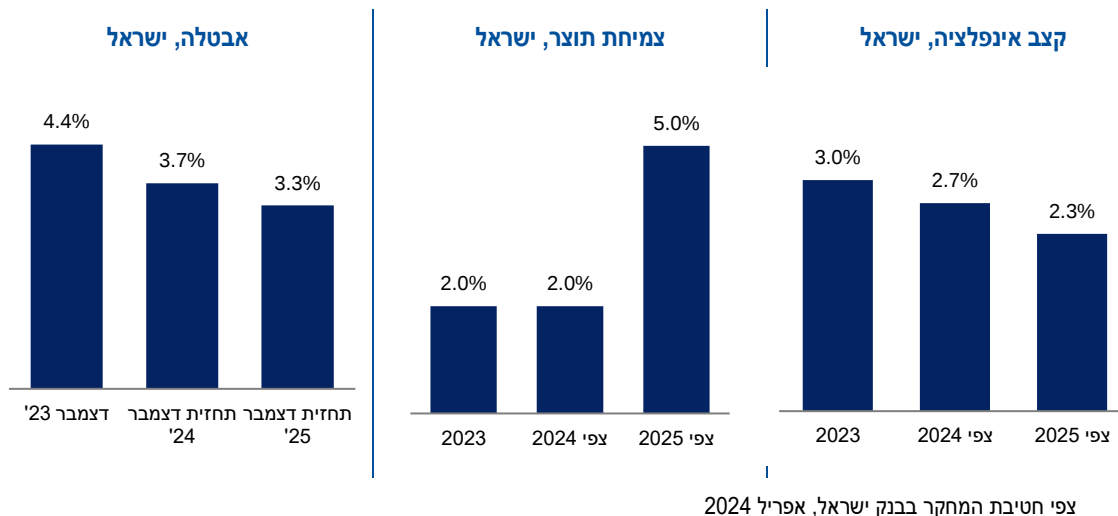
ד. הנפקת כתבי התחייבות נדחים (סדרה יג') והחלפת סדרה י'

בחודש ינואר 2024, הוחלפו כ- 504 מיליוני ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות סדרה י', בדרך של הצעת רכש חליפין, בתמורה להנפקת כ- 508 מיליוני ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות סדרה יג', בדרך של הרחבת סדרה קיימת. תעודות התחייבות סדרה יג' הוכרו (בכפוף למגבלות) כהון רובד 2 של כלל ביטוח, וזאת חלק תעודות התחייבות סדרה י' שהוחלפו ואשר היו מוכרים כהון משני מורכב.

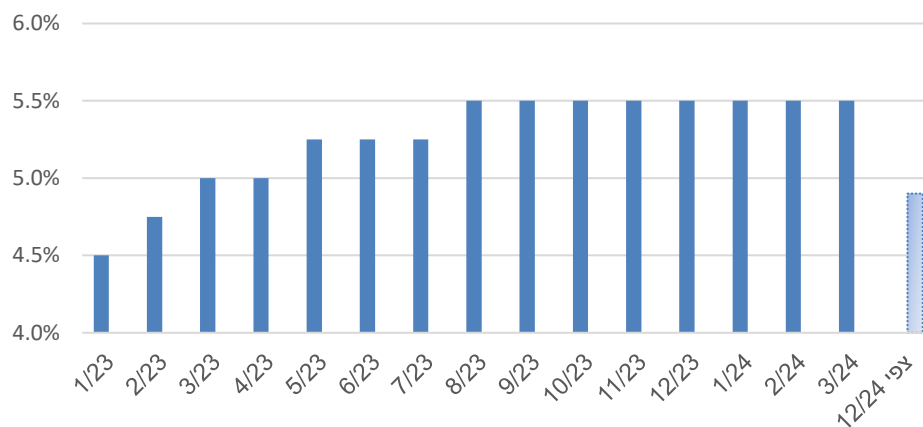
לאחר תקופת הדיווח, בחודש אפריל 2024 הנפיקה החברה לציבור 465 מיליוני ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות (סדרה יג') בדרך של הרחבת סדרה קיימת בתמורה לסך של כ- 460 מיליוני ש"ח. תנאיהן של כתבי ההתחייבות הנוספות, זהים לתנאי כתבי ההתחייבות סדרה יג' הקיימת במחזור. עלויות ההנפקה הסתכמו לסך של כ- 5.1 מיליוני ש"ח לפרטים נוספים ראה ביאור 5 בדוחות הכספיים.

3. התפתחויות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כלכלית בתקופת הדוח

3.1 נתונים כלכליים עיקריים:

ריבית ה-FED, ארה"ב

* נתון דצמבר 2024 הינו קונצנזוס התחזיות ע"פ בלומברג, 8/5/2024

3.2 להלן מגמות עיקריות ושינויים מהותיים בסביבה המאקרו כלכלית בתקופת הדוח ולאחריה:

החל מה-7 באוקטובר, 2023 מצויה ישראל במצב מלחמה, שנכון לכתיבת שורות אלה ממוקדת כנגד ארגוני הטרור ברצועת עזה ובזירת הצפון. גיוס מאות אלפי חיילי מילואים ופנו מבתיים יישובי עוטף עזה וקו העימות בצפון. לפרטים נוספים ראה סעיף 2.1(ד) לעיל.

פרמטר	נתונים לתקופה
התפתחות במשק ובתעסוקה בישראל	בשנת 2023 עלה התוצר במשק ב-2% בהמשך עלייה של 6.5% בשנת 2022. ברבעון הרביעי של 2023 התכווץ התוצר בכ- 21% (בעיקר עקב השפעת פרוץ המלחמה). האוכלוסייה בישראל גדלה ב-2.2% כך שהתוצר המקומי לנפש ירד ב-0.2% (לאחר עלייה של 4.4% בשנת 2022). ע"פ התחזית המקרו כלכלית של חטיבת המחקר בבנק ישראל (אפריל 2024), התוצר צפוי לצמוח בשנת 2024 בשיעור של 2% וב- 5% בשנת 2025, כל זאת תחת ההנחה שהלחימה תתרכז בחזית הדרום ותימשך עד סוף 2024 בעצימות הולכת ופוחתת. הגירעון התקציבי נכון לסוף מרץ 2024 הסתכם ל 6.2% תוצר, לעומת 4.2% תוצר בדצמבר 2023. הגירעון התקציבי באפריל עלה ל-7% תוצר (אך עלה ב-6.7% בהתחשב בדחיית גביית מיסים בשל החגים). יחס חוב/תוצר עומד על 62.1% נכון לדצמבר 2023. ע"פ תחזית בנק ישראל הגירעון בתקציב הממשלה בשנים 2024 ו-2025 צפויים להסתכם ב-6.6% וב-4.6% תוצר ויחס החוב/תוצר צפוי לעלות לרמה של 67% תוצר ב-2024 ולהישאר ברמה דומה גם במהלך 2025. שוק התעסוקה - עם פרוץ המלחמה עלה בחדות שיעור האבטלה הרחב (נתון הכולל, בנוסף על הבלתי מועסקים גם נעדרים זמניים מסיבות כלכליות דוגמת הוצאה לחל"ת) מ-4.2% ל-9.7% בחודש אוקטובר, אך בחודשים שחלפו מאז ירד שיעור האבטלה הרחב ל- 5.3% בחודש מרס 2024. בהתאם לתחזית בנק ישראל, צפוי שיעור האבטלה הרחב לעמוד על שיעור של כ- 3.7% בסוף שנת 2024 ועל 3.3% בשנת 2025. לפי אומדני הלמ"ס לחודש פברואר 2024, השכר הממוצע למשרת שכיר של כלל העובדים ממשיך במגמת העליה והראה עליה של 6.3% בחישוב שנתי בתקופה דצמבר 2023-פברואר 2024. לעומת פברואר 2023 ניכרה עלייה של 9.2%. מספר משרות השכיר לפברואר הינו 3.923 מיליון, ירידה של 1.7% לעומת פברואר 2023 (3.991 מיליון). שוק הדיור - השוואת מחירי העסקאות שבוצעו בחודשים ינואר 2024 – פברואר 2024, לעומת מחירי העסקאות שבוצעו בחודשים דצמבר 2023 – ינואר 2024, נמצא כי מחירי הדירות עלו ב-1.0%. בתחילת פברואר 2024 הודיעה חברת דירוג האשראי Moody's על הורדת דירוג האשראי של ישראל בדרגה אחת לרמה של A2 עם תחזית שלילית. חודשיים לאחר מכן חברת הדירוג S&P הודיעה על הורדת הדירוג של ישראל בדרגה אחת מרמת AA- ל A+, כאשר החברה הביעה חשש מעימות נרחב עם אירן ומגידול בגירעון בשל ההוצאות הגבוהות של המלחמה.
נתוני האינפלציה	בשלושת החודשים הראשונים של שנת 2024 האינפלציה עלתה ב-1% ובשנים עשר החודשים האחרונים מדד המחירים לצרכן עלה ב-2.7%, התואם לתחום יעד יציבות המחירים הקבוע בחוק בנק ישראל.
שערי חליפין	עם פרוץ המלחמה עלתה פרמיית הסיכון של ישראל עלייה חדה, והשקל פוחת משמעותית מול הדולר והאירו. מתחילת 2024 הדולר התחזק בכ- 2% מול השקל והמסחר בדולר שקל מאופיין בתנודתיות גבוהה.
התפתחות שיעור הריבית והתשואות	בינואר 2024 החליטה הוועדה המוניתרית להפחית את הריבית ב-0.25 נקודת אחוז, ל-4.5%. בישיבותיה בפברואר ובאפריל החליטה הוועדה המוניתרית להותיר את הריבית ללא שינוי.

התפתחויות בשוק ההון בישראל ובעולם (במונחי מטבע מקומי)

באחוזים	Q1		לשנת
	2023	2024	
מדדי מניות בישראל			
ת"א 35	3.8	(3.2)	7.8
ת"א 90	4.3	(9.0)	10.9
ת"א 125	4.1	(4.8)	8.3
ת"א צמיחה	3.1	(5.7)	16.7
מדדי אג"ח בישראל			
כללי	3.8	0.0	0.6
תלבוד צמודות	5.9	0.3	1.7
תלבוד שקלי	5.3	(0.7)	1.1
ממשלתי צמוד מדד	(0.4)	0.7	(0.5)
ממשלתי שקלי	1.4	(0.4)	(0.5)
מדדי מניות בעולם			
דאו ג'ונס	13.5	(1.5)	5.6
נאסד"ק	43.6	14.5	9.1
ניקיי טוקיו	28.2	6.5	20.6
קאק פריז	14.8	10.6	8.8
פוטסי לונדון	3.0	1.5	2.8
דאקס פרנקפורט	19.1	10.4	10.4
MSCI WORLD	23.1	6.4	8.5
S&P 500	24.0	7.4	10.2

לפרטים בדבר ההשלכות על התוצאות הכספיות, ראה סעיף 2 לעיל וביאור 5 בדוח הכספי.

התפתחויות במצב הכלכלי בעולם

הרבעון הראשון של שנת 2024 התאפיין בעליה באינפלציה בארה"ב ובשינוי בהערכת השווקים לקצב הורדת הריבית של הבנק המרכזי בארה"ב. המתחים הגיאופוליטיים בעולם נמשכים על רקע מלחמת הסחר, המלחמה בין רוסיה לאוקראינה והמתחות במזה"ת. השפעות מלחמת רוסיה-אוקראינה על הכלכלה הגלובלית אמנם התמתנו וחששות ממשבר אנרגיה באירופה חלפו, אך עם זאת הוטלו מגבלות ייצוא נוספות ע"י ארה"ב כלפי סין בתחום השבבים.

ארה"ב – במהלך הרבעון הראשון האינפלציה בארה"ב הפגיעה כלפי מעלה, מה שגרם לשוק לתמחר מחדש את קצב הורדות הריבית בארה"ב כאשר בתחילת שנת 2024 השוק תמחר 7 הורדות ריבית במהלך שנת 2024 ונכון לתום הרבעון הראשון השוק מתמחר כ-3.5 הורדות בלבד. נתוני התוצר לרבעון הראשון הראו צמיחה בקצב של 1.6%, ירידה מ-3.4% ונמוך מהצפי שעמד על 2.5% (במונחים שנתיים). האינפלציה עומדת נכון לתום הרבעון על 3.5% (במונחים שנתיים) ואינפלציית הליבה עומדת על 3.8%. שוק העבודה ממשיך לשמור על חוזקה, כאשר שיעור האבטלה נותר נמוך על 3.8% (נכון לתום רבעון הראשון של שנת 2024) וניכרת עלייה מתמשכת במספר מקומות העבודה החדשים הנפתחים מדי חודש.

אירופה – הכלכלה בגוש האירו צמחה ברבעון הראשון בקצב של 0.4% (במונחים שנתיים), המהווה שיפור מול רבעון קודם כמו גם שיעור שעלה על הציפיות. הבנק המרכזי הותיר במהלך הרבעון הראשון את הריבית בשיעור של 4.5% לאור האטה באינפלציה באיחוד האירופי (קצב שנתי של 2.4% נכון למרס 2024), נכון לסוף הרבעון הציפיות בשוק מתמחרות 3 הורדות ריבית עד סוף שנת 2024. הבנק ממשיך בצמצום תכניות רכישת האג"ח. שיעור האבטלה התייצב ועומד על 6.5% נכון לפברואר.

סין – הציפיות להתאוששות כלכלת סין עדין לא התממשו, לאור בעיות כלכליות רבות בהן אבטלה גבוהה בקרב הצעירים ומשבר חובות של חברות בעיקר בתחום הנדל"ן. הכלכלה צמחה בקצב של 5.3% במונחים שנתיים. יחד עם זאת, הממשל והבנק המרכזי ממשיכים בשימוש בכלים פיסקאליים ומוניטאריים לעידוד התאוששות הכלכלה. ההגבלות הרגולטוריות ההדדיות בין ארה"ב לסין על ייצוא שבבים לסין ושימוש בשבבים מערביים ממשיכות.

4. מגבלות ופיקוח על עסקי התאגיד

בפרק זה יסקרו תמציות חוקים, תקנות, חוזרים וניירות עמדה מהותיים ביותר, החלים על פעילות החברות בקבוצה ואשר הינם מהותיים לפעילותן, שפורסמו על ידי הכנסת, הממשלה או הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון, לפי העניין, לאחר מועד פרסום הדוחות הכספיים השנתיים.

4.1 כללי

4.1.1 טיטות תקנות לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות (גוף פיננסי) (תיקון מס' 1), התשפ"ד-2024

בהמשך לאמור בסעיף 10.2.1 לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוחות התקופתיים של החברה לשנת 2023, בדבר הוראות החוק לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות, התשע"ד-2013 (להלן: "חוק הריכוזיות") אשר הטילו מגבלות על החזקה במקביל של גופים פיננסיים וגופים ריאליים, בדבר עמדת רשות שוק ההון והצוות לבדיקת הריכוזיות כי יש לראות בתאגיד הנפקה של מבטח כגוף פיננסי, ובדבר הפרסומים בדבר עמדת ועדת הריכוזיות בנוגע להגדרת תאגיד הנפקה של מבטח כגוף ריאלי -

בחודש מאי 2024 פורסמה טיטות תקנות לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות (גוף פיננסי) (תיקון מס' 1), התשפ"ד-2024, במסגרתה מוצע להרחיב את רשימת הגופים שתיכלל בהגדרת "גופים פיננסיים" בחוק הריכוזיות, באופן שבין היתר תכלול ההגדרה גם תאגיד הנפקה של מבטח.

ככל שטיטות התקנות תתקבל ותהפוך לנוסח מחייב, יהיה בכך כדי להביא להגדרת כללביט מימון כגוף פיננסי, באופן שיביא לכך שהיקף התחייבויות לא יימנו ביחד עם יתר ההתחייבויות של כלל החזקות ושל התאגידים הריאליים בשליטת קבוצת כלל החזקות, ויאפשר לכלל החזקות להמשיך להחזיק בחברה ובכללביט מימון גם במקרה שבו היקף ההתחייבויות הכולל שלהן יעברו את רף ההתחייבויות המותר לגוף ריאלי המחזיק בגוף פיננסי משמעותי.

4.1.2 תזכיר תובענות ייצוגיות

בהמשך לאמור בסעיף 10.2.5 לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוחות התקופתיים של החברה לשנת 2023, בדבר המלצות הצוות הבין-משרדי לבחינת ההסדרים הקבועים בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, בחודש מאי 2024 פורסם תזכיר חוק תובענות ייצוגיות, במסגרתו מוצע לעגן בחקיקה את המלצות הצוות.

במסגרת התזכיר מוצע, בין היתר, לקבוע כהוראת שעה מנגנון שיחייב פניה מוקדמת לנבטעת בטרם הגשת בקשת אישור תובענה כייצוגית וזאת בסוגי עילות ותביעות מסוימות, לרבות תשלום אגרה על עצם פנייה מוקדמת כאמור; לקבוע מגבלות לגבי הגשת תביעות לקבלת סעד של פיצוי בסוגי עילות ותביעות מסוימות; להסמיך את ביהמ"ש להורות על מחיקת בקשות קנטרניות וטורדניות בכל עת; לקבוע כללים אחידים וברורים לגמול ושכר טרחה, ובכלל זאת ביטול האפשרות להסתלקות מתוגמלת והתניית תשלום שכ"ט לב"כ מייצג ביישום הסדר הפרשה; קביעת מנגנון המאפשר הגשת בקשות נוספות באותו עניין לשם בחירת התובענה והעו"ד המוביל על ידי בית המשפט בעילות מתחום דיני ניירות ערך; קביעת מנגנונים בנוגע לפיצוי בין חברי הקבוצה, לרבות סעד בעין; קביעת מנגנון מסודר לאישור הסדר פרשה על ידי מגשר; קביעת מתווה לפסיקת שכר טרחה וגמול למבקש או לתובע הייצוגי; חובת קביעת הוצאות משפט על המבקש או בא כוחו במקרה שבו בקשת אישור/תביעה ייצוגית הוגשה או נוהלה בחוסר תום לב; חיוב תובע ייצוגי לציין את מספר התובענות הייצוגיות שהוגשו בידי בשנה קלנדרית והגבלתן ל-5 תביעות בשנה; מתן אפשרות לארגונים להגיש תביעות ייצוגיות; וקביעת חובה לשקול שיקולים נוספים בעת בחינת בקשה לאישור נגד מבטח או חברה מנהלת שעילתה היא הפרתה של חוזר חיסכון ארוך טווח (כהגדרתו בתזכיר), כגון קיומה של הרשאה רגולטורית לפעילות הנידונה, משך הזמן שחלף מחתימת החוזה; קושי ראיתי; שינויים בהסדר התחקי ממועד חתימת החוזה; עוצמת הפגיעה במבטח/בחברה המנהלת אם תאושר הבקשה ואינטרס חברי הקבוצה באישור הבקשה. כמו כן מוצע לקבוע שאם תוגש בקשה לדחות את בקשת האישור מהסיבות האמורות, וביהמ"ש סבור שיש טעם בבקשת הדחיה, תתבקש עמדת היועץ המשפטי לממשלה ביחס לטענה זו.

בשלב מקדמי זה, החברה אינה יכולה להעריך את השלכות ההוראות המוצעות לעיל, אשר השפעתן על היקף החשיפה של החברות בקבוצה להליכים ייצוגיים תלויה, בין היתר, בנוסחן הסופי של ההוראות ובאופן יישומן ופרשנותם על ידי הערכאות המשפטיות השונות. עם זאת, הפיכת ההוראות הנוגעות לניהול הליכים בעניין הפרת חוזר חיסכון ארוך טווח למחייבות יכול ויצמצמו את החשיפה של החברה לתובענות ייצוגיות בתחום פעילות זה.

הערכות החברה בקשר עם השלכות תזכיר חוק תובענות ייצוגיות הינן מידע צופה פני עתיד, המתבסס על הערכות והנחות של החברה נכון למועד פרסום הדוח והתוצאה בפועל עשויה להיות שונה באופן מהותי מזו שנחזתה והיא תלויה, בין היתר, בנוסחן הסופי של תיקון חוקת תובענות ייצוגיות אם וככל שיתקן, באופן יישומן בפועל של ההוראות התיקון ובהתנהגות גורמים חיצוניים שונים ביחס להוראות החוק.

4.2 חיסכון ארוך טווח

4.2.1 הרפורמה במסלולי השקעה

בהמשך לאמור בסעיף 10.5.5(ג) לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוחות התקופתיים של החברה לשנת 2023, בדבר הוראות חוזר מסלולי השקעה בקופות גמל -

בחודש אפריל 2024 פורסם תיקון לחוזר מסלולי השקעה בקופות גמל, שעיקריו הינם:

1. תיקון רשימת מסלולי ההשקעה שניתן יהיה לנהל במועד כניסת החוזר לתוקף - ביטול ההוראה המאפשרת הקמת מסלול מתמחה גמיש והוספת האפשרות להקים מסלול משולב אג"ח ומניות (עד 25% מניות).

2. קביעת מגבלות על מדיניות ההשקעה במסלולים ספציפיים.

קיימת אי וודאות באשר להשלכות חוזר מסלולי ההשקעה על תנאי התחרות בשוק, וזאת, בין היתר, בהתחשב בשל השילוב של הוראות הרפורמה במסלולי ההשקעה עם השינוי בתקנות ההוצאות הישירות, ריבוי מסלולי ההשקעה, שעלול לייצר עודף מידע וקושי להשוות בין ביצועי המסלולים השונים, תקרות עמלות הניהול שיקבעו על ידי הגופים המוסדיים ועמלות הניהול שיגבו בפועל.

4.3 ביטוח כללי

בהמשך לאמור בסעיפים 7.1.1.2 (ב) ו- 7.1.1.2 (4) לפרק תיאור עסקי התאגיד בדוחות התקופתיים של החברה לשנת 2023, בחדש מאי 2024 פורסמו חוזר ביטוח 2024-1-7 - תיקון הוראות החוזר המאוחד שער 6 חלק 2 - הוראות בענף רכב רכוש (להלן: "תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין ענף רכב רכוש"); וחוזר ביטוח 2024-1-6 - הגשת תכניות ביטוח בענף רכב רכוש (להלן: "חוזר הגשת תכניות ביטוח בענף רכב רכוש"). הוראות אלה מהוות אסדרה כוללת לתהליך תביעות רכב רכוש, וכן כוללות הוראות שונות בנוגע לנוסח פוליסות רכב רכוש והגילוי הנדרש מצד המבטח למבטח בשלב הטרם חוזי (להלן יחד: "הרפורמה בתחום רכב רכוש").

במסגרת חוזר הגשת תכניות ביטוח בענף רכב רכוש נקבע כי חברת הביטוח תעדכן את נוסח הגילוי למבטחים שעליה לתת (כפי שנקבע במסגרת הכרעה עקרונית מיום 19 בספטמבר 2023 בנושא תשלום תגמולי ביטוח מופחתים בגין הפרש במחיר החלפים), וזאת על מנת שבמקרה של הקטנת נזק במוסך שאינו בהסדר, עקב הפחתת תגמולי הביטוח בגובה ההפרש במחיר עלות החלפים בעת תיקון במוסך שאינו בהסדר לעומת מוסך הסדר, תעמוד חברת הביטוח בחובותיה לפעול בתום לב ובהוגנות כלפי המבטח. במסגרת עדכון כללי הגילוי נקבע, בין היתר, כי חברת הביטוח תיתן גילוי למבטח בתכנית הביטוח בדבר כללי ההפחתה של תגמולי הביטוח במקרה של הקטנת נזק. כללי ההפחתה יוגשו לאישור הרשות במסגרת בקשה להנהגת תכנית הביטוח, ויביאו בחשבון קריטריונים שנקבעו. בנוסף נקבע כי בתכנית ביטוח רכב רכוש ייקבע כי במקרים בהם מבטח בחר לתקן את רכבו שלא במוסך הסדר והמבטח הודיע לחברת הביטוח על מקרה הביטוח טרם תיקון הרכב ונקט באמצעים הסבירים שהורתה לו חברת הביטוח, והמוסך האמור הסכים לקבל את תנאי ההסדר של חברת הביטוח טרם תיקון הרכב, תנכה החברה מתגמולי הביטוח השתתפות עצמית, כאילו המבטח תיקן את רכבו במוסך הסדר. עוד נקבע בחוזר כי חברת ביטוח לא תכלול במסגרת תכנית ביטוח רכב רכוש פיצוי בשל אבדן גמור להלכה כהגדרתו בסעיף 6 (ב) לפוליסה התקנית - רכב רכוש, למעט בסוגי מקרים שאושרו על ידי הרשות בתכנית הביטוח (להלן: "ההוראה הנוגעת לאבדן להלכה"). תחילתו של החוזר ביום 1 בספטמבר 2024 אולם ההוראה הנוגעת לאבדן להלכה תהיה מחייבת מיום הכניסה לתוקף של תיקון הגדרת "אבדן גמור" בתקנות התעבורה, התשכ"א-1961, בעניין קביעת שמאי "אבדן גמור" לרכב.

במסגרת תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין ענף רכב רכוש נקבע ביחס למוסכים, כי על חברת ביטוח לנהל משא ומתן עם כל מוסך שמעוניין לשמש כמוסך מוסכם המעניק שירות למבטחיה או לצד שלישי (להלן: "מוסך מוסכם"), ולאפשר לכל מוסך אחר בעל מאפיינים דומים לאותו המוסך, ועל בסיס אותן אמות מידה שירותיות אשר נקבעו על ידי חברת הביטוח, להתקשר עמה בהסכם התקשרות זהה. ככל שהמוסך אינו בעל מאפיינים דומים למוסך מוסכם, חברת הביטוח לא תסרב לחתום על הסכם ואולם הוא יקבע בהתאמות הנדרשות.

עוד נקבע כי חברת ביטוח לא תסרב להתקשר עם מוסך בהסכם התקשרות שמגדיר אותו כמוסך מוסכם, בסירוב המבוסס על קריטריונים המפורטים בחוזר המאוחד וביניהם בין היתר על אחד מאלה: היקף הפעילות של המוסך; גודל המוסך; כמות המועסקים במוסך; ומאפייני לקוחות המוסך, ובכלל זה סוג כל הרכב המתוקנים במוסך; שייכות המוסך לרשת מוסכים.

בנוסף נקבעו עקרונות שעל הסכם ההתקשרות בין חברת הביטוח למוסך המוסכם לכלול וכן תנאים מינימליים להסכם ההתקשרות בין חברת הביטוח והמוסך המוסכם הקובעים, בין היתר, כי מחיר שעת עבודה יהיה בהתאם למוסכם בין המוסך המוסכם לחברת הביטוח; עלות החלפים תהיה בהתאם להנחה שיתחייב המוסך המוסכם להעניק לחברת הביטוח או שהמוסך המוסכם יתחייב כי מחיר חלקי חילוף שסיפק לא יעלה על מחיר החלף שנרכש על ידי חברת הביטוח או אשר עשוי להיות מסופק על ידה או יתחייב לעשות שימוש בחלקי החילוף שתספק חברת הביטוח, בהתאם להסכמה בין חברת הביטוח למוסך או כל תנאי מסחרי אחר בנושא עלות התיקון שנקבע בין הצדדים (להלן: "החלופות לחיוב בגין עלות החלפים"); מוסך מוסכם לא יחל בתיקון הרכב, אלא לאחר אישור חברת הביטוח ובעל הרכב; על חברת הביטוח נאסר להתקשר עם המוסך המוסכם בהסכם המגביל את סכום תיקון הרכב או בממוצע עלות תיקון רכב; חברת הביטוח תוכל לבטל את ההתקשרות עם מוסך מוסכם רק לאחר שניתנה למוסך האפשרות לחדול מביצוע ההפרה, למעט חריגים.

לעניין מניעת ניגוד עניינים, נקבע כי סוכן ביטוח, מוסך או שמאי לא יעניקו או יקבלו עמלה או כל טובת הנאה, במסגרת ואגב הליך בחירת מוסך ותיקון הרכב, ולעניין סוכן ביטוח לרבות באמצעות חברה לניהול תביעות או כל גורם אחר המעורב בתהליך, לרבות בשל שירותי ייעוץ שונים.

ביחס לשמאים נקבע, בין היתר, כי במקרה של בחירת שמאי מתוך מאגר שמאים שמציעה חברת הביטוח, תחויב חברת הביטוח לעשות שימוש במאגר שמאים אשר יהיה פתוח לכל השמאים שיעמדו בקריטריונים שנקבעו בטיטה (להלן: "מאגר שמאים"); חברת הביטוח תתקשר עם שמאי המעוניין להיכלל במאגר השמאים בהסכם התקשרות זהה להסכם התקשרות שקיים בינה לבין שמאי אחר הנכלל במאגר השמאים, בעל מאפיינים דומים לשמאי המעוניין, לרבות ביחס לנוסחה שתשמש לחישוב שכר השמאי. כן כולל החוזר המאוחד הוראות בדבר כמות השמאים שיכללו במאגר השמאים, ובדבר הפרוצדורה שעל חברת ביטוח לנקוט על מנת להוציא שמאי ממאגר השמאים, בהתאם לפרמטרים אובייקטיביים שנקבעו בהסכם ההתקשרות.

עוד נקבע כי שכר טרחת שמאי המאגר יורכב מרכיב קבוע ורכיב משתנה, כאשר הרכיב המשתנה יהיה בשיעור שאינו זניח ויביא לידי ביטוי פרמטרים הקשורים לשירות וכן פרמטרים ייחודיים לשמאי כגון ותק והתמחות בסוגי רכבים ייחודיים.

בנוסף, נקבע כי הערה לשמאי לפיה תיקון הרכב על פי הצעת התיקון עלולה להביא לפגיעה בבטיחות הרכב או הערה על כך שקיים חלף זהה שהינו בר השגה, לא יהוו השפעה אסורה על שיקול דעתו של השמאי.

בחירת השמאי מתוך המאגר תבוצע באופן אקראי. הצעת התיקון והשוואה של שמאי שנבחר ממאגר השמאים כאמור תהיה הצעת התיקון והשוואה הקובעות אלא אם כן פעלה חברת הביטוח לערעור בפני שמאי מכריע בהתאם למנגנון הקבוע בחוזר.

שומה של שמאי פרטי שנבחר בידי ניזוק בתביעת צד ג', תוכל להיות "שומה קובעת" במידה וצד ג' פעל בהתאם לכללים שנקבעו בחוזר, תוך מתן אפשרות לחברת הביטוח לערער על השומה בפניה למנגנון שמאי מכריע. כמו כן נקבעו בחוזר הוראות ליישום ותפעול מנגנון שמאי מכריע.

עוד נקבע כי חברת הביטוח תחויב להציע למבוטחים תכנית במסגרתה ניתן לבחור כל מוסך (להבדיל ממוסך מוסכם) וזאת ללא השפעה על גובה ההשתתפות העצמית שישלם המבוטח. החוזר קובע הוראות שונות בעניין גילוי, שקיפות, והוראות גילוי ותיעוד נרחבות הן קודם למועד רכישת הפוליסה והן במועד התביעה.

בנוסף נקבעו הוראות מעבר לצורך בניית המנגנונים הנדרשים בהתאם לחוזר.

בשלב מקדמי זה כלל ביטוח אינה יכולה לצפות את מכלול השפעותיה של הרפורמה בתחום רכב רכוש, אשר יכול ותשפיע על עלויות ישוב התביעות בביטוחי רכב רכוש בכיוונים מנוגדים וזאת נוכח ריבוי התיקונים המוצעים והשלכותיהם המצטברות, אשר יכול ותהיינה מהותיות: התיקונים ביחס לפיקוח המבטחות ביחס לעלות החלפים יכול ויביאו להוזלת מחירי החלפים; מתן אפשרות לכל מוסך לשמש כמוסך מוסכם יכול ותקטין את יכולת הפיקוח של חברות הביטוח, לרבות ביחס להונאות, תגרע מיתרונות לגודל ותגדיל את עלויות ישוב התביעה; הקמת מנגנון מאגר השמאים, אופן תפקודו והשפעתו על עלויות ישוב התביעה תלויים, בין היתר, בנכונותם של השמאים להיכלל במאגר, בהיצע השמאים, בשכר טרחת השמאים ובהיקף הפניות למנגנון שמאי מכריע; הנחה בהשתתפות העצמית למבוטחים במקרה בו מוסכים שאינם מוסכי הסדר יקבלו על עצמם את תנאי ההסדר לעניין חלפים, יכול ותביא להגדלת התיקונים במוסכים אלו, שעלות ישוב התביעה בהם צפויה להיות גבוהה ממוסכי הסדר; להערכת כלל ביטוח לא ניתן לחזות בכלל זה את השלכות ביטול מנגנון אובדן להלכה והתיקון הצפוי להגדרת אובדן גמור בתקנות התעבורה התשכ"א-1961 והן תלויות בין היתר בקידום האסדרה של משרד התחבורה ביחס לעלות החלפים.

המידע בכל הקשור לרפורמה בתחום רכב רכוש הינו מידע צופה פני עתיד המבוסס על המידע המצוי בידי החברה במועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מן התוצאות המוערכות והן תלויות, בין היתר, בקידום האסדרה של משרד התחבורה ביחס לעלות החלפים, הגדרת "מחיר שוק" ותיקון תקנות התעבורה ביחס ל-"אבדן גמור", בהתנהגות חלפי הספקים, המוסכים, השמאים, הסוכנים, הלקוחות והגופים המתחרים וכן בהתנהלות הרגולטורים הרלבנטיים לרבות משרד התחבורה ורשות שוק ההון ביטוח וחסכון.

5. גילוי בקשר עם הדיווח הפיננסי של התאגיד

5.1. דיווח בדבר אומדנים חשבונאיים קריטיים

לעניין שימוש באומדנים ושיקול דעת בעריכת דוחות כספיים, ראה ביאור 2 (ב) בדוחות הכספיים.

5.2. התחייבויות תלויות

בדוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של החברה נכללה הפניית תשומת לב לאמור בביאור 7 בדוחות הכספיים, בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

5.3. הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

5.3.1. הוראות הממונה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

הממונה פרסם בשנים האחרונות מספר חוזרים (להלן: "חוזרי הממונה") שנועדו ליישם את דרישות סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, בחברות ביטוח, בחברות המנהלות קרנות פנסיה וקופות גמל, בקרנות פנסיה ובקופות גמל (להלן: "הגופים המוסדיים").

בהתאם, כללו כלל ביטוח והגופים המוסדיים המאוחדים, המידע בכפוף להוראות הדין והדיווח ובמועדים כפי שנקבעו בהוראות אלו.

5.3.2. סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act - אחריות ההנהלה לגבי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

בהתאם לחוזרי הממונה, המבוססים על סעיף 302 וסעיף 404 של ה-SOX Act, כלל ביטוח פעלה ופועלת באופן שוטף ליישום ההליך הנדרש בהתאם להוראות האמורות, שכולל בחינה של תהליכי העבודה והבקורות הפנימיים המבוצעים, וזאת על פי השלבים ובמסגרת המועדים שנקבעו בחוזרים. במסגרת זאת, אימצה החברה את מודל הבקרה הפנימי של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO), המהווה מסגרת מוגדרת ומוכרת המשמשת לצורך הערכת הבקרה הפנימית.

הנהלת כלל ביטוח (הגוף המוסדי), בשיתוף המנכ"ל ומשנה למנכ"ל מנהל חטיבה פיננסית העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, המנכ"ל ומשנה למנכ"ל מנהל חטיבה פיננסית הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה הינן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהחברה נדרשת לגלות בדוח הרבעוני בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 31 במרס 2024 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

הצהרות המנהלים בדבר אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי, בהתייחס לתהליכים הרלוונטיים, בהתאם לחוזרי הממונה, מצורפות בדוח.

הדירקטוריון מביע את הערכתו לעובדים, למנהלים ולסוכנים של חברות הקבוצה על תרומתם להשיג הקבוצה.

יורם נוה
מנהל כללי

חיים סאמט
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 30 במאי 2024

כלל חברה לביטוח בע"מ

תמצית דוחות כספיים מאוחדים

ליום 31 במרס 2024

בלתי מבוקרים

תוכן העניינים

2-2	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים
2-3	דוחות על המצב הכספי מאוחדים ביניים
2-5	דוחות רווח והפסד מאוחדים ביניים
2-6	דוחות על הרווח הכולל מאוחדים ביניים
2-7	דוחות על השינויים בהון מאוחדים ביניים
2-10	דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים ביניים
2-13	ביאורים בדוחות הכספיים מאוחדים ביניים
2-13	ביאור 1: כללי
2-15	ביאור 2: בסיס עריכת דוחות הביניים
2-16	ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית המהותית
2-17	ביאור 4: דיווח מגזרי
2-30	ביאור 5: מכשירים פיננסיים
2-38	ביאור 6: ניהול ודרישות הון
2-39	ביאור 7: התחייבויות תלויות ותביעות
2-70	ביאור 8: אירועים נוספים בתקופת הדיווח ולאחריה
2-73	ביאור 9: יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17 ותקן דיווח כספי בינלאומי 9
2-78	נספח א: תמצית נתונים המתייחסים בדוחות הכספיים הנפרדים של כלל ביטוח ("סולו") לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח
2-91	נספח ב: פירוט השקעות פיננסיות אחרות

קוסט פורר גבאי את קסירר
רח' מנחם בגין 144,
תל-אביב, 6492102
טל. +972 3 623 2525
פקס +972 3 562 2555
ey.com

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של כלל חברה לביטוח בע"מ

מבוא

סקרנו את המידע הכספי המצורף של כלל חברה לביטוח בע"מ וחברות בנות שלה (להלן: "הקבוצה"), הכולל את הדוח התמציתי המאוחד על המצב הכספי ליום 31 במרס, 2024 ואת הדוחות התמציתיים המאוחדים ביניים על רווח והפסד, הרווח הכולל, השינויים בהון ותזרימי המזומנים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. הדירקטוריון והנהלה אחראים לעריכה ולהצגה של מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתאם להוראות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 כמתואר בביאור 2(א) אחריותנו היא להביע מסקנה על מידע כספי לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה (ישראל) 2410 של לשכת רואי חשבון בישראל בדבר "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי לתקופת ביניים מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומיישום נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוויים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם להוראות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, כמתואר בביאור 2(א) למידע הכספי.

פסקת הדגש עניין (הפניית תשומת לב)

מבלי לסייג את מסקנתנו הנ"ל, הננו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 7 לדוחות הכספיים ביניים מאוחדים בדבר חשיפה להתחייבויות תלויות.

קוסט פורר גבאי את קסירר
רואי חשבון

סומך חייקין
רואי חשבון

מבקרים משותפים

תל-אביב,
30 במאי, 2024

דוחות על המצב הכספי מאוחדים ביניים

ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 במרס		ביאור	במיליוני ש"ח
	2023	2024		
מבוקר	בלתי מבוקר			
נכסים				
1,079	1,076	1,067		נכסים בלתי מוחשיים
3	5	3		נכסי מסים נדחים
2,538	2,511	2,572		הוצאות רכישה נדחות
168	174	171		רכוש קבוע
393	400	386		נכס זכות שימוש
64	75	63		השקעות בחברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני
3,839	3,801	3,852		נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
1,494	1,486	1,501		נדל"ן להשקעה אחר
3,805	4,544	3,877		נכסי ביטוח משנה
288	328	116		נכסי מסים שוטפים
1,780	3,205	909		חייבים ויתרות חובה
833	890	879		פרמיה לגבייה
84,133	80,823	85,489	5	השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה
			5	השקעות פיננסיות אחרות:
6,407	6,792	6,246		נכסי חוב סחירים
24,472	23,787	24,841		נכסי חוב שאינם סחירים
1,647	1,574	1,779		מניות
5,746	4,815	5,850		אחרות
38,272	36,968	38,716		סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות
4,418	5,418	5,025		מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה
1,944	1,998	1,560		מזומנים ושווי מזומנים אחרים
145,049	143,703	146,187		סך כל הנכסים
94,012	93,015	95,249	5	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על המצב הכספי מאוחדים ביניים

ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר		ביאור	במיליוני ש"ח
	2023	2024		
מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר		
הון				
147	147	147	הון מניות	
692	692	692	פרמיה על מניות	
881	783	1,004	קרנות הון	
4,993	4,900	4,959	יתרת עודפים	
6,713	6,523	6,802	סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה	
69	66	71	זכויות שאינן מקנות שליטה	
6,782	6,589	6,873	סך כל ההון	
התחייבויות				
34,176	34,287	35,052	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	
91,673	89,748	93,310	התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	
579	562	651	התחייבויות מסים נדחים	
44	48	45	התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו	
473	480	467	התחייבויות בגין חכירה	
3,294	3,376	3,318	זכאים ויתרות זכות	
5	1	1	התחייבות מסים שוטפים	
8,023	8,614	6,470	5 התחייבויות פיננסיות	
138,267	137,114	139,314	סך כל ההתחייבויות	
145,049	143,703	146,187	סך כל ההון וההתחייבויות	

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

30 במאי 2024			
תאריך אישור הדוחות הכספיים	חיים סאמט	יורם נוה	ערן צ'רינסקי
יו"ר הדירקטוריון	מנהל כללי	משנה למנכ"ל	מנהל חטיבה פיננסית

דוחות רווח והפסד מאוחדים ביניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
	2023	2024	
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
11,205	2,883	2,661	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,708	428	457	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
9,497	2,455	2,204	פרמיות שהורווחו בשייר
8,171	1,220	4,207	רווח מהשקעות, נטו והכנסות מימון
1,259	306	321	הכנסות מדמי ניהול
263	64	68	הכנסות מעמלות
19,190	4,045	6,800	סך כל ההכנסות
16,062	3,374	6,229	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
(671)	(266)	(276)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
15,391	3,108	5,953	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
2,280	564	569	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
991	246	243	הוצאות הנהלה וכלליות
5	-	-	ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים
11	3	3	הוצאות אחרות
275	69	65	הוצאות מימון
18,952	3,989	6,833	סך כל ההוצאות
(3)	-	(1)	חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני, נטו
235	56	(34)	רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
98	16	(2)	מסים על הכנסה (הטבת מס)
136	39	(33)	רווח (הפסד) לתקופה
131	38	(34)	מיוחס ל:
5	1	1	בעלי המניות של החברה
			זכויות שאינן מקנות שליטה
136	39	(33)	רווח (הפסד) לתקופה
1.10	0.32	(0.28)	רווח (הפסד) למניה המיוחס לבעלי המניות של החברה (בש"ח)
119,064	119,064	119,064	מספר המניות ששימשו לחישוב הרווח למניה (באלפים)

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על הרווח הכולל מאוחדים ביניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
	2023	2024	
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
136	39	(33)	רווח (הפסד) לתקופה
			רווח כולל אחר:
			פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד:
7	5	1	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ שנזקפו לקרן הון
398	(48)	184	שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לקרן הון
(336)	3	14	שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
60	20	1	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
128	(20)	200	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שהועבר או יועבר לרווח והפסד, לפני מס
41	(9)	77	מס (הטבת מס) בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה
2	1	-	מס בגין רכיבים אחרים
43	(7)	77	מס (הטבת מס) בגין פריטי רווח כולל אחר לתקופה שהועברו או יועברו לרווח והפסד
85	(13)	123	רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
85	(13)	123	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה
221	27	91	סך הכל רווח (הפסד) כולל לתקופה
מיוחס ל:			
216	25	89	בעלי המניות של החברה
6	1	2	זכויות שאינן מקנות שליטה
221	27	91	סך הכל רווח (הפסד) כולל לתקופה

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על השינויים בהון מאוחדים ביניים (המשך)

מיוחס לבעלי המניות של החברה								
במיליוני ש"ח								
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן תרגום	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון	יתרת עודפים	סך הכל	זכויות שאינן מקנות שליטה	סך הכל הון
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2023 (בלתי מבוקר)								
147	692	(7)	774	30	4,862	6,497	65	6,562
יתרה ליום 1 בינואר 2023 (מבוקר)								
-	-	-	-	-	38	38	1	39
רווח לתקופה								
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר:								
-	-	5	-	-	-	5	-	5
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ שנזקפו לקרן הון								
-	-	-	(48)	-	-	(48)	-	(48)
שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לקרן הון								
-	-	-	3	-	-	3	-	3
שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד								
-	-	-	20	-	-	20	-	20
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד								
-	-	(1)	9	-	-	7	-	7
הטבת מס (מס) בגין פריטי (הפסד) רווח כולל								
-	-	4	(17)	-	-	(13)	-	(13)
רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס								
-	-	4	(17)	-	38	25	1	27
סך הכל רווח (הפסד) כולל לתקופה								
147	692	(3)	757	30	4,900	6,523	66	6,589
יתרה ליום 31 במרס 2023								

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על השינויים בהון מאוחדים ביניים (המשך)

		מיוחס לבעלי המניות של החברה						
		הון מניות	פרמיה על מניות	קרן תרגום	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון	יתרת עודפים	סך הכל
במיליוני ש"ח								
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (מבוקר)								
יתרה ליום 1 בינואר 2023		147	692	(7)	774	30	4,862	6,497
רווח לתקופה		-	-	-	-	-	131	131
פריטי רווח (הפסד) כולל אחר:								
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ שנזקפו לקרן הון		-	-	7	-	-	-	7
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ שנזקפו לרווח והפסד		-	-	-	-	-	-	-
שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לקרן הון		-	-	-	398	-	-	398
שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד		-	-	-	(337)	-	-	(337)
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד		-	-	-	60	-	-	60
רווחים אקטוארים מתוכנית הטבה מוגדרת		-	-	-	-	-	-	-
הטבת מס (מס) בגין פריטי (הפסד) רווח כולל		-	-	(2)	(41)	-	-	(43)
רווח כולל אחר לתקופה, נטו ממס		-	-	5	79	-	-	84
סך הכל רווח כולל לתקופה		-	-	5	79	-	131	216
דיבידנד לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה		-	-	-	-	-	-	-
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023		147	692	(2)	853	30	4,993	6,713

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים ביניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		נספח	במיליוני ש"ח
2023	2024	2023	2024		
מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר		
תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת					
(4,504)	(3,904)	200	(א)		לפני מיסים על הכנסה
(121)	(52)	164			מס הכנסה שהתקבל (ששולם)
(4,625)	(3,956)	364			מזומנים נטו שנבעו (ששימשו) מפעילות שוטפת
תזרימי מזומנים מפעילות השקעה					
(20)	(2)	(11)			השקעה ברכוש קבוע
(204)	(31)	(40)			השקעה בנכסים בלתי מוחשיים
(223)	(33)	(50)			מזומנים נטו ששימשו לפעילות השקעה
תזרימי מזומנים מפעילות מימון					
300	-	326			תמורה מהנפקת כתבי התחייבות נדחים (ראה ביאור 5)
(4)	-	(2)			עלויות הנפקת והחלפת כתבי התחייבות נדחים
(292)	-	(326)			פירעון כתבי התחייבויות נדחים (ראה ביאור 5)
(68)	(16)	(16)			פירעון קרן התחייבות בגין חכירה
(164)	(72)	(76)			ריבית כתבי התחייבות נדחים, ששולמה
(1)	-	-			דיבידנד ששולם
(228)	(87)	(94)			מזומנים נטו ששימשו לפעילות מימון
3	60	3			השפעת התגודות בשער החליפין על יתרות המזומנים ושווי מזומנים
(5,073)	(4,017)	224			גידול נטו במזומנים ושווי מזומנים
11,434	11,434	6,361	(ב)		מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה
6,361	7,417	6,585	(ג)		מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם

דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים ביניים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		במיליוני ש"ח
	2023	2024	
מבוקר	בלתי מבוקר		
			(א) תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מיסים על הכנסה (1) (2)
136	39	(33)	רווח (הפסד) לתקופה
			פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים:
3	-	1	חלק החברה ברווחי חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני
362	473	876	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
1,813	(113)	1,637	שינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
(86)	(59)	(34)	שינוי בהוצאות רכישה נדחות
719	(20)	(72)	שינוי בנכסי ביטוח משנה
80	19	20	פחת רכוש קבוע ונכס זכות שימוש
218	52	51	הפחתה של נכסים בלתי מוחשיים
5	-	-	ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים
230	-	51	ריבית והפרשי הצמדה שנצברו בגין כתבי התחייבויות נדחים והתחייבות בגין חכירה
13	-	10	שינוי בשווי הוגן נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה
16	-	3	שינוי בשווי הוגן נדל"ן להשקעה אחר
(3,940)	(62)	(3,385)	הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
98	16	(2)	מיסים על הכנסה (הטבת מס)
			הפסדים (רווחים) נטו מהשקעות פיננסיות אחרות:
29	3	35	נכסי חוב סחירים
(1,073)	(379)	(206)	נכסי חוב שאינם סחירים
(66)	(135)	(18)	מניות
95	75	14	אחרות
			השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה עבור חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה:
(74)	(23)	(23)	רכישת נדל"ן להשקעה
(3,528)	(3,225)	1,101	רכישות נטו של השקעות פיננסיות
			השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה אחר:
(28)	(7)	(8)	רכישת נדל"ן להשקעה
(880)	(534)	(697)	תמורה ממכירות (רכישות) נטו של השקעות פיננסיות
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים:
2	-	-	נכס זכות שימוש, נטו
1,496	71	871	חייבים ויתרות חובה
15	(43)	(46)	פרמיות לגבייה
(155)	(55)	54	זכאים ויתרות זכות
(4)	-	1	התחייבויות בשל הטבות לעובדים, נטו
(4,504)	(3,904)	200	סך הכל תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת לפני מיסים על הכנסה

(1) תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כוללים תזרימי מזומנים בגין רכישות ומכירות נטו של השקעות פיננסיות ונדל"ן להשקעה הנובעים מהפעילות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה.

(2) במסגרת תזרימי המזומנים מפעילות שוטפת כלולים תזרימי מזומנים בגין דיבידנד וריבית שהתקבלו, המפורטים בנספח ד'. הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על תזרימי המזומנים מאוחדים ביניים (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
2023			2023		
מבוקר			בלתי מבוקר		
			במיליוני ש"ח		
			(ב) מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה		
8,458			מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה		
2,976			מזומנים ושווי מזומנים אחרים		
11,434			יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת התקופה		
			(ג) מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה		
4,418			מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה		
1,944			מזומנים ושווי מזומנים אחרים		
6,361			יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף התקופה		
			(ד) תזרימי מזומנים בגין ריבית ודיבידנד שהתקבלו, הכלולים בפעילות השוטפת:		
2,138			ריבית שהתקבלה		
479			דיבידנד שהתקבל		
			(ה) פעילות שאינה כרוכה בתזרימי מזומנים:		
-			החלפת כתבי התחייבות (ראה ביאור 5)		

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

הביאורים לדוחות הכספיים

ביאור 1: כללי

א. הישות המדווחת

כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") הינה חברה תושבת ישראל, אשר התאגדה בישראל וכתובתה הרשמית היא רחוב ראול וולנברג 36, תל אביב-יפו.

הדוחות הכספיים המאוחדים ליום 30 במרץ 2024 (להלן: "הדוחות הכספיים"), כוללים את אלה של החברה ושל החברות הבנות שלה (להלן יחד: "הקבוצה"), וכן את זכויות הקבוצה בעסקאות משותפות ובחברות כלולות.

כ-99.98% מהונה המונפק והנפרע של החברה מוחזק על ידי כלל החזקות עסקי ביטוח בע"מ (להלן: "כלל החזקות"), חברה אשר ניירות הערך שלה רשומים למסחר בבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ.

ב. התפתחויות בתקופת הדוח לגבי השליטה וההחזקות בחברה ובכלל החזקות

נכון למועד פרסום הדוח, כלל החזקות הינה חברה ללא גרעין שליטה. לפרטים נוספים ראה ביאור 1 לדוח הכספי לשנת 2023. בהמשך לאמור בביאור 1(ב) (1) לדוח הכספי לשנת 2023, יצוין כי בחודש מאי 2024 פורסמה טיוטת תקנות לקידום התחרות ולצמצום הריכוזיות (גוף פיננסי) (תיקון מס' 1), התשפ"ד-2024, במסגרתה מוצע להרחיב את רשימת הגופים שתיכלל בהגדרת "גופים פיננסיים" בחוק הריכוזיות, באופן שבין היתר תכלול ההגדרה גם תאגיד הנפקה של מבטח.

ככל שטיטות התקנות תתקבל ותהפוך לנוסח מחייב, יהיה בכך כדי להביא להגדרת כללביט מימון כגוף פיננסי, באופן שיביא לכך שהיקף ההתחייבויות לא יימנו ביחד עם יתר ההתחייבויות של כלל החזקות ושל התאגידים הריאליים בשליטת קבוצת כלל החזקות, ויאפשר לכלל החזקות להמשיך להחזיק בחברה ובכללביט מימון גם במקרה שבו היקף ההתחייבויות הכולל שלהן יעברו את רף ההתחייבויות המותר לגוף ריאלי המחזיק בגוף פיננסי משמעותי.

ג. השלכות

למועד הדוח, אין ביכולתה של החברה להעריך את מלוא השפעת תוצאות האירועים האמורים עליה, וזאת בין היתר נוכח העובדה כי כלל החזקות הינה בעלת השליטה בחברה ונוכח המגבלות המוטלות במסגרת מתווה הפעלת אמצעי השליטה בחברה אשר מגבילות באופן ניכר את מידת השפעתה של כלל החזקות ביחס להתנהלותה של החברה וביחס למינוי נושאי משרה בה ואשר החברה עדיין בוחנת את השלכותיו והתאמתו על פני זמן. אי הודאות האמורה מתקיימת גם נוכח שינויים נוספים אשר מתרחשים ויכול ויתרחשו בעתיד בכלל החזקות, לאור מבנה האחזקות בה, בהיותה חברה ללא גרעין שליטה עם בעל מניות מהותי ולאור העובדה שהוראות חוק הפיקוח ביחס למבטח ללא שולט, אינן חלות עליה ועל החברה, בשל המבנה התאגידי השונה של חברות הביטוח הגדולות בישראל, בהשוואה למבנה המקובל בבנקים, לפיהן חברות הביטוח, לרבות החברה, הינן חברות פרטיות הנשלטות על ידי חברת אחזקות ובכללן כלל החזקות, שהיא חברה ציבורית ללא גרעין שליטה ולאור ההשפעה האפקטיבית של בעלי מניות מיעוט על אופן התנהלות החברה, בנסיבות הנ"ל.

כמו כן מכלול השינויים והאירועים המפורטים לעיל, ככל שאלו יוסיפו וימשכו, יכול וישליכו, בין היתר, על מוניטין החברה וחברות הקבוצה. יצוין כי העברה עתידית של השליטה בחברה לצד שלישי, יכול ותשפיע על סעיפים בהסכמים מסוימים של החברה עם צדדים שלישיים (לרבות מבטחי משנה) ועלול להצריך, בעקבות התקיימות נסיבות של שינוי שליטה כאמור, הידברות עם צדדים שלישיים אלה להמשכת תוקפם של ההסכמים.

ד. הגדרות - בדוחות כספיים אלה:

- החברה** - כלל חברה לביטוח בע"מ.
- הקבוצה** - החברה והחברות המאוחדות שלה.
- חברות מאוחדות/ חברות בנות** - חברות, לרבות שותפות, שדוחותיהן מאוחדים באופן מלא, במישרין או בעקיפין, עם דוחות החברה.
- חברות מוחזקות** - חברות מאוחדות וחברות, לרבות שותפות או עסקה משותפת, שהשקעת החברה בהן כלולה, במישרין או בעקיפין, בדוחות הכספיים על בסיס השווי המאזני.
- הסדרים משותפים** - הסדרים בהם לקבוצה שליטה משותפת אשר הושגה על ידי הסכם חוזי הדורש הסכמה פה אחד לגבי הפעילויות שמשפיעות באופן משמעותי על התשואות של ההסדר. השקעה בהסדרים משותפים מסווגת כפעילויות משותפות או עסקאות משותפות בהתבסס על הזכויות והמחויבויות של הצדדים להסדר. עסקאות משותפות הינן כל ההסדרים המשותפים אשר מאוגדים כישות נפרדת ואשר לקבוצה ישנן זכויות בנכסים נטו של ההסדר המשותף.
- חברות כלולות** - חברות כלולות הינן ישויות בהן יש לקבוצה השפעה מהותית על המדיניות הכספית והתפעולית שלהן, אך לא הושגה בהן שליטה, ואשר השקעת החברה בהן כלולה בדוחות הכספיים המאוחדים של החברה על בסיס השווי המאזני.
- בעלי עניין** - כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת בעל עניין בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.
- צד קשור** - כמשמעותו בתקן חשבונאות בינלאומי 24 (2009) בדבר צדדים קשורים.
- הממונה** - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- חוק הפיקוח** - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981, על תיקונו.
- תקנות ההון** - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), (הון עצמי מינימלי הנדרש ממבטח), התשנ"ח-1998, על תיקון, אשר בוטלו בשנת 2018. [ראה ב"אור 6להלן](#).
- תקנות כללי השקעה** - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012, והנחיות הממונה על פיו.
- משטר כושר פירעון כלכלי** - כהגדרתו בחוזר ביטוח 2017-1-9.
- תקנות חישוב עתודות** - תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (חישוב עתודות בביטוח כללי), התשע"ג-2013.
- חוזי ביטוח** - חוזים לפיהם צד אחד (המבטח) לוקח סיכון ביטוחי משמעותי מצד אחר (בעל הפוליסה), על ידי הסכמה לפצות את בעל הפוליסה אם אירוע עתידי לא ודאי מוגדר (מקרה הביטוח) ישפיע באופן שלילי על בעל הפוליסה.
- חוזי השקעה** - פוליסות שאינן מהוות חוזי ביטוח.
- חוזים תלויי תשואה** - חוזי ביטוח וחוזי השקעה בביטוח חיים וסיעוד בהם התחייבויות המבטח, בשל מרכיב החיסכון או הסיכון שבהן, צמודות ברובן לתשואות תיק ההשקעות (פוליסות משתתפות ברווחי השקעה), בנכסים עבור חוזים תלויי תשואה.
- נכסים עבור חוזים תלויי תשואה** - הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות הנובעות מחוזים תלויי תשואה.
- אג"ח ח"צ** - אגרות חוב ממשלתיות צמודות למדד, אשר המדינה מנפיקה לחברות הביטוח, ואשר מגבות פוליסות מבטיחות תשואה.
- התחייבויות בגין חוזי ביטוח** - עתודות ביטוח ותביעות תלויות במגזרי חיסכון ארוך טווח, ביטוח כללי וביטוח בריאות.
- נכסי ביטוח משנה** - חלקם של מבטחי המשנה בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח.
- פרמיות** - פרמיות לרבות דמים.
- פרמיות שהורוחו** - פרמיות המתחייבות לתקופת הדוח.

ביאור 2: בסיס עריכת דוחות הביניים

א. מסגרת הדיווח הכספי

עד ליום 31 בדצמבר 2022, היו הדוחות הכספיים המאוחדים של החברה ערוכים בהתאם לתקני ה-IFRS. החל מיום 1 בינואר 2023, הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים של החברה ערוכים בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.

בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה נדחה מועד היישום לראשונה של תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח (IFRS 17) ושל תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 9 בדבר מכשירים פיננסיים (IFRS 9) ליום 1 בינואר 2025¹ (וזאת במקום מועד היישום לראשונה שנקבע בתקן עצמו - 1 בינואר 2023). לאור זאת, בתקופות שעד מועד היישום לראשונה בישראל החברה ממשיכה ליישם את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 4 בדבר חוזי ביטוח (IFRS 4) ואת תקן חשבונאות בינלאומי מספר 39 בדבר מכשירים פיננסיים (IAS 39 משנת 2017).

ביתר הנושאים, הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים ערוכים בהתאם לתקן חשבונאות בינלאומי 34 "דיווח כספי לתקופות ביניים".

ב. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת תמצית הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים בהתאם ל-IFRS ובהתאם לחוק הפיקוח והתקנות שהותקנו על פיו, הנחיות הממונה, והוראות פרק ד' לתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התש"ל-1970, ככל שאלו רלוונטיות, נדרשת הנהלת הקבוצה להשתמש בשיקול דעת, בהערכות, באומדנים ובהנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות החשבונאית ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

שיקול הדעת של ההנהלה, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה וההנחות העיקריות ששימשו בהערכות הכרוכות באי וודאות, הינם עקביים עם אלו ששימשו בדוחות הכספיים השנתיים. בהקשר זה ראה ביאור 8(ד) להלן, בדבר עדכון אומדנים אקטואריים, בין היתר, לאור סביבת הריבית ופרמיית אי הנזילות והשפעתם על שיעור ההיוון בחישוב עתודות ביטוח חיים וסיעוד.

ג. פרטים על שיעורי השינוי שחלו במדד המחירים לצרכן ובשערי החליפין היציגים של האירו, הדולר ושל הליש"ט:

מדד בגין	מדד ידוע	שער החליפין היציג של האירו	שער החליפין היציג של הדולר	שער החליפין היציג של ליש"ט
%				
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום				
31 במרס 2024	1.0	0.3	1.5	0.7
31 במרס 2023	1.2	1.1	2.7	5.5
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	3.0	3.3	3.1	9.1
ליום 31 במרס 2024	3.979	3.681	4.654	
ליום 31 במרס 2023	3.932	3.615	4.467	
ליום 31 בדצמבר 2023	4.012	3.627	4.621	

ביאור 3: עיקרי המדיניות החשבונאית המהותית

עיקרי המדיניות החשבונאית ושיטות החישוב, אשר יושמו בעריכת המידע הכספי לתקופת הביניים, הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים של החברה לשנת 2023.

א. יישום לראשונה של תקני דיווח כספי חדשים ותיקונים לתקני חשבונאות קיימים

1. תיקון ל-IFRS 16, חכירות

בספטמבר 2022 פרסם ה- IASB -תיקון לתקן חשבונאות בינלאומי 16, חכירות (להלן: "התיקון") שמטרתו לספק טיפול חשבונאי בדוחות הכספיים של המוכר-חוכר בעסקאות מכירה וחכירה בחזרה כאשר תשלומי החכירה הינם תשלומי חכירה משתנים שאינם תלויים במדד או בשער. במסגרת התיקון המוכר-חוכר נדרש לאמץ אחת משתי גישות למדידת התחייבות בגין החכירה במועד ההכרה לראשונה בעסקאות כאמור. הגישה שנבחרה מהווה מדיניות חשבונאית אשר יש ליישמה באופן עקבי.

התיקון ייושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2024, יישום מוקדם יותר אפשרי. התיקון ייושם בדרך של יישום למפרע.

לתיקון לעיל לא הייתה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים ביניים מאוחדים של החברה.

ב. תקנים חדשים ופרשנויות שטרם אומצו:

לפרטים בדבר תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 17, חוזי ביטוח, ותקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 9, מכשירים פיננסיים, ראה ביאור 9.

תקן/פרשנות/תיקון	נושא	תחילה והוראות מעבר	השפעות עיקריות צפויות
תקן דיווח כספי בינלאומי 18, הצגה וגילוי בדוחות כספיים	בחודש אפריל 2024 פרסם המוסד הבינלאומי לתקינה בחשבונאות (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי 18 (IFRS 18), <i>הצגה וגילוי בדוחות כספיים</i> (להלן: "התקן החדש") אשר מחליף את תקן חשבונאות בינלאומי 1 (IAS 1), <i>הצגת דוחות כספיים</i> (להלן: "IAS 1").	התקן החדש ייושם למפרע החל מתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2027 או לאחריו. יישום מוקדם אפשרי תוך מתן גילוי.	החברה בוחנת את השפעת התקן החדש, לרבות השפעת התיקונים לתקני חשבונאות נוספים כתוצאה מהתקן החדש, על הדוחות הכספיים המאוחדים.
	מטרת התקן החדש הינה לשפר את יכולת ההשוואה והשקיפות בדוחות הכספיים.		
	התקן החדש יכלול דרישות קיימות של IAS 1 ודרישות חדשות להצגה בדוח רווח או הפסד לרבות הצגת סכומים וסיכומי משנה אשר נדרשים בהתאם לתקן החדש, מתן גילוי על מדדי ביצוע המוגדרים על ידי ההנהלה (management-defined performance measures) ודרישות חדשות להקבצה ופיצול של מידע פיננסי.		
	התקן החדש אינו משנה את הוראות ההכרה והמדידה של פריטים בדוחות הכספיים. עם זאת, מאחר ופריטים בדוח רווח או הפסד יצטרכו להיות מסווגים לאחת מחמש קטגוריות (פעילות תפעולית, פעילות השקעה, פעילות מימון, מסים על הכנסה ופעילות שהופסקה) הוא עשוי לשנות את הרווח התפעולי של הישות. כמו כן, פרסום התקן החדש גרם לתיקונים בהיקף מצומצם לתקני חשבונאות נוספים אשר ביניהם IAS 7, <i>דוח על תזרימי מזומנים</i> ו-IAS 34, <i>דיווח כספי לתקופות ביניים</i> .		

ביאור 4: דיווח מגזרי

א. כללי

הקבוצה פועלת במגזרי הפעילות הבאים:

1. חיסכון ארוך טווח

מגזר חיסכון ארוך טווח כולל ביטוח חיים, כיסויים נלווים (נספחים) וניהול קרנות פנסיה וקופות גמל. המגזר כולל חיסכון לטווח ארוך (במסגרת פוליסות ביטוח לסוגיהן, קרנות פנסיה וקופות גמל, לרבות קרנות השתלמות) וכן כיסויים ביטוחיים של סיכונים שונים, כגון: מוות, נכות, אובדן כושר עבודה, ביטוחי בריאות הנמכרים כנספח לפוליסת ביטוח חיים ועוד. בהתאם להוראות הממונה מפורט מגזר חיסכון ארוך טווח לפי הענפים הבאים: גמל, פנסיה וביטוח חיים.

2. ביטוח בריאות

מגזר ביטוח בריאות כולל את פעילות הקבוצה בענפי ביטוח בריאות. המגזר כולל ביטוח סיעודי, ביטוח הוצאות רפואיות, ניתוחים, השתלות, תאונות אישיות (ענף בריאות לזמן ארוך), נסיעות לחו"ל, ביטוח שיניים, עובדים זרים ועוד.

3. ביטוח כללי

מגזר ביטוח כללי כולל את ענפי החבויות והרכוש, ביטוחי אשראי, תאונות אישיות ואחרים. בהתאם להוראות הממונה, מפורט מגזר ביטוח כללי לפי הענפים הבאים: רכב חובה, רכב רכוש, ענפי רכוש ואחרים וענפי חבויות אחרים, כדלקמן:

• ענף רכב חובה

ענף רכב חובה מתמקד בכיסוי אשר רכישתו על ידי בעל הרכב או הנוהג בו היא חובה על פי דין ואשר מעניק כיסוי לנזק גוף (לנהג הרכב, לנוסעים ברכב או להולכי רגל) כתוצאה משימוש ברכב מנועי.

• ענף רכב רכוש

ענף רכב רכוש מתמקד בכיסוי נזקי רכוש לרכב המבוטח ונזקי רכוש שהרכב המבוטח יגרם לצד שלישי.

• ענפי רכוש ואחרים

יתר ענפי הרכוש שאינם רכב וחבויות וכן ענפי ביטוח אחרים, כגון ערבויות ותאונות אישיות (ענף בריאות לזמן קצר).

• ביטוח אשראי באמצעות חברה מאוחדת

ענפי ביטוח אשראי וסיכויי סחר חוץ.

• ענפי חבויות אחרים

ענפי החבויות מיועדים לכיסוי של חבויות המבוטח בגין נזק שהוא יגרם לצד שלישי. ענפים אלו כוללים: אחריות כלפי צד ג', אחריות מעבידים, אחריות מקצועית ואחריות המוצר.

4. פעילות שאינה מוקצת למגזרים

פעילות זו כוללת את מטה הקבוצה שעיקרו ההון, ההתחייבויות שאינן בעסקי הביטוח והנכסים המוחזקים כנגדם בכלל ביטוח.

ב. עונתיות

1. מגזר חיסכון ארוך טווח

ככלל, ההכנסות מפרמיות בביטוח חיים וההכנסות מדמי ניהול מקרנות פנסיה וקופות גמל אינן מתאפיינות בעונתיות וכן לא קיימת עונתיות לעניין תביעות.

עם זאת, עקב עיתוי סיום שנת המס, מתקיימת עונתיות מסוימת בהפקדות של פרמיות/דמי גמולים למוצרי חיסכון פנסיוני בחודש דצמבר מאחר שבחודש זה מופקדים סכומי כסף ניכרים, על ידי שכירים ועצמאיים המפקידים באופן יזום שלא במסגרת שכרם, וזאת במטרה למצות את הטבות המס, וכן על ידי מעסיקים המשלמים חובות בגין שנת המס או מפקידים הפקדות חד פעמיות, בדרך כלל בגין חוב ותק פיצויים. בנוסף, קיימים חודשים מסוימים, המשתנים משנה לשנה, שבהם היקף הפרמיות/דמי הגמולים עשוי להיות גבוה יותר, וזאת בעיקר, לאור תשלומים חד פעמיים אשר משולמים על ידי המעסיקים לעובדים ואשר בגינם מופרשים דמי גמולים.

2. מגזר ביטוח כללי

ככלל, ההכנסות מפרמיות במגזר ביטוח כללי אינן מתאפיינות בעונתיות מובהקת. עם זאת, הפרמיות ברבעון הראשון של השנה גבוהות מהפרמיות ברבעונים האחרים וזאת בעיקר בגלל חידוש הסכמי הביטוח של מבטחים עסקיים ושל ציי רכב גדולים בתחילת השנה הקלנדרית המייצגים עונתיות מסוימת. השפעתה של עונתיות זו על הרווח המדווח מנוטרלת באמצעות ההפרשה לפרמיה שטרם הורווחה.

במרכיבי ההוצאות האחרים, כגון תביעות, ובמרכיבי ההכנסות האחרים, כגון הכנסות מהשקעות, לא ניכרת עונתיות מובהקת. עם זאת, ראוי לציין כי בעונות החורף ברבעון הראשון או ברבעון הרביעי של השנה או בשניהם, ניכרת לעיתים עלייה בתביעות בעיקר בענפי הרכוש, וכתוצאה מכך קטן הרווח המדווח לתקופה.

ג. דיווח על מגזרי הפעילות

חסכון ארוך טווח											
גמל			פנסיה			ביטוח חיים ⁽¹⁾			סך הכל		
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
2024	2023	2023	2023	2024	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023
בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר
במיליוני ש"ח											
-	-	-	-	-	-	1,315	6,041	1,652	6,041	1,652	6,041
-	-	-	-	-	-	80	171	42	171	42	171
-	-	-	-	-	-	1,236	5,870	1,610	5,870	1,610	5,870
43	58	217	2	(1)	1	4,028	7,425	1,127	7,425	1,127	7,425
75	70	293	97	88	371	149	594	306	594	306	1,258
-	-	-	-	-	-	12	30	7	30	7	12
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
118	128	510	98	87	372	5,424	13,919	5,641	13,919	5,641	14,801
סך כל ההכנסות											
40	59	212	-	-	-	5,211	12,679	5,251	12,679	5,251	12,891
-	-	-	-	-	-	(68)	(144)	(31)	(144)	(31)	(144)
40	59	212	-	-	-	5,143	12,535	5,183	12,535	5,183	12,747
34	34	141	31	28	118	185	721	251	721	251	979
38	37	142	55	52	204	87	368	182	368	182	713
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
1	1	6	1	1	5	-	-	3	-	2	11
-	-	-	-	-	-	7	19	4	19	7	19
113	131	501	87	81	327	5,422	13,642	5,622	13,642	5,622	14,471
סך כל ההוצאות											
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	(3)	9	12	6	45	2	177	20	277	20	331
-	-	2	-	1	2	62	(63)	62	(52)	62	(48)
5	(3)	10	12	6	47	64	114	81	225	81	282
סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מיסים על ההכנסה											
חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני, נטו											
רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה											
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים על ההכנסה											

חסכון ארוך טווח											
גמל			פנסיה			ביטוח חיים (')			סך הכל		
ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר
2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023
בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר
2,476	2,457	2,470	-	-	-	21,914	20,972	21,418	24,390	23,429	23,889
-	-	-	-	-	-	92,121	88,662	90,528	92,121	88,662	90,528
-	-	-	-	-	-	1,467	2,083	7,122	1,467	2,083	7,122

במיליוני ש"ח

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה

התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה

1) סך הפרמיות (כולל פרמיות חיסכון טהור (חוזי השקעה), אשר נזקפו ישירות לעתודה)

ג. דיווח על מגזרי הפעילות (המשך)

בריאות	כללי			לא מוקצה למגזרים			התאמות וקיצוזים			סך הכל		
	לשנה			לשנה			לשנה			לשנה		
	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
	2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023
במיליוני ש"ח	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר
פרמיות שהורווחו ברוטו	435	417	1,733	911	814	3,432	-	-	-	2,661	2,883	11,205
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה	23	20	90	354	366	1,447	-	-	-	457	428	1,708
פרמיות שהורווחו בשייר	411	397	1,644	557	448	1,984	-	-	-	2,204	2,455	9,497
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	88	60	265	57	46	227	(11)	(14)	37	4,207	1,220	8,171
הכנסות מדמי ניהול	-	-	-	-	-	-	-	-	-	321	306	1,259
הכנסות מעמלות	3	2	10	53	55	222	-	-	-	68	64	263
הכנסות אחרות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל ההכנסות	503	459	1,919	667	550	2,434	(11)	(14)	36	6,800	4,045	19,190
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו	380	302	1,348	598	610	1,825	-	-	-	6,229	3,374	16,062
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	(19)	(17)	(81)	(188)	(218)	(446)	-	-	-	(276)	(266)	(671)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	361	285	1,267	409	393	1,379	-	-	-	5,953	3,108	15,391
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	161	155	625	158	158	675	-	-	-	569	564	2,280
הוצאות הנהלה וכלליות	23	24	90	23	23	102	17	16	85	243	246	991
ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	5
הוצאות אחרות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	11
הוצאות מימון	1	1	4	3	5	18	55	59	233	65	69	275
סך כל ההוצאות	546	466	1,986	593	578	2,174	72	75	323	6,833	3,989	18,952
חלק בתוצאות חברות מוחזקות המטופלות בשיטת השווי המאזני, נטו	-	-	-	-	-	-	(1)	-	(3)	(1)	-	(3)
רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה	(43)	(7)	(67)	73	(28)	259	(85)	(89)	(290)	(34)	56	235
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים על ההכנסה	11	(1)	(11)	13	(16)	53	114	59	135	200	(20)	128
סך כל הרווח (ההפסד) הכולל לפני מיסים על ההכנסה	(32)	(9)	(77)	87	(44)	312	30	(30)	(155)	166	35	363

ג. דיווח על מגזרי הפעילות (המשך)

	בריאות			כללי			לא מוקצה למגזרים			התאמות וקיצוזים			סך הכל		
	ליום 31 במרס			ליום 31 בדצמבר			ליום 31 במרס			ליום 31 בדצמבר			ליום 31 בדצמבר		
	2023			2023			2023			2023			2023		
	בלתי מבוקר			מבוקר			בלתי מבוקר			מבוקר			בלתי מבוקר		
במיליוני ש"ח															
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	3,000	2,668	2,906	7,664	8,192	7,383	-	-	-	(2)	(1)	(1)	35,052	34,287	34,176
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	1,200	1,098	1,156	-	-	-	-	-	-	(11)	(12)	(11)	93,310	89,748	91,673

ד. נתונים נוספים לגבי ענפי ביטוח עיקריים הכלולים במגזר ביטוח כללי

ענפי חבויות					
רכב חובה			ענפי חבויות ואחרים ⁽¹⁾		
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר
2024	2023	2023	2024	2023	2023
בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר
במיליוני ש"ח					
219	196	704	141	156	506
38	45	168	66	82	258
182	151	536	75	74	248
(44)	(41)	(43)	(14)	(16)	(8)
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר					
138	110	493	61	58	240
24	18	87	18	16	78
3	7	23	6	6	23
הכנסות מעמלות					
165	135	602	84	79	342
175	185	637	103	104	104
(54)	(63)	(187)	(46)	(36)	20
סך כל ההכנסות					
121	122	450	56	68	125
21	23	100	24	26	104
4	4	18	2	3	9
-	-	-	-	-	-
1	1	4	-	1	4
הוצאות מימון					
147	150	572	83	98	242
-	-	-	-	-	-
סך כל ההוצאות					
18	(15)	30	2	(18)	100
5	(7)	19	4	(6)	16
23	(21)	50	5	(24)	117
סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה					

ד. נתונים נוספים לגבי ענפי ביטוח עיקריים הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

ענפי חבויות					
רכב חובה			ענפי חבויות ואחרים ⁽¹⁾		
ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 בדצמבר
2024	2023	2023	2024	2023	2023
בלתי מבוקר	מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	מבוקר
במיליוני ש"ח					
התחייבויות בגין חוזי ביטוח					
ברוטו	3,047	2,925	2,967	2,365	3,012
משנה	1,230	1,292	1,236	1,004	1,596
שייר	1,817	1,632	1,731	1,361	1,416

(1) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח חבות צד ג', חבות מנהלים ומעבידים אשר הפעילות בגינם בתקופת הדוח, בתקופה המקבילה אשתקד ובשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2023 מהווה כ-83%, כ-88% וכ-80% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.

ד. נתונים נוספים לגבי ענפי ביטוח עיקריים הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

	ענפי רכוש											
	רכב רכוש						ביטוח אשראי					
	ענפי רכוש ואחרים ⁽¹⁾			ענפי רכוש ואחרים ⁽¹⁾			ענפי רכוש ואחרים ⁽¹⁾			ענפי רכוש ואחרים ⁽¹⁾		
	לשנה השסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה השסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה השסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה השסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשנה השסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה השסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה השסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס
	2023	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024
במיליוני ש"ח	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר
פרמיות ברוטו	3,596	945	1,126	1,152	260	355	133	31	35	1,101	302	377
פרמיות ביטוח משנה	1,452	353	399	899	185	274	69	16	18	59	23	3
פרמיות בשייר	2,143	592	727	253	75	81	64	15	16	1,042	278	374
שינוי ביתרת פרמיה שטרם הורווחה, בשייר	(159)	(144)	(170)	(12)	(18)	(16)	(2)	-	-	(94)	(70)	(97)
פרמיות שהורווחו בשייר	1,984	448	557	241	57	65	62	15	17	948	209	276
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	227	46	57	28	3	4	8	2	2	27	6	9
הכנסות מעמלות	222	55	53	149	35	38	20	5	4	7	3	1
הכנסות אחרות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
סך כל ההכנסות	2,434	550	667	418	96	107	90	22	23	982	217	287
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו	1,825	610	598	182	86	93	44	11	13	857	224	215
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	(446)	(218)	(188)	(160)	(67)	(75)	(30)	(8)	(9)	(89)	(43)	(5)
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	1,379	393	409	22	19	18	14	3	5	768	180	210
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	675	158	158	210	51	47	13	3	3	249	55	62
הוצאות הנהלה וכלליות	102	23	23	25	4	5	22	5	6	27	6	6
ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
הוצאות (הכנסות) מימון	18	5	3	9	2	1	1	1	-	-	-	-
סך כל ההוצאות	2,174	578	593	265	76	71	51	12	14	1,045	242	278
חלק ברווחי (הפסדי) חברות כלולות, נטו	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה	259	(28)	73	152	19	36	39	10	10	(62)	(25)	8
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מסים על הכנסה	53	(16)	13	4	(1)	1	6	-	2	6	(2)	2
סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מסים על הכנסה	312	(44)	87	156	18	37	45	10	12	(56)	(27)	10

ד. נתונים נוספים לגבי ענפי ביטוח עיקריים הכלולים במגזר ביטוח כללי (המשך)

סך הכל	ענפי רכוש											
	ענפי רכוש ואחרים ⁽¹⁾					ביטוח אשראי			רכב רכוש			
	ליום 31 בדצמבר			ליום 31 במרס			ליום 31 בדצמבר			ליום 31 במרס		
	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024	
במיליוני ש"ח												
מבוקר	בלתי מבוקר		מבוקר	בלתי מבוקר		מבוקר	בלתי מבוקר		מבוקר	בלתי מבוקר		
7,383	8,192	7,664	1,244	1,331	1,259	93	90	96	790	834	897	
3,299	4,081	3,326	995	1,029	997	51	50	55	58	113	41	
4,084	4,111	4,338	249	301	262	42	40	42	732	721	857	

1. ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח רכוש עסקיים, דירות והנדסי אשר הפעילות בגינם בתקופת הדוח, בתקופה המקבילה אשתקד ובשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2023 מהווה כ-83%, כ-74% וכ-77% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.

ה. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח

נתונים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2024 (בלתי מבוקר)

פוליסות ביטוח חיים הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה						
פוליסת ביטוח חיים ללא מרכיב חיסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת				משנת 2004		
סך הכל	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 ⁽¹⁾
1,315	18	225	661	-	379	32
פרמיות ברוטו:						
151	-	-	151	-	-	-
תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח						
221	-	-	83	-	66	72
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול ⁽²⁾						
4,801	11	131	1,827	-	2,508	323
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו						
410	-	-	410	-	-	-
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה						
64	8	2	(29)	-	41	42
סך הרווח (הפסד) הכולל						

ה. נתונים נוספים אודות מגזר ביטוח חיים וחיסכון ארוך טווח (המשך)
נתונים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2023 (בלתי מבוקר)

פוליסות ביטוח חיים הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה						
פוליסת ביטוח חיים ללא מרכיב חיסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			משנת 2004			
סך הכל	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 ⁽¹⁾
1,652	18	208	990	-	400	36
פרמיות ברוטו:						
431	-	-	431	-	-	-
תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח						
186	-	-	86	-	62	38
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול ⁽²⁾						
2,402	18	105	1,255	-	632	392
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו						
1	-	-	1	-	-	-
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה						
114	(2)	6	(13)	1	50	72
סך הרווח (הפסד) הכולל						

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (מבוקר)

פוליסות ביטוח חיים הכוללות מרכיב חיסכון (לרבות נספחים) לפי מועד הנפקת הפוליסה						
פוליסת ביטוח חיים ללא מרכיב חיסכון סיכון הנמכר כפוליסה בודדת			משנת 2004			
סך הכל	קבוצתי	פרט	תלוי תשואה	שאינו תלוי תשואה	עד שנת 2003	עד שנת 1990 ⁽¹⁾
6,041	80	857	3,398	-	1,568	138
פרמיות ברוטו:						
1,081	-	-	1,081	-	-	-
תקבולים בגין חוזי השקעה שנזקפו ישירות לעתודות ביטוח						
658	-	-	340	-	253	65
מרווח פיננסי כולל דמי ניהול ⁽²⁾						
11,995	77	529	5,387	-	4,492	1,510
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו						
684	-	-	684	-	-	-
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי השקעה						
225	(2)	(36)	(134)	1	304	92
סך הרווח (הפסד) הכולל						

הערות:

- (1) המוצרים שהונפקו עד לשנת 1990 (לרבות הגדלות בגינם) היו בעיקרם מבטיחי תשואה והם מגובים בעיקרם באגרות חוב מיועדות.
- (2) המרווח הפיננסי כולל רווחים (הפסדים) מהשקעות שנזקפו לרווח כולל אחר, אינו כולל הכנסות נוספות של החברה הנגבות כשיעור מהפרמיה והוא מחושב לפני ניכוי הוצאות לניהול ההשקעות. המרווח הפיננסי בפוליסות עם תשואה מובטחת מבוסס על ההכנסות מהשקעות בפועל לשנת הדוח בניכוי מכפלה של שיעור התשואה המובטחת לשנה כשהוא מוכפל בעתודה הממוצעת לשנה בקרנות הביטוח השונות. בחוזים תלויי תשואה, המרווח הפיננסי הינו סך דמי הניהול הקבועים והמשתנים המחושבים על בסיס הקטנת הזקיפה לחיסכון במערכות החברה.

ו. נתונים נוספים אודות מגזרי ביטוח בריאות

נתונים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2024 (בלתי מבוקר)

ס"ח	בריאות אחר **		סיעודי		במיליוני ש"ח
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
434	19	341	5	69	פרמיות ברוטו
380	22	178	11	169	תשלומים ושינויים בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
11	-	11	-	-	רווח כולל אחר
(32)	(10)	14	(4)	(32)	סך הרווח הכולל

(*) מתוכם פרמיות פרט בסך של 321 מיליוני ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 39 מיליוני ש"ח.
(**) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בבריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

נתונים לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2023 (בלתי מבוקר)

ס"ח	בריאות אחר **		סיעודי		במיליוני ש"ח
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
418	32	311	6	69	פרמיות ברוטו
302	29	158	15	100	תשלומים ושינויים בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(1)	-	(1)	-	-	רווח כולל אחר
(9)	(10)	11	(4)	(6)	סך הרווח הכולל

(*) מתוכם פרמיות פרט בסך של 294 מיליוני ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 49 מיליוני ש"ח.
(**) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בבריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

נתונים לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (מבוקר)

ס"ח	בריאות אחר **		סיעודי		במיליוני ש"ח
	ז"ק	ז"א	קבוצתי	פרט	
1,731	152	1,278	23	278	פרמיות ברוטו
1,348	105	655	64	524	תשלומים ושינויים בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח ברוטו
(11)	1	(12)	-	-	רווח כולל אחר
(77)	-	53	(25)	(105)	סך הרווח הכולל

(*) מתוכם פרמיות פרט בסך של 1,225 מיליוני ש"ח ופרמיות קולקטיב בסך 205 מיליוני ש"ח.
(**) הכיסוי המהותי ביותר הכלול בבריאות אחר לז"א הינו הוצאות רפואיות ולז"ק הינו נסיעות לחו"ל.

ביאור 5: מכשירים פיננסיים

א. נכסים עבור חוזים תלויי תשואה

1. הרכב:

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרס		
2023		2023	2024	
מבוקר	בלתי מבוקר			
3,839	3,801	3,852	דל"ן להשקעה ⁽¹⁾	
			השקעות פיננסיות	
28,065	29,800	27,766	נכסי חוב סחירים	
8,199	9,134	8,084	נכסי חוב שאינם סחירים	
17,378	17,706	19,236	מניות	
30,491	24,183	30,403	השקעות פיננסיות אחרות	
84,133	80,823	85,489	סך הכל השקעות פיננסיות ⁽¹⁾	
4,418	5,418	5,025	מזומנים ושווי מזומנים	
1,622	2,973	883	אחר ⁽²⁾	
94,012	93,015	95,249	סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה	

(1) נמדדים בשווי הוגן דרך רווח והפסד.

(2) היתרה כוללת בעיקר פרמיה לגבייה, יתרות מבטחי משנה, בטחונות בגין פעילות בחוזים עתידיים וכן עסקאות בניירות ערך שטרם נסלקו לתאריך הדוחות הכספיים.

2. מידע נוסף בדבר השווי ההוגן

א. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

יתרה ליום 31 במרס 2024			
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1
במיליוני ש"ח			
בלתי מבוקר			
השקעות פיננסיות:			
27,766	-	4,530	23,236
נכסי חוב סחירים			
8,084	29	8,055	-
נכסי חוב שאינם סחירים			
19,236	2,155	466	16,615
מניות			
30,403	13,020	2,271	15,112
השקעות פיננסיות אחרות ⁽¹⁾			
85,489	15,204	15,322	54,963
סך הכל השקעות פיננסיות			
954	8	855	91
(1) מזה בגין נגזרים			

במהלך התקופה לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

יתרה ליום 31 במרס 2023			
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1
במיליוני ש"ח			
בלתי מבוקר			
השקעות פיננסיות:			
29,800	-	5,248	24,552
נכסי חוב סחירים			
9,134	45	9,089	-
נכסי חוב שאינם סחירים			
17,706	1,804	343	15,559
מניות			
24,183	10,745	1,242	12,196
השקעות פיננסיות אחרות ⁽¹⁾			
80,823	12,594	15,922	52,307
סך הכל השקעות פיננסיות			
331	15	299	17
(1) מזה בגין נגזרים			

במהלך התקופה לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

יתרה ליום 31 בדצמבר 2023			
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1
במיליוני ש"ח			
השקעות פיננסיות:			
28,065	-	4,655	23,410
8,199	29	8,170	-
17,378	1,968	511	14,899
30,491	12,539	1,950	16,002
84,133	14,536	15,286	54,311
סך הכל השקעות פיננסיות			
573	9	284	280

(1) מזה בגין נגזרים במהלך התקופה לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

ב. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

במיליוני ש"ח			
סך הכל	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
בלתי מבוקר			
14,536	12,539	1,968	29
158	236	(78)	-
795	520	275	-
(281)	(275)	(6)	-
(4)	-	(4)	-
15,204	13,020	2,155	29
יתרה ליום 31 במרס 2024			
159	237	(78)	-

סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים פיננסיים המוחזקים ליום 31 במרס 2024

במיליוני ש"ח			
סך הכל	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
בלתי מבוקר			
12,194	10,027	2,106	61
291	327	(37)	1
729	642	87	-
(603)	(251)	(352)	-
(12)	-	-	(12)
(5)	-	-	(5)
12,594	10,745	1,804	45
יתרה ליום 31 במרס 2023			
289	327	(39)	1

סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים פיננסיים המוחזקים ליום 31 במרס 2023

סך הכל	השקעות פיננסיות אחרות	מניות	נכסי חוב שאינם סחירים
במיליוני ש"ח			
מבוקר			
12,194	10,027	2,106	61
360	517	(161)	4
3,382	2,989	393	-
(1,372)	(1,005)	(367)	-
(12)	-	-	(12)
(16)	-	(3)	(13)
-	11	-	(11)
14,536	12,539	1,968	29
יתרה ליום 1 בינואר 2023 (מבוקר)			
סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו ברווח והפסד			
רכישות			
מכירות			
פידיונות			
תקבולי ריבית ודיבידנד			
המרת חוב להון			
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023 (מבוקר)			
סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין			
נכסים פיננסיים המוחזקים יתרה ליום 31 בדצמבר 2023			
(מבוקר)			
381	540	(163)	4

- (1) העברה אל רמה 3 של חוב בעייתי שאינו סחיר
- (2) בגין נכסים אשר החל בגינם השימוש בציטוט והועברו מרמה 3.

ב. השקעות פיננסיות אחרות

1. נכסי חוב שאינם סחירים – הרכב ושוי הוגן⁽¹⁾

ליום 31 במרס 2024			
ערך בספרים	שוי הוגן		
בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח	
		אגרות חוב ממשלתיות	
22,410	16,863	אג"ח חץ ופיקדונות באוצר	
7,572	7,442	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה	
550	536	פיקדונות בבנקים	
30,532	24,841	סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים	
42		ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)	

ליום 31 במרס 2023			
ערך בספרים	שוי הוגן		
בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח	
		אגרות חוב ממשלתיות	
23,826	16,786	אג"ח חץ ופיקדונות באוצר	
6,341	6,350	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה	
677	651	פיקדונות בבנקים	
30,844	23,787	סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים	
44		ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)	

ליום 31 בדצמבר 2023			
שווי הוגן	ערך בספרים		
מבוקר		במיליוני ש"ח	
		אגרות חוב ממשלתיות	
22,279	16,634	אג"ח חץ ופקדונות באוצר	
7,297	7,287	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה	
566	551	פיקדונות בבנקים	
30,142	24,472	סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים	
42		ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)	

1) השווי הוגן של איגרות חוב מיועדות חושב על פי מועד הפירעון של ההתחייבויות מבטיחות תשואה. השווי הוגן של פיקדונות באוצר חושב על פי מועד הפירעון החוזי.

2. מידע נוסף בדבר השווי הוגן

א. שווי הוגן של נכסים פיננסיים בחלוקה לרמות

הטבלה להלן מציגה ניתוח של הנכסים הפיננסיים הנמדדים בשווי הוגן על בסיס עיתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמות השונות בהיררכיה. לפירוט בדבר הרמות בהיררכיה, ראה ביאור 2(ה) (3) בדוחות הכספיים השנתיים.

ליום 31 במרס 2024			
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
במיליוני ש"ח			
השקעות פיננסיות:			
6,247	-	142	6,105
נכסי חוב סחירים			
29	-	29	-
נכסי חוב שאינם סחירים			
1,779	766	27	986
מניות			
5,850	4,677	281	892
השקעות פיננסיות אחרות ⁽¹⁾			
13,905	5,443	479	7,983
סך הכל השקעות פיננסיות			
288	3	281	4
(1) מזה בגין נגזרים			

במהלך התקופה לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

ליום 31 במרס 2023			
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר			
במיליוני ש"ח			
השקעות פיננסיות:			
6,792	-	139	6,653
נכסי חוב סחירים			
1	-	1	-
נכסי חוב שאינם סחירים			
1,574	772	35	767
מניות			
4,815	3,957	71	787
השקעות פיננסיות אחרות ⁽¹⁾			
13,182	4,729	246	8,207
סך הכל השקעות פיננסיות			
78	10	63	5
(1) מזה בגין נגזרים			

במהלך התקופה לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

ליום 31 בדצמבר 2023			
סך הכל	רמה 3	רמה 2	רמה 1
במיליוני ש"ח			
מבוקר			
השקעות פיננסיות:			
6,407	-	183	6,224
נכסי חוב סחירים			
28	-	28	-
נכסי חוב שאינם סחירים			
1,647	750	47	850
מניות			
5,746	4,526	301	919
השקעות פיננסיות אחרות ⁽¹⁾			
13,828	5,276	559	7,993
סך הכל השקעות פיננסיות			
308	3	301	4
(1) מזה בגין נגזרים			

במהלך התקופה לא היו מעברים מהותיים בין רמה 1 ובין רמה 2.

ב. נכסים פיננסיים הנמדדים בשווי הוגן ברמה 3

סך הכל	השקעות פיננסיות אחרות	מניות
במיליוני ש"ח		
בלתי מבוקר		
5,276	4,526	750
יתרה ליום 1 בינואר 2024 (מבוקר)		
סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו:		
14	19	(5)
ברווז והפסד		
63	62	1
ברווז כולל אחר		
192	166	26
רכישות		
(99)	(96)	(3)
מכירות		
(3)	-	(3)
תקבולי ריבית ודיבידנד		
5,443	4,677	766
יתרה ליום 31 במרס 2024		
14	19	(5)
סך הרווחים (הפסדים) לתקופה שנכללו ברווז והפסד בגין נכסים פיננסיים המוחזקים ליום 31 במרס 2024		

סל הכל	השקעות פיננסיות אחרות	מניות
במיליוני ש"ח		
בלתי מבוקר		
4,617	3,697	920
יתרה ליום 1 בינואר 2023 (מבוקר)		
סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו:		
184	32	152
ברווז והפסד		
(20)	116	(136)
ברווז כולל אחר		
198	177	21
רכישות		
(249)	(65)	(184)
מכירות		
(1)	-	(1)
תקבולי ריבית ודיבידנד		
4,729	3,957	772
יתרה ליום 31 במרס 2023		
152	32	120
סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווז והפסד בגין נכסים פיננסיים המוחזקים ליום 31 במרס 2023		

מניות	השקעות פיננסיות אחרות	סל הכל
במיליוני ש"ח		
בלתי מבוקר		
920	3,697	4,617
יתרה ליום 1 בינואר 2023 (מבוקר)		
סך הרווחים (הפסדים) שהוכרו:		
52	93	145
ברווח והפסד		
(142)	135	(7)
ברווח כולל אחר		
116	944	1,060
רכישות		
(190)	(343)	(533)
מכירות		
(6)	-	(6)
תקבולי ריבית ודיבידנד		
750	4,526	5,276
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023 (מבוקר)		
סך הרווחים לתקופה שנכללו ברווח והפסד בגין נכסים פיננסיים המוחזקים		
19	97	116
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023 (מבוקר)		

ג. התחייבויות פיננסיות

1. הרכב שווי הוגן:

ליום 31 במרס		ליום 31 במרס		ליום 31 בדצמבר	
2024		2023		2023	
ערך	שווי	ערך	שווי	ערך	שווי
בספרים	הוגן	בספרים	הוגן	בספרים	הוגן
במיליוני ש"ח			בלתי מבוקר		
התחייבויות פיננסיות המוצגות בשווי הוגן דרך רווח והפסד:			מבוקר		
התחייבות בשל מכשירים פיננסיים נגזרים, מכירה בחסר					
והתחייבויות לרכישה חוזרת (REPO) (*)					
1,374	1,374	3,563	3,563	2,929	2,929
כתבי התחייבות נדחים סחירים א)					
5,117	4,733	5,069	4,620	5,144	4,783
סך הכל התחייבויות פיננסיות המוצגות בעלות מופחתת					
בניכוי ריבית לשלם בגין כתבי התחייבות נדחים המוצג					
בסעיף זכאים ויתרות זכות					
22	22	19	19	51	51
סך הכל התחייבויות פיננסיות					
6,470	6,086	8,614	8,164	8,023	7,661
(*) מזה בגין התחייבויות תלויות תשואה					
857	857	2,656	2,656	1,786	1,786

א. גיוס חוב בחברה

ביום 7 בינואר, 2024 הוחלפו כ- 504 מיליוני ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות סדרה י' שבמחזור הנסחרות בבורסה, בדרך של הצעת רכש חליפין, בתמורה להנפקת כ- 508 מיליוני ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות סדרה יג', בדרך של הרחבת סדרה קיימת. כתבי התחייבות סדרה יג' שהונפקו כאמור, הוכרו (בכפוף למגבלות) כהון רובד 2 של כלל ביטוח וזאת חלק כתבי התחייבות סדרה י' שהוחלפו ואשר היו מוכרים כהון משני מורכב.

תנאיהם של חלק מכתבי ההתחייבות סדרה י', שונים מתנאי כתבי התחייבות סדרה יג' ובהתאם טופלו כהחלפת מכשירי חוב בעלי תנאים שונים מהותית, ובהתאם נוצר לחברה הפסד בסך של כ- 1.6 מיליוני ש"ח.

עלויות ההנפקה הסתכמו לסך של כ- 1.5 מיליוני ש"ח.

לאחר תקופת הדיווח, ביום 3 באפריל 2024 הנפיקה החברה לציבור 465 מיליוני ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות (סדרה יג') בדרך של הרחבת סדרה קיימת בתמורה לסך של כ- 460 מיליוני ש"ח. תנאיהן של כתבי ההתחייבות הנוספות, זהים לתנאי כתבי ההתחייבות סדרה יג' הקיימת במחזור. עלויות ההנפקה הסתכמו לסך של כ- 5.1 מיליוני ש"ח.

התמורה הכוללת (ברוטו), שהתקבלה בחברה בעקבות הנפקת אגרות החוב החדשות במסגרת ההנפקה כאמור, הופקדה בחברה בפקדון נדחה בתנאי פירעון וריבית זהים לתנאי אגרות החוב. אגרות החוב מוכרות כהון רובד 2 בחברה (בכפוף למגבלות) והינן בעלות מעמד שווה ועומדות בדרגת פירעון שווה לאגרות חוב נדחות שהנפיקה החברה מסוג הון משני מורכב וכן לאגרות חוב שהנפיקה ו/או תנפיק כלביט מימון ו/או החברה מסוג מכשיר הון רובד 2, ונדחות ליתר התחייבויותיה של החברה למעט זכויותיהם של נושים על פי הון רובד 1.

תנאים נוספים של אגרות החוב:

1. הזכות לפדיון מוקדם

- החברה תהיה רשאית, ללא מתן זכות בחירה למחזיקים באגרות החוב ו/או לנאמן, לפדות את אגרות החוב בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, וזאת בהתקיים התנאים הבאים:
- המועד הראשון בו תהא החברה רשאית לפדות בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, את אגרות החוב יהא ביום 31 ביולי 2032 ("המועד הראשון לפדיון מוקדם"), לאחר מועד זה החברה תהיה רשאית לפרוע את אגרות החוב בפדיון מוקדם, מלא או חלקי, בכל מועד. תדירות הפדיונות המוקדמים לא תעלה על פדיון אחד לרבעון.
 - ככל שהחברה לא תנצל את זכותה זו לפדיון מוקדם של מלוא אגרות החוב אזי ממועד תשלום הריבית בגין אגרות החוב אשר יהיה 3 שנים לפני מועד פירעון הקרן, קרי: ביום 31 ביולי 2034 ("מועד הפדיון הקובע לתוספת ריבית") תשלום תוספת ריבית למחזיקי אגרות החוב על הריבית אותה נושאות אגרות החוב באותה עת, בגין יתרת התקופה (ממועד הפדיון הקובע לתוספת ריבית שלא נוצל כאמור ועד למועד הפירעון בפועל), שתהא בשיעור של 50% ממרווח הסיכון המקורי שנקבע בהנפקה, מרווח הסיכון המקורי הינו 1.87%.
 - הסכום המינימאלי לביצוע פדיון מוקדם הינו 1 מיליון ש"ח ע.ב. אגרות חוב.
 - בכל מקרה לא יבוצע פדיון מוקדם של חלק מקרן אגרות החוב, אם יתרת הקרן הבלתי מסולקת שתיוותר לאחר הפדיון המוקדם תהא נמוכה מסך של 3.2 מיליוני ש"ח.
 - פדיון מוקדם יתאפשר בהתקיים אחד מאלה:
 - (1) אגרת החוב תומר במכשיר הון בעל איכות זהה או עדיפה;
 - (2) התקבל אישור מראש של הממונה ובתנאים שיקבע. ככלל, פדיון מוקדם יתאפשר אם ההון העצמי של כלל ביטוח לאחר הפדיון המוקדם, יעלה על הון נדרש לכוסר פירעון (SCR) כמשמעות המונח בחוזר משטר כושר פירעון כלכלי.

2. דחיית מועדי פירעון קרן ו/או ריבית בהתקיים נסיבות משהות

- בהתקיים אחת מהנסיבות המשהות, המפורטות להלן, ידחו תשלום קרן ו/או תשלומי ריבית, לפי העניין, בגין אגרות החוב:
- ביחס לדחיית תשלומי ריבית:
- על פי הדוח הכספי האחרון של כלל ביטוח שפורסם טרם מועד התשלום, לכלל ביטוח אין רווחים ראויים לחלוקה כמשמעותם בחוק החברות.
- ביחס לדחיית תשלום קרן ו/או ריבית:
1. על פי הדוח הכספי האחרון של החברה שפורסם טרם מועד התשלום, ההון העצמי של החברה נמוך מהון נדרש לנסיבות משהות, והחברה לא ביצעה השלמת הון (כמשמעות המונח בחוזר משטר כושר פירעון כלכלי) נכון למועד פרסום הדוח הכספי.
 2. דירקטוריון החברה הורה על דחיית תשלום ריבית או על דחיית תשלום קרן, אם ראה כי יש חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון נדרש לנסיבות משהות, או לפרוע במועדן התחייבויות שדרגת הקדימות שלהן גבוהה מזו של אגרות החוב ובלבד שהתקבל לכך אישור מראש של הממונה.
 3. הממונה הורה על דחיית תשלום ריבית או על דחיית תשלום קרן אם ראה כי יש פגיעה ביחס כושר פירעון או כי קיים חשש ממשי קרוב ליכולתה של החברה לעמוד בהון נדרש לכוסר פירעון כלכלי.
- סכומי קרן ו/או ריבית שנדחו כאמור לעיל, יצברו ריבית החל ממועד הדחייה ועד למועד התשלום בפועל, בשיעור הריבית אותה נושאות אגרות החוב באותה עת.

2. שווי הוגן של ההתחייבויות פיננסיות, בחלוקה לרמות

הטבלה להלן מציגה ניתוח של ההתחייבויות הפיננסיות הנמדדות בשווי הוגן על בסיס עיתי, תוך שימוש בשיטת הערכה בהתאם לרמות השונות בהיררכיה. לפירוט בדבר הרמות בהיררכיה, ראה ביאור 2(ה)3 בדוחות הכספיים השנתיים.

ליום 31 במרס 2024		
סך הכל	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר		
671	661	10
703	703	-
1,374	1,364	10
במיליוני ש"ח		
נגזרים		
התחייבות לרכישה חוזרת (REPO)		
סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות		

ליום 31 במרס 2023		
סך הכל	רמה 2	רמה 1
בלתי מבוקר		
2,501	2,486	15
1,062	1,062	-
3,563	3,548	15
במיליוני ש"ח		
נגזרים		
התחייבות לרכישה חוזרת (REPO)		
סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות		

ליום 31 בדצמבר 2023		
סך הכל	רמה 2	רמה 1
מבוקר		
1,782	1,772	10
1,147	1,147	-
2,929	2,919	10
במיליוני ש"ח		
נגזרים		
התחייבות לרכישה חוזרת (REPO)		
סך הכל ההתחייבויות הפיננסיות		

ביאור 6: ניהול ודרישות הון

א. משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס II SOLVENCY החל על החברה ועל חברת כלל ביטוח אשראי בע"מ

על חברות הביטוח בקבוצה חל משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס II Solvency וזאת בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי. בהתאם לחוזר המאוחד "כלל דוח יחס כושר פירעון כלכלי בגין נתוני 31 בדצמבר ו-30 ביוני של כל שנה במסגרת הדוח התקופתי העוקב למועד החישוב.

ביום 30 במאי 2024 אישרה ופירסמה החברה את דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2023. החישוב שערכה החברה ליום 31 בדצמבר 2023 בוקר על ידי רואי החשבון המבקרים. הביקורת נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE 3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי.

בהתאם לדוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2023 לחברה עודף הון ללא הוראות המעבר ובהתחשב בהוראות המעבר. החישוב מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס לחישוב. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהחישוב, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות בחישוב.

לפירוט נוסף ראה סעיף 2.3.3 בדוח הדירקטוריון וכן דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2023 המצורף לדוח זה.

ב. מדיניות חלוקת דיבידנד

בהמשך לאמור בביאור 16(ד) בדוחות הכספיים השנתיים, בחודש יוני 2023 אושרה על ידי דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד בשיעור של 30%-50% מהרווח הכולל של החברה. החלוקה כפופה לכך שהחברה תעמוד ביעד הון מינימאלי בהתאם למשטר כושר הפירעון הכלכלי ללא התחשבות בהוראות הפריסה בשיעור של 110% לאחר החלוקה.

זאת בהמשך לקביעת מדיניות ניהול הון אשר על פיה טווח המטרה ליחס כושר פירעון כלכלי של כלל ביטוח יעמוד בטווח שבין 150%-170%, כפי שאושר ביוני 2021. בנוסף, נקבע יעד יחס כושר פירעון מינימאלי יציבותי של 135%. יעדים אלו הינם ליחס כושר פירעון בהתחשב בסכום הניכוי בתקופת הפריסה עד תום שנת 2032 ולאחריה.

מובהר כי אין לראות במדיניות זו התחייבות של החברה לבצע חלוקת דיבידנד, וכי כל חלוקה בפועל תהיה כפופה לאישור פרטני של הדירקטוריון לביצוע החלוקה, על פי שיקול דעתו הבלעדי, לפיו הדירקטוריון יהיה רשאי לחלק בפועל שיעורים שונים או שלא לחלק דיבידנד כלל. כמו כן, ביצוע כל חלוקה בפועל יהיה כפוף לעמידה בהוראות הדין החלות על חלוקת דיבידנד.

ביאור 7: התחייבויות תלויות ותביעות

1. מבוא - תובענות שאינן במהלך העסקים הרגיל

להלן פרטים בדבר תובענות שאינן במהלך העסקים הרגיל, כדלקמן: תובענות מהותיות² אשר יכולות להיות תובענות נגזרות, תובענות שהגשתן כתובענה ייצוגית אושרה; בקשות תלויות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות; תובענות ייצוגיות מהותיות ושאינן מהותיות שהסתיימו במהלך תקופת הדוח ועד לחתימתו ותביעות מהותיות אחרות כנגד חברות הקבוצה (להלן: "תובענות שאינן במהלך העסקים הרגיל" או "תביעות").

סכומי התביעות שלהלן מוצגים בסכומים נכונים למועד הגשתן, כפי שצינו על ידי התובעים, אלא אם צוין אחרת³.

יצוין כי ככלל, החשיפה לדרישות כספיות, פרטניות או רוחביות, כפופה לדיני ההתיישנות. תקופות ההתיישנות בגין תביעות לתגמולי ביטוח במוצרי הביטוח משתנה בהתאם לסוג המוצר והאירוע בגינו נטענת טענת ההתיישנות. החשיפה בגין ההתיישנות הינה מוגברת במיוחד בביטוחים בעלי "זנב תביעות ארוך" ובביטוחים ארוכי טווח, בתחומי ביטוח חיים וביטוחי הבריאות, בהם פועלת כלל ביטוח. בשנים האחרונות ישנה מגמה של הארכת תקופת ההתיישנות בחלק מענפי הביטוח, דבר שיכול ויביא לגידול בהתחייבויות הביטוחיות כלפי מבטוחים, בין היתר במסגרת תיקון חוק חוזה הביטוח שהאריך את תקופת ההתיישנות בביטוח חיים ובביטוח מחלות ואשפוז וביטוח סיעודי לחמש שנים לאחר שקרה מקרה הביטוח, החל ממועד תחילתו של התיקון בשנת 2020. בתובענות שאינן נוגעות לתגמולי ביטוח, תקופת ההתיישנות הינה בהתאם לקבוע בחוק ההתיישנות, תשי"ח-1985. בחודש פברואר 2024, בעקבות מלחמת "חרבות ברזל", אושר תיקון לחוק ההתיישנות, שעיקרו שבחישוב תקופת ההתיישנות על פי דין לא תובא בחשבון התקופה שמיים 7 באוקטובר 2023 ועד 6 באפריל 2024, בכפוף לחריגים שנקבעו. פרק הזמן הדרוש לבירור התביעה, שהינו לעיתים ארוך, במיוחד בתובענות ייצוגיות, מאריך את התקופה בגינה נדרש לבצע השבה או פיצוי, במסגרת תקופת ההתיישנות.

1.1 פרטים כלליים אודות תובענות ייצוגיות

בשנים האחרונות, כחלק ממגמה כללית בשווקים בהם פועלת הקבוצה, הוגשו בקשות לאישור תובענות ייצוגיות בהיקף משמעותי כנגד חברות הקבוצה ובמהלך השנים, חל גידול, בכמות התובענות כלפי חברות הקבוצה שבתי המשפט מכירים בהן כתובענות ייצוגיות. המגמה האמורה, אשר נובעת בין היתר, מחקיקתו של חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו - 2006 (להלן: "החוק"), מריבוי תובענות ומגישת בתי המשפט, מגדילה באופן מהותי את פוטנציאל החשיפה של החברה להפסדים בגין פסיקה לרעת חברות הקבוצה בתובענות ייצוגיות המוגשות כנגדן.

תובענה ייצוגית, כהגדרתה בחוק הינה תובענה המנוהלת בשם קבוצה אנונימית של בני אדם, שלא ייפו מראש את כוחו של התובע המייצג לכך, ואשר מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה.

ראשיתו של ההליך, בבקשה בכתב שמגיש התובע היחיד לבית המשפט אליו מוגשת תביעתו האישית, ובבקשה זו הוא מבקש לאשר את תביעתו האישית כתובענה ייצוגית. רק במידה שתתקבל הבקשה לאישור התובענה כייצוגית תוגדר התובענה כ"תובענה ייצוגית", והתובע יהפוך ל"תובע מייצג".

תובענה ייצוגית ניתן להגיש רק בתביעה כמפורט בחוק או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בגינו תובענה ייצוגית. יצוין כי החל משנת 2006, ההגדרה של תביעה שניתן להגיש במסגרתה בקשה לאישור תביעה ייצוגית כלפי חברות הקבוצה, הינה הגדרה רחבה וכוללת כל עניין שבין חברה לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו.

על מנת שתובענה תאושר כייצוגית צריך התובע להוכיח, בין היתר: (1) קיומה של "עילת תביעה אישית" לתובע הספציפי; (2) כי העילה מבוססת כדי כך שיש לו "עילת תביעה לכאורה". כאן בודק בית המשפט אם יש לתובע סיכוי לכאורה לזכות בסוף המשפט בתביעתו; (3) כי עילת התביעה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לקבוצה מסוימת; (4) קיימת אפשרות סבירה שהשאלות המשותפות תוכרענה בתובענה לטובת הקבוצה; (5) התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת מושא התובענה, בנסיבות העניין; (6) התאמת התובע להיות התובע המייצג והתאמת עורכי דינו לייצג בתובענה.

ככלל, הליך בירור תובענה כייצוגית יכול שיקלול 4 שלבים: שלב א- הגשת הבקשה להכרעה בתובענה כייצוגית בערכאה ראשונה; שלב ב- ערעור ברשות לערכאה גבוהה על החלטת הערכאה הראשונה; שלב ג- בירור התובענה לגופה בפני הערכאה הראשונה (בדרך כלל בפני אותו שופט שדן בבקשה בערכאה הראשונה); שלב ד- ערעור לערכאה גבוהה על ההחלטה לגופה.

יצוין כי היקפו ותוכנו של הדיון בתובענה הייצוגית לגופה, מושפע מן ההחלטה בדבר אישורה של התובענה כייצוגית. החלטה המאשרת תובענה כייצוגית, מתייחסת, בדרך כלל, לעילות תביעה שאושרו ולכאלה שלא אושרו; לסעדים שאושרו ולכאלה שלא אושרו; ועוד כיו"ב.

במסגרת החוק נקבעו תהליך ומגבלות בכל הנוגע להסדרי פשרה בתובענות ייצוגיות, שמקשות על כינון הסדרי פשרה בתובענות ייצוגיות. בכלל זה, נקבעה חובת גילוי נאות לבית המשפט ביחס לכל הפרטים המהותיים הנוגעים להסדר הפשרה, נקבעה זכות ליועץ המשפטי לממשלה ולגורמים נוספים המנויים בחוק להגיש התנגדות להסדר הפשרה המוצע וכן נקבעה חובת מינוי בודק ביחס להסדר הפשרה וכן הסדרים ספציפיים לעניין הסתלקות התובע מבקשת האישור או מהתובענה הייצוגית. בחודש ינואר 2021 פרסם משרד המשפטים "קול קורא: הזמנה לקבלת הערות המציבור בנושא תיקונים בחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006" במסגרתו התבקש

2. יצוין כי ככלל בביאור זה תביעה תיחשב כמהותית ותתואר בהתאם להערכה איכותית או כמותית שהחברה מבצעת במועד קבלת התביעה. לעניין ההערכה הכמותית - ככל שסכום החשיפה בפועל, נטו ממס, בהנחה שהתביעה תמצא כמוצדקת ומבלי להיכנס לסיכויי התביעה או לסכום הנקוב בה לגופו, חוצה את רף המהותיות של הקבוצה לעניין רוח על פי תחשיב ההפסד הכולל החזוי חלקי הרווח הכולל או ההפסד הכולל השנתי הממוצע בשלוש השנים האחרונות, מחושב על בסיס 12 הרבעונים האחרונים שפורסמו לגביהם דוחות כספיים סקורים או מבוקרים; מובהר, כי הרווח/הפסד המשויך לאירוע ורווח/הפסד בכל רבעון מחושבים בערכם המוחלט. סיווג האמור, נכון למועד הגשת התביעה. עם זאת, נוכח התמשכות ההליכים המשפטיים, לעיתים על פי שנים, והתפתחותם, יכול ותביעה אשר לא נחשבה כמהותית במועד הגשתה, תהפוך כזו בהמשך, ובמקרה זה יינתן ביחס אליה גילוי במועד מאוחר יותר. בנוסף, יכול ותביעה תחשב כמהותית לצורך גילוי כאמור, במקום בהם אין בידה של החברה להעריך את סכום החשיפה.

3. ראה הערת שוליים 13.

הציבור לתת התייחסות ביחס לתיקונים הנדרשים בחוק. כלל ביטוח שלחה את התייחסותה במסגרת התאחדות חברות הביטוח וזאת, בין היתר, בהתייחס לריבוי התובענות הייצוגיות בשוק הישראלי בכלל ובשוק הביטוח בפרט. בחודש מרס 2023 פורסם דו"ח הצוות הבין-משרדי לבחינת ההסדרים הקבועים בחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: "הדו"ח"), והציבור הוזמן לשלוח הערות לגבי ההמלצות המפורטות בדו"ח. במסגרת הדוח המליץ הצוות הבין-משרדי, בין היתר, להוסיף לחוק מנגנון שיחייב פניה מוקדמת לנתבעת בטרם הגשת בקשת אישור וזאת בסוגי עילות ותביעות שיקבעו; ביטול פטורים מסוימים מתשלום אגרה בשל הגשת בקשה לתביעה ייצוגית; חובת קביעת הוצאות משפט במקרה של דחיית בקשת אישור/תביעה ייצוגית, למעט בהתקיים טעמים מיוחדים שיירשמו, כאשר ברירת המחדל היא הטלת ההוצאות על עורך הדין של התובע הייצוגי; הטלת חובה לציין את מספר התובענות הייצוגיות שהוגשו בידי תובע ייצוגי; קביעת מנגנון המאפשר הגשת בקשות נוספות באותו עניין לשם בחירת התובענה והעו"ד המוביל על ידי בית המשפט; קביעת כללים אחידים וברורים לגמול ושכר טרחה; קביעת מנגנונים בנוגע למתן סעד בעין; קביעת מנגנון מסודר לאישור הסדר פשרה על ידי מגשר; מתן אפשרות לארגונים להגיש תביעות ייצוגיות. חברות הביטוח שלחו את הערותיהן לדו"ח במסגרת התאחדות חברות הביטוח.

הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות המפורטות להלן, מצויות בשלבים שונים של הברור הדיני, חלקן אושרו וחלקן מצויות בהליכי ערעור.

1.2 חשיפות נוספות

יצוין כי בנוסף להליכים המשפטיים, מעת לעת קיימות חשיפות פוטנציאליות אשר בשלב זה לא ניתן להעריך או לכמתן, בגין מחלוקות מסחריות או התראות בדבר כוונה להגיש תביעות, לרבות תובענות ייצוגיות ונגזרות בעניינים מסוימים, או הליכים משפטיים ופניות ספציפיות שיכול ויבשילד בעתיד לתביעות, לרבות לתביעות ייצוגיות או להודעות צד שלישי כנגד החברות בקבוצה, וכן חשיפה הנובעת ממורכבותה של הרגולציה החלה על פעילות החברות בקבוצה.

החברות בקבוצה אינן יכולות לצפות מראש האם טענה של לקוח אשר הובאה לידיעת החברות, תוביל בסופו של דבר להגשת תובענה ייצוגית, או שתוביל להכרעה רוחבית או תהיה בעלת השלכות רחביות זאת אף באותם מקרים בהם הלקוח מאיים לעשות כן, ובנוסף אין החברות בקבוצה יכולות להעריך מהי החשיפה הפוטנציאלית שעלולה להיווצר בגין טענות כאמור, ככל שאלו יתבררו וימצאו כמוצדקות על ידי רשות מוסמכת. לפרטים ראו סעיף 2.2.2.

2.1 תובענות ייצוגיות

2.1.1 תובענות מהותיות שהגשנת כתביעה ייצוגית אושרה

להלן פירוט של תובענות מהותיות שהגשנת כתביעה ייצוגית אושרה והן מצויות בשלבים שונים של ניהול ההליך לגופן, לרבות בירור התובענה לגופה בפני הערכאה הראשונה או ערעור לאחר קבלת ההחלטה לאישור התביעה או לדחייתה או לאחר קבלת פסק דין המאשר או דוחה את התביעה.

1. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
5/2013 מחוזי – ת"א	כלל ביטוח וחברות ביטוח נוספות	לטענת התובע, הנתבעות מפרות את חובתן לצרף לחברי הקבוצה הפרשי ריבית צמודה וכן הפרשי הצמדה כדין בגין תגמולי החסר שבוצע. בנוסף ו/או ביטוח המשולמים על ידן. על פי הטענה, המועד ממנו יש לחשב ריבית והפרשי הצמדה הינו החל ממועד קרות מקרה הביטוח ועד למועד התשלום בפועל. לחילופין יש לשלם הפרשי הצמדה ממועד קרות מקרה הביטוח ועד למועד התשלום בפועל וריבית החל מתום 30 ימים ממועד מסירת התביעה ועד למועד תשלום תגמולי הביטוח בפועל.	לחייב את הנתבעות לשלם השנים שקדמו להגשת התובענה ו/או יקבל עד מתן פסק הדין בתובענה, תגמולי ביטוח מהנתבעות, מבלי שצורפה לתגמולי הביטוח ריבית כדין ("הקבוצה הראשונה") והצמדה כדין ("הקבוצה השנייה").	כל מי שקיבל במהלך בקשת האישור כנגד הנתבעות ביחס לטענת אי תשלום הפרשי הצמדה ולקבל את בקשת האישור כנגד הנתבעות ביחס לטענה בדבר תשלום ריבית בחסר על תגמולי ביטוח ונקבע כי חברי הקבוצה הזכאים הם כל מבטח, מוטב או צד שלישי, שבמהלך תקופה שתחילתה שלוש שנים קודם להגשת התובענה וסיומה ביום אישורה של התובענה כייצוגית, קיבל מן הנתבעות, שלא על פי פסק דין שניתן ביניהם, תגמולי ביטוח מבלי שצורפה להם ריבית כדין וזאת בתוך 30 יום מיום מסירת התביעה למבטח (ולא מיום מסירת המסמך האחרון הדרוש למבטח לשם בירור החבות) ועד מועד התשלום בפועל. בחודש אוגוסט 2016 מחקו הנתבעות באישור בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור שהוגשה על ידן, בחודש אוקטובר 2015 שעיקרה השגה על קביעתו של בית המשפט המחוזי, לפיה הסדר פשרה קודם שכרתה החברה בשאלה דומה, אינו מקים מעשה בית דין החוסם את הגשת בקשת האישור ואינו מקנה לנתבעות הגנה, תוך שהצדדים שומרים את מלוא טענותיהם להליך העיקרי.	בחודש אוגוסט 2015, התקבלה החלטת בית המשפט המחוזי לדחות את בקשת האישור כנגד הנתבעות ביחס לטענת אי תשלום הפרשי הצמדה ולקבל את בקשת האישור כנגד הנתבעות ביחס לטענה בדבר תשלום ריבית בחסר על תגמולי ביטוח ונקבע כי חברי הקבוצה הזכאים הם כל מבטח, מוטב או צד שלישי, שבמהלך תקופה שתחילתה שלוש שנים קודם להגשת התובענה וסיומה ביום אישורה של התובענה כייצוגית, קיבל מן הנתבעות, שלא על פי פסק דין שניתן ביניהם, תגמולי ביטוח מבלי שצורפה להם ריבית כדין וזאת בתוך 30 יום מיום מסירת התביעה למבטח (ולא מיום מסירת המסמך האחרון הדרוש למבטח לשם בירור החבות) ועד מועד התשלום בפועל. בחודש אוגוסט 2016 מחקו הנתבעות באישור בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור שהוגשה על ידן, בחודש אוקטובר 2015 שעיקרה השגה על קביעתו של בית המשפט המחוזי, לפיה הסדר פשרה קודם שכרתה החברה בשאלה דומה, אינו מקים מעשה בית דין החוסם את הגשת בקשת האישור ואינו מקנה לנתבעות הגנה, תוך שהצדדים שומרים את מלוא טענותיהם להליך העיקרי.	התובע מעריך את הסכום המצטבר לקבוצה הראשונה בסך של 518 מיליוני ש"ח (היה ויפסק כי יש לחשב את הריבית החל ממועד קרות מקרה הביטוח), ובסכום של 210 מיליוני ש"ח (היה ויפסק כי יש לחשב את הריבית החל מ-30 יום מיום מסירת התביעה לחברת הביטוח).
					בחודש פברואר 2021 ניתן פסד דין חלקי, במסגרתו קבע בית המשפט כי התביעה הייצוגית מתקבלת, וחיוב את הנתבעות בהשבה לחברי הקבוצה של הפרשי ריבית, כמפורט בפסק הדין (להלן: "פסק הדין"). בהתאם לפסק הדין, נקבע כי "יום מסירת התביעה" ממנו מתחיל מרוץ 30 הימים, שלאחריו תתווסף ריבית צמודה לתגמולי הביטוח בהתאם להוראות סעיף 28 (א) לחוק חוזה הביטוח, תשמ"א – 1981 (להלן: "חוק חוזה הביטוח"), הוא המועד שבו התקבלה לראשונה פניה בחברת הביטוח או אצל סוכן הביטוח, לפי המוקדם, המעידה על כך, שהמבטח, צד ג' או המוטב (להלן: "הזכאים"), מעוניינים לקבל את תגמולי הביטוח, ללא צורך בצירוף מסמך כלשהו.	התובע מעריך את הסכום המצטבר לקבוצה השנייה, לגביה בקשת האישור נדחתה, בגין הפרשי הצמדה, בסכום נוסף של 490 מיליוני ש"ח.
					עוד נקבע כי כאשר תגמולי הביטוח חושבו כערכם במועד שלאחר קרות מקרה הביטוח, תתווסף אליהם ריבית מאותו תאריך בלבד, וכאשר מדובר בהשבת כספים ששולמו לנותני שירותים בתשלום דחוי, יעשה חישוב הפרשי הריביות, החל ממועד התשלום בפועל.	
					בית המשפט קבע כי הגדרת הקבוצה תכלול את כל הזכאים אשר במהלך התקופה, שתחילתה שלוש שנים קודם להגשת התובענות (שהוגשו כנגד כלל ביטוח בחודש מאי 2013) וסיומה ביום מתן פסק דין, קיבלו מהנתבעות, שלא על פי פסק דין בעיניים, תגמולי ביטוח מבלי שצורפה להם ריבית כדין. כן נקבע כי לצורך מימוש פסק הדין וחישוב גובה הפיצוי לחברי הקבוצה בהתאם לעקרונות שנקבעו בפסק הדין החלקי, יש צורך במינוי מומחה וכי הגמול לתובעים המייצגים ושכר טרחה לבאי כוחם ייקבעו במסגרת פסק הדין הסופי.	

1. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
					בחודש מאי 2021 הגישו הנתבעות ערעור, ולחילופין בקשת רשות ערעור על פסק הדין לבית המשפט העליון. בחודש נובמבר 2022 דחה בית המשפט העליון בהחלטה את בקשת רשות הערעור שהוגשה כאמור, בהיעדר עילה להתערבות שיפוטית, בעיקר משום שפסק הדין החלקי מהווה "החלטה אחרת", ונקודת המוצא בערכאת הערעור היא כי בית המשפט ימלט להתערב בהחלטות ביניים של הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים. בהתאם נקבע כי המקום המתאים לבירור טענות הנתבעות הוא במסגרת ערעור על פסק הדין הסופי בתובענה, ככל שיוגש. בית משפט העליון הבהיר כי הוא אינו נוקט עמדה ביחס לסוגיית הערעור שיוגש על פסק הדין הסופי, ככל שיוגש. ההליך מצוי בשלב ניהול התביעה בבית המשפט המחוזי, ובמסגרתה התקבלה בחודש ינואר 2023 החלטת בית המשפט לעניין זהות המומחה וסמכויותיו. בחודש דצמבר 2023 הגישו הנתבעות בקשת הבהרה ביחס לקביעות בית המשפט. במסגרת התייחסות התובעים לבקשת ההבהרה התבקש בית המשפט לפסוק הוצאות וכן ריבית חריגה/מיוחדת לטובת כל אחד מיחיד הקבוצה וכן להרחיב את הגדרת הקבוצה כך שזו תכלול את כל המבוטחים, צדדי ג' ומוטבים שלא שולמה להם הריבית למן מועד פסק הדין החלקי (28.2.2021) ועד למועד פסק הדין. בחודש אפריל 2024 ניתנה החלטת בית המשפט ביחס לבקשת ההבהרה, במסגרתה נקבע בעיקר כי במסגרת ההחלטה הנדונה כל חלקו של בית המשפט, בשלב זה, הוא לכל היותר בהבהרת פסק דינו החלקי של בית המשפט (שניתן על ידי שופט אחר), וכי גם אם יש טענות טובות בפי הנתבעות אין לו אלא להיצמד לקביעות שבפסק הדין. בקשות ההבהרה נדחו בחלקן. בקשת התובעים לא נדונו במסגרת ההחלטה.	

2. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
1/2008 מחוזי – ת"א	כלל ביטוח וחברות ביטוח נוספות	לטענת התובע, הנתבעות גובות תשלום תת שנתיות, תשלום הנגבה בפוליסות לביטוח חיים בהן תעריף הביטוח נקבע בסכום שנתי אך התשלום מבוצע במספר תשלומים (להלן: "תת שנתיות"), בסכום החורג מן הסכום המותר, וזאת לטענתו במספר דרכים: גביית תת שנתיות ביחס לרכיב "גורם הפוליסה", גביית תת שנתיות בשיעור הגבוה מן השיעור המותר לפי חוזרי הפיקוח על הביטוח, גביית תת שנתיות ביחס לרכיב החיסכון בפוליסות לביטוח חיים וגביית תת שנתיות ביחס לפוליסות שאינן ביטוח חיים.	החזר כל הסכומים שגבו הנתבעות שלא כדין, וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן ביחס לעניינים המפורטים בתביעה.	כל מי שהתקשר עם הנתבעות או מי מהן בחוזה ביטוח ושנגבה ממנו תשלום בגין מרכיב תת שנתיות בנסיבות או בסכום החורגים מהמותר.	הממונה הגיש את עמדתו בתיק, במסגרתה הוא קיבל את עמדת חברות הביטוח. בחודש יולי 2016 אישר בית המשפט את התביעה כייצוגית. הקבוצה שאושרה הינה כל מי שהתקשר עם הנתבעות או מי מהן בחוזה ביטוח ונגבה ממנו תשלום תת שנתיות ביחס לרכיבים הבאים: ביחס לרכיב החיסכון בביטוחי חיים מסוג "מעורב" שנמכרו על ידי כלל ביטוח בעבר, ביחס ל"גורם פוליסה" שהינו סכום חודשי קבוע המתווסף לפרמיה שמטרתו כיסוי הוצאות, וביחס לפוליסות בריאות, נכות, מחלות קשות, אובדן כושר עבודה וסיעוד (להלן: "רכיבי הגביה"). החלטת בית המשפט ניתנה על אף עמדת הממונה שניתנה לבקשת בית המשפט כאמור. עלית התביעה שבגינה אושרה התובענה כייצוגית היא גביה שלא כדין של תשלום תת שנתיות בגין רכיבי הגביה. הסעד המבוקש הוא החזר הסכומים שנגבו שלא כדין בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה ואילך, דהיינו מינואר 2001 וצו עשה המורה לנתבעות לתקן את התנהלותן, ולחדול מלגבות תת שנתיות על רכיבי הגביה. בחודש דצמבר 2016 הגישו הנתבעות לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר את התביעה כייצוגית (להלן: "בר"ע") ובחודש מאי 2018 קיבל בית המשפט העליון את הבר"ע, דן בה כערעור וניתן פסק דין המקבל את הערעור ודוחה בהתאם את התובענה. בחודש יוני 2018 הגישו התובעים בקשה לקיים דיון נוסף בפסק הדין, ביחס לחלק מהקביעות בו. בחודש יולי 2019 ניתנה החלטה המאשרת עריכת דיון נוסף בעניין זה, בהרכב מורחב של 7 שופטים. בחודש פברואר 2020, הוגשה לבית משפט העליון עמדה מטעם היועץ המשפטי לממשלה במסגרת הדיון הנוסף, לפיה היועץ המשפטי סבור שאין מקום להתערב בהכרעה שנקבעה בפסק הדין בערעור, המתבססת על אימוץ עמדתה הפרשנית של רשות שוק ההון. בחודש יולי 2021, ניתן פסק דין בעתירה לדיון נוסף, ונקבע בו כי ההחלטה שאישרה את התובענה כייצוגית תחזור ותעמוד על כנה, כך שבקשת האישור תתקבל והתיק יחזור לבית המשפט המחוזי כדי שידון בתובענה הייצוגית לגופה. ההליך מצוי בשלב ניהול התביעה בבית המשפט המחוזי. הצדדים מנהלים הליך גישור.	בחודש פברואר 2010 הגיעו הצדדים להסדר דיוני לפיו יימחקו מהבקשה ומהתובענה טענות התובע לפיהן כלל ביטוח גבתה שיעור תת שנתיות גבוה מן המותר בקשר לפוליסות ביטוח שהונפקו לפני שנת 1992, וכי כלל ביטוח גבתה שיעור תת שנתיות מקסימאלי גם כאשר מספר התשלומים היה נמוך משנים עשר תשלומים. בהתאם לכך, תוקן הסכום הנתבע מכלל ביטוח והועמד על כ-398.2 מיליוני ש"ח.

5/2011

מחוזי-
מרכזכלל ביטוח
וחברות
ביטוח
נוספות

לטענת התובע, בביטוח חיים משולב בחיסכון, הנתבעות גבו ממבוטחים, ללא כל עיגון בפוליסות ובלא הסכמה, סכומי כסף העולים לעיתים כדי שיעור נכבד מן הפרמיה המשולמת על ידי המבוטחים והמכונים "גורם פוליסה" ו/או "דמי ניהול אחרים" (להלן: "גורם פוליסה") שלא כדין ובהיעדר הוראה חוזית מתאימה וזאת על אף שעקרונית הותר לנתבעות במסגרת חוזרי הממונה לגבות בפוליסות ביטוח חיים גורם פוליסה.

תשלום סכום הפיצוי/השבה השווה לסכום גורם הפוליסה שנגבה מחברי הקבוצה בפועל, בצירוף התשואה שנמנעה מהם ביחס לסכום זה בשל כך שהסכום שנוכה מן הפרמיה עבור גורם הפוליסה לא הושקע עבורם ושינוי דרך הפעולה לעניין גביית גורם פוליסה.

כל מי שהיה בעל פוליסת ביטוח חיים משולבת בחיסכון אצל מי מהנתבעות ושנגבה ממנו סכום כלשהו כגורם פוליסה.

בחדש יוני 2015 הוגשה לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה, אשר לפיו אמורות היו הנתבעות לשלם סך של 100 מיליוני ש"ח בגין העבר (כאשר חלקה של כלל ביטוח מתוכו הינו כ-26.5 מיליוני ש"ח) וכן ליתן הנחה של 25% מהגביה העתידית בפועל של גורם הפוליסה.

בחדש נובמבר 2016 החליט בית המשפט לדחות את הבקשה לאישור הסדר הפשרה, באשר לדעתו הוא אינו מהווה הסדר ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה.

בנוסף, החליט בית המשפט לאשר, באופן חלקי, את ניהול התובענה כייצוגית, וזאת רק ביחס לפוליסות ביטוח חיים משולבות חיסכון שנערכו בין השנים 1982 עד 2003 (ביחס לכלל ביטוח בפוליסות מסוג "עדיף", "מיטב" ו"פרופיל"), אשר החיסכון שנצבר לטובת המבוטחים בפוליסות אלו נפגע בשל גביית גורם פוליסה, וזאת בעילה של הפרת פוליסת הביטוח, בשל גביה של גורם הפוליסה, באופן שפגע בחיסכון שנצבר לטובת המבוטחים וזאת בגין התקופה, שתחילתה שבע שנים קודם למועד הגשת התובענה, בחדש אפריל 2011. התביעה לא אושרה ביחס לסוגי פוליסות אחרים (להלן וביחד: "ההחלטה").

הסעדים הנתבעים, כפי שהוגדרו בהחלטת בית המשפט, הינם תיקון ההפרה על דרך של עדכון החיסכון הצבור לטובת המבוטחים בסכום החיסכון הנוסף שהיה נצבר לטובתם אילו לא היה נגבה גורם פוליסה או פיצוי המבוטחים בסכום האמור, וכן הפסקת גביית גורם הפוליסה מכאן ואילך. כן נפסק תשלום שכר טרחה לבאי כוח המייצגים וכן למתנגדים להסדר הפשרה ולבאי כוחם בסכומים שאינם מהותיים.

בהתאם להחלטה, בהסתמך על הערכת הבדוק על בסיס חישובים שערכו אנשי הפיקוח, פוטנציאל התביעה הכולל, ביחס לפוליסות המשולבות חיסכון, נע בין 1.85 ל 2.1 מיליארד ש"ח עבור ארבע מן הנתבעות שהתקשח בהסדר הפשרה (לרבות כלל ביטוח). הנתבעות הגישו בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט ומשכו אותה על פי הצעת בית משפט העליון. במסגרת ניהול ההליך לגופו בבית המשפט המחוזי הצדדים ניהלו ביניהם הליכי גישור ובמקביל הסתיימו הליכי הוכחות בפני בית המשפט המחוזי. לאחר דיון שהתקיים בחדש ספטמבר 2022 בקשר עם האפשרות לקדם הסדר פשרה בתיק קבע בימ"ש כי הרף התחתון לצרכי פשרה צריך לעמוד על 40% ולא פחות. בחדש יוני 2023 הגישו הצדדים הסדר פשרה לאישור בית המשפט. במסגרת הסדר הפשרה נקבע מנגנון החזר לחברי הקבוצה שהינם בעלי פוליסות ביטוח חיים משולבות בחיסכון שנערכו בין השנים 1982-2003, שבהן החיסכון שנצבר לטובתם הושפע בשל גביית גורם הפוליסה. על פי הסדר הפשרה, עיקר התמורות לחברי הקבוצה תהיינה כדלקמן (בהתאם להוראות המפורטות בהסדר הפשרה):

החברה תשיב לחברי הקבוצה שיעור של 42% מסך גביית גורם הפוליסה שלפי הנתען הייתה אמורה להיות מועברת לחיסכון ולא הועברה, החל משבע שנים לפני הגשת בקשת האישור (קרי, החל מחודש אפריל 2004) ועד מועד תחילת הגבייה המופחתת, כאמור בסעיף 2 להלן. ביחס לתקופה שעד סוף 2012 יושבו הסכומים כשהם כוללים תשואות, וביחס לתקופה שהחל מתחילת 2013 ואילך שערך הסכומים ייעשה בהתאם להחלטת בית המשפט על פי הסמכות שהעניקו לו הצדדים (להלן: "ההחלטה המשלימה"). כן הוסכם, כי במסגרת הסדר הפשרה ישולמו לתובעים ולבאי כוחם גמול ושכר טרחה.

תביעתם של התובעים היא בגין גורם הפוליסה שנגבה מהם משנת 2004. על פי הערכות והנחות שונות שביצעו התובעים, ביחס לגביית גורם פוליסה בשבע השנים שקדמו למועד הגשת התביעה על ידי הנתבעות והתשואות השנתיות הרלבנטיות, סכום התביעה לחברי הקבוצה, כנגד כל הנתבעות הוערך על ידי התובעים, נכון למועד הגשת התביעה, בסכום נומינלי של כ- 2,325 מיליוני ש"ח. מתוך סכום זה מיוחס לכלל ביטוח, על פי חלקה הנטען בשוק, סך של כ-662 מיליוני ש"ח.

3. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
החברה תפחית את הגבייה העתידית של גורם הפוליסה מחברי הקבוצה הרלוונטיים, בדרך של הקטנת גורם הפוליסה שנגבה בשיעור של 50% מסך גורם הפוליסה שהיה נגבה לולא הייתה מבוצעת הפחתה, כאמור בהסדר הפשרה. על פי הערכה ראשונית של כלל ביטוח, הקטנת גורם הפוליסה בגין גבייה עתידית צפויה להיות כ- 3 מיליוני ש"ח לשנת 2024. סכומי ההקטנה כאמור צפויים לפחות על פני השנים. הסדר הפשרה כפוף לאישורו של בית המשפט, ואין כל ודאות כי הסדר הפשרה יאושר על ידי בית המשפט בנוסח שהוגש, כמו גם ביחס להסדרים שיקבעו על ידו. בחודש ינואר 2024 ניתנה החלטת בית משפט המורה על פרסום ההסכם בהתאם להוראות החוק. בהתאם להחלטת בית המשפט המועד להגשת עמדת יועמ"ש להסדר הפשרה הוא חודש אפריל 2024. בחודש מאי 2024 הגישה היועמ"שית את עמדתה ביחס להסדר הפשרה, שעיקריה הם כי היא אינה מתנגדת לגובה הפיצוי לחברי הקבוצה כפי שהוסכם בהסדר הפשרה, בכפוף לכך שהסכומים שיושבו יכללו תשואה גם משנת 2013 (בניגוד לאמור בהסדר הפשרה, לפיו שערך הסכומים משנת 2013 כפוף להחלטה משלימה של בית המשפט, על פי הסמכות שהעניקו לו הצדדים). כמו כן היועמ"שית אינה מתנגדת לאופן ההסדרה העתידית והמשך הגביה המופחתת של גורם פוליסה ומותירה זאת לשיקול דעת בית המשפט. עם זאת, היועמ"שית סבורה שההפחתה בעלות גורם הפוליסה צריכה להיות מופנית לחיסכון בלבד (ולא להתפצל בין מרכיב החיסכון לבין מרכיב הריסק, כפי שהוצע בהסדר הפשרה). בנוסף, כוללת העמדה התנגדות והערות לרכיבים נוספים בהסדר הפשרה, לרבות ביחס לשכר הטרחה שישולם לב"כ התובעים ואופן יישום הסדר הפשרה. הסדר הפשרה כפוף לאישורו של בית המשפט, ואין כל ודאות כי הסדר הפשרה יאושר על ידי בית המשפט.						

7/2014	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	כלל פנסיה וגמל בע"מ וכן כנגד ארבע חברות מנהלות נוספות של קרנות פנסיה	לטענת התובעות, שתי עמותות הטוענות כי מטרתן היא סיוע לאוכלוסייה המבוגרת, הנתבעות העלו את דמי הניהול הנגבים מפנסיונרים של קרנות הפנסיה המנהלות על ידין בשלב קבלת הקצבה לדמי הניהול המרביים המותרים לגביה על פי הדין (0.5%) מהיתרה הצבורה), תוך ניצול היותם של הפנסיונרים "קהל שבו", וזאת בשעה שעמיתים פעילים משלמים בממוצע דמי ניהול נמוכים משמעותית. עוד נטען, כי הנתבעות אינן מגלות לעמיתיהן, כי מיד לכשיהפכו לפנסיונרים יועלו דמי הניהול שהם ישלמו לנתבעות לדמי הניהול המרביים.	לחייב את הנתבעות להשיב את דמי הניהול העודפים שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין בצירוף ריבית והצמדה; לחייב את הנתבעות להפחית את דמי הניהול הנגבים מן הפנסיונרים, כך שלא יעלו על דמי הניהול שנגבו טרם יציאתו של כל אחד מהם לפנסיה; לאסור על הנתבעות להעלות את דמי הניהול לעמיתים בסמוך לפני יציאתם לפנסיה.	כל מי שהוא עמית בקרן פנסיה חדשה מקיפה, המנוהלת על ידי אחת מהנתבעות, וזכאי לקבל פנסיית זקנה ו/או יהיה זכאי לקבל בעתיד פנסיית זקנה.	בחודש ספטמבר 2015 הגישו התובעות תשובה לתגובת הנתבעות לבקשת האישור ("תשובת התובעות") במסגרתה הועלתה, בין היתר, טענה חדשה, לפיה הנתבעות לא שלחו לעמיתיהן הודעה מוקדמת על העלאת דמי ניהול כנדרש בהתאם להוראות הדין. לבקשת בית המשפט, הוגשה בחודש ספטמבר 2017 עמדת הממונה אשר קובעת, בין היתר, כי בהתאם להוראות הדין וחזר מחודש יולי 2014, ניתן היה לגבות בתקופת קבלת הקצבה דמי ניהול בשיעור הנמוך מ-0.5% וכי לנתבעות לא הייתה חובת מתן הודעה רגולטורית על העלאה בדמי הניהול עם הגיע העמיתים לגיל פרישה.	להערכת התובעות, דמי הניהול שנגבו על ידי הנתבעות שלא כדין מפנסיונרים קיימים נאמדים בסך של 152 מיליוני ש"ח, ודמי ניהול שישגבו בעתיד על ידי הנתבעות שלא כדין מפנסיונרים עתידיים בגין צבירה שנעשתה עד היום ש"ח. הסכומים האמורים נטענים ביחס לכלל הנתבעות.

בחודש מרס 2022 החליט בית המשפט המחוזי לקבל את בקשת האישור נגד הנתבעות, בשאלה אם היה על הנתבעות להודיע לעמיתים מראש על שיעור דמי הניהול שישגבו מהם בתקופת הפנסיה, ואם כך - מהו הנזק שנגרם כתוצאה מכך שלא ניתנה הודעה. הקבוצה שאושרה הינם כל מי שהוא עמית בקרן פנסיה חדשה מקיפה, הנמנית על אחת מן המשיבות, וזכאי לקבל פנסיית זקנה לאחר שיצא לגמלאות בשבע השנים שלפני הגשת בקשת האישור ו/או יהיה בעתיד זכאי לקבל פנסיית זקנה. יצוין כי למקבלי קצבאות שפרשו ממחצית 2018 ניתנות הודעות בהתאם לתקנון התקני שפרסם המאסדר, ואשר נכנסו לתוקף משנה זו. ההליך מצוי בשלב ניהול התביעה לגופה. בחודש דצמבר 2023 הוגשה הודעה משותפת מטעם הצדדים לפיה בכוונתם לפנות להליך גישור.

5. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
9/2015 מחזי מרכז	כלל ביטוח ושלוש חברות ביטוח אחרות	לטענת התובעים, כאשר הנתבעות נותנות ניקוד בגין פעולת "השליטה על סוגרים" במסגרת בחינת תביעה לתגמולי ביטוח בפוליסות סיעוד, הן אימצו פרשנות לפיה על מנת שתוכר תביעת מבטח בגין "אי השליטה על הסוגרים" היא צריכה להיות תוצאה של מחלה או ליקוי אורולוגיים או גסטרואנטרולוגיים בלבד במקום לנקד את הפעולה גם כאשר מקור המצב הרפואי והתפקודי הירוד של המבטח אשר בגינו הוא "לא שולט על סוגריו", יכול להיות מחלה, תאונה או ליקוי בריאותי שאינם מתחום האורולוגיה והגסטרואנטרולוגיה.	לחייב את הנתבעות לפצות את חברי הקבוצה במלוא הנזקים שנגרמו להם בשל הפרותיהן, לכאורה, את ההסכם ולקיים את ההסכם מכאן ואילך ולחלופין להורות על מתן כל סעד אחר כפי שבית המשפט ימצא לנכון בנסיבות העניין.	כל מי שהיה מבטח בביטוח סיעודי שנמכר על ידי הנתבעות (או יורשיו, לפי העניין), וסבל ממצב בריאות ותפקוד ירוד כתוצאה ממחלה או תאונה או ליקוי בריאותי, אשר בגינו הוא לא שלט על סוגריו ו/או עשה שימוש קבוע בסטומה או בקטטר בשלפוחית השתן, או בחיתולים או בסופגנים למיניהם, ועל אף האמור לא קיבל מהנתבעות (לפי העניין) ניקוד בגין רכיב "השליטה על סוגרים" באופן שהביא לפגיעה בזכויותיו.	בחדש באפריל 2020 אישר בית המשפט, באופן חלקי, את ניהול התביעה כייצוגית כנגד כלל ביטוח ושלוש חברות ביטוח נוספות. הקבוצה שאושרה הינה כל מי שהיה מבטח בביטוח סיעודי, וסבל מאובדן יכולתו העצמאית לשלוט על פעולת המעינים או פעולת השתן, כתוצאה משילוב של פגם בשליטה בסוגריו שאינו עולה לכדי אובדן שליטה אורגני עם מצב תפקודי ירוד, ועל אף האמור לא קיבל מחברת הביטוח ניקוד בגין הפעולה של "שליטה על הסוגרים" במסגרת בחינת תביעתו לקבלת תגמולי ביטוח סיעודי, באופן שהביא לפגיעה בזכויותיו לתגמולי ביטוח בתקופה שבין 8 בספטמבר 2012 לבין מועד אישור ניהול התובענה כייצוגית.	לטענת התובעים הנזק אינו ניתן להערכה בשלב זה אך הם מעריכים אותו בעשרות ואף במאות מיליוני שקלים. הנזק האישי של התובע מכלל ביטוח, לטענתו, מסתכם בסך של כ- 32,500 ש"ח (ללא הפרשי הצמדה וריבית).
				בקשת התובעים לאשר את התובענה כייצוגית גם בגין קבוצת מבטחים שאינם שולטים על הסוגרים בגין מגבלות פונקציונליות או ליקויי ניידות או ניעות ועקב זאת מתרחש אירוע של אבדן צרכים וכן בגין קבוצת מבטחים הסובלים מליקויים קוגניטיביים, אשר לא הוכרו כ"תשושי נפש", נדחתה.	עילות התביעה שהתביעה הייצוגית אושרה בגין הינן הפרת חוזה הביטוח הסיעודי שהביאה לאי תשלום תגמולי ביטוח סיעודי או לתשלום תגמולי ביטוח סיעודי בחסר, עקב אי הכרה במבטחים כזכאים לניקוד בגין הפעולה של "שליטה על סוגרים". הסעד הנתבע הינו פיצוי חברי הקבוצה שלא קיבלו ניקוד בגין הפעולה של "שליטה על הסוגרים". ההליך מצוי בשלב ניהול התביעה.	הצדדים מנהלים ביניהם הליכי גישור.

6.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	10/2016	כלל ביטוח	לטענת התובע, במסגרת התקשרות עם בעל פוליסה קבוצתית (קופת חולים) למכירת פוליסת ביטוח סיעוד קבוצתית, התחייבה כלל ביטוח להעניק למבוטחים בפוליסה הקבוצתית שיצטרפו לפוליסה הפרטית, הנחה בשיעור 20% על הפרמיה ולא עשתה כ ("פוליסה הקבוצתית").	השבת הסכומים שנגבו ביתר מחברי הקבוצה.	בהתאם להחלטת בית המשפט - מי שרכש החל מיום 30 לאוקטובר 2009 ועד ליום 31 בדצמבר 2018 פוליסת ביטוח סיעודי פרטית של כלל ביטוח, שתקופת הזכאות בה היא לפיצי כל החיים, בעת שהיה מבטח בפוליסה הקבוצתית, וכלל ביטוח לא העניקה לו בפוליסת הפרט הנחה בגובה של 20% לפחות מהתעריף הנמוך ביותר הנהוג אצל כלל ביטוח במועד הרכישה בגין פוליסות פרט מקבילות לתוכנית שנבחרה על ידי המבוטח, למבטח בגיל ובמצב בריאות דומה, ובלבד שאינו עולה על התעריף שאושר על ידי המאסדר.	בחדש ינואר 2021 אישר בית המשפט, באופן חלקי, את הבקשה. בקשת התובע הייצוגי לאשר את התובענה כייצוגית, גם בגין כל קבוצת מבטחים המחזיקה בפוליסת סיעוד פרטית שתקופת הזכאות לפיצי בה אינה לכל חיי המבטח נדחתה. עילות התביעה בגין אושרה התביעה כייצוגית הינן הפרת הוראות הפוליסה הקבוצתית, עשית עושר ולא במשפט והסעד הנתבע הינו השבת סכומים שנגבו ביתר מחברי הקבוצה. ההליך מצוי בשלב ניהול התביעה. הצדדים מנהלים ביניהם הליכי גישור. בחדש נובמבר 2023 חתמו כלל ביטוח והתובע, במסגרת הליך גישור, על הסדר דיוני מחייב, שבהתאם לו הסכימו הצדדים על מתן או השלמת הנחה, למבוטחים הרלוונטיים, בשיעורים שהוסכמו בין הצדדים. ההסדר הדיוני כפוף לבדיקת מומחה חיצוני, בהתאם למתווה העקרונות שהוסכם, שלאחריה ובהתאם יגובש הסכם הפשרה ויוגש לבית המשפט.	התובע העריך בתביעתו את הנזק הנטען לכלל חברי הקבוצה בסך של 52 מיליוני ש"ח בגין נזק שנגרם לטענתו עד למועד הגשת הבקשה ו- 126 מיליוני ש"ח בגין הנזק שצפוי להיגרם לחברי הקבוצה במהלך 10 השנים הבאות.

7. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
11/2019 בית הדין האזורי לעבודה בת"א	כלל ביטוח	לטענת התובע, כלל ביטוח גבתה דמי ניהול בפוליסות ביטוח חיים משולבות בחיסכון מסוג "משתתף ברווחים" שהופקו לפני 12 בינואר 2004 (להלן: "הפוליסות הרלוונטיות") בשיעורים החורגים מן המותר ללא בסיס חוקי ו/או חוזי.	סעד של השבת סכום דמי הניהול שנגבו מחברי הקבוצה שלא כדין וכן צו עשה המורה לכלל ביטוח לשנות את דרך פעולתה לעניין גביית דמי הניהול בפוליסות הרלוונטיות מכאן ואילך.	כל מי שהיה או הינו מבטוח של כלל ביטוח בפוליסות הרלוונטיות ואשר כלל ביטוח גבתה ממנו במהלך 7 השנים שקדמו למועד הגשת התובענה ועד ליום אישור התובענה כייצוגית דמי ניהול החורגים מן המותר על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאים בחוזי ביטוח), תשמ"ב - 1981 כנוסחן דאז ו/או על פי הוראות הפוליסה.	בחודש יוני 2023 החליט בית הדין האזורי לעבודה לדחות את הטענות לפיהן כלל ביטוח גבתה דמי ניהול מהחיסכון המצטבר בניגוד לדין או בניגוד להוראות הפוליסה וכן טענה חלופית לפיה כלל ביטוח גבתה דמי ניהול מהחיסכון המצטבר בשיעור הגבוה מהמותר על פי דין. בית הדין האזורי לעבודה החליט לאשר חלקית את התובענה כייצוגית. בטענה כי כלל ביטוח גבתה ממבטוחיה בפוליסות "משתתפות ברווחים" מסוג "פרופיל" שנמכרו עד 12 בינואר 2004 ("הפוליסות הרלוונטיות") דמי ניהול מפרמיה בניגוד להוראות הפוליסה ("דמי הניהול"). יצוין כי פוליסות אלו שווקו החל משנת 1999. חברי הקבוצה הינם כל מי שהיה או הינו מבטוח של המשיבה בפוליסה רלוונטית, במהלך תקופה שתחילתה שבע שנים קודם ליום הגשת התובענה וסופה ביום אישורה של התובענה כייצוגית ואשר כלל ביטוח גבתה ממנו דמי ניהול. עילות התביעה בגין אושרה התובענה כייצוגית הן הפרת הסכם, עשיית עושר ולא במשפט, הפרת חובה חקוקה לרבות הפרת חובות אמון וזהירות של כלל ביטוח והטעייה. הצדדים מנהלים הליכי גישור. בחודש אפריל 2024 הגיש התובע ערעור לבית הדין הארצי לעבודה על העילות שנדחו בהחלטה לאישור התביעה כייצוגית ובאותו היום הגישה כלל בקשת רשות ערעור על ההחלטה לאשר באופן חלקי את ניהול התובענה כייצוגית, תוך שבמקביל ביקשו הצדדים לעכב את הדיון בבית הדין הארצי, לצורך ניסיון להשלמת הגישור.	120 מיליוני ש"ח

2.1.2. בקשות תלויות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות⁴

1.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	9/2015 מחוזי – ת"א	כלל פנסיה וגמל וכן כנגד ארבע חברות נוספות שהינן מנהלות של קרנות פנסיה	לטענת התובעים, עמיתים בקרנות הפנסיה שבניהול התובעות, מנגנון תגמול סוכנים ומתוכים בעמלות, בשיעור מתוך דמי הניהול הנגבים מהעמיתים, כפי שהיה נהוג אצל התובעות, מהווה הפרה של חובת הנאמנות כלפי העמיתים בקופות הגמל שבניהול התובעות, ומביא לגביית דמי ניהול גבוהים מהראוי על ידי התובעות.	לחייב את התובעות לשנות את מנגנון תגמול הסוכנים ולהשיב לעמיתים את דמי הניהול שנגבו ביתר.	הקבוצה המיוצגת	בחודש נובמבר 2022 ניתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי, במסגרתו נדחתה בקשת האישור. בחודש ינואר 2023 התובעים הגישו ערעור על פסק הדין. ההליך מצוי בשלב הדין בערעור.	התובעים מעריכים את הנזק לכלל חברי הקבוצה בסכום של כ- 2 מיליארדי ש"ח, המשקף נזק בשיעור של כ-300 מיליוני ש"ח לשנה מאז שנת 2008.
2.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	87/2019 בית הדין האזורי – ת"א	"עתודות" – קרן פנסיה לשכירים ועצמאים בע"מ (חברה בת של כלל ביטוח (מוחזקת ב- 50%)) (להלן: "עתודות")	עניינה של התובענה בטענה כי עתודות גובה מעמיתיה נוסף על דמי הניהול, "הוצאות ניהול השקעות" (להלן: "הוצאות ישירות"), וזאת בהיעדר הוראה חוזית המאפשרת לה לגבות הוצאות אלה ובניגוד לתקנון הקרן.	התובעים מבקשים לחייב את עתודות להשיב את סכומי הוצאות הישירות שנגבו מהם ביתר.	הקבוצה המיוצגת	בחודש מאי 2019 ניתנה החלטה בבית המשפט המחוזי מרכז המאשרת בקשה לאישור תובענה ייצוגית בעניין גביית הוצאות ישירות בפוליסות ביטוח חיים פרט (להלן: "החלטת האישור"). בהחלטת האישור נקבע שהיעדר הוראה ברורה בפוליסה בדבר גביית הוצאות הישירות הינה הסדר שלילי, ומשכך התובעות לא היו רשאיות לגבות הוצאות אלו. בחודש ספטמבר 2019 הוגשה לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת האישור (להלן: "בקשת רשות הערעור"). עתודות לא היתה צד להליך האמור בחודש יוני 2023 ניתן פסק דינו של ביהמ"ש העליון אשר דן בבקשת רשות הערעור כערעור וקיבל את הערעור על החלטת האישור, תוך שקבע כי חברות ביטוח וחברות מנהלות פועלות כנאמנות על כספי העמיתים ומשכך זכאיות לגביית הוצאות. הצדדים התייחסו בסיכומיהם לפסק הדין שניתן בה. בחודש פברואר 2024 ניתן פסק דין הדוחה את הבקשה לאישור התביעה הייצוגית נגד עתודות. בחודש מרס 2024 הגיש הוגש ערעור ע"י התובע לבית הדין הארצי לעבודה.	סכום התביעה הייצוגית הועמד, על בסיס הערכה, על סך של כ- 41 מיליוני ש"ח.

⁴ לרבות בקשות כאמור שנדחו ושעל ההחלטה לדחות הוגש ערעור.

3.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	12/2017 מחוזי - ירושלים	כלל ביטוח, שתי חברות ביטוח נוספות, שירותי בריאות כללית ומכבי שירותי בריאות.	לטענת התובעים, הנתבעות מסרבות, כביכול, לבטח בביטוח סיעודי אנשים המצויים על הספקטרום האוטיסטי, או שקובעות תנאים בלתי אפשריים ובלתי סבירים עבורם ללא כל מתן הסבר או הצדקה להתנהלותן.	מתן צו הצהרתי כי הנתבעות הפרו בהתנהלותן את סימן ח' לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998, מתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (הודעת מבטח בדבר מתן יחס שונה לאדם או בדבר סירוב לבטחו), (תשע"ו-2016) ("חוק השוויון") וחיקוקים נוספים, מתן צו עשה לנתבעות להפסיק להפלות את חברי הקבוצה ולקבוע נהלי עבודה ברורים באשר לטיפול יחידי ושוויוני ללא משוא פנים בבעלי מוגבלויות, מתן צו עשה שירות לנתבעות לבטח באופן רטרואקטיבי את חברי הקבוצה, אשר ימצאו כשירים לקבלת ביטוח סיעודי לאחר הליך חיתום שוויוני בהתאם לנהלים כאמור לעיל.	אנשים עם מוגבלות מסוג אוטיזם אשר ביקשו להיות מבטחים בביטוח סיעודי אצל מי מהנתבעות וקבלו מהנתבעות יחס שונה ומפלה שלא כדין בשל היותם אנשים עם מוגבלות מבלי שהחלטה התבססה על נתונים סטטיסטיים, אקטואריים ורפואיים אמנים ורלבנטיים לסיכון הביטוחי המסוים ו/או לא ניתן להם כל נימוק על כך כמתחייב מחוק השוויון והוראות דין נוספות בנושא וזאת בשבע השנים שקדמו להגשת בקשת האישור.	בחודש ינואר 2020 הודיע היועץ המשפטי לממשלה כי הוא אינו מבקש להתייצב בהליך, וכי אין בהודעה זו בכדי לשנות מהעמדה שהוגשה על ידו בתיק דומה אחר במסגרתה הובעה העמדה כי הסתמכותה של חברת הביטוח על נהלי החיתום של מבטחי המשנה תואמת את הוראותיו של חוק השוויון. בחודש ספטמבר 2022 ניתן פסק דין של בית המשפט, במסגרתו נדחתה בקשת האישור. בחודש אפריל 2023 התובע הגיש ערעור על פסק הדין.	התובעים אינם מכמתים את הנזק לכלל חברי הקבוצה, ואת הנזק האישי לתובעים הם מעריכים בעשרות אלפי שקלים לכל תובע.

4.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	11/2018 מחוזי- מרכז	כלל ביטוח	לטענת התובעים, כלל ביטוח מפרה את חובתה החוזית על פי הפוליסה ומסרבת לשלם, לכאורה, למבטחיה בפוליסות ביטוח מקיף לכלי רכב שהינם מעל 3.5 טון, פיצוי בגין ירידת הערך הנגרמת לכלי הרכב עקב מקרה הביטוח, זאת על אף שהפוליסה מכסה את ה"נזק" הנגרם לרכב ותוך השפעה על השומות שנערכות על ידי שמאי ההסדר.	סעד הצהרתי; וכן בקשה לחייב את כלל ביטוח לשפות את כל מבטחיה אשר היו מבטחים בפוליסה ואשר לכלי הרכב שלהם נגרם ו/או ייגרם נזק של ירידת ערך כתוצאה ממקרה ביטוח, וכן כל סעד אחר הנראה לבית המשפט נכון וצודק בנסיבות העניין.	כל מבטחי כלל ביטוח אשר רכשו ו/או ירכשו מכלל ביטוח פוליסה לביטוח מקיף לכלי רכב שאינו עד 3.5 טון ואשר כתוצאה ממקרה ביטוח כהגדרתו בפוליסה נגרם ו/או ייגרם לכלי הרכב שלהם נזק מסוג ירידת ערך.	ההליך מצוי בשלב בירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש דצמבר 2023 הצדדים הגישו לבית המשפט בקשה לאישור הסכם פשרה שתוקנה בחודש מרס 2024, בהתאם להסכם פשרה המתוקן הנתבעת תשלם לחברי הקבוצה סכום שהוסכם בין הצדדים ובנוסף תשלח מכתב מבהיר לשמאי החוץ. בחודש מרס קבע בית המשפט כי אין לדחות את ההסדר על הסף, והורה לפרסם את בקשת אישור הסדר הפשרה. הסדר הפשרה כפוף לאישור בית המשפט.	התובע מעריך את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה בכ-75 מיליוני ש"ח. הנזק האישי של התובע הוערך בסך של 21,605 ש"ח.

5.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	3/2019	כלל ביטוח	לטענת התובעים, הנתבעת מנפיקה פוליסות תאונות אישיות למבוטחים תוך כדי שאלה רוכשים פוליסת ביטוח נסיעות לחו"ל וזאת בלא מתן הסכמתם ותוך הטעיייתם.	צו להשבת הכספים אשר נגבו ע"י הנתבעת לכל אחד מחברי הקבוצה בגין תשלום פוליסת ביטוח תאונות אישיות במהלך שבע השנים האחרונות	כל מבוטח אשר בעת רכישת פוליסת ביטוח נסיעות לחו"ל, צורף באותו מועד, ללא מתן הסכמתו גם לביטוח תאונות אישיות, וחויב שלא כדיון, בתשלומי פרמיות חודשיות עד 7 שנים שקדמו למועד הגשת התביעה.	בחודש דצמבר 2020 הגישו הצדדים לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה אשר בהתאם לו, מבוטחים מסוימים שלהם טענות ביחס להליך מכירת הביטוח יפנו לכלל ביטוח ותיערך בדיקה בקשר עם הליך המכירה שלהם וכלל שיימצא כי נפל בו פגם, בהתאם לקריטריונים הקבועים בהסכם הפשרה, יהיו זכאים לפיצוי בשיעור הקבוע בהסכם הפשרה. בחודש ינואר 2023, בעקבות עמדת בית המשפט, הצדדים הגישו לבית המשפט הסדר פשרה מעודכן לפיו ינתן החזר מסוים מגובה הפרמיה ששולמה, בשיעור שהוסכם בין הצדדים, למבוטחים שרכשו פוליסת תאונות אישיות ביחד עם ביטוח נסיעות לחול וביטלו את פוליסת תאונות אישיות במהלך תקופה שהוגדה בהסכם. בהתאם להחלטת בית המשפט, מונה בודק אשר בחן את החלופות על פי ההסדרים האמורים והציע תיקונים, שאינם מהותיים, להסדר. בחודש ספטמבר הוגש הסדר פשרה מתוקן. הסדר הפשרה כפוף לאישור בית המשפט אשר אין ודאות כי יתקבל.	התובעים אומדים את גובה הנזק שנגרם לחברי הקבוצה בכ-17 מיליוני ש"ח. סכום הנזק האישי הנתבע הינו - 1,044 ש"ח.
6.	5/2019	כלל ביטוח	לטענת התובעת, הנתבעת מפחיתה באופן שיטתי את תגמולי ביטוח אובדן כושר עבודה שהיא משלמת למבוטחיה מכוח פוליסות ביטוח אובדן כושר עבודה מסוג משתתפות ברוחים, על ידי ניכוי דמי ניהול וריבית תעריפית שלא כדיון.	השבה בעין של הכספים שנשללו שלא כדיון, לטענת התובעת, מחברי הקבוצה, וזיכוי החיסכון בפוליסות ביחס לכספי השחרור מפרמיה. כן עותרת התובעת להצהיר על בטלות הוראות בפוליסות ביחס לניכוי ריבית ודמי ניהול מהתשואה לה זכאים המבוטחים.	כל המבוטחים, או מי שהיו מבוטחים, בפוליסות אובדן כושר עבודה משתתפות ברוחים הכוללות מנגנון להצמדת תשלומי הפיצוי החודשי ו/או השחרור מפרמיה לתשואות תיק ההשקעות החל מהתשלום ה - 25, אשר כלל ביטוח שילמה להם פיצוי חודשי ו/או שחרור לתקופה העולה על 24 חודשים וניכתה מהתשואה, החל מהתשלום ה - 25, ריבית ו/או דמי ניהול.	ההליך מצוי בשלב בירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	הנזק הנתען הכולל לכלל חברי הקבוצה מוערך על ידי התובעת בסך של 2.4 מיליארד ש"ח.

7. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
2/2020 מחוזי-מרכז	כלל ביטוח וחברת ביטוח נוספת	לטענת התובעים, עקב "חוסר ידיעה" בשל אי המצאת פוליסה לביטוח תאונות אישיות לתלמידים (להלן: "הפוליסה") למבוטחים ובני משפחותיהם ואי פרסומה של הפוליסה, נמנעים המבוטחים מלממש את זכותם לפיצוי מכוח הפוליסה ונגרמים להם נזקים.	מתן צווים נגד הנתבעות והמפקחת על הביטוח לגילוי מסמכים ונתונים; להורות על הארכת תקופת ההתיישנות; להורות על מינוי ועדה בהשתתפות גורמים בלתי תלויים שתוסמך לדון ולהכריע בכל התביעות האישיות על פי הפוליסה למשך שלוש שנים בגין כל המקרים שקדמו ל- 25 באוקטובר 2016 (להלן: "הוועדה") וק תוסמך לדון בשאלת מסירת הפוליסה; להורות על פרוצדורה להעברת נטל הראיה; לייתן צו עשה המורה לנתבעות לפצות את התובעים בהתאם להחלטת הוועדה; לפסוק פיצוי מיוחד לתובעים ושכ"ט לב"כ המייצגים.	הבקשה מסווגת את התובעים למספר תתי קבוצות, שעיקריהן כדלקמן: כל תלמיד בבית ספר או בגן במדינת ישראל אשר בוטח בפוליסת ביטוח תאונות אישיות על ידי הנתבעות ולא קיבל לביתו פוליסת ביטוח תאונות אישיות החל משנת הלימודים שהתחילה בספטמבר 2006 ו/או כל תלמיד שעילת תביעתו נגד חברת הביטוח התיישנה; בנוסף, בבקשה מסווגות תתי קבוצות נוספות בגין תלמידים, שנולדו אחרי 25 לאוקטובר 1995, ואשר בין גיל 3 לגיל 19 (תקופת לימודיהם בישראל החל מגן חובה ועד סיום לימודיהם בכתה י"ב או י"ג) עברו מקרה תאונה, וכתוצאה ממנה סבלו היזק גופני, ואשר לא קיבלו תגמולי ביטוח על פי הפוליסה, בחלוקה לתתי קבוצות, לפי סוגי הנזק, אשר פורטו במסגרת הבקשה; בנוסף, תת קבוצת ילידי 1974 עד 1995 - שתבריה הם אנשים ו/או הורים ו/או ירשיהם שנולדו ו/או למדו בישראל בין השנים 1974 ל- 1995 ואשר נפצעו או נהרגו לאחר שנת 1992 ושלא תבעו כי לא ידעו על הפוליסה והיקפה; ותת קבוצת כל המבוטחים – כל התלמידים והוריהם מאז ספטמבר 1992 ועד 18 בספטמבר 2016 בחלוקה לתתי קבוצות לפי עילות הנזק כפי שפורטו בתביעה.	ההליך מצוי בשלב בירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. יצוין כי בקשות ותביעות דומות לבקשה ותביעה זו שהוגשו כנגד כלל ביטוח נמחקו מטעמים דיוניים על ידי בית המשפט בחודש ינואר 2020.	התובעים מעריכים את הנזק הנטען כנגד כלל ביטוח בסכום של כ- 1.4 מיליארדי ש"ח, בתוספת סכום נזק של כ-1.5 מיליארדי ש"ח המיוחס לשתי הנתבעות בגין פגיעה באוטונומיה.

8.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	3/2020	כלל ביטוח	לטענת התובע, כלל ביטוח מפרה באופן שיטתי את הוראות הדין בכך שהיא גובה דמי ביטוח שלא כדין בגין ביטוח "ריסק זמני" (תשלום עבור כיסוי ביטוחי במצבים שבהם נפסקות ההפקדות השוטפות לפוליסת חיסכון ששלבים בה רכיבי ביטוח) באמצעות ניכויים מסכום החיסכון הצבור, בסכומים מופרזים, תוך הקטנת סכום החיסכון הצבור, מבלי לידע את המבוטחים מראש אודות ערכת ביטוח ה"ריסק הזמני", תנאיו ותעריפיו ותוך הפרת החובה לשלוח למבוטחים דפי פרטי ביטוח מעודכנים במועד או בכלל.	(1) השבת כל הכספים שנגבו מהצבירה ו/או בדרך אחרת בגין כל התקופה שלאחר הפסקת עבודה (למעט במקרים בהם המבוטח ביקש בכתב לרכוש את הכיסויים הביטוחיים). לחילופין, השבת כל הכספים שנגבו בגין התקופה שלאחר 3 או 5 חודשים מתום סיום העסקתם, בהתאם להסדר התחיקתי הרלבנטי (להלן: "תקופת הריסק הזמני האוטומטית"). ובמקרים של ייקור דמי הביטוח, השבת דמי הביטוח העודפים גם בגין תקופת ה"ריסק הזמני" האוטומטית; (2) איסור על עריכת ביטוחי "ריסק זמני" לתקופה העולה על תקופת הריסק הזמני האוטומטית, למעט מבטחים שביקשו זאת בכתב; (3) חיוב כלל ביטוח בהשבת דמי הביטוח העודפים ממבטחים שנגבו מהם דמי ביטוח בכפל (בגין חודש החזרה לעבודה); (4) הוראות שונות שעניינן התנהלות עתידית (לרבות איסור ייקור פרמיות, מתן הודעות מראש בדבר רכישת ריסק זמני ועוד).	הקבוצה המיוצגת לעניין הסעדים שאינם כספיים הינה כל המבוטחים בקופות גמל או בתוכניות ביטוח במסגרתן מופקדים כספי מעסיקים ו/או עובדים עבור ביטוח אובדן כושר עבודה ו/או ביטוח למקרה מוות או כל סיכון ביטוחי אחר. הקבוצה המיוצגת לעניין הסעדים הכספיים הינה: (א) כל המבוטחים שניגבו בגינם, מכספי הצבירה או מכל מקור אחר, סכומים בגין ביטוח אובדן כושר עבודה או ביטוח למקרה מוות או כל מקרה ביטוח אחר, מבלי שקיבלו מראש הודעה; (ב) לחילופין, מבטחים שניגבו מהם דמי ביטוח לתקופות העולות על תקופת הריסק הזמני האוטומטי, למעט אם הסכימו מראש; (ג) מבטחים שנגבו מהם דמי ביטוח הגבוהים מדמי הביטוח שניגבו מהם בעת שהיו מבטחים פעילים ו/או שניגבו מהם בגין ביטוחים חדשים שלא היו להם עובר לסיום עבודתם; (ד) מבטחים שניגבו מהם דמי ביטוח בכפל.	ההליך מצוי בשלב בירור הבקשה התובענה כייצוגית. בהתאם להחלטת בית הדין הוגשה עמדת הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן: "הממונה") במסגרתה הובהר, כי גביית דמי ביטוח אפשורית רק בהתאם להוראות הדין והפוליסה.	סכום התביעה הייצוגית מוערך בהערכה שמרנית, לטענת התובע, בלא פחות מ- 7 מיליוני ש"ח לשנה. לטענת התובע, אין להחיל התיישנות כלשהי על התביעה. לחילופין, התביעה לסעדים כספיים חלה החל מ- 7 שנים לפני הגשת התובענה, שהוגשה בשנת 2020, ועד אישור התובענה כייצוגית.

9.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	4/2020	כלל ביטוח ו-12 חברות ביטוח נוספות	לטענת התובעים, יש לחייב את המשיבות לפצות את חברי הקבוצה ולהיטיב את מלוא נזקיהם בגין פרמיה עודפת ששולמה ועודה משולמת בגין ביטוחי רכב, עקב צמצום דרמטי בשימוש ברכבים בתקופת מגפת הקורונה (Covid 19) וההפחתה מהותית ברמת הסיכון.	פיצוי חברי הקבוצה, הטבת מלוא נזקיהם, מתן צו עשה המורה על התאמת הגבייה לסיכון לו חשופות המשיבות בפועל בתקופה הקובעת ו/או מתן פסק דין הצהרתי הקובע כי הפחתה מהותית בשימוש ברכב בנסיבות דוגמת מאורעות התקופה הקובעת מחייבת התאמה (הפחתה) של הפרמיה.	כל מי שהיה מבטוח אצל אחת או יותר מהמשיבות בביטוח חובה ו/או ביטוח מקיף ו/או ביטוח צד ג', במהלך התקופה או בחלקה, שתחילתה ביום 8 במרס 2020 וסיומה במועד הסרה מלאה ומוחלטת של הגבלות התנועה שהוטלו על תושבי ישראל עקב וירוס הקורונה.	ההליך מצוי בשלב בירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש פברואר 2021, הורה בית המשפט לאחד את הבקשה לאישור תובענה ייצוגית זו, ביחס לביטוחי רכב חובה ורכוש, עם בקשה לאישור תובענה ייצוגית נפרדת, העוסקת בעילות דומות, שבה כלל ביטוח אינה משיבה ("הבקשה הנפרדת") וזו הוגשה באפריל 2021.	התובעים מעריכים את הנזק הנטען כנגד כלל ביטוח בגין התקופה מיום 8 במרס 2020 ועד ליום 30 לאפריל 2020 בסכום של 103 מיליוני ש"ח, ולכל המשיבות יחדיו (למעט אחת) בסכום של כ- 1.2 מיליארדי ש"ח. לחילופין, לגבי 8 מהחברות הנתבעות (שכלל ביטוח אינה ביניהן), נטען כי הנזק הינו כ-720,000 אלפי ש"ח. המבקשים מציינים כי הנזק ממשיך להצטבר כל עוד לא תופסק הגבייה.

10. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
4/2020 בית המשפט המחוזי מרכז	כלל ביטוח, 4 חברות ביטוח נוספות וחברה שאינה מבטחת	לטענת התובעים, הנתבעות מספקות, כביכול, ללקוחותיהן שמשות לרכב שאינן נושאות תו תקן ישראלי וגם אינן מקוריות, וזאת בניגוד להתחייבויותיהן כלפי הלקוחות בהסכמים עימם.	פיצוי כספי לכל הלקוחות אשר בכלי הרכב שלהם הותקנה שמש חלפית, שיאפשר להם להחליף את השמשה שהותקנה בכלי הרכב שלהם בשמשה מקורית; פיצוי כספי בסך 500 ש"ח לכל לקוח שכזה בגין הטרחה הכרוכה בבצוע ההחלפה; השבת הפרש המחיר שבין שמשה מקורית לבין שמשה חלפית.	כל לקוח של הנתבעות, שאחז או אוזח בכתב כיסוי, בו קיימת התחייבות של כל אחת מהן לספק ללקוח שמשה חלפית נושאת תו תקן או שמשה מקורית וכן כל לקוח של הנתבעות, שאחז או אוזח בכתב כיסוי, בו קיימת התחייבות של כל אחת מהן לספק ללקוח שמשה חלפית נושאת תו תקן, או שמשה מקורית, אשר השמשה שסופקה לו אינה נושאת תו תקן וגם אינה מקורית.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובעים לא מכמתים את הנזק הכולל הנתבע עבור כלל חברי הקבוצות אותן הם מבקשים לייצג, אך הם מעריכים כי הוא עולה במידה ניכרת על סך של 2.5 מיליוני ש"ח.

11. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
7/2020 בית המשפט המחוזי מרכז	כלל ביטוח ו-4 חברות ביטוח נוספות	לטענת התובעים, הנתבעות אינן מפחיתות, לכאורה, את פרמיות הביטוח למבוטחים שנקבעו להם החרגות בגין מצב רפואי קיים, על אף שההחרגות מפחיתות, על פי הנטען, את הסיכון הביטוחי ביחס לסיכון בפוליסות ביטוח של מבוטחים שלא נקבעו להם החרגות דומות.	פיצוי/השבה של כל הסכומים שגבנו ביתר מהמבוטחים הנכללים בקבוצה, לפי הטענה, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כדין וכן צו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל מי שבטוח במהלך התקופה שתחילתה 7 שנים קודם ליום הגשת התובענה זו וסיומה ביום אישורה של התובענה כייצוגית, על ידי אחת או יותר מהנתבעות, בפוליסת ביטוח מסוג נכות, סיעוד, חיים, אובדן כושר עבודה, תאונות אישיות, בריאות (לרבות מחלות קשות, ניתוחים בארץ או בחו"ל, השתלות בארץ או בחו"ל, תרופות, טיפולים אמבולטוריים או כל כיסוי רפואי אחר) שקיימת בה החרגה בפוליסה. לעניין זה "החרגה" - תניה בפוליסה הקובעת שאירוע/פגיעה/מחלה או כל סיכון שהתממש אשר נבעו ו/או היו קשורים למצב רפואי קיים של המבוטח ביום רכישת הפוליסה אינם מכוסים על פי הפוליסה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובעים מעריכים כי סך הנזק הכולל של חברי הקבוצה ביחס לכלל הנתבעות הינו בסך של 1.9 מיליארדי ש"ח, כאשר הם מציינים כי חלקה של כל אחת מהנתבעות הוא בהתאם לפלח השוק של תחום ביטוחי הבריאות והחיים לפי פרסומי הממונה על שוק ההון.

12. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
9/2020 בית המשפט המחוזי חיפה	כלל ביטוח	לטענת התובעת, כלל ביטוח אינה פועלת בהתאם להתחייבויותיה ונוהגת להשיב למבוטחיה סכום הנמוך משמעותית מהסכום אשר התחייבה לו במסגרת יישום של "סעיף בונס היעדר תביעות", בפוליסות בריאות שנמכרו על ידי כלל ביטוח בעבר, אשר מקנה למבוטח זכות להחזר של חלק מדמי הביטוח ששילם במקרה של היעדר תביעות במשך תקופה שנקבעה בפוליסה.	הסעד לו התובעת עותרת, בין היתר, לחייב את כלל ביטוח לפצות את כל אחד מחברי הקבוצה הזכאים לבונס היעדר תביעות בגין החלק היחסי של דמי הביטוח, שלא הוחזר להם בצירוף ריבית והצמדה.	כל מבוטחי כלל ביטוח בריאות פרטי וקבוצתי, בכלל פוליסות הבריאות ובכללן ביטוח אחריות מורחבת וביטוח אחריות מלאה ובשנינו שמות הפוליסות לאורך השנים, הסלולות סעיף 'בונס היעדר תביעות', אשר לא תבעו ו/או נמנעו מלתבוע פיצוי במשך 3 שנים או כל תקופה אחרת על-פי הפוליסה, והיו זכאים להשבה של 10% מדמי הביטוח ששולמו או אחוז השבה אחר על פי תנאי הפוליסה וקיבלו סכום הנמוך מהסכום המגיע להם על פי תנאי הפוליסה, במהלך תקופת התובענה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	הנזק לחברי הקבוצה כולה מוערך על ידי התובעת בסכום כולל של 33,575,080 ש"ח בשבע השנים שקדמו להגשת התובענה.

13.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	9/2020	כלל ביטוח וחברת ביטוח נוספת	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות פעלו בניגוד להוראותיהן של פוליסות מחלות קשות, ובאופן ספציפי לא נהגו בהתאם לתנאי הפוליסה הקובעת כי לאחר שאירע מקרה ביטוח ראשון ובמידה והמבוטח ימשיך להיות מבוטח בפוליסת הביטוח, סכום הביטוח וסכום הפרמיה החודשית יופחתו בשיעור של 50%.	הסעד לו עותרים התובעים הינו פיצוי חברי הקבוצה בגין נזקי העבר וכן סעד הצהרתי וצו עשה המורה לנתבעות לשנות את דרך פעולתן.	כל הלקוחות /מבוטחים של המשיבות שהיו מבוטחים בביטוח מחלות קשות ו/או ביטוח מחלות קשות ואירועים רפואיים חמורים ו/או ביטוח דומה שהוגדר בשם אחר, שאירע להם אירוע ביטוחי ראשון כאשר לאחריו נגבתה מהם פרמיה גבוהה יותר מהמוסכם בניגוד לתנאי פוליסת הביטוח וזאת במהלך 7 השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה.	בחדש אפריל 2024 הוגש לאישור בית המשפט הסכם פשרה אשר בהתאם לו כלל ביטוח תשיב לחברי הקבוצה שיעור מסוים מדמי ביטוח, בהתאם למנגנון שנקבע בהסדר הפשרה, וכן תשלח הודעות למבוטחים בפוליסות נשוא התובענה בדבר מנגנון דמי הביטוח ותגמולי הביטוח ביחס לעתיד ההסדר כפוף לאישור בית המשפט אשר אין ודאות כי יתקבל.	התובעים מעריכים כי סך הנזק הכולל של חברי הקבוצה ביחס לכלל ביטוח הינו בסך של 16.8 מיליוני ש"ח.

14. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
4/2021	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות מפרות את הוראות הדין בכך שהן מעבירות מידע פרטי אישי וסודי של לקוחותיהם, ללא הסכמת הלקוחות, לצדדים שלישיים (ובפרט לחברת גוגל ולשירות הפרסומות שלה) תוך פגיעה בזכות הלקוחות לפרטיות ובחובות המוטלות עליהן על פי דין.	הסעדים העיקריים להם עותרים התובעים הינם, להורות לנתבעות: לחדול מהעברת מידע על לקוחותיהן לצדדים שלישיים, לפעול בהתאם לדין לשמירה והגנה על פרטיות הלקוחות; לגלות את כל המסמכים המצויים בידיהן ואשר יסייעו לחקר האמת ולפצות בגין נזק ממוני ולא ממוני שנגרם לתובעים.	כל לקוחות הנתבעות, אשר עשו שימוש בשירותים הדיגיטליים באתרי האינטרנט וביישומונים שמפעילות הנתבעות במהלך שבע השנים שקדמו להגשת התביעה ואשר מידע פרטי ו/או אישי ו/או סודי אודותיהם עבר לצד שלישי.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובעים מעריכים את הנזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכומים המגיעים כדי מיליוני ש"ח.

15.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	7/2021	כלל ביטוח ו-6 חברות נוספות	בית המשפט המחוזי	תל אביב-יפו	מבוטחי הנתבעות, אשר רכשו מהנתבעות פוליסת ביטוח חיים הכוללת צבירת חיסכון משתתפת ברווחי השקעות, שהונפקה בין השנים 1991 ל – 2004, ואשר נכתה ו/או תנוכה להם ריבית ששיעורה לא צוין בפוליסה על סמך ההוראה בפוליסה לפיה סכום הגמלא החודשית ישתנה "מדי חודש בחודשו על פי תוצאותיהן של ההשקעות בניכוי הריבית על פיה חושב סכום הגמלא החודשית וההוראות המתאימות לעניין זה בתוכנית הביטוח" ו/או כל הוראה דומה אחרת.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובעים מעריכים את הנזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכום העולה (בהרבה) על 2.5 מיליוני ש"ח.

16. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
10/2021	כלל ביטוח וחברה נוספת	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות דוחות, שלא כדין, תביעות ביטוח של ילדים עם צרכים מיוחדים, במסגרת פוליסת ביטוח סיעודי, על אף שהם עונים, לטענת התובעים, על הגדרת מקרה הביטוח מכוח "תשישות נפש" על פי תנאי הפוליסה, וזאת מבלי שבוצעה בדיקה האם מצבם תואם להגדרה זו.	הסעדים העיקריים הנתבעים במסגרת התובענה הינם פיצוי הקבוצה במלוא הנזקים שנגרמו להם וחיוב הנתבעות לקיים את הסכמי הביטוח.	כל מבטחי הנתבעות עד גיל 21 (או יורשיהם), עם צרכים מיוחדים, המבטחים בביטוח סיעודי שנמכר על ידי מי מהנתבעות והסובלים מ"תשישות נפש" ולא קבלו מן הנתבעות הכרה בגין היותם "תשושי נפש" ואת זכויותיהם על פי הפוליסה בגין תקופת העבר ובגין העתיד.	ההלך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש אפריל 2023 הגיש התובע בר"ע על החלטת בית המשפט המחוזי בדבר הוצאת חוות דעת המומחה ומחיקת סעיפים מהתגובה לתשובה שהגיש התובע. בחודש מאי 2023 ניתנה החלטת בית המשפט העליון לפיה הבקשה במסגרת הבר"ע מתקבלת בכפוף למתן זכות תשובה משלימה לנתבעות.	התובעים מעריכים את הנזק הכולל הנטען לכלל חברי הקבוצה נגד שתי הנתבעות ביחד בסך כולל של כ- 2.97 מיליארדי ש"ח.

17. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
04/2022	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי כלל ביטוח ממשיכה לגבות פרמיה ממבטח גם לאחר שהודיע על ביטול הפוליסה, הואיל והביטול נכנס לתוקף רק ב- 1 לחודש הקלנדרי העוקב ליום קבלת ההודעה אצל כלל ביטוח, זאת חלף מועד כניסת הביטול לתוקף תוך 3 ימים ממועד מסירת הודעת הביטול על ידי המבטח, כנדרש בהתאם להסדר התחיקתי. כן נטען להעדר גילוי נאות למבטח בדבר ההסדר במקרה של ביטול הפוליסה על ידי המבטח טרם רכישת הפוליסה.	הסעדים העיקריים הנתבעים הינם סעד הצהרתי, לפיו הודעת ביטול של מבטח תיכנס לתוקף תוך 3 ימים ממועד מסירתה, וסעד כספי של השבת כל הפרמיות שנגבו מהמבטחים בשל התקופה שתחילתה מהיום הרביעי לאחר מסירת הודעת הביטול ופיצוי בשיעור של 50% מגובה הפרמיה החודשית הממוצעת לחברי הקבוצה שדחו את הודעת הביטול שלהם עקב הוראת הפוליסה, והכל בתוספת הפרשי הצמדה וריבית. לחילופין, סעדים הצהרתיים / כספיים אחרים.	הקבוצה אותה מבקש המבקש לייצג הינה: (א) כל המבטחים אשר הודיעו לכלל ביטוח על ביטול הפוליסה וכלל ביטוח לא ביטלה את הפוליסה שלהם תוך 3 ימים מיום מסירת הודעת הביטול (ב) כל המבטחים שהודיעו לכלל ביטוח על ביטול הפוליסה ושבהודעת הביטול נפל ליקוי כלשהו וכלל ביטוח לא הודיעה למבטחים על הליקוי תוך 3 ימי עסקים ממועד מסירת הודעת הביטול; (ג) כל המבטחים שביקשו לבטל את הפוליסה במועד כלשהו בחודש קלנדרי הקודם ל- 3 ימים לפני תום החודש הקלנדרי ודחו את שליחת הודעת הביטול בשל ההסדר החוזי לפיו הביטול יכנס לתוקף החל מ- 1 לחודש הקלנדרי העוקב למועד קבלת הודעת הביטול בכלל ביטוח.	ההלך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. בחודש ספטמבר הגיש הממונה את עמדתו שכלל תומכת בעמדת הנתבעת.	התובע מעריך את הנזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכום של מיליוני שקלים רבים.

18	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	05/2022	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי בפוליסות ביטוח ניתוחים בישראל הכוללות פיצוי בגין ביצוע ניתוח שלא במימונה של כלל ביטוח, נמנעת כלל ביטוח מלפצות את המבוטחים בגין עלות השתלים והאביזרים ששימשו לביצוע הניתוח וכן נמנעת מלשפות את המבוטחים בגין סכומים המשולמים על ידם כהשתתפות עצמית.	הסעדים העיקריים הנתבעים הינם פסק דין המחייב את כלל ביטוח לכלול מעתה והלאה בתחשיב הפיצוי המגיע לחברי הקבוצה גם את עלות השתל ו/או אביזר ומחייב אותה לשפות את חברי הקבוצה בגין סכומי ההשתתפות המשולמים על ידם בקשר עם הניתוחים השונים ולערוך את תחשיב הפיצוי בהתאמה וכן פסק דין המחייב את כלל ביטוח לשלם לכל אחד מחברי תת הקבוצה לעניין הסעדים הכספיים פיצוי בשיעור 50% (או שיעור אחר) מעלות השתל לכלל ביטוח ו/או את סכום ההשתתפות העצמית ששילם חבר הקבוצה בגין ניתוח שעבר, והכל בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כדן.	הקבוצה אותה מבקש המבקש לייצג, לענין הסדרה עתידית, הינה: כל מבוטחי כלל ביטוח הזכאים לפיצוי בשיעור מחצית (או סכום אחר) מהסכום הנחסך לכלל ביטוח במקרה של ביצוע הניתוח שלא במימונה או הנגזר מעלות הניתוח לקופת החולים בבית פרטי, שהגישו לכלל ביטוח תביעה לקבלת הפיצוי, אך הפיצוי חושב מבלי לכלול את רכיב האביזרים ו/או מבלי שכלל ביטוח השיבה למבוטח את סכום ההשתתפות העצמית וזאת בתקופה של 7 השנים שקדמו למועד הגשת התביעה ועד למתן פסק דין בתובענה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע מעריך כי הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה מוערך בלמעלה מ-2.5 מיליון ש"ח.

19.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	07/2022	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי כלל ביטוח דוחה תביעות מבוטחים בפוליסות ביטוח בריאות פרטי ששווקו על ידה עד לחודש פברואר 2016, הכוללות רובד ביטוח בסיסי, בנימוק שמדובר ב'ניתוח מניעתי' שאינם עונה על הגדרת המונח 'ניתוח' בפוליסה (להלן: "הפוליסות ברובד הבסיסי"); וכן בטענה כי כלל ביטוח שיווקה, כנגד פרמיות מוגדלות, פוליסות המרחיבות כביכול את הכיסוי לעומת הפוליסות ברובד הבסיסי, וכוללות כיסוי בגין ניתוחים מניעתיים, בעוד שרכיב זה כבר מכוסה בפוליסות ברובד הבסיסי.	הסעדים העיקריים הנתבעים, הינם הצהרה כי בהתאם לפוליסות ביטוח הבריאות של כלל ביטוח, בהן 'ניתוח' מוגדר כ"מקרה ביטוח", נכלל כל ניתוח שיש צורך רפואי לבצעו, ובכלל זה גם ניתוח מניעתי – שנועד למנוע מחלה, פגם או עיוות אצל המבוטח ו/או את השפעתם המזיקה של כל אלה; הצהרה כי דחיית תביעות מבוטחים לכיסוי בגין ניתוח מניעתי מכוח פוליסת ביטוח הבריאות ברובד הבסיסי, מהווה הפרה של חוזה הביטוח וצו המחייב את כלל ביטוח לפנות אל המבוטחים בפוליסות ביטוח ברובד הבסיסי ולעדננם כי ניתוחים מניעתיים נכללים במסגרת הכיסוי הביטוחי שבפוליסה.	הקבוצה הראשונה אותה מבקש המבקש לייצג הינה כל אדם שהתקשר בחוזה ביטוח בריאות עם כלל, הכולל כיסוי ביטוחי בגין 'ניתוח', ותביעתו לביצוע ניתוח נדחתה ו/או תדחה מן הטעם שמדובר ב'ניתוח מניעתי' שלא מכוסה בפוליסה עד למתן הכרעה סופית וחלוטה בתובענה הייצוגית.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע מעריך כי הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה מוערך בלמעלה מ-2.5 מיליון ש"ח.

20.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	10/2022	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי כלל ביטוח נוקטת במדיניות של חידוש אוטומטי של פוליסות ביטוח דירה תוך העלאת דמי הביטוח משנה לשנה, ללא קבלת הסכמת המבוטח לכך.	הסעדים העיקריים המתבקשים הינם, בין היתר, ליתן צו הצהרתי ולפיו כלל ביטוח פעלה בניגוד לדין, להורות לכלל להימנע מחידוש אוטומטי של הפוליסות ו/או תוך הרעת תנאים, ולפצות את חברי הקבוצה בגין נזקיהם בתוספת ריבית והצמדה.	הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג הינה כל לקוחות המשיבה, אשר המשיבה האריכה להם את פוליסת ביטוח הדירה ללא קבלת הסכמתם ו/או כל לקוחות המשיבה אשר חויבו בדמי ביטוח בגין פוליסה לביטוח דירה ללא קבלת הסכמתם (ובכללם לקוחות כלל ביטוח אשר דמי הביטוח הועלו להם ללא קבלת הסכמתם בעת חידוש הפוליסה), בתקופה החל מ-7 שנים לפני הגשת התובענה ועד היום.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובעים מעריכים כי הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה עומד על למעלה מ-3 מיליוני ש"ח.

21.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	11/2022	כלל פנסיה וגמל	עניינה של התובענה בעיקרה בטענה כי כלל פנסיה וגמל גובה שלא כדין דמי ביטוח בגין ארכת ביטוח (תשלום עבור כיסוי ביטוחי במצבים שבהם נפסקות ההפקדות השוטפות לקרן הפנסיה) באמצעות ניכויים מסכום הצבירה, תוך הקטנת סכום הצבירה, מבלי ליידע את העמיתים מראש ולאפשר להם להפעיל את זכותם לוותר על הכיסוי, וכן מסרבת להשיב את דמי הביטוח במקרה בו מתברר לה כי העמית היה מבוטח בקרן פנסיה אחרת.	הסעדים העיקריים המתבקשים הינם השבת דמי הביטוח ששולמו בתקופת ארכת הביטוח ע"י חברי הקבוצה; וחייב כלל פנסיה וגמל להודיע מראש לעמיתים על תחילת ארכת הביטוח, תעריפי דמי הביטוח והאפשרויות העומדות בפניהם.	הקבוצה המיוצגת הינה כל העמיתים (בעבר ובהווה) שקרן הפנסיה שלהם, המנוהלת ע"י כלל פנסיה וגמל, נכנסה להסדר ארכת ביטוח ללא שקיבלו הודעה על כך מראש תוך שילת זכות הבחירה שלהם שלא לאפשר את כניסת ההסדר לתוקף.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	סכום התביעה הייצוגית מוערך על ידי התובע בהערכה שמרנית, בלא פחות מ- 2.5 מיליוני ש"ח לשנה ובסה"כ כ-17.5 מיליוני ש"ח בשבע השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה לאישור.
	בית הדין האזורי לעבודה	תל אביב			לעניין הסעדים הכספיים, הקבוצה המיוצגת הינה כל העמיתים שלא המשיכו להפקיד לקרן הפנסיה לאחר סיום תקופת ארכת הביטוח ולא ביקשו להאריך את הסדר ביטוח, וכן כל העמיתים שפתחו קרן פנסיה נוספת ושלמו דמי ביטוח בכפל, וזאת במשך שבע השנים שקדמו למועד הגשת הבקשה לאישור ועד למועד פסק דין בתובענה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	

22.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	12/2022	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה שבמקרה של נזק שנגרם על ידי נגרר וגורר, כלל ביטוח (כמבטחת של הגורר או של הנגרר) מסרבת לשלם את מלוא סכום הנזק שנגרם לצד ג' כפי שהתחייבה בפוליסה ומשלמת רק את מחציתו, בתואנה כי האחריות לנזקים שנגרמו על ידי נגרר או על ידי גורר אמורים להתחלק ביניהם תמיד באופן שווה.	הסעדים העיקריים המתבקשים הינם סעד כספי הכולל בין היתר פיצוי בגין ההשתתפות העצמית ששולמה למבטחת האחרת, החזר פרמיה למבטחים, צו עשה המורה לכלל ביטוח לשפות את צד ג' במלוא הנזק שנגרם בהקשר של פוליסה קיימת, וחובת גילוי ביחס לפוליסות חדשות שטרם הופקו.	הקבוצה המיוצגת הינה כל מבטחי כלל ביטוח שרכשו ממנה פוליסת ביטוח צד ג' ו/או חובה של נגרר ו/או של גורר ב-7 שנים הקודמות להגשת בקשה זו; ולחלופין או בנוסף: כל מבטחי כלל ביטוח שרכשו ממנה פוליסת ביטוח צד ג' ו/או חובה של נגרר ו/או של גורר שנאלצו לשלם פעמיים דמי השתתפות עצמית בשל אותו נזק שנגרם לצד ג' ו/או שנאלצו לשלם מכיסם את מחצית / חלק הנזק שנגרם לצד ג'.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובעים מעריכים כי הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה עומד על למעלה מ-2.5 מיליוני ש"ח.

23. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
01/2023 בית הדין האזורי לעבודה תל אביב	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי שיעור תגמולי הביטוח להם זכאים מבטחים המצויים באופן כושר עבודה הוקטן שלא כדין על ידי כלל ביטוח, ללא קבלת הסכמה מפורשת מראש של המבטחים, תוך הפרת הוראות הפוליסה והוראות רשות שוק ההון וכן תוך הפרת חובת הגילוי והטעיה ומבלי שנשלחת למבטחים כל התראה או הודעה בדבר הצורך בתשלום פרמיה נוספת או הקטנת הכיסוי הביטוחי. כן נטען, כי שיעור הפיצוי החודשי של מבטחים בכיסוי ביטוחי לאובדן כושר עבודה הוקטן או יוקטן בעתיד בשל ייקור בפרמיה בעקבות עליית הגיל של המבטחים.	הסעדים העיקריים המתבקשים הינם סעד הצהרתי האוסר על כלל ביטוח להקטין את שיעור תגמולי הביטוח בגין אובדן כושר עבודה, ללא קבלת הסכמה מפורשת, בכתב של המבטח, וסעד כספי המחייב את כלל ביטוח לשלם לחברי הקבוצה שקרה להם מקרה אובדן כושר עבודה את ההפרש בסכום תגמולי הביטוח.	הקבוצה המיוצגת הינה, לענין ההסדרה העתידית – כל מבטחי כלל ביטוח בביטוחי אובדן כושר עבודה, שלטענת כלל ביטוח שיעור הכיסוי הביטוחי המבטח בעניינם מופחת או יופחת בעתיד בשל גידול בפרמיה בעקבות עליית גילם; ולענין הסעדים הכספיים – כל חברי הקבוצה בעבר ובהווה, אשר אירוע הביטוח בעניינם התרחש, ושיעור תגמולי הביטוח שלהם הוקטן על ידי כלל ביטוח ללא קבלת הסכמה מפורשת, אקטיבית ומראש על ידי המבטח.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע מעריך באופן שמרני את הנזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכום של 18 מיליוני ש"ח ב-3 השנים שקדמו להגשת התובענה.
24. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
03/2023 בית המשפט המחוזי בתל אביב	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה לפיה כלל ביטוח נוקטת בפרקטיקה פסולה ובלתי חוקית בכך שהיא משיבה באופן חלקי את שכר טרחת השמאי לניזוקים, ללא הצדקה ומבלי לנמק מדוע בוצעה ההפחתה של שכר הטרחה.	הסעדים העיקריים המתבקשים הינם סעד כספי בגובה הפער בין שכר הטרחה ששילמו חברי הקבוצה לשמאים לבין התשלום ששולם לחברי הקבוצה כתגמולי ביטוח בגין מרכיב זה (להלן: "הנזק הממוני"), ובנוסף פיצוי בגין נזק לא ממוני בסך 20% מהנזק הממוני של כל חברי הקבוצה.	הקבוצה המיוצגת הינה כל ניזוק, מבטח או צד שלישי, אשר זכאי לקבל מכלל ביטוח החזר עבור שכר טרחת שמאי, אותו שילם הניזוק לשמאי כלשהו על מנת שיערוך את שומת הנזק לרכבו, וכלל ביטוח לא העבירה לידו את מלוא הסכום ששילם בגין שכר טרחת השמאי.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע מעריך כי הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה עומד על למעלה מ- 2.5 מיליוני ש"ח.
25. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
03/2023 בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעות מסרבות לממן את הוצאות המבטחים לרכישת קנאביס רפואי, וזאת, לטענת התובעים, בניגוד להוראות ביטוח לכיסוי תרופות שאינן כלולות בסל הבריאות (להלן: "הפוליסות") ולעובדה שהקנאביס הרפואי מוכר לשימוש בהתוויה רפואית במדינות המערב.	הסעדים העיקריים המתבקשים הינם בין היתר סעד הצהרתי כי על כלל ביטוח להשיב למבטחים בפוליסות הוצאות בגין רכישת קנאביס רפואי; להורות לכלל ביטוח לפנות לכלל מבטחיהן הזכאים בשנים האחרונות ולהזמין באופן אקטיבי לדרוש את השיפוי המגיע להם; וכן לחייב את כלל ביטוח להשיב לכלל חברי הקבוצה את שווי הפגיעה הכלכלית שנוצרה עקב הפגמים בהתנהלותן ועקב הפרת החוזה הביטוחי.	הקבוצה אותה מבקשים התובעים לייצג, הינה כל מי שהיה מבטח של כלל ביטוח בפוליסות ואשר לא זכה להשבת הוצאותיו לרכישת קנאביס רפואי.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית ⁵ .	התובעים מעריכים את סכום התביעה הכולל לכלל חברי הקבוצה בסך של כ- 13.5 מיליוני ש"ח.

5 בחודש יולי 2022 ובחודש ספטמבר 2022, הוגשו לבית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בקשות לאישור תובענות כייצוגיות כנגד כלל ביטוח, שעניינן בטענות ועילות דומות (להלן: "ההליכים הקודמים"). בחודש ינואר 2023 התקבלה החלטת בית המשפט לאחד בין ההליכים הקודמים, ובהתאם לכך התובעים הגישו בחודש מרס 2023 את הליך זה.

26. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
05/2023	כלל פנסיה וגמל	עניינה של התובענה בטענה כי בעת קבלת בקשת עמית לקבלת קצבת נכות, קרן הפנסיה לא בודקת האם העמית הינו סיעודי ו/או חלה החמרה במצבו באופן שהפך סיעודי, וכפועל יוצא מכך הקרן אינה משלמת לעמיתים הזכאים לכך תוספת קצבת נכות סיעודית.	הסעדים העיקרים המתבקשים הינם תשלום תוספת קצבת נכות סיעודית לחברי הקבוצה; פיצוי ו/או השבה בגין אי הפרשות מלאות לקרן ובגין הפסדי התשואה שנגרמו לחברי הקבוצה כתוצאה מאי ביצוע התשלום האמור; חיוב הקרן לתת הוראות מדויקות לרופאי הקרן בקשר עם בחינת מצב סיעודי בעת בחינת בקשה לקבלת קצבת נכות.	הקבוצה המיוצגת הינה עמית קרנות "כלל פנסיה" ו"כלל פנסיה משלימה" המבטחים בכיסוי ביטוחי נכות, אשר מבטחים בקרן פנסיה וזכאים לפנסיה נכות ואשר בשל מצבם הרפואי בנוסף לאי כושרם הפכו לסיעודיים וקרן הפנסיה לא השלימה להם את התשלום החודשי.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	סכום התביעה הייצוגית אינו ניתן להערכה, לטענת התובע, ואולם לצרכי אגרה הועמד על לא פחות מ-2.5 מיליוני ש"ח.

27. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
05/2023	כלל החזקות כלל ביטוח בית המשפט המחוזי הכלכלי תל אביב-יפו	עניינה של התובענה בטענה לנזק נטען, שנגרם לעמיתים בקופות הגמל, בקרנות הפנסיה, בביטוחי החיים ובפוליסות חיסכון שמנהלות על ידי חברות הקבוצה, נוכח החלטת המשיבים למכור את מניות חברת אלרוב נדל"ן ומלונאות בע"מ ("אלרוב") שהוחזקו על ידי חברות הקבוצה, במסגרת השקעות כספי המבטחים והעמיתים, לחברת ישראל-קנדה (ט.ר.) בע"מ ("ישראל קנדה"), וזאת בשל סכסוך של חלק מן המשיבים עם בעל השליטה באלרוב ועל אף שבמועד חתימת ההסכם כביכול הייתה בידי חברות הקבוצה הצעה ממר אלפרד אקירוב לרכישת מניות אלרוב במחיר העולה לפחות ב-33% על המחיר ששילמה ישראל קנדה עבור מניות אלרוב.	פיצוי בגין נזק כספי, המשקף לטענתו את הנזק שנגרם לחברי הקבוצה.	הקבוצה אותה מבקש המבקש לייצג הינה כל מי שהיה עמית בקופות הגמל, קרנות הפנסיה, ביטוחי החיים ופוליסות החיסכון שמנהלות על ידי חברות הקבוצה, שהחזיקו במניות אלרוב ביום 18 למרס 2021.	תביעה זו הוגשה בהמשך לתביעה ייצוגית שהוגשה בחודש דצמבר 2021 בבית הדין האזורי לעבודה, ונמחקה על ידי בית הדין בחודש מאי 2023, בשל העדר סמכות עניינית. ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע מעריך את הנזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכום של כ-128 מיליוני ש"ח.

28. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
06/2023	כלל ביטוח בית הדין האזורי חיפה	עניינה של התובענה בטענה כי בעקבות צו ההרחבה בדבר הגדלת ההפרשות לביטוח פנסיוני במשק 2016 (להלן: "צו ההרחבה") שעניינם הגדלת שיעורי ההפקדות לביטוח פנסיוני שנדרש מעסיק להפקיד עבור עובדיו (להלן: "הגדלת ההפקדות"), פתחה כלל ביטוח למבטחיה, להם היו פוליסות ביטוחי מנהלים ותיקות שהופקו לפני 31 במאי 2001 (להלן: "הפוליסות הותיקות"), פוליסות ביטוחי מנהלים חדשות (להלן: "הפוליסות ההפרשיות") שבמסגרתן נקבעו מקדמי קצבה שאינם מובטחים וגרועים ממקדמי הקצבה המובטחים בפוליסות הותיקות, וניתבה לפוליסות ההפרשיות את תוספת הכספים בגין הגדלת ההפקדות, וזאת מבלי שנתקבלה הסכמת המבטחים.	הסעד לו עותר התובע הינו ביטול הפוליסות ההפרשיות והעברת ההפקדות שבוצעו להן וכן הפקדות עתידיות שמקורן בהגדלת ההפקדות, לפוליסות הותיקות, ולחלופין לקבוע מקדמים מיטיבים בפוליסות ההפרשיות לפי שיקול דעת בית המשפט; לשלם למי שהחל לקבל קצבה מהפוליסות ההפרשיות את ההפרש בין הסכומים שהיה מקבל אם כל הכספים בגין הגדלת ההפקדות היו מנותבים לפוליסות הותיקות (או הסכומים שהיה מקבל בגין מקדמים מיטיבים לפי שיקול דעת בית המשפט) לבין הסכומים שקיבל בפועל; לחייב את כלל ביטוח לשלם לכל אחד מחברי הקבוצה פיצוי בסך 500 ש"ח בגין נזק לא ממוני בשל הטעיה.	הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל מי שכלל ביטוח ניהלה עבור פוליסת ביטוח מנהלים שהופקה עד 31 במאי 2001 ושאחרי 30 ביוני 2016 היא ניהלה עבורו, בפוליסת ביטוח חדשה את הכספים שהתקבלו עבורו בגין הגדלת ההפקדות, או מוטבו או יורשויו של כל אדם כאמור.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע מעריך בשמרנות את הנזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכום של מיליוני ש"ח.

29.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
06/2023	כלל ביטוח כלל פנסיה וגמל בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו	כלל ביטוח כלל פנסיה וגמל 4- חברות נוספות	עניינה של התובענה בטענה כי היה על הנתבעות להימנע מלנכות מס מחלק הקצבה בגובה "הקצבה המוכרת" של מקבלי קצבה במוצרים הפנסיוניים המנוהלים על ידן, וליישם פטור ממס בגין רכיב זה, וכפועל יוצא הקצבה המשולמת לחברי הקבוצה היתה גבוהה יותר.	השבה לחברי הקבוצה של סספים שנוכסו כמס מחלק הקצבה בגובה "הקצבה המוכרת".	הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל יחיד המקבל קצבה מאת אחת מקרנות הפנסיה החדשות ו/או קופות הגמל ו/או קופות הביטוח המנוהלות על ידי מי מהמשיבות, שהיה זכאי לקבל פטור ממס לקצבתו בגין רכיב 'הקצבה המוכרת' שלו, כהגדרת מונח זה בפקודת מס הכנסה, ולא קיבל את הפטור הנ"ל, וזאת החל מיום 1.1.2012 ואילך.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. במקביל להגשת התשובה לבקשה לאישור התובענה כייצוגית הגישו המשיבות בקשה למתן רשות למשלוח הודעת צד שלישי לרשות המיסים.	התובע מעריך את הנזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכום של כ- 297 מיליוני ש"ח לכלל חברי הקבוצה, שהינם מקבלי קצבאות בנתבעות, ללא ייחוס סעד כספי ספציפי לכל נתבעת.

30.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	08/2023	כלל ביטוח	ענינה של התובענה בטענה כי בפוליסות ביטוח המשווקות על ידי כלל ביטוח, בתכנית מסוג "הגנה עצמית" ו/או כל שם שיווקי אחר, התבקשה כלל ביטוח במסגרת טופס ההצטרפות לביטוח (הצעת הביטוח) לבטח את מבטחיה בתכנית ביטוח הפוללת מספר כיסויי ביטוח, וביניהם כיסוי ביטוחי לנכות צמיחה מתאונה, ואולם בפועל הפיקה למבטחים כיסויי ביטוחי שונה ונחות מסוג "אבדן / פגיעה בתפקוד".	מתן צו עשה לפיו כלל ביטוח תחויב לעדכן את פוליסות הביטוח בכיסויי ביטוחי מסוג נכות צמיחה מתאונה, תחויב להעניק לחברי הקבוצה כיסויי ביטוחי בגין נכות צמיחה מתאונה ותחויב בריבית מיוחדת.	כל מבטחי כלל ביטוח בפוליסות בריאות, בתכנית "הגנה עצמית" ו/או כל שם שיווקי אחר, שהופקה על ידי כלל ביטוח עם כיסויי ביטוחי מסוג "אבדן / פגיעה בתפקוד" וזאת בניגוד לאמור בטופס ההצעה לביטוח, בו צוין כיסויי ביטוחי מסוג "נכות מתאונה" וכן מבטחי כלל ביטוח בפוליסה זו שנמנעה מהם זכאותם לקבלת תגמולי ביטוח בגין נכות צמיחה, בגין ארוע תאונה, בטענה שלא קיים כיסויי מסוג זה בפוליסה.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע מעריך כי הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה עומד על למעלה מ-2.5 מיליוני ש"ח.

31.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	09/2023	כלל ביטוח וכנגד 7 חברות	עניינה של התובענה בטענה שהנתבעות אינן משלמות מקרי ביטוח ואינן מעניקות שירותי גרירה למבטחים הרוכשים כתב שירות לגרירה, במקרה בו נדרש לגרור את הרכב המבטח באמצעות גרר בהרמה, ומחייבות את בעלי הרכבים הללו בתשלום נוסף למרות שעניין זה לא בא לידי ביטוי בנוסח כתבי השירות.	הסעדים המבוקשים הינם, בין היתר, פיצוי בגין החזר תשלומי הפרמיה, עלות הגרירה והן בשל נזק שאינו נזק ממון ("כאב וסבל") בסך של 3,000 ש"ח לחבר קבוצה, ובנוסף תיקון של נוסחי כתבי השירות המונפקים מטעם המשיבות.	הקבוצה בשמה מוגשת התובענה מוגדרת כ- "קבוצת הצרכנים שמחזיקה או החזיקה בכתבי שירות של המשיבות 1-8 ב- 7 השנים האחרונות עובר להגשת התובענה ובעת שלאחר הגשת תובענה זו עד מתן פסק דין, ואשר רכבם מצריך אפשרות או מחייב גרירה בהרמה בעת השבתת הרכב (המחייב גרירה למוסר).	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע מעריך את הנזק המצרפי של כל חברי הקבוצה בסכום של כ-80 מיליוני ש"ח.

32. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
11/2023 בית המשפט המחוזי תל אביב	כלל ביטוח וכנגד 7 חברות ביטוח נוספות	עניינה של התובענה בטענה כי בתמחור פרמיות בפוליסות בענפי הביטוח חיים, בריאות וכללי לא נכללו "אירועי קטסטרופה" כדוגמת מלחמת "פתע" ו/או אירוע קיצוני או בלתי צפוי אחר, אשר מקטינים את הסיכון והחשיפה של הנתבעות; כי נוכח מלחמת חרבות ברזל צפויה לנתבעות ירידה חדה בסיכון בפוליסות בהן מרכיב הסיכון פחתו משמעותית (ואף בחלקן לא קיימים)	הסעדים המבוקשים הינם סעד הצהרתי, צו עשה, השבה או הפחתה של הפרמיות החל ממועד הכרזה על מצב חירום, פיצוי כספי ממוני ולא ממוני.	המבקשים מגדירים חמש תתי קבוצות בתובענה. (1) "מבטחים שבחלק מהפוליסות שלהם קיים חריג מלחמה המחריג כיסוי ביטוחי למקרה ביטוח במלחמה אך לאור גיוסם בצו 8 בהקשר שלהם ירד הסיכון האקטוארי ובהתאם יש לפעול להחזרת ו/או הפחתת הפרמיה (2) מבטחים של המשיבות, בעיקר בתחום הביטוח הכללי, שלאור ההכרזה על מצב חירום ומעבר מוסדות ממשלתיים, גופים ציבוריים וגופים דו מהותיים לעבודה במתכונת חירום לא יוכלו או יוכלו באופן חלקי ומצומצם לממש את השירות ו/או הכיסוי הביטוחי (3) מבטחים של המשיבות שלאור ההכרזה על מצב חירום ומעבר מוסדות ממשלתיים, גופים ציבוריים וגופים דו מהותיים לעבודה במתכונת חירום, אינם יכולים לקבל שירותים כגון טיפולים וניתוחים אלקטיביים בבתי החולים הציבוריים. (4) מבטחים בתחום ביטוח כללי – פוליסות רכוש לסוגיהן, רכב, דירה (5) מבטחים בפוליסות השונות בתחום העסקי אשר לאור מצב החירום הסיכון בהם קטן באופן משמעותי.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	התובע מעריך כי הנזק המצרפי שנגרם לחברי הקבוצה עומד על למעלה מ – 2.5 מיליוני ש"ח. כאשר ביחס למבטחים המגויסים בצו 8 נטען, כי הערכת הנזק היא בסך של 10.02 מיליוני ש"ח (ביחס לכלל הנתבעות).
33. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
12/2023 בית הדין האזורי לעבודה חיפה	כלל פנסיה וגמל	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעת גובה בקרן הפנסיה המקיפה שביהולה שלא כדן דמי ביטוח גבוהים מאלו שהייתה זכאית לגבות, תוך הקטנת סכום הצבירה, וזאת: (א) בעת קבלת הפקדות רטרואקטיביות – נגבים דמי ביטוח גבוהים מדמי הביטוח שאותם הייתה הנתבעת אמורה לגבות; (ב) כתוצאה מייחוס "הכנסה מבוטחת" שהינה גבוהה משכר העמית כששיעור ההפקדה לתגמולים עלה על 11.5% משכר העמית ופחת מ- 13%; (ג) כתוצאה מגביית דמי ביטוח בשל חלק הכנסת העמית העולה על תקרת ההפקדה החודשית לקרן הפנסיה הקבעה בדן.	השבת דמי ביטוח שנגבו ביתר מחברי הקבוצה בתוספת הפרשי הצמדה למדד בקרן הפנסיה; הצהרה על בטלות הוראות בתקנון שהיה בתוקף בשנים הרלבנטיות ואיסור על החברה המנהלת לבצע את הפעולות האמורות סעיפים (א) עד (ג) לעיל.	הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל מי שבמהלך 7 השנים שהסתיימו ביום הגשת הבקשה היה עמית בקרן הפנסיה המקיפה של "כלל פנסיה", ושהמשיבה גבתה ממנו פרמיית ביטוח שחושבה על בסיס סכום הגדול מהסכום המירבי לעניין זה, לפי הדין ו/או לפי תקנון הקרן שהיה בתוקף ביום הגבייה, לפי הנמוך מהשניים.	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	סכום התביעה הייצוגית מוערך, בהערכה שמרנית, לטענת התובע, במיליוני ש"ח, מבלי לנקוב בסכום מסוים.
34. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
01/2024 בית המשפט המחוזי ירושלים	כלל פנסיה וגמל	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעת העלתה דמי ניהול בחשבונות העמיתים במוצרים המנוהלים על ידי מבלי לשלוח אליהם הודעה מראש כדן.	השבה של מלוא הסכומים שנגבו שלא כדן מכל אחד מחברי הקבוצה בצירוף התשואות שכספים אלו היו מניבים בחיסכון הצבור	הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל עמיתי קופות גמל ו/או קרנות השתלמות ו/או קרנות פנסיה ו/או כל מכשיר אחר שביהול המשיבה (לרבות מכשירי חסכון שהיו בניהול מי שהמשיבה היא חליפתה וכל מי שהיה עמית בהם במהלך השנים הרלוונטיות) - לרבות עמיתים שנפטרו ו/או מוטיביהם, להם הועלו דמי ניהול מבלי שנמסרה להם הודעה על העלאת דמי ניהול כנדרש בדן, וזאת במהלך התקופה שתחילתה בחודש ינואר 2008 וסיומה בחודש ינואר 2017, למעט שלוש העלאות מחיר אשר לגביהן בלבד ניתן מעשה בית דין בת"צ (מחוזי ירושלים) 59823-03-15 יאיר צדקני נ' כלל פנסיה וגמל בע"מ (13.12.2018)	ההליך מצוי בבירור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.	סכום התביעה הייצוגית מוערך, על ידי התובע בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.

35.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
	01/2024	כלל פנסיה וגמל	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעת גבתה דמי ניהול בשיעור העולה על השיעור המותר לגביה על פי דין, בחשבונות של עמיתים שהקשר עמם נותק או בחשבונות של עמיתים שנפטרו.	השבה של מלוא הסכומים שנגבו שלא כדין מכל אחד מחברי הקבוצה בצירוף התשואות שכספים אלו היו מניבים בחיסכון הצבור.	הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה כל עמיתי קופות גמל ו/או קרנות השתלמות ו/או קרנות פנסיה ו/או כל מכשיר אחר שבניהול המשיבה (לרבות מכשירי חיסכון שהיו בניהול מי שהמשיבה היא חליפתה וכל מי שהיה עמית בהם במהלך התקופה הרלוונטית) - לרבות עמיתים שנפטרו ו/או מוטביהם, מהם נגבו דמי ניהול בשיעור הגבוה מהשיעור המירבי הקבוע בתקנה 8 לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), תשע"ב-2012 וזאת במהלך התקופה שתחילתה ביום 1 לינואר 2013, (מועד כניסת התקנות הנ"ל לתוקף) וסיומה במועד מתן הכרעה סופית וחלוטה בתובענה	ההליך מצוי בביחור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית. 2.5 מיליון ש"ח.	סכום התביעה הייצוגית מוערך, על ידי התובע בסכום העולה על 2.5 מיליון ש"ח.

36.	תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים
	05/2024	כלל ביטוח	עניינה של התובענה בטענה כי הנתבעת הציעה למבוטחים בפוליסות "הסנה" שפרשו, מסלול קבלת קצבה המבטיח מספר קצבאות גבוה מהמסלול לקבלת קצבה לו היו זכאים על פי תנאי הפוליסה, באופן שהפחית את גובה הקצבה שקיבלו המבוטחים.	לאפשר לכל חברי הקבוצה לבחור באופן רטרואקטיבי במסלול קבלת קצבה בהתאם לאמור בפוליסה (על פי הנטען), ולשלם לכל מי שיבחר בכך את הפער בין הסכום שמבוטח היה זכאי לקבל על פי תנאי הפוליסה לבין הסכום ששולם בפועל על ידי הנתבעת, בצירוף הפרשי הצמדה וריבית.	הקבוצה אותה מבקש התובע לייצג הינה מבוטחים בפוליסת ביטוח מנהלים שהנפיקה "הסנה", אשר מנוהלת על ידי הנתבעת, אשר בחרו מסלול קבלת קצבה שונה מהמסלול הקבוע בפוליסה או בחרו לקבל את יתרת הצבירה שלהם בפוליסה כתשלום חד פעמי.	ההליך מצוי בביחור הבקשה לאישור התובענה כייצוגית.
	תל אביב					

2.1.3 תובענות ייצוגיות מהותיות תובענות מהותיות לבקשות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות אשר הסתיימו במהלך תקופת הדוח ועד לחתימתו⁶

1. תאריך וערכאה	נתבעים	טענות ועילות מרכזיות	סעדים עיקריים	הקבוצה המיוצגת	סטטוס / פרטים נוספים	סכום התביעה
8/2016 בית הדין האזורי - ת"א (1)	כלל פנסיה וגמל כלל ביטוח	עניין של התובענות בטענה כי הנתבעות גובות מעמיתים בקרנות הפנסיה, בקופת הגמל תמר, בקרן ההשתלמות שבניהולן ובביטוחי מנהלים, נוסף על דמי הניהול, "הוצאות ניהול השקעות" (להלן: "הוצאות ישירות"), וזאת בהיעדר הוראה חוזית המאפשרת להן לגבות הוצאות אלה ובניגוד לתקנון הקרן או לתקנון הקופה או לפוליסה, לפי העניין.	התובעים בתובענות ביקשו לחייב את הנתבעות להשיב את סכומי ההוצאות הישירות שנגבו מהם ביתר. בנוסף, חלק מהתובעים ביקשו לחייב חלק מהחברות המנהלות הנתבעות בתוספת הפרשי התשואה שהיו מניבים הסכומים שנגבו ביתר אילו הושקעו וחלקם מבקשים לחייב את הנתבעות בהפרשי ריבית שקלית כחוק מיום גביית היתר ועד התשלום בפועל.	העמיתים בקרנות הפנסיה, בקרן ההשתלמות, בקופת הגמל "כלל תמר" שבניהולן של הנתבעות והמבוטחים בביטוחי מנהלים אשר נגבו מהם הוצאות ניהול השקעות בשבע השנים שקדמו להגשתה של התובענה הרלבנטית.	בחודש מאי 2019 ניתנה החלטה בבית המשפט המחוזי מרכז המאשרת בקשה לאישור תובענה ייצוגית בעניין גביית הוצאות ישירות בפוליסות ביטוח חיים פרט (להלן: "החלטת האישור"). בהחלטת האישור נקבע שהיעדר הוראה ברורה בפוליסה בדבר גביית ההוצאות הישירות הינה הסדר שלילי, ומשכך הנתבעות לא היו רשאיות לגבות הוצאות אלו. בחודש ספטמבר 2019 הוגשה לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על החלטת האישור (להלן: "בקשת רשות הערעור"). חברות הקבוצה לא היו במקור צד להליך האמור.	בתובענה 1 המתייחסת לקרנות הפנסיה, סכום התביעה הייצוגית הועמד על סך של כ- 341 מיליוני ש"ח בגין השנים 2009-2015 בתוספת הוצאות ניהול ההשקעות שגבתה הנתבעת מחברי הקבוצה בשנת 2016 ובתוספת התשואה שהיו משיגים הכספים שנוכו כהוצאות ניהול ההשקעות. בתובענה 2, המתייחסת לקרן ההשתלמות, סכום התביעה הייצוגית הועמד, על בסיס הערכה, על סך של כ- 53 מיליוני ש"ח.
11/2016 בית הדין האזורי ירושלים (3)					בחודש יוני 2023 ניתן פסק דינו של ביהמ"ש העליון אשר דן בבקשת רשות הערעור כערעור וקיבל את הערעור על החלטת האישור, תוך שקבע כי חברות ביטוח וחברות מנהלות פועלות כנאמנות על כספי העמיתים ומשכך זכאיות לגביית הוצאות. בהמשך לכך, הגישו הצדדים השלמות טיעון. בחודשים מרס ואפריל 2024 הוגשו בקשות להסתלקות בהסכמה ללא צו להוצאות בכל הליכים.	בתובענה 3, המתייחסת לקופת הגמל תמר, סכום התביעה הייצוגית הועמד, על בסיס הערכה, על סך של כ- 181 מיליוני ש"ח.
12/2016 בית הדין האזורי - ת"א (4)					לפרטים בדבר הליך בעניין הדומה המתנהל כנגד "עתודות" - קרן פנסיה לשכירים ועצמאים בע"מ, אשר טרם בא אל סיומו ראה סעיף 2.1.2.2 לעיל.	בתובענה 4, המתייחסת לביטוחי מנהלים, סכום התביעה הייצוגית הועמד, על בסיס הערכה, על סך של כ- 404 מיליוני ש"ח בתוספת הוצאות ניהול ההשקעות שחייבה הנתבעת את חברי הקבוצה בשנת 2016 וקן ריבית והצמדה.

6. לא כולל תביעות שהסתיימו בשנת הדוח, אך הדיווח על סיומן ניתן במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2023.

2.2. להלן פרטים בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שאינן מהותיות או שטרם הוגשו ולהוצאות נוספות

2.2.1. בנוסף לתובענות הייצוגיות המהותיות, המתוארות בביאור (2.1.1), לבקשות התלויות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות, המתוארות (2.1.2) ולבקשות לאישור תובענות מהותיות כייצוגיות שסולקו במהלך תקופת הדוח, המתוארות (2.1.3), תלויות ועומדות כנגד החברה ו/או חברות בנות שלה בקשות לאישור כתביעות ייצוגיות אשר להערכת החברה הן אינן מהותיות⁷ ולפיכך לא נכלל לגביהן תיאור מפורט בדוחות הכספיים. נכון למועד הדוח, מתנהלות כנגד החברה ו/או חברות בנות שלה 6 תביעות כאמור ואשר הסכום הכולל המצויין על ידי התובעים בתביעות האמורות הינו בסך של כ-113 מיליון ש"ח⁸ (לעומת 7 תביעות בסכום של כ-140 מיליון ש"ח) נכון ליום 31 בדצמבר 2023.

2.2.2. חשיפות ביטוחיות

בנוסף להליכים המשפטיים הנזכרים לעיל, קיימת גם חשיפה פוטנציאלית, אשר בשלב זה לא ניתן להעריכה או לכמתה, להגשת תובענות ייצוגיות נוספות כנגד חברות הקבוצה בשל מורכבותם של מוצרי החברות, העשויים להביא לכך שתתעורר מחלוקת בדבר פרשנותה של הוראת דין או הסכם, לרבות כפועל יוצא מפערי מידע בין חברות הקבוצה לבין צדדים שלישיים, בכל הנוגע לתנאים חוזיים, מסחריים או הוראות רגולטוריות וזאת גם בשים לב לאפשרות הקיימת לממונה, בתנאים מסוימים, להורות למבטח להפסיק להנהיג תוכנית ביטוח או להורות להנהיג שינוי בתוכנית ביטוח וזאת גם ביחס לפוליסות שכבר שווקו על ידי המבטח, או בדבר אופן היישום של הוראות דין או הסכם, או אופן יישוב התביעה על פי ההסכם, החלים ומשפיעים על מערכת היחסים שבין החברות בקבוצה לבין הלקוח ו/או על מערכת היחסים בין החברה לבין צדדים שלישיים לרבות מבטחי המשנה.

חשיפה זו מוגברת במיוחד בתחומי חיסכון ארוך טווח וביטוחי הבריאות ארוכי הטווח בהם פועלת החברה, בין היתר, לאור העובדה שבתחומים אלו הפוליסות הופקו בחלקן לפני עשרות שנים, ואילו כיום, לאחר שינויים מהותיים ברגולציה ועל רקע התפתחות פסיקת בתי המשפט ועמדת הממונה, עשויה להינתן לאותן פוליסות פרשנות שונה בדיעבד ולהחיל ביחס אליהן סטנדרטים פרשניים שונים מאלו אשר היו נהוגים במועד כריכתם. זאת ועוד, בתחומים האמורים, הפוליסות תקפות למשך עשרות שנים, ועל כן קיימת חשיפה שבאותם מקרים בהם תתקבל טענת לקוח ותינתן פרשנות חדשה לאמור בפוליסה, תושפע גם הרווחיות העתידית של אותה חברה בגין תיק הפוליסות הקיים. זאת, בנוסף לפיצוי שיכול להינתן ללקוחות בגין פעילות העבר.

כמו כן, קיימת חשיפה, אשר בשלב זה לא ניתן להעריכה או לכמתה, לתקלות באופן תפעול המוצרים בעיקר בתחום החיסכון ארוך הטווח ובתחום הבריאות. תחום הביטוח בו עוסקות חברות הקבוצה הינו מורכב ועתיר פרטים, והוראות רגולטוריות המשתנות על פני שנים, וקיים בו סיכון אינהרנטי אשר לא ניתן לכימות, להתרחשות של טעות או שורה של טעויות, טעויות מיכון או טעויות אנוש, אשר עלולות להיות בעלות השפעה רוחבית. לא ניתן לצפות מראש את מלוא סוגי הטענות שיועלו בהקשר זה ו/או את החשיפה הנובעת מהן אשר יכול ויועלו, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני של תובענות ייצוגיות ו/או הכרעות רוחביות של הממונה.

חשיפה כאמור נובעת גם ממורכבותם של המוצרים האמורים, המאופיינים באורך חיים ממושך מאוד, וכפופים לשינויים מהותיים, מורכבים ותכופים, לרבות שינויים בהוראות רגולציה ומיסוי.

מורכבות שינויים אלה והחלתם לגבי מספר רב של שנים יוצרת חשיפה תפעולית מוגברת וזאת גם לאור ריבוי מערכות מיכון בגופים המוסדיים בקבוצה ומגבלותיהן, לאור תוספות ו/או שינויים לנוסח הבסיסי של המוצרים ולאור שינויים רבים ותכופים המבוצעים לאורך חיי המוצר, לרבות על ידי הרגולציה, הלקוחות (העובדים) ו/או המעסיקים ו/או מי מטעמם, ביחס לכיסויים הביטוחיים ו/או ביחס להפקדות לחיסכון, לרבות בהקשרים של דיווחים לעמיתים והצורך ביצירת קשר ישיר מול מעסיקים וגורמים מתפעלים.

מורכבות ושינויים אלו נוגעים, בין היתר, להיקפי ההפקדות ולשיעורן, לרכיבים השונים של המוצר, לאופן שיוך הכספים לעובדים (לרבות בשל אי התאמות בין דיווחי המעסיק, לרבות במסגרת ממשק מעסיקים לבין נתוני הפוליסות), למוצרים ולרכיביהם, למועד זקיפת תשלומים, לזיהוי פיגורים בהפקדות ולטיפול בהם, למעמד התעסוקתי, האישי והחיתומי של הלקוחות ולהיבטים תפעוליים הכרוכים במעורבות של צדדים שלישיים מחוץ לקבוצה, אשר משפיעים על זכויות הלקוחות ומשליכים, בנוסף, על המידע הנמסר להם. מורכבות זו מתעצמת לאור ריבוי הצדדים הפועלים מול החברות בקבוצה בניהול המוצרים ותפעולם, הכוללים בין היתר גורמים מפיצים, מעסיקים, לקוחות ומבטחי משנה, לרבות לעניין הממשק השוטף מולם והנחיות סותרות שעלולות להתקבל מצידם או מצד הבאים מכוחם. הגופים המוסדיים בקבוצה, עוסקים באופן שוטף בלימוד, איתור וטיפול בסוגיות אשר עלולות לנבוע מהמורכבויות האמורות, הן ביחס למקרים פרטניים והן ביחס לסוגי לקוחות ו/או מוצרים.

מורכבות נוספת בהיבט הפקדות מעסיקים, קשורה למנגנון שנקבע בחוק הגנת השכר, התשי"ח-1958, ולפיו רואים סכום שמעסיק חייב לקופת גמל, כהגדרתה בחוק זה, לעניין זכויות העובד או חליפו כלפי קופת הגמל, כאילו שולם במועדו, אלא אם קבע בית הדין האזורי לעבודה שהפיגור בגביית החוב חל שלא עקב רשלנותה או חל עקב נסיבות מוצדקות אחרות, ובכפוף לזכות השיפוי הקיימת לקופה מהמעסיק, בהתאם להוראות החוק. בנוסף, בהתאם לחוזר אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל, קופת הגמל תקבל מאת מעסיק אשר לא העביר תשלומים לקופת הגמל במועד, ריבית פיגורים. קיימים קשיים בפרשנות הוראות הדין ויישומן. אחריות הגופים המוסדיים בקבוצה לגביית חובות מעסיקים לקופות כאמור, יוצרת חשיפה במקרה שנפלו ליקויים בהליך הגבייה.

7 ראה הערת שוליים 1 לעיל לעניין רף המהותיות.

8 מספר התביעות האמור כולל, תביעה אחת בה כלל ביטוח הינה נתבעת פורמאלית ולא מתבקשים סעדים כנגדה. תביעה אחת שהגשתה כתביעה ייצוגית אושרה בה התובע לא נקב בסכום תביעה ואולם העריך אותו בעשרות מיליון ש"ח. למידע נוסף בדבר כל התביעות הייצוגיות ראה סעיף (2.1.7) להלן.

כמו כן, הגופים המוסדיים בקבוצה מבצעים, באופן שוטף, הליך של טיוב נתונים במערכות המיכון בתחום החיסכון ארוך הטווח, אשר מטרתו להבטיח, כי רישום זכויות העמיתים והמבוטחים במערכות המידע יהיה שלם, זמין וניתן לאחזור וזאת בהתייחס לפערים המתגלים מעת לעת, לרבות לעניין מיכון סיווג הכספים הנחסכים, בהתאם לרביד הוראות הרגולציה שניתנו במהלך השנים, ואלו מצויים בשלבים שונים של טיפול. הגופים המוסדיים בקבוצה אינם יכולים להעריך את היקפן, עלויותיהן, ומלוא השלכותיהן של הפעולות האמורות, כמו גם את היקף פערי הטיוב העתידיים, שיכולים לנבוע משינויים רגולטוריים, וזאת בין היתר לאור מורכבות המוצרים, היותם מוצרים ארוכי טווח, נוכח ריבוי מערכות המיכון בתחום ומגבלותיהן. הגופים המוסדיים בקבוצה מעדכנים את ההתחייבויות הביטוחיות שלהם מעת לעת ובהתאם לצורך.

בהקשר זה יצוין כי בחודש דצמבר 2021 התקבל בכלל ביטוח מכתב שעניינו יישום של מגבלות רגולטוריות בעניין גביית עלויות כיסויים ביטוחיים לפי לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד – 1964, הכולל דרישות לביצוע השבה של סכומים שנגבו, לכאורה, בניגוד למגבלות שפורטו במכתב. החברה מצויה בדיון ודברים מול הרשות בעניין יישום האמור במכתב ובשלב זה אין וודאות באשר למלוא הסכום שתידרש להשיב עקב המכתב האמור – והיא אינה יודעת להעריך, את מלוא ההשלכות הנובעות מהיישום שידרש.

כמו כן קיימת חשיפה, אשר בשלב זה לא ניתן להעריכה או לכמתה, לשינויים ולהתערבות רגולטורית משמעותית, בתחומי הביטוח והחיסכון השונים, בין היתר, כאלו המכוונות להפחתה ישירה או עקיפה של דמי ביטוח ודמי ניהול, להתערבות בהליכי מכירה, תוך עשיית שימוש שונה בכלים רגולטורים מגוונים, אשר יכול ותשליך על תנאי ההתקשרות, מבנה ההתקשרות ויחסי הגומלין שבין גופים מוסדיים, סוכנים, מעסיקים ולקוחות, באופן שיכול וישפיע על העומס וההוצאות התפעוליות, על הרווחיות, על שימורם של מוצרים קיימים ולרבות ביחס למודל העסקי של הענף ולתיק המוצרים הקיימים.

הקבוצה חשופה, באופן שאינו ניתן להערכה, גם לטענות משפטיות במישור דיני החוזים וקיום התחייבויות ביטוחיות במסגרת הפוליסה או יישום הוראות תקנוני קופות הגמל, הפרת חובת נאמנות, תום לב, ניגודי ענינים, רשלנות מקצועית ולרבות בגין אופן ההפצה והמכירה של מוצרי הקבוצה, באמצעות צדדים שלישיים, אשר פעולותיהם, בין במעשה ובין במחדל, עלולות לחייב אותה.

2.2.3 חשיפות נוספות

2.2.3.1 תביעות לא מהותיות או שטרם הוגשו

החשיפה לתובענות שטרם הוגשו כנגד חברות בקבוצה, מובאת לידיעת החברות במספר דרכים. זאת, בין היתר, באמצעות פניות של לקוחות, עובדים, ספקים, עמותות או מי מטעמם אל גורמים בחברות ובמיוחד אל הממונה על פניות הציבור בחברות בקבוצה, באמצעות תלונות של לקוחות ליחידה לפניות הציבור במשרד המאסדר, ובאמצעות תביעות (שאינן ייצוגיות) המוגשות לבית המשפט ובאמצעות ניירות עמדה של הממונה.

יצוין כי ככל שמדובר בתלונות לקוח המוגשת ליחידה לפניות הציבור במשרד המאסדר, הרי שבנוסף על הסיכון שהלקוח יבחר להעלות את טענותיו גם במסגרת תובענה ייצוגית, חשופות החברות בקבוצה אף לסיכון שהמאסדר יכריע בתלונה בדרך של הכרעת רוחב אשר תחול על קבוצה רחבה של לקוחות. בשנים האחרונות, חל גידול בחשיפה לסיכון האמור וזאת בשל המעורבות הגוברת שמגלה המאסדר באמצעות ביקורות, טיפול בתלונות של לקוחות המגיעות לרשות ולרבות לאור העובדה כי מעת לעת נוהג המאסדר לקבוע עמדה עקרונית בדרך של הכרעות רוחב, ניירות עמדה ואף טיוטות של ניירות עמדה, שמתפרסמות על ידו וכן במסגרת הוראות אופרטיביות הניתנות במסגרת דוחות ביקורת. לפרטים נוספים בדבר הכרעות רוחב וניירות עמדה ראה סעיף 2.2.3.2 להלן.

כמו כן, בהתאם להוראות הרגולציה החלה על גופים מוסדיים, במסגרת חוזר בירור ויישוב תביעות וטיפול בפניות ציבור, במקרים בהם פניית ציבור מצביעה על ליקוי מהותי, מערכתי, שעשוי לחזור על עצמו בהתנהלות הגוף המוסדי, על הגוף המוסדי לפעול לאיתור מקרים דומים שבהם אירע ליקוי דומה, וככל שנמצאו מקרים דומים – לבצע הפקת לקחים ולתקנם תוך פרק זמן סביר. תיקון זה עלול להרחיב את חשיפת הקבוצה להשלכות רוחביות בגין ליקויים כאמור.

2.2.3.2 חשיפות בשל הוראות רגולטוריות, ביקורות וניירות עמדה

א. כמו כן ובאופן כללי, בנוסף לחשיפה הכללית הקיימת לחברות מקבוצת החברה, בגין תובענות עתידיות, כמפורט בסעיף 2.2.2) לעיל, הרי שמעת לעת, לרבות בעקבות תלונות לקוחות, ביקורות ובקשות לקבלת מידע, קיימת גם חשיפה בגין התראות בדבר כוונת רשות מפקחת, להטיל על החברות המאוזדות המפוקחות עיצומים כספיים ו/או הוראות בדבר תיקון ו/או השבה ו/או ביצוע פעולות מסוימות ביחס לפעולות שבוצעו בעבר וזאת, בין היתר, ביחס ללקוח או קבוצה של לקוחות ו/או חשיפה בגין הכרעות רוחביות, במסגרתן יכול ותינתנה הוראות אף על ביצוע השבה ללקוחות או על סעדים אחרים בגין הליקויים אליהן מתייחסות ההתראות או ההכרעות ו/או ניירות עמדה המתפרסמים על ידי גופים מפקחים ואשר מעמדן ומידת השפעתן אינם ודאיים. כמו כן, חברות מקבוצה מצויות מעת לעת בהליכי שימוע ו/או דיון עם רשויות מפקחות ביחס להתראות ו/או הכרעות ולעיתים מופעלות כנגדם סמכויות אכיפה, במסגרתם מוטלים עיצומים כספיים.

החברות בקבוצה, בוחנות את הצורך בביצוע הפרשות בדוחות הכספיים בקשר לתהליכים האמורים וזאת בהתבסס על חוות דעת יועציהם המשפטיים ו/או מצויים בהליכי לימוד של המשמעויות של הליכים כאמור, וזאת בהתאם לצורך ולעניין.

ב. להלן פרטים בדבר עמדות או טיוטות עמדות ממונה או הכרעות עקרוניות שיש להן או עשויה להיות להן השפעה על הקבוצה, כאמור:

1. החברה ניהלה בעבר דיונים מול הממונה בקשר עם טיטת הכרעה שעניינה, בהפקדות חד פעמיות של מבטחים בפוליסות המבטיחות תשואה (להלן: "הפוליסות"). בהתאם לטיטת מחויבת החברה לנקוט פעולות מסוימות ביחס למבטחים שתשואת ההפקדות החד פעמיות בפועל, שנשאו את תשואת תיק חוזי ביטוח תלוי תשואה, הייתה שווה או עלתה על התשואה המובטחת בפוליסות ופעולות מסוימות ביחס למבטחים שתשואת ההפקדות החד פעמיות בפועל הייתה נמוכה מהתשואה המובטחת. לפיכך, בשלב זה, לאור העובדה שלא ידוע מה יהיה נוסחה הסופי של ההכרעה, אם וככל שתתקבל, אין באפשרות החברה להעריך את השלכותיה ומידת השפעתה על החברה, אם וככל שתפורסם.
2. בהתאם לדוחותיה הכספיים של עתודות, חברה מוחזקת על ידי כלל ביטוח (50%), במהלך שנת 2017 נערכה בקרן הפנסיה ביקורת מטעמו של הממונה בנושא זכויות עמיתים. ביום ה-7 באוגוסט 2019 התקבלה בעתודות טיטת דוח הביקורת לתגובתה. טיטת דוח הביקורת עסקה בנושאים מרכזיים בפעילות קרן הפנסיה וביניהם: נושא הקבוצות, תקנון הקרן, דמי ניהול והוצאות ניהול, טיוב נתונים, דיווח אקטוארי ומשיכת כספים מהקרן. עתודות הגישה את התייחסותה לממצאי טיטת דוח הביקורת וקיימה מספר דיונים עם נציגי הממונה. לחברה נמסר, כי ביום 21 אוגוסט 2022 התקבל בעתודות דוח הביקורת הסופי, אשר כולל הנחיות והמלצות לדירקטוריון במספר נושאים ובין היתר: בחינת סוגיית הבועות האקטואריות על כלל היבטיה והשלכותיה; לרבות תוחלתן. אופן הטיפול בהן, הלימה גבוה יותר בין מח"מ הנכסים לבין ההתחייבויות בכל בועה אקטוארית ועוד; וכן מציאת פתרונות לבעיית מקורות מימון לניהול הקרן בעתיד בהינתן היותה קרן סגורה; טיוב אופן תשלומי העמיתים, העמקת הליך טיוב הנתונים, המלצות מסוימות לתיקוני תקנון והרחבת ביאורים ועוד. בנוסף, המליץ הממונה לשקול את האפשרות של אימוץ נוסחת ערכי הפדיון הקבועה בתקנות מס הכנסה, על מנת לעודד את העמיתים בקרן לממש את הכספים כקיצבה ולא כמשיכה הונית. לחברה נמסר, כי ביחס לחלק משמעותי מההמלצות, ובפרט בנושאים הקשורים לבועות האקטואריות, התאמת מח"מ נכסים להתחייבויות ונוסחת הפדיון – נקבע בדוח הביקורת כי דירקטוריון עתודות צריך לגבש עמדתו בסוגיות אלו, ואין ההמלצה מחייבת ספציפית ביחס לאופן הטיפול באותם נושאים; וכי נכון למועד אישור הדוחות הכספיים, מתקיים שיח מול הרשות במטרה להגיע למודל מוסכם בנושא של הבועות האקטואריות, כאשר נושאים אחרים גובשה תוכנית פעולה קונקרטית המיושמת על ידי הקרן. לאור כל האמור לעיל עתודות אינה יכולה להעריך את מלוא השלכות דוח הביקורת על דוחותיה הכספיים.

פרטים מסכמים בדבר חשיפה לתביעות 3.1

להלן פירוט של סכום התביעות הכולל בתובענות ייצוגיות, מהותיות ושאינן מהותיות, אשר הגשתן כתביעה ייצוגית אושרה, בבקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות, כפי שצוין על ידי התובעים בתביעתם (נומילית) במסגרת כתיב הטענות שהוגשו כנגד חברות הקבוצה. יצוין כי הגשת תביעות ייצוגיות במדינת ישראל אינה כרוכה בתשלום אגרה כנגזרת מסכום התביעה, לפיכך, סכומי התביעה בתביעות מסוג זה עשויים להיות גבוהים באופן משמעותי מהיקף החשיפה בפועל בגין אותה חשיפה. במרבית המקרים מצינים התובעים כי הסכום הנתבע על ידם ננקב כהערכה בלבד, וכי הסכום המדויק יתברר במדויק במסגרת ההליך המשפטי. עוד יצוין כי הסכום האמור אינו כולל תביעות שהתובע המייצג לא ציין את סכומן (סעיף ב(3) בטבלה להלן). כמו כן, מובהר כי הסכום הנתבע אינו מהווה בהכרח כימות של סכום החשיפה בפועל של החברה, אשר יכול להיות לבסוף נמוך יותר או גבוה יותר⁹, כי פעמים רבות התובעים נמנעים מלנקוב בסכום התביעה או מצינים כי סכומה עולה על 2.5 מיליון ש"ח על מנת שהתביעה תתברר בגדר סמכות בית המשפט המחוזי, וכי הסכום הנתבע מתייחס בדרך כלל לתקופה שקדמה למועד הגשת התביעה ולא כולל את התקופה שלאחר מכן.

9 עוד יצוין, כי הסכומים המפורטים אינם כוללים סכומים שנדרשו על ידי התובעים בגין גמול לתובע הייצוגי ושכר טרחה לבא כוחו, ואינם כוללים תביעה כנגד עתודות כמפורט בסעיף 2.1.2.2 ואינם כוללים גידול בסכומי התביעה ביחס לתקופה שממועד הגשתה, ככל שרלבנטי.

סוג התביעה	מספר התביעות	הסכום הנתבע במיליוני ש"ח
א. תובענות שאושרו כתובענות ייצוגיות¹⁰		
1. ציין סכום המתייחס לחברה	5	2,240
2. התביעה הוגשה כנגד מספר גורמים ולא יוחס סכום ספציפי לחברה	1	48
3. לא ציין סכום התביעה ¹¹ .	2	-
ב. בקשות תלויות לאישור תובענות כייצוגיות		
1. ציין סכום המתייחס לחברה ¹²	16	3,306
2. התביעה הוגשה כנגד מספר גורמים ולא יוחס סכום ספציפי לחברה ¹³	5	8,267
3. לא ציין סכום התביעה/ ציין טווח אפשרי ¹⁴	19	-
4. ציין סכום שנתי (ובהתאם הסכום הכולל הינו תלוי תקופה) ¹⁵ .	1	7

בנוסף למפורט בסעיפים (1)7, (2)7 ו-(3)7 לעיל, החברה ו/או החברות המאוחדות הינן צד להליכים משפטיים נוספים, מעבר לתביעות שאינן במהלך עסקים רגילי, שאינם הליכים מהותיים ואינם תובענות ייצוגיות ועיקרם תביעות שנקטו לקוחות, לקוחות בעבר, וכן צדדים שלישיים שונים, שלא במסגרת תביעות שוטפות למימוש זכויות על פי חוזה ביטוח או תקנוני קופות גמל, בסכום, נטען, כולל של כ-30 מיליוני ש"ח (סך של כ-30 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2023). עלות התביעה כנגד החברה ו/או החברות המאוחדות במסגרת הליכים אלה רבות ושונות.

3.2

בגין העלויות העשויות לנבוע מהתביעות והחשיפות המתוארות בסעיפים (1)7, (2)7 ו-(3)7 לעיל מבוצעות הפרשות בדוחותיהן הכספיים של החברות המאוחדות הרלוונטיות, רק אם יותר סביר מאשר לא (more likely than not - דהיינו, ההסתברות עולה על 50%) שתיווצר חבות לתשלום הנובעת מאירועי עבר, ושסכום החבות ניתן לכימות או להערכה בטווח סביר. סכומי ההפרשות שבוצעו מבוססים על הערכת מידת הסיכון בכל אחת מהתביעות נכון למועד הסמוך למועד פירסום דוח זה (למעט חלק מהתביעות שהוגשו במהלך שני הרבעונים האחרונים, אשר בשל השלב המקדמי של הטיפול בהן לא ניתן להעריך את סיכויי ההצלחה בהן) לעניין זה יציין כי אירועים המתרחשים במהלך ההתדיינות המשפטית עשויים לחייב ביצוע של הערכה מחודשת של סיכון זה. ככל שלחברה זכות לשיפוי מצד שלישי, החברה מכירה בזכות זו, אם וודאי למעשה (Virtually Certain) שהשיפוי יתקבל אם החברה תסלק את המחויבות.

הערכות החברה והחברות המאוחדות בדבר הערכת הסיכון בתביעות המתנהלות מתבססות על חוות דעת יועציהן המשפטיים ו/או על האומדן של החברות הרלוונטיות לרבות בדבר הסכומים של הסדרי הפשרה, שהנהלות החברה והחברות המאוחדות צופות, שיותר סביר מאשר לא, שישולמו על ידן.

יודגש כי בחוות דעת עורכי הדין ביחס למרבית הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות שבהן לא בוצעה הפרשה, מתייחסת ההערכה של עורך הדין לסיכויי הבקשה לאישור התביעה כייצוגית ואינה מתייחסת לסיכויי התביעה לגופה, אם תאושר כייצוגית. זאת, בין היתר, מהסיבה שהיקפו ותוכנו של הדיון בתביעה לגופה, לאחר שתאושר כתובענה ייצוגית יושפע מהחלטת בית המשפט בדבר אישור הבקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית, אשר מתייחסת בדבר כלל, לעילות התביעה שאושרו ולכאלה שלא אושרו, לסעדים שאושרו ולכאלה שלא אושרו ועוד כיצ"ב.

חלק ניכר של הבקשות לאישור תובענות כייצוגיות הוגשו כנגד הקבוצה בעניינים שונים הקשורים לחוזה ביטוח ולמהלך העסקים הרגיל של הקבוצה, לגביהם הועמדו על ידי הקבוצה עתודות ביטוחיות.

לא ניתן בשלב ראשוני זה להעריך את סיכויי הבקשות לאישור התובענות כייצוגיות המדווחות המפורטות בסעיפים (2)7, (1)7, (30), (31), (32), (33), (34), (35) ו-(36).

ההפרשה הנכללת בדוחות הכספיים, ליום 31 במרס 2024 בגין כלל התביעות המשפטיות והחשיפות האמורות בסעיפים (1)7, (2)7 לעיל הינה בסך של כ-404 מיליוני ש"ח (סך של כ-407 מיליוני ש"ח נכון ליום 31 בדצמבר 2023).

סכומים אלו כוללים הפרשות שבוצעו בגין התחייבות עבר בהתאם להערכת עורכי הדין ואינם כוללים את השפעת הערכות על אומדן התזרים העתידי אשר נכללים, במידת הצורך, בבדיקת נאותות העתודות.

- 10 לרבות תביעה, שאושרה כתובענה ייצוגית וניתן בה פסק דין המקבל את התביעה.
- 11 במסגרת תובענות אלה קיימת תובענה שהוערכה במאות מיליוני ש"ח ותובענה שהוערכה בעשרות מיליוני ש"ח.
- 12 במסגרת תובענות אלה קיימת תובענה בה המבקשים העריכו את הנזק הנטען כנגד כלל ביטוח בגין התקופה מיום 8 במרס 2020 ועד ליום 30 באפריל 2020 בסכום של 103 מיליוני ש"ח וצינו כי הנזק ממשיך להצטבר כל עוד לא תופסק הגביה.
- 13 כולל תביעה שבה נתבע כנגד כלל ביטוח סכום של כ-1,413 מיליוני ש"ח המיוחס לה ובנוסף, סכום של 1,550 מיליוני ש"ח שיוחסו לשתי החברות ביחד.
- 14 במסגרת בקשות אלו קיימות בקשות בהן, בקשה אחת לצירוף כנתבע פורמלי, שלוש בקשות בהן התובע לא נקב בסכום תביעה ואולם העריך אותו במיליוני ש"ח רבים, בקשה בה התובעים מעריכים כי הנזק הכולל עולה על 3 מיליון ש"ח אחת עשר בקשות בהן התובעים לא מכמתים את הנזק הכולל אך מעריכים כי הוא עולה/ עולה במידה ניכרת על סך של 2.5 מיליוני ש"ח (סך סמכותו העניינית של בית המשפט המחוזי). מתוכן בקשה אחת בה התובעים לא מכמתים את הנזק הכולל אך מעריכים כי הוא עולה על סך של 2.5 מיליוני ש"ח וביחס לאחת מהקבוצות התובעות במסגרת התביעה, טוענים כי הנזק מוערך בסך של 10.02 מ"ש"ח (ביחס לכל הנתבעות)
- 15 הבקשה הוגשה במרס 2020. לטענת התובע, אין להחיל התיישנות כלשהי על התביעה. לחילופין, התביעה לסעדים כספיים חלה החל מ-7 שנים לפני הגשת התובענה ועד אישור התובענה כייצוגית.

ביאור 8: אירועים נוספים בתקופת הדוח ולאחריה

א. יחס כושר פירעון בחברה

ביום 30 במאי 2024 אישרה ופירסמה כלל ביטוח את דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר 2023. לפרטים נוספים ראה ביאור 6 לעיל וסעיף 2.1(א) בדוח הדירקטוריון.

ב. הנפקת כתבי התחייבות בחברה

בחודש ינואר 2024, הוחלפו כ- 504 מיליוני ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות סדרה י' שבמחזור הנסחרות בבורסה, בדרך של הצעת רכש חליפין, בתמורה להנפקת כ- 508 מיליוני ש"ח ע.ג. תעודות התחייבות סדרה יג', בדרך של הרחבת סדרה קיימת. כתבי התחייבות סדרה יג' שהונפקו כאמור, הוכרו (בכפוף למגבלות) כהון רבד 2 של החברה וזאת חלק כתבי התחייבות סדרה י' שהוחלפו ואשר היו מוכרים כהון משני מורכב.

תנאיהם של חלק מכתבי ההתחייבות סדרה י', שונים מתנאי כתבי התחייבות סדרה יג' ובהתאם טופלו כהחלפת מכשירי חוב בעלי תנאים שונים מהותית בהתאם להגדרת התקן, ובהתאם נוצר לחברה הפסד בסך של כ- 1.6 מיליוני ש"ח.

לאחר תקופת הדיווח, בחודש אפריל 2024 הנפיקה החברה לציבור 465 מיליוני ש"ח ע.ג. כתבי התחייבות (סדרה יג') בדרך של הרחבת סדרה קיימת בתמורה לסך של כ- 460 מיליוני ש"ח. תנאיהן של כתבי ההתחייבות הנוספות, זהים לתנאי כתבי ההתחייבות סדרה יג' הקיימת במחזור. עלויות ההנפקה הסתכמו לסך של כ- 5.1 מיליוני ש"ח.

ג. תשלום מבוסס מניות

ביום 19 במאי 2024 החליט דירקטוריון כלל החזקות לפרסם מתאר המתייחס להקצאת עד 1,400,000 כתבי אופציה מסוג א' אשר יוצעו מכוחו, בהתאם לתוכנית 2021, לעובדים ולנושאי משרה של כלל החזקות ו/או חברות בשליטתה, לרבות החברה. הקצאת האופציות שיוצעו על פי המתאר כפופה לקבלת כל ההיתרים והאישורים הנדרשים על פי כל דין להצעת ניירות ערך לפי מתאר, להנפקתם ולפרסום המתאר. המניות שתבצענה ממימוש אופציות אלו יהוו כ- 0.44% מהון כלל החזקות נכון למועד הדיווח, בהנחת מימוש מקסימלית. כתבי האופציה ניתנים למימוש למניות רגילות של כלל החזקות בהתאם לשווי ההטבה הגלום באופציות, בכפוף להתאמות. שווי ההטבה מבוסס על הערכת שווי האופציות במועד הענקתן אשר עומד על כ- 14.1 ש"ח לאופציה, כאשר השווי ההוגן של כל מנה נפרס על פני תקופת ההבשלה. שווי ההטבה חושב באמצעות שימוש במודל הבינומי והוערך בכ- 17.9 מיליוני ש"ח לכלל האופציות שיוענקו לנושאי משרה ועובדים בקבוצת כלל כאמור. הקצאת האופציות מסוג א' תהיה בשלוש מנות שיתפרסו על פני שלוש שנים, ותהיינה ניתנות למימוש החל מתום שנה (כאשר ביחס למנה הראשונה נדרשות לפחות שנתיים של הבשלה והחזקה), שנתיים ו-3 שנים ממועד ההקצאה, ועד לתום שנה ממועד ההבשלה (וביחס למנה הראשונה ממועד ההחזקה).

החברה והחברות הבנות תישאנה בהוצאה בגין שווי האופציות כאמור ותשפה את כלל החזקות במלוא הטבה זו, בהתאם לשווי ההטבה הכספי שירשם בספרי החברה ובהתאם לכללי החשבונאות.

ד. אומדנים אקטואריים

בהמשך לאמור בביאור 35(ה)(1)(ד) בדוחות הכספיים השנתיים בדבר שינויים בעתודות ביטוח לאור סביבת הריבית הנמוכה והשפעתה על שיעורי ההיוון בביטוח חיים וסיעוד והוראות הממונה לעניין בדיקת נאותות העתודה (LAT):

1. ביטוח חיים

א. ריבית היוון בחישוב ההתחייבויות להשלמה לעתודות לקיצבה ולגמלאות בתשלום.

בתקופת הדוח, חל שינוי בעקום הריבית חסרת הסיכון ופרמיית אי הנזילות ועלה שיעור התשואה המוערכת בתיק הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות הביטוח. לאור כך עדכן אקטואר כלל ביטוח את שיעורי הריבית על הנכסים החופשיים המשמשים להיוון ההתחייבויות להשלמה לעתודות לקיצבה ולגמלאות בתשלום.

ב. הפרשה הדרגתית להשלמת העתודה לקיצבה על ידי שימוש בפקטור K

בהמשך לאמור בביאור 35(ה)(1)(א)3(ב) בדוחות השנתיים, מדי רבעון, החברה בודקת כי ערך ה-K יביא לפריסה נאותה של העתודה לתשלום קיצבה, על בסיס ניתוח המתבסס על הנחות פיננסיות ואקטואריות שמרניות, שמעיד על כך שדמי הניהול ו/או המרווח הפיננסי הנובעים מהשקעות המוחזקות כנגד העתודה בשל הפוליסה ותשלומי הפרמיות עבור הפוליסה, עשויים להפיק הכנסות עתידיות למעלה מ-K הבסיסי המספיקות לכסות את כל ההוצאות, וכלל שקיים פער, מבוצע עדכון של ההתחייבויות להשלמה לעתודה לקיצבה באמצעות עדכון ערך ה-K. ככל שפקטור K גבוה יותר, ההתחייבות להשלמת עתודה לקיצבה שתוכר בדוח הכספי תהיה נמוכה יותר והסכום שידחה וירשם בעתיד יהיה גבוה יותר. בתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2024 לא חל שינוי.

ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 במרס		מבוקר
	2023	2024	
		בלתי מבוקר	
	0.0%	0.0%	עבור פוליסות מבטיחות תשואה
	0.96%	0.96%	עבור פוליסות תלויות תשואה

2. ביטוח כללי

בהמשך לאמור בביאור 35(ה)(2)(4)(א) בדוחות הכספיים השנתיים, בשל עלייה בעקום הריבית חסרת סיכון ופרמיית אי הנזילות, עדכנה החברה את אומדן ריבית ההיוון לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2024, סך השפעת השינוי הביא להקטנת עתודות הביטוח בשייר בסך של כ-2 מיליוני ש"ח.

3. מדיניות ההשקעה של הנכסים המנוהלים כנגד ההון וההתחייבויות הביטוחיות

ההשפעה על התוצאות הכספיות מפורטת להלן:

לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	במיליוני ש"ח
2024	2023	2023	
ביטוח חיים			
שינוי שיעור ריבית היוון בחישוב ההתחייבות להשלמה לעתודות לקיצבה ולגמלאות בתשלום			
2	71	124	
שינוי בעתודות לגמלה בעקבות הקטנת צפי ההכנסות העתידיות משינוי ריבית (פקטור K)			
-	33	260	
סה"כ השפעת השינויים בריבית על ההתחייבות להשלמה לעתודות לקיצבה ולגמלאות בתשלום			
2	104	384	
שינוי הנחות אחרות בחישוב התחייבויות להשלמה לעתודה לקיצבה (ראה סעיף 3)			
-	-	67	
2	104	451	סך הכל השפעות מיוחדות ביטוח חיים
(2)	2	83	השפעות פיננסיות על עתודות ביטוח כללי
(2)	2	83	סך הכל השפעות מיוחדות ביטוח כללי
סיעוד במגזר בריאות			
שינוי הנחות אקטואריות בגין שכיחות תביעות סיעוד לרבות בבחינת נאותות העתודה (LAT) (ראה סעיף 4)			
-	-	(102)	
(44)	-	-	השפעות פיננסיות בבחינת נאותות העתודה (LAT)
(44)	-	(102)	סך הכל סיעוד במגזר בריאות
(44)	106	432	סך הכל רווח (הפסד) לפני מס

ה. השלכות מלחמת חרבות ברזל

בהמשך לאמור בביאור 39(ד) בדוחות הכספיים לשנת 2023, המשק הישראלי ממשיך להתנהל בשגרת מלחמה. המשק חזר לפעילות כמעט מלאה, מלבד האזורים אשר נפגעו באופן ישיר מאירועי ה-7 באוקטובר וכן באזור צפון הארץ, אשר תושביהם עדיין מפונים מבתיהם ועסקים באזורים אלה טרם חזרו לפעילות.

דירוג האשראי של ישראל

חברת הדירוג עדכנה את דירוג מדינת ישראל ותחזיות הדירוג שלהן על רקע החרפת העימות בין ישראל לאיראן והסיכונים הגיאופוליטיים עמם מתמודדת ישראל מאז פרוץ המלחמה באופן הבא: "מודי"ס" הודיעה בחודש פברואר 2024 על הורדת דירוג האשראי של החוב של מדינת ישראל מ A1- ל A2- ועל אופק דירוג שלילי. הורדת דירוג האשראי ושינוי אופק הדירוג ל"שלילי" שיקפו בעיקר, כפי שהסבירה סוכנות הדירוג, את חוסר הוודאות לגבי ההשלכות הכלכליות של המלחמה, מועד ואופן סיום המלחמה והשינוי במצב הפיסקלי. בנוסף, לאחר תאריך הדיווח, בחודש אפריל, 2024 חברת דירוג האשראי הבינלאומית S&P הודיעה על הורדת הדירוג של ישראל מרמת AA- ל A- והותירה את תחזית הדירוג שלילית. כמו כן, לאחר תאריך הדיווח, בחודש אפריל, 2024 חברת דירוג האשראי הבינלאומית פיץ' הותירה את דירוג האשראי של ישראל ברמה של A+ אולם שינתה את תחזית הדירוג מיציבה לשלילית.

השפעה על הדוח הכספי

בתקופת הדוח ונכון למועד פרסום דוח כספי זה לא חלו שינויים מהותיים בנוגע להשפעות המלחמה על תוצאותיה הכספיות של החברה. הקבוצה חשופה מתוקף פעילותה לתנודות בשווקים הפיננסיים, להאטה בפעילות במשק הישראלי ולסיכונים אחרים הנובעים מהמלחמה. קיים קושי להעריך את התמשכות והיקף המלחמה ואת השפעתה האפשרית על הפעילות הכלכלית ברחבי המדינה, על שווקי ההון ואת מידת הפגיעה הפוטנציאלית בכושר ההחזר של לקוחותיה הפרטיים והעסקיים של מקס מחד, ואת ההשפעות הממתנות של תוכניות סיוע והקלות אחרות מנגד. לפיכך, לא ניתן להעריך כעת את היקף ההשפעה המלאה של המלחמה על הקבוצה ועל תוצאותיה.

א. שינויים בשיעורי המס

בחודש מרס 2024 אושר במליאת הכנסת צו הקובע את העלאת המע"מ מ-17% ל-18% החל מיום 1 בינואר 2025. כמו כן, אושר תיקון לצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשפ"ד – 2024 (להלן - הצו), אשר קובע כי החל מיום 1 בינואר 2025 שיעור מס השכר החל על מוסדות כספיים יעמוד על 18% מהשכר ששולם בעד עבודה ומס הרווח יעמוד על 18% מהרווח שהופק. יתרות המסים הנדחים הנכללות בדוחות הכספיים ליום 31 במרס, 2024 עודכנו בסכום שאינו מהותי כך שהן מביאות בחשבון את ההשפעות הנובעות מהעלאת שיעורי המס כאמור לעיל. כמו כן, החברה מעריכה כי השפעת השינוי בשיעורי המס אינה צפויה להיות מהותית.

ז. התפתחויות בשווקים לתקופת הדוח ולאחריה

בתקופת הדוח נרשמו ההכנסות מהשקעות, אשר הביאו לתשואה ריאלית חיובית בפוליסות ביטוח החיים המשתתפות ברווחים ששווקו עד לשנת 2004. עם זאת, כל עוד לא תושג תשואה ריאלית חיובית שתכסה את הפסדי ההשקעות שנצברו לטובת המבוטחים, לא תוכל החברה לגבות דמי ניהול משתנים. אומדן דמי הניהול המשתנים שלא ייגבו בשל התשואה הריאלית השלילית עד להשגת תשואה חיובית מצטברת, הסתכם נכון ליום 31 במרס 2024 על כ-0.4 מיליארד ש"ח ועל סך של כ-0.5 מיליארד ש"ח בסמוך למועד פרסום הדוח הכספי. לא ניתן להעריך את המשך ההתפתחויות בשווקים ואת השפעתן על תוצאות הרבעון השני של 2024 ועל שנת 2024 כולה, ולכן אין באמור כדי להוות כל הערכה לגבי תוצאותיה הכספיות הצפויות של החברה.

ביאור 9: יישום תקן דיווח כספי בינלאומי 17 ותקן דיווח כספי בינלאומי 9

בהמשך לאמור בבאור 4 בדוחות השנתיים, בחודש מאי 2017 פרסמה הוועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) את תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 בדבר חוזי ביטוח. בנוסף, בחודש יוני 2020 ודצמבר 2021 פורסמו על ידי ה-IASB תיקונים לתקן (להלן: IFRS 17).

IFRS 17 קובע כללים להכרה, מדידה, הצגה וגילוי בקשר לחוזי ביטוח ומחליף את ההוראות הקיימות בנושא במסגרת IFRS 4 והוראות רשות שוק ההון ביטוח וחסכון. החברה ממשיכה לבחון את ההשלכות של אימוץ התקנים האמורים על דוחותיה הכספיים ונערכת ליישומם בלוח הזמנים האמור אך בשלב זה אינה יכולה להעריך את השפעת יישום התקן על דוחותיה הכספיים.

מועד היישום לראשונה שנקבע ב-IFRS 17 הינו ה-1 בינואר, 2023, אולם, בהתאם לדרישות הממונה שפורסמו במסגרת "מפת דרכים לאימוץ תקן חשבונאות בינלאומי מספר 17 – (IFRS) חוזי ביטוח" (להלן: "מפת הדרכים"), נדחה מועד היישום לראשונה של IFRS 17 בישראל לתקופות הרבעוניות והשנתיות המתחילות ביום 1 בינואר, 2025 כאשר מועד המעבר הינו ה-1 בינואר, 2024.

לצורך היערכותן של חברות הביטוח בישראל לאימוץ IFRS 17, פרסם הממונה טיוטות של חוזר "סוגיות מקצועיות הנוגעות ליישום תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 (IFRS) בישראל", אשר השמיני פורסם בחודש אפריל 2024 (להלן: "טיטוט החוזר"). החברה עדיין בוחנת את השלכות עדכוני הטיטוט.

בחודש יולי 2014 פורסם על ידי ה-IASB תקן דיווח כספי בינלאומי 9 בדבר מכשירים פיננסיים (להלן: IFRS 9) המחליף את IAS 39 וקובע כללים חדשים לסיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים בדגש על נכסים פיננסיים. מועד היישום לראשונה שנקבע ב-IFRS 9 הוא ה-1 בינואר 2018. בספטמבר 2016 פורסם תיקון ל-IFRS 4 אשר התיר לישות שמנפיקה חוזי ביטוח, ועומדת בקריטריונים מסוימים שנקבעו, לדחות את האימוץ של IFRS 9 עד ל-1 בינואר 2023 (מועד היישום לראשונה של IFRS 17) על מנת למנוע את חוסר ההקבלה החשבונאית שעשויה להתרחש עקב יישום של IFRS 9 טרם יישום IFRS 17. החברה עמדה בקריטריונים כאמור ודחתה את היישום של IFRS 9 בהתאם לכך. עם דחיית מועד היישום לראשונה של IFRS 17 ל-1 בינואר 2025 דחה הממונה גם את מועד היישום לראשונה של IFRS 9 ל-1 בינואר 2025 בהתאם.

יודגש כי כל המפורט מטה בקשר למדיניות החשבונאית הינו נכון למועד דוח זה ועוד כפוף לשינויים במסגרת התקדמות היישום.

א. היערכות החברה ליישום IFRS 17 ו-IFRS 9

כחלק מתהליך אימוץ התקנים, החברה מצויה בתהליך יישום והטמעה של מערכות מידע ממוחשבות אשר הכרחיות ליישום ההוראות. כמו כן, החברה בוחנת וממפה את הבקורות הנדרשות ואת אופן זרימת המידע אל הדוחות הכספיים. בנוסף, כחלק מתהליך ההיערכות, החברה מבצעת מבדקים כמותיים לצורך בחינת המתודולוגיות, המדיניות החשבונאית ויישום המערכות. בהתאם למפת הדרכים שפורסמה על ידי רשות שוק ההון ביטוח והחסכון, המבדקים הכמותיים מדווחים לרשות בהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו.

ב. IFRS 17 - השינויים העיקריים במדיניות החשבונאית

להלן עיקרי הדרישות והמדיניות החשבונאית שנבחרה על ידי החברה:

תחולת התקן

IFRS 17 חל על חוזים המקיימים את ההגדרה של חוזה ביטוח, אשר כוללים:

- (א) חוזי ביטוח, כולל חוזי ביטוח משנה, שהחברה מנפיקה;
- (ב) חוזי ביטוח משנה שהחברה מחזיקה; וכן
- (ג) חוזי השקעה עם מאפייני השתתפות לפי שיקול דעת שהחברה מנפיקה, בתנאי שהיא גם מנפיקה חוזי ביטוח.

מודל המדידה

התקן כולל שלושה מודלים למדידת ההתחייבות בגין חוזי ביטוח:

1. המודל הכללי – מודל ה-GMM

בהתאם למודל זה, המהווה את מודל ברירת המחדל של התקן, יש למדוד את ההתחייבות בגין קבוצות חוזי ביטוח במועד ההכרה לראשונה כערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הצפויים מחוזי הביטוח מהוונים בריבית נוכחית בתוספת תיאום סיכון מפורש בגין הסיכונים הלא פיננסיים (RA). הרווח החזוי הגלום בחוזי הביטוח הנגזר מהחישובים כאמור יוכר כהתחייבות (מרווח שירות חוזי - CSM) אשר תוכר ברווח והפסד על פני תקופת הכיסוי. ככל וקיים הפסד חזוי, ייווצר רכיב הפסד והוא יוכר באופן מיידי. רכיבי ההתחייבות כאמור מסווגים לשני סוגי התחייבויות: התחייבות בגין יתרת הכיסוי (LRC) והתחייבות בגין תביעות שהתהוו (LIC).

בתקופות עוקבות, מרווח השירות החוזי יותאם בגין שינויים בהנחות לא פיננסיות הקשורים לשירות העתידי. ככל ומרווח השירות החוזי אופס כתוצאה משינויים אלו, כל שינוי מעבר לכך ייזקף באופן מיידי לרווח והפסד. מנגד, שינויים הנובעים מערך הזמן של הכסף ומסיכונים פיננסיים מוכרים באופן מיידי במסגרת הוצאות מימון בגין חוזי ביטוח.

בחוזי ביטוח משנה מוחזקים, מרווח השירות החוזי יכול להיות נכס או התחייבות והוא מייצג את העלות החזויה נטו או הרווח החזוי נטו, בהתאמה. ככל וחוזי ביטוח המשנה קיים בעת הכרה ברכיב הפסד בגין קבוצת חוזי ביטוח המכוסה על ידו, החברה תכיר ברווח מיידי בגין חוזה ביטוח המשנה (רכיב השבת הפסד) כנגד התאמת מרווח השירות החוזי.

2. גישת העמלה המשתנה – מודל ה-VFA

מודל זה מהווה גישה מותאמת למודל ה-GMM וחל על חוזים בעלי מאפייני השתתפות ישירה. חוזים בעלי מאפייני השתתפות ישירה הם חוזי ביטוח הכוללים הבטחה של החברה לספק למבוטח תשואה על השקעות המבוססת על פריטי בסיס. כלומר, החוזה כולל שירות משמעותי המתייחס להשקעות.

בהתאם למודל ה-VFA, תזרימי המזומנים לקיום החוזה מורכבים מההתחייבות לשלם למבוטח סכום השווה לשווי ההוגן של פריטי הבסיס בניכוי העמלה המשתנה בגין השירות. שינוי בהתחייבות לשלם למבוטח סכום השווה לשווי ההוגן של פריטי הבסיס, נזקף ישירות להוצאות מימון בגין חוזי ביטוח. מרווח השירות החוזי מותאם בגין שינויים בהנחות לא פיננסיות בדומה למודל ה-GMM, וכן בגין שינויים פיננסיים המשפיעים על העמלה המשתנה.

חוזי ביטוח משנה המוחזקים בידי החברה אינם כשירים להימדד לפי מודל ה-VFA בהתאם להוראות התקן. החברה צופה, כי חוזי ביטוח הכוללים רכיבי חסכון תלוי תשואה יימדדו תחת מודל ה-VFA, אך ייתכנו שינויים עם התקדמות תהליך יישום התקן.

3. גישת הקצאת הפרמיה – מודל ה-PAA

מודל זה הינו פישוט של המודל הכללי אשר ניתן ליישום עבור קבוצות חוזי ביטוח מסוימות שעבורן הוא מספק מדידה שמהווה קירוב סביר למדידה בהתאם למודל הכללי.

בהתאם למודל זה, ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי נקבעת כסך הפרמיות שהתקבלו בניכוי תזרימי מזומנים לרכישת ביטוח ובניכוי סכומי הפרמיה ותזרימי המזומנים לרכישת ביטוח אשר הוכרו ברווח או הפסד בגין תקופת הכיסוי שחלפה. פרמיות שהתקבלו ותזרימי מזומנים לרכישת ביטוח מוכרים ברווח או הפסד לאורך תקופת הכיסוי על בסיס חלוף הזמן. או על בסיס התבנית החוזיה של שחרור מסיכון במהלך תקופת הכיסוי ככל והיא שונה באופן משמעותי מחלוף הזמן.

עבור קבוצות חוזי ביטוח תחת מודל ה-PAA, התקן מאפשר להכיר בתזרימי מזומנים לרכישת ביטוח כלשהם כהוצאות כאשר מתהוות לה עלויות אלה, בתנאי שתקופת הכיסוי של כל חוזה בקבוצה אינה עולה על שנה אחת. בחירה זו נעשית ברמת תיק חוזה ביטוח.

ככל וקיימות עובדות ונסיבות המצביעות על כך שקבוצה של חוזי ביטוח היא מכבידה, החברה מודדת את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים בתוספת תיאום סיכון בגין סיכונים לא פיננסיים בדומה לעקרונות של המודל הכללי. במידה וסכום זה עולה על הערך בספרים של ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי, החברה תגדיל את ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי כנגד הכרה בהפסד מיידי בדוח רווח והפסד.

ככל וחוזי ביטוח משנה קיים בעת הכרה ברכיב הפסד בגין קבוצת חוזי ביטוח המכוסה על ידו, החברה תכיר ברווח מיידי בגין חוזה ביטוח המשנה (רכיב השבת הפסד) כנגד התאמת הערך בספרים של הנכס ליתרת הכיסוי.

ההתחייבות בגין תביעות שהתהוו מחושבת בהתאם לאותם עקרונות של מודל ה-GMM. התקן מאפשר שלא להוון את תזרימי המזומנים בגין תביעות שהתהוו אם תזרימי המזומנים צפויים להיות משולמים או להתקבל בתוך שנה או פחות מהמועד שבו התביעות התהוו. החברה אינה מיישמת את ההקלה כאמור.

החברה רשאית ליישם את גישת הקצאת הפרמיה אם, ורק אם, בעת יצירת הקבוצה:

- (א) תקופת הכיסוי של כל חוזה בקבוצה הינה שנה אחת או פחות; או
 - (ב) החברה צופה באופן סביר כי פישוט כאמור יפיק מדידה של ההתחייבות בגין יתרת תקופת הכיסוי לקבוצה שלא תהיה שונה באופן מהותי מזו שהייתה מתקבלת ביישום המודל הכללי.
- החברה צופה, כי חוזי ביטוח כללי וחוזי נסיעות לחו"ל יימדדו תחת מודל ה-PAA, אך ייתכנו שינויים עם התקדמות תהליך יישום התקן.

רמת הקיבוץ

IFRS 17 דורש קיבוץ של חוזי ביטוח לקבוצות לצורך הכרה ומדידה. החברה תקבע את הקבוצות בעת ההכרה לראשונה ולא תשנה את הרכב הקבוצות לאחר מכן.

ראשית על החברה לזהות תיקים של חוזי ביטוח. תיק מורכב מחוזים הכפופים לסיכונים דומים והמנוהלים יחד. לאחר זיהוי תיק, החברה תפצל אותו לכל הפחות לקבוצות הבאות על בסיס הרווחיות הצפויה בעת ההכרה לראשונה:

- קבוצה של חוזים שהם מכבידים בעת ההכרה לראשונה;
- קבוצה של חוזים שבעת ההכרה לראשונה לא קיימת אפשרות משמעותית שיהפכו למכבידים לאחר מכן; וכן
- קבוצה של יתרת החוזים בתיק.

בהתאם לתקן, עבור חוזי ביטוח אשר לגביהם החברה מיישמת את מודל ה-PAA, החברה תניח שאין חוזים בתיק שהם מכבידים במועד ההכרה לראשונה, אלא אם ישנן עובדות ונסיבות מצביעות אחרת. IFRS 17 קובע כי חוזים שהונפקו בפער של יותר משנה אחת לא יכללו באותה קבוצה כך שכל שנת חיתום משויכת לקבוצה נפרדת של חוזי ביטוח.

גבולות החוזה

עבור חוזי ביטוח, תזרימי מזומנים הינם בתוך גבולות החוזה אם הם נובעים מזכויות וממחויבויות ממשיות שקיימות במהלך תקופת הדיווח בה החברה יכולה לחייב את בעל הפוליסה לשלם פרמיות או שיש לה התחייבות ממשית לספק לו שירותים. התחייבות ממשית מסתיימת בנקודה בה לחברה קיימת יכולת מעשית להעריך מחדש את הסיכונים של בעל הפוליסה (מבוטח בודד) או של התיק של חוזי הביטוח.

עבור חוזי ביטוח משנה מוחזקים, תזרימי מזומנים הינם בתוך גבולות החוזה אם הם נובעים מזכויות וממחויבויות ממשיות שקיימות במהלך תקופת הדיווח בה החברה מחויבת לשלם סכומים למבוטח המשנה או שיש לה זכות ממשית לקבל ממנו שירותים.

בשלב זה, החברה אינה צופה שינויים מהותיים בגבולות החוזה בהשוואה ל-IFRS 4.

תיאום סיכון עבור סיכון לא פיננסי (RA)

ה-RA משקף את הפיצוי שהחברה דורשת עבור נשיאת אי הוודאות לגבי הסכום והעיתוי של תזרימי המזומנים הנובעת מסיכונים לא פיננסיים הכוללים סיכון ביטוח וסיכונים לא פיננסיים אחרים כגון סיכון ביטולים וסיכון הוצאות. ה-RA משקף גם:

- את הרמה של ההטבה בגין פיזור (שונות) שהחברה כוללת בעת קביעת הפיצוי שהיא דורשת עבור נשיאת אותו סיכון; וכן
- הן תוצאות עדיפות והן תוצאות נחותות באופן שמשקף את הרמה של שנאת הסיכון של החברה.

החברה מתאמת את אומדן הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים בגין סכום זה שמקבל ביטוי נפרד בסכום ההתחייבויות הכולל של החברה.

IFRS 17 אינו מפרט את טכניקות האמידה המשמשות על מנת לקבוע את תיאום הסיכון עבור סיכון לא פיננסי.

החברה עדיין בוחנת את האופן בו תיישם את קביעת מרווח הסיכון שאינו פיננסי ושיעור הרווח בר סמך שיילקח בחשבון.

עקומי הריבית

IFRS 17 קובע כי יש להתאים את האומדנים של תזרימי מזומנים עתידיים על מנת לשקף את ערך הזמן של הכסף ואת הסיכונים הפיננסיים המתחייבים לתזרימי מזומנים אלה, במידה שבה הסיכונים הפיננסיים אינם נכללים באומדנים של תזרימי המזומנים.

התקן קובע כי שיעורי ההיוון המיושמים לאומדנים של תזרימי המזומנים העתידיים:

(א) ישקפו את ערך הזמן של הכסף, את המאפיינים של תזרימי המזומנים ואת מאפייני הנזילות של חוזי הביטוח;

(ב) יהיו עקביים עם מחירי שוק שוטפים ניתנים לצפייה (אם קיימים) עבור מכשירים פיננסיים עם תזרימי מזומנים שמאפייניהם עקביים עם אלה של חוזי ביטוח, במנחים של, לדוגמה, עיתוי, מטבע ונזילות; וכן

(ג) לא יכללו את ההשפעה של גורמים המשפיעים על מחירי שוק ניתנים לצפייה כאלה, אך שאינם משפיעים על תזרימי המזומנים העתידיים של חוזי הביטוח.

החברה קובעת את עקומי הריבית הריאלית עבור כל קבוצות חוזי הביטוח בגישת ה-Bottom-Up. בגישה זו שיעור ההיוון מתקבל על ידי הוספת פרמיית אי-נזילות (המבטאת את שיעור אי-הנזילות של ההתחייבות) לעקום הריבית חסרת הסיכון.

טכניקת האמידה של עקום הריבית חסרת הסיכון כמתואר לעיל תואמת את הגישה המיושמת לצורך בדיקת נאותות העתודה (LAT) תחת IFRS 4.

יחידות הכיסוי ואופן שחרור מרווח השירות החוזי (CSM)

ה- CSM מייצג את ההתחייבות בגין הרווח שטרם מומש המתייחס לשירותים עתידיים, במודלי המדידה של GMM ו-VFA. בהתאם לתקן, ה- CSM יוכר ברווח והפסד על פני תקופת הכיסוי בתבנית שמשקפת את שירות הביטוח שסופק על ידי החברה בקשר עם החוזים שנכללים בקבוצת חוזי הביטוח, וכן בהתחשב בשירות השקעות בחוזי ביטוח הכוללים רכיב חסכון. תבנית זו נקבעת על בסיס יחידות הכיסוי שסופקו בתקופה ביחס ליחידות הכיסוי שצפוי שיסופקו בעתיד בקשר עם קבוצת חוזי הביטוח.

מספר יחידות הכיסוי בקבוצה הוא הכמות של שירותי חוזה ביטוח המסופקים על ידי החוזים בקבוצה, הנקבע על ידי הבאה בחשבון, לכל חוזה, של הכמות של ההטבות המסופקות בהתאם לחוזה ואת התקופה החזויה של הכיסוי שלו.

כאשר קבוצת חוזי ביטוח כוללת מספר סוגים של כיסוי ביטוח ו/או שירות השקעות החברה משקללת את יחידות הכיסוי השונות על בסיס גובה ההטבות החזוי למבוטח מכל סוג כיסוי או שירות.

יחידות הכיסוי עבור חוזי ביטוח משנה מוחזקים עקביות עם יחידות הכיסוי עבור חוזי הבסיס, עם התאמות בגין ההבדלים בשירותים המסופקים.

הצגה

תחת IFRS 17 החברה תפצל את הסכומים שהוכרו בדוח על רווח או הפסד ורווח כולל אחר ל:

א. תוצאות שירותי ביטוח, כולל הכנסות ביטוח והוצאות שירותי ביטוח; וכן

ב. הכנסות מימון או הוצאות מימון מביטוח.

ההפרדה כמתואר לעיל תגדיל את השקיפות לגבי מקורות הרווח של החברה.

הוראות מעבר

יש ליישם את IFRS 17 למפרע (להלן: "יישום למפרע מלא") אלא אם הדבר אינו מעשי.
ביישום גישת היישום למפרע המלא, החברה תזהה, תכיר ותמדוד כל קבוצה של חוזי ביטוח, כאילו IFRS 17 היה מיושם מאז ומעולם. בנוסף, החברה תגדיר יתרות קיימות כלשהן שלא היו קיימות אילו IFRS 17 היה מיושם מאז ומעולם. הפרש נטו הנובע מכך יוכר בהון.
מועד המעבר הינו ה-1 בינואר, 2024, כך שבמועד יישום לראשונה החברה תציג מחדש את מספרי השוואה לשנת 2024.

אם יישום למפרע מלא לקבוצה של חוזי ביטוח אינו מעשי, החברה יכולה לבחור ליישם את אחת מהגישות הבאות, עבור כל תיק ביטוח בנפרד:

א) גישת היישום למפרע המותאם – לצורך השגת התוצאה הקרובה ביותר האפשרית ליישום למפרע מלא תוך שימוש במידע סביר וניתן לביסוס, שניתן להשגה ללא עלות או מאמץ מופרזים; או

א) גישת השווי ההוגן – בגישה זו החברה תקבע את מרווח השירות החוזי או את רכיב ההפסד של ההתחייבות בגין יתרת הכיסוי במועד המעבר כהפרש בין השווי ההוגן של קבוצה של חוזי ביטוח באותו מועד לבין תזרימי המזומנים לקיום חוזה הנמדדים באותו מועד. יצוין שבמסגרת טיטוט החוזר נכללה הסדרה בנוגע להיבטים שונים באופן חישוב השווי ההוגן של תיקי הביטוח במועד המעבר, ככל שחברת ביטוח מיישמת את גישת השווי ההוגן.

החברה צופה שתיישם את גישת היישום למפרע המלא עבור תיקי הביטוח האלמנטרי.

החברה צופה כי לא יהיה זה מעשי ליישם למפרע באופן מלא את IFRS 17 לקבוצות חוזי ביטוח חיים ובריאות. החברה עדיין בוחנת את גישת מועד המעבר עבור תיקי חיים ובריאות.

ג. IFRS 9 – השינויים העיקריים במדיניות החשבונאית

סיווג ומדידה

נכסים פיננסיים

ביישום IFRS 9, החברה תסווג נכסים פיננסיים בהתאם למדידה העוקבת שלהם בעלות מופחתת, בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר או בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, על בסיס המודל העסקי של הישות לניהול הנכסים הפיננסיים, וכן מאפייני תזרימי המזומנים החוזי של הנכס הפיננסי.
נכס פיננסי יימדד בעלות מופחתת אם מתקיימים שני התנאים הבאים:

א) הנכס הפיננסי מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו להחזיק נכסים פיננסיים על מנת לגבות תזרימי מזומנים חוזיים; וכן
ב) התנאים החוזיים של הנכס הפיננסי מספקים זכאות במועדים מוגדרים לתזרימי מזומנים שהם רק תשלומי קרן וריבית בגין סכום הקרן שטרם נפרעה (להלן: "מבחן הקרן והריבית").

נכס פיננסי יימדד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר אם מתקיימים התנאים הבאים:

א) מכשירים הוניים שהחברה בחרה למדוד בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר; או
ב) הנכס הפיננסי מוחזק במסגרת מודל עסקי שמטרתו היא הן לגבות תזרימי מזומנים חוזיים והן למכור נכסים פיננסיים; וכן
ג) מתקיים תנאי הקרן והריבית.

נכס פיננסי יימדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אלא אם הוא נמדד בעלות מופחתת או בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר.

על אף האמור לעיל, במועד ההכרה לראשונה, החברה יכולה ליעד נכס פיננסי כנמדד בשווי הוגן דרך רווח או הפסד אם יעוד שכזה מבטל או מקטין משמעותית חוסר עקביות במדידה או בהכרה, שהיו נוצרים אילו לא כן ממדידת נכסים או התחייבויות או מהכרה ברווחים ובהפסדים בגינם לפי בסיסים שונים.

יישום IFRS 9 ישפיע על הסיווג והמדידה של הנכסים הפיננסיים של החברה באופן הבא:

תיק המשתתף

פריטי הבסיס של חוזי ביטוח הכוללים חיסכון משתתף ברווחים ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד, בדומה לנעשה כיום במסגרת IAS 39.

תיק הנוסטר

- נגזרים ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד בדומה ל-IAS 39.
 - צפוי כי השקעות במכשירי חוב שאינם עומדים במבחן הקרן והריבית יסווגו לשווי הוגן דרך רווח או הפסד.
 - צפוי כי השקעות במכשירים הוניים וחוב סחירים ימדדו בשווי הוגן דרך רווח או הפסד חלף מדידה בשווי הוגן דרך קרן הון (נכסים פיננסיים זמינים למכירה) תחת IAS 39.
 - צפוי כי יתר נכסי החוב העומדים כנגד התחייבויות בגין חוזה ביטוח צפויים להיות מיועדים לשווי הוגן דרך רווח או הפסד על מנת למנוע חוסר הקבלה חשבונאית אל מול התחייבויות בגין חוזי ביטוח.
 - יתר נכסי החוב שאינם עומדים כנגד התחייבויות בגין חוזה ביטוח נמצא עדיין בבחינה.
- החלטות הסיווג והמדידה של תיק הנוסטר ימשיכו להבחן עם התקדמות תהליך יישום התקן.

התחייבויות פיננסיות

החברה לא צופה שינוי מהותי בסיווג ובמדידה של ההתחייבויות הפיננסיות, פרט למדידת התחייבויות פיננסיות, אשר לא חל בהם שינוי תנאים מהותי בהחלפת מכשירי חוב. הנושא ימשיך להבחן עם התקדמות תהליך יישום התקן.

מודל ירידת ערך נכסים פיננסיים

החברה תבחן בכל מועד דיווח את ההפרשה להפסד בגין מכשירי חוב פיננסיים אשר אינם נמדדים בשווי הוגן דרך רווח או הפסד.

החברה תבחין בין שני מצבים של הכרה בהפרשה להפסד:

(א) מכשירי חוב אשר לא חלה הידרדרות משמעותית באיכות האשראי שלהם מאז מועד ההכרה לראשונה, או מקרים בהם סיכון האשראי נמוך – ההפרשה להפסד שתוכר בגין מכשיר חוב זה תיקח בחשבון הפסדי אשראי חזויים בתקופה של 12 חודשים לאחר מועד הדיווח, או;

(ב) מכשירי חוב אשר חלה הידרדרות משמעותית באיכות האשראי שלהם מאז מועד ההכרה לראשונה בהם ואשר סיכון האשראי בגינם אינו נמוך, ההפרשה להפסד שתוכר תביא בחשבון הפסדי אשראי החזויים - לאורך יתרת תקופת חיי המכשיר. החברה תיישם את ההקלה שנקבעה בתקן לפיה היא תניח שסיכון האשראי של מכשיר חוב לא עלה באופן משמעותי ממועד ההכרה לראשונה אם נקבע במועד הדיווח כי המכשיר הינו בעל סיכון אשראי נמוך, למשל כאשר המכשיר הינו בעל דירוג חיצוני של "דרגת השקעה".

ירידת הערך בגין מכשירי חוב הנמדדים לפי עלות מופחתת תיזקף לרווח או הפסד כנגד הפרשה ואילו ירידת הערך בגין מכשירי חוב הנמדדים בשווי הוגן דרך רווח כולל אחר תיזקף כנגד קרן הון ולא תקטין את הערך בספרים של הנכס הפיננסי בדוח על המצב הכספי.

כלל חברה לביטוח בע"מ

נספח א'

תמצית נתונים המתייחסים
בדוחות הכספיים הנפרדים של
החברה ("סולו")

נספח ב'

פירוט השקעות פיננסיות אחרות

**נספח א: תמצית נתונים המתייחסים בדוחות הכספיים הנפרדים של כלל ביטוח ("סולו")
לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח**

קוסט פורר גבאי את קסירר

רח' מנחם בגין 144,
תל-אביב, 6492102
טל. +972 3 623 2525
פקס +972 3 562 2555
ey.com

סומך חייקין

מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

לכבוד
בעלי המניות של כלל חברה לביטוח בע"מ
א.ג.ג.,

**הנדון: דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים על מידע כספי נפרד לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם
לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981**

מבוא

סקרנו את המידע הכספי הביניים הנפרד, המובא לפי דרישת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 של כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) ליום 31 במרס 2024 ולתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה באותו תאריך. המידע הכספי הביניים הנפרד הינו באחריות הדירקטוריון והנהלה של החברה. אחריותנו היא להביע מסקנה על המידע הכספי הביניים הנפרד לתקופת ביניים זו בהתבסס על סקירתנו.

היקף הסקירה

ערכנו את סקירתנו בהתאם לתקן סקירה (ישראל) 2410 של לשכת רואי חשבון בישראל בדבר "סקירה של מידע כספי לתקופות ביניים הנערכת על ידי רואה החשבון המבקר של הישות". סקירה של מידע כספי ביניים נפרד מורכבת מבירורים, בעיקר עם אנשים האחראים לעניינים הכספיים והחשבונאיים, ומימוש נהלי סקירה אנליטיים ואחרים. סקירה הינה מצומצמת בהיקפה במידה ניכרת מאשר ביקורת הנערכת בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל ולפיכך אינה מאפשרת לנו להשיג ביטחון שניודע לכל העניינים המשמעותיים שהיו יכולים להיות מזוהים בביקורת. בהתאם לכך, אין אנו מחוים חוות דעת של ביקורת.

מסקנה

בהתבסס על סקירתנו, לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהמידע הכספי הביניים הנפרד הנ"ל אינו ערוך, מכל הבחינות המהותיות, בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בחוזר ביטוח 2015-1-15.

קוסט פורר גבאי את קסירר

רואי חשבון

סומך חייקין

רואי חשבון

מבקרים משותפים

תל-אביב,

30 במאי, 2024

**נספח א: תמצית נתונים המתייחסים בדוחות הכספיים הנפרדים של כלל ביטוח ("סולו")
לצורך חישוב דרישות ההון בהתאם להנחיות המפקח על הביטוח (המשך)**

להלן נתונים כספיים תמציתיים על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של כלל החזקות (להלן: "דוחות סולו"), הערוכים בהתאם לדרישות שנקבעו על ידי הממונה בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 כמתואר בביאור 2(א) לדוחות הכספיים ביניים מאוחדים למעט העניינים הבאים:

- א. מדידת ההשקעות בחברות מוחזקות המחושבת על בסיס אקוויטי.
ב. זכויות במקרקעין כוללות גם זכויות במקרקעין המוחזקות באמצעות חברות מוחזקות שהחזקת זכויות אלה הוא עיסוקן היחיד.

דוחות על המצב הכספי ביניים

במיליוני ש"ח	ליום 31 במרס		ליום 31 בדצמבר
	2024	2023	2023
	בלתי מבוקר	מבוקר	מבוקר
נכסים			
נכסים בלתי מוחשיים	781	771	787
נכסי מסים נדחים	-	-	-
הוצאות רכישה נדחות	1,971	1,965	1,939
רכוש קבוע	169	172	166
נכס זכות שימוש	321	336	327
השקעות בחברות מוחזקות	1,209	1,090	1,195
נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה	3,852	3,801	3,839
נדל"ן להשקעה אחר	1,501	1,486	1,494
נכסי ביטוח משנה	3,823	4,494	3,754
נכסי מסים שוטפים	115	328	287
חייבים ויתרות חובה	927	3,213	1,795
פרמיה לגבייה	859	869	814
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה	85,489	80,823	84,133
השקעות פיננסיות אחרות:			
נכסי חוב סחירים	5,942	6,476	6,104
נכסי חוב שאינם סחירים	22,434	21,322	22,061
מניות	1,779	1,574	1,646
אחרות	5,659	4,690	5,569
סך כל ההשקעות הפיננסיות האחרות	35,814	34,062	35,379
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה	5,025	5,418	4,418
מזומנים ושווי מזומנים אחרים	1,378	1,916	1,754
סך כל הנכסים	143,234	140,743	142,080
סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה	95,249	93,015	94,012

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

דוחות על המצב הכספי ביניים (המשך)

ליום 31 בדצמבר		ליום 31 במרס		
2023		2023		2024
מבוקר		בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
הון				
147	147	147		הון מניות
692	692	692		פרמיה על מניות
881	783	1,004		קרנות הון
4,993	4,900	4,959		יתרת עודפים
6,713	6,523	6,802		סך כל ההון המיוחס לבעלי המניות של החברה
6,713	6,523	6,802		סך כל ההון
התחייבויות				
31,613	31,740	32,480		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה
91,675	89,750	93,312		התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה
560	550	629		התחייבויות מסים נדחים
38	40	38		התחייבות בשל הטבות לעובדים, נטו
8,023	8,614	6,470		התחייבויות פיננסיות
394	403	389		התחייבויות בגין חכירה
3,065	3,123	3,114		זכאים ויתרות זכות
-	-	-		התחייבות מסים שוטפים
135,367	134,220	136,432		סך כל ההתחייבויות
142,080	140,743	143,234		סך כל ההון וההתחייבויות

הביאורים המצורפים בדוחות הכספיים המאוחדים ביניים מהווים חלק בלתי נפרד מהם.

30 במאי 2024			
תאריך אישור הדוחות הכספיים	חיים סאמט	יורם נוה	ערן צ'רינסקי
יו"ר הדירקטוריון		מנהל כללי	משנה למנכ"ל
			מנהל חטיבה פיננסית

דוחות רווח והפסד ביניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
	2023	2024	
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
11,076	2,851	2,628	פרמיות שהורווחו ברוטו
1,640	411	441	פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה
9,436	2,440	2,187	פרמיות שהורווחו בשייר
7,945	1,160	4,160	רווח מהשקעות, נטו והכנסות מימון
749	184	187	הכנסות מדמי ניהול
243	59	64	הכנסות מעמלות
-	-	-	הכנסות אחרות
18,372	3,844	6,598	סך כל ההכנסות
15,806	3,303	6,176	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו
(641)	(258)	(267)	חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח
15,165	3,046	5,909	תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר
2,066	513	522	עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות
706	174	159	הוצאות הנהלה וכלליות
4	-	-	ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים
3	1	1	הוצאות אחרות
271	67	64	הוצאות מימון
18,214	3,801	6,654	סך כל ההוצאות
44	7	12	חלק בתוצאות חברות מוחזקות, נטו
202	50	(44)	רווח (הפסד) לפני מיסים על הכנסה
71	12	(10)	מיסים על הכנסה
131	38	(34)	רווח (הפסד) לתקופה

דוחות על הרווח הכולל ביניים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		
	2023	2024	
מבוקר	בלתי מבוקר		במיליוני ש"ח
131	38	(34)	רווח (הפסד) לתקופה רווח כולל אחר:
פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד:			
7	5	1	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ שנזקפו לקרנות הון
-	-	-	הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילות חוץ שנזקפו לרווח והפסד
395	(45)	180	שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, שנזקף לקרנות הון
(344)	(1)	15	שינוי, נטו, בשווי הוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה, שהועבר לדוח רווח והפסד
59	20	1	הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה, שהועברו לדוח רווח והפסד
6	1	1	חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני שהועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
39	(8)	76	מיסים בגין מרכיבים אחרים של רווח (הפסד) כולל שהועברו או יועברו לרווח והפסד
84	(13)	123	רווח כולל אחר לתקופה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
פריטי רווח כולל אחר שלא יועברו לרווח והפסד:			
-	-	-	רווחים (הפסדים) אקטואריים מתכנית הטבה מוגדרת
-	-	-	חלק הקבוצה ברווח (הפסד) כולל אחר של חברות מוחזקות המטופלות לפי שיטת השווי המאזני, נטו ממס
-	-	-	מיסים (הטבת מס) בגין מרכיבים אחרים של רווח (הפסד) כולל
-	-	-	רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה שלא יועבר לרווח והפסד, נטו ממס
216	25	89	סך הכל רווח כולל לתקופה

דוחות על השינויים בהון העצמי (המשך)

מיוחס לבעלי המניות של החברה						
הון מניות	פרמיה על מניות	קרן תרגום	קרן הון בגין נכסים זמינים למכירה	קרן הון	יתרת עודפים	סך הכל
במיליוני ש"ח						
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 (מבוקר)						
147	692	(7)	774	30	4,862	6,497
יתרה ליום 1 בינואר 2023						
-	-	-	-	-	131	131
רווח לתקופה						
רכיבים של רווח כולל אחר:						
-	-	7	-	-	-	7
הפרשי תרגום מטבע חוץ שנזקפו לקרנות הון						
-	-	-	-	-	-	-
הפרשי תרגום מטבע חוץ בגין פעילויות חוץ שנזקפו לרווח והפסד						
-	-	-	397	-	-	397
שינוי, נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שנזקף לקרנות הון						
-	-	-	(337)	-	-	(337)
שינוי, נטו, בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד						
-	-	-	60	-	-	60
הפסד מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד						
-	-	-	-	-	-	-
רווחים (הפסדים) אקטואריים מתוכנית הטבה מוגדרת						
-	-	(2)	(41)	-	-	(42)
הטבת מס (מס) בגין פריטי (הפסד) רווח כולל						
-	-	5	79	-	-	84
רווח (הפסד) כולל אחר לתקופה, נטו ממס						
-	-	5	79	-	131	216
סך הכל רווח כולל לתקופה						
147	692	(2)	853	30	4,993	6,713
יתרה ליום 31 בדצמבר 2023						

מגזרי פעילות סולו

דיווח על מגזרי הפעילות

	חסכון ארוך טווח						בריאות			כללי		
	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס		לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	
	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023	2024	2023
במיליוני ש"ח	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר
פרמיות שהורווחו ברוטו	1,315	1,652	6,041	435	417	1,733	878	783	3,302	80	42	171
פרמיות שהורווחו על ידי מבטחי משנה	80	42	171	23	20	90	338	350	1,379	1,236	1,610	5,870
פרמיות שהורווחו בשייר	1,236	1,610	5,870	411	397	1,644	540	433	1,923	4,028	1,070	7,425
רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון	4,028	1,070	7,425	88	60	265	55	44	219	187	184	749
הכנסות מדמי ניהול	187	184	749	-	-	-	-	-	-	12	7	30
הכנסות מעמלות	12	7	30	3	2	10	48	51	202	-	-	-
הכנסות אחרות	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5,463	2,871	14,074
סך כל ההכנסות	5,463	2,871	14,074	503	459	1,919	643	528	2,344	5,211	2,402	12,679
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה, ברוטו	5,211	2,402	12,679	380	302	1,348	585	599	1,781	(68)	(31)	(144)
חלקם של מבטחי המשנה בתשלומים ובשינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח	(68)	(31)	(144)	(19)	(17)	(81)	(180)	(210)	(416)	5,143	2,371	12,535
תשלומים ושינוי בהתחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה בשייר	5,143	2,371	12,535	361	285	1,267	405	389	1,365	205	204	778
עמלות, הוצאות שיווק והוצאות רכישה אחרות	205	204	778	161	155	625	155	155	663	101	115	448
הוצאות הנהלה וכלליות	101	115	448	23	24	90	17	18	79	-	-	-
ירידת ערך נכסים בלתי מוחשיים	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3
הוצאות אחרות	1	1	3	-	-	-	-	-	-	7	4	19
הוצאות (הכנסות) מימון	7	4	19	1	1	4	3	4	17	5,457	2,694	13,782
סך כל ההוצאות	5,457	2,694	13,782	546	466	1,986	579	566	2,124	8	2	24
חלק בתוצאות חברות מוחזקות, נטו	8	2	24	-	-	-	5	5	20	14	179	316
רווח (הפסד) לפני מיסים על ההכנסה	14	179	316	(43)	(7)	(67)	69	(33)	241	62	(63)	(50)
רווח (הפסד) כולל אחר לפני מיסים על ההכנסה	62	(63)	(50)	11	(1)	(11)	12	(16)	49	75	116	266
סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מיסים על ההכנסה	75	116	266	(32)	(9)	(77)	81	(49)	290			

מגזרי פעילות סולו (המשך)

דיווח על מגזרי הפעילות (המשך)

דיווח על מגזרי הפעילות (המשך)								
חסכון ארוך טווח			בריאות			כללי		
ליום 31 במרס			ליום 31 בדצמבר			ליום 31 בדצמבר		
2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023
בלתי מבוקר			בלתי מבוקר			מבוקר		
21,914			2,906			7,290		
88,662			1,098			-		
92,121			1,156			-		
90,528			1,200			-		

מגזרי פעילות סולו (המשך)

דיווח על מגזרי הפעילות (המשך)

לא מוקצה למגזרים			התאמות וקיצוזים			סך הכל		
לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2024	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2024	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס 2024	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023
בלתי מבוקר	מבוקר		בלתי מבוקר	מבוקר		בלתי מבוקר	מבוקר	
במיליוני ש"ח								
-	-	-	-	-	(1)	2,628	2,851	11,076
-	-	-	-	-	-	441	411	1,640
-	-	-	-	-	(1)	2,187	2,440	9,436
(11)	(14)	37	-	-	-	4,160	1,160	7,945
-	-	-	-	-	-	187	184	749
-	-	-	-	-	-	64	59	243
-	-	-	-	-	-	-	-	-
(11)	(14)	36	-	-	(1)	6,598	3,844	18,372
-	-	-	-	-	(1)	6,176	3,303	15,806
-	-	-	-	-	-	(267)	(258)	(641)
-	-	-	-	-	(1)	5,909	3,046	15,165
-	-	-	-	-	-	522	513	2,066
18	16	88	-	-	1	159	174	706
-	-	4	-	-	-	-	-	4
-	-	-	-	-	-	1	1	3
54	59	231	-	-	-	64	67	271
72	75	323	-	-	(1)	6,654	3,801	18,214
סך כל ההכנסות								
-	-	(1)	-	-	-	12	7	44
(84)	(89)	(288)	-	-	-	(44)	50	202
114	59	135	-	-	-	199	(21)	124
30	(30)	(153)	-	-	-	155	29	326
סך כל הרווח (הפסד) הכולל לפני מיסים על ההכנסה								

מגזרי פעילות סולו (המשך)

דיווח על מגזרי הפעילות (המשך)

דיווח על מגזרי הפעילות (המשך)	לא מוקצה למגזרים						התאמות וקיצוזים			סך הכל		
	ליום 31 במרס			ליום 31 בדצמבר			ליום 31 במרס			ליום 31 בדצמבר		
	2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2024	2023	2023	
	בלתי מבוקר			מבוקר			בלתי מבוקר			מבוקר		
במיליוני ש"ח												
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	-	-	-	(2)	(1)	(1)	(1)	32,480	31,740	31,613		
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	-	-	-	(9)	(9)	(9)	(9)	93,312	89,750	91,675		

מגזרי פעילות סולו (המשך)

דיווח על מגזרי הפעילות (המשך)

רכב חובה			רכב רכוש			ענפי רכוש ואחרים ⁽¹⁾			ענפי תביעות אחרים ⁽²⁾			סך הכל ביטוח כללי		
לשנה	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס	לשנה	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימה ביום 31 במרס
2023	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024
בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	מבוקר
219	196	704	377	302	1,101	355	260	1,152	141	156	506	1,092	914	3,463
38	45	168	3	23	59	274	185	899	66	82	258	381	337	1,383
182	151	536	374	278	1,042	81	75	253	75	74	248	711	578	2,080
(44)	(41)	(43)	(97)	(70)	(94)	(16)	(18)	(12)	(14)	(16)	(8)	(171)	(144)	(157)
138	110	493	276	209	948	65	57	241	61	58	240	540	433	1,923
24	18	87	9	6	27	4	3	28	18	16	78	55	44	219
3	7	23	1	3	7	38	35	149	6	6	23	48	51	202
165	135	602	287	217	982	107	96	418	84	79	342	643	528	2,344
175	185	637	215	224	857	93	86	182	103	104	104	585	599	1,781
(54)	(63)	(187)	(5)	(43)	(89)	(75)	(67)	(160)	(46)	(36)	20	(180)	(210)	(416)
121	122	450	210	180	768	18	19	22	56	68	125	405	389	1,365
21	23	100	62	55	249	47	51	210	24	26	104	155	155	663
4	4	18	6	6	27	5	4	25	2	3	9	17	18	79
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	4	-	-	-	1	2	9	-	1	4	3	4	17
147	150	572	278	242	1,045	71	76	265	83	98	242	579	566	2,124
-	-	-	-	-	-	5	5	20	-	-	-	5	5	20
18	(15)	30	8	(25)	(62)	41	24	173	2	(18)	100	69	(33)	241
5	(7)	19	2	(2)	6	1	(1)	4	4	(6)	16	12	(16)	49
23	(21)	50	10	(27)	(56)	43	23	177	5	(24)	117	81	(49)	290

מגזרי פעילות סולו (המשך)

דיווח על מגזרי הפעילות (המשך)

רכב חובה			רכב רכוש			ענפי רכוש ואחרים ⁽¹⁾			ענפי חבויות אחרים ⁽²⁾			סך הכל ביטוח כללי		
ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס	ליום 31 במרס	ליום 31 בדצמבר	ליום 31 במרס
2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023	2024	2023	2023
בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	בלתי מבוקר	מבוקר	מבוקר
התחייבויות בגין חוזי ביטוח														
3,047	2,925	2,967	897	834	790	1,259	1,331	1,244	2,365	3,012	2,289	7,568	8,102	7,290
1,230	1,292	1,236	41	113	58	997	1,029	995	1,004	1,596	959	3,272	4,031	3,248
1,817	1,632	1,731	857	721	732	262	301	249	1,361	1,416	1,329	4,297	4,071	4,042

(1) ענפי רכוש ואחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח רכוש עסקיים דירות והנדסי אשר הפעילות בגינם בתקופת הדוח, בתקופה המקבילה אשתקד ובשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2023 מהווה כ-83% כ-74% וכ-77% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו

(2) ענפי חבויות אחרים כוללים בעיקר תוצאות מענפי ביטוח חבות צד ג', חבות מעבידים ואחריות מנהלים אשר הפעילות בגינם בתקופת הדוח, בתקופה המקבילה אשתקד ובשנה שהסתיימה ב-31 בדצמבר 2023 מהווה כ-83% כ-88% וכ-80% בהתאמה מסך הפרמיות בענפים אלו.

נספח ב: פירוט השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 במרס 2024

סך הכל	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	שווי הוגן דרך רווח והפסד	במיליוני ש"ח
בלתי מבוקר				
6,246	-	6,048	198	נכסי חוב סחירים (א)
24,841	24,812	-	29	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
1,779	-	1,779	-	מניות (ב)
5,850	-	5,031	819	אחרות (ג)
38,716	24,812	12,858	1,046	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 במרס 2023

סך הכל	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	שווי הוגן דרך רווח והפסד	במיליוני ש"ח
בלתי מבוקר				
6,792	-	6,662	130	נכסי חוב סחירים (א)
23,787	23,786	-	1	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
1,574	-	1,574	-	מניות (ב)
4,815	-	4,241	574	אחרות (ג)
36,968	23,786	12,477	705	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

ליום 31 בדצמבר 2023

סך הכל	הלוואות וחייבים	זמינים למכירה	שווי הוגן דרך רווח והפסד	במיליוני ש"ח
מבוקר				
6,407	-	6,212	195	נכסי חוב סחירים (א)
24,472	24,444	-	28	נכסי חוב שאינם סחירים (*)
1,647	-	1,647	-	מניות (ב)
5,746	-	4,820	926	אחרות (ג)
38,272	24,444	12,679	1,149	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות

(*) ראה ביאור 5(ב)(1).

א. נכסי חוב סחירים – הרכב

ליום 31 במרס 2024			
הערך בספרים		עלות מופחתת ⁽¹⁾	
בלתי מבוקר			
3,285	3,164		
		במיליוני ש"ח	
		אגרות חוב ממשלתיות	
		נכסי חוב אחרים	
3,148	3,057	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה	
29	25	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה	
3,177	3,082		
6,462	6,246	סך הכל נכסי חוב סחירים	
2		ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)	

ליום 31 במרס 2023			
הערך בספרים		עלות מופחתת ⁽¹⁾	
בלתי מבוקר			
3,925	3,800		
		במיליוני ש"ח	
		אגרות חוב ממשלתיות	
		נכסי חוב אחרים	
3,133	2,965	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה	
32	27	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה	
3,165	2,992		
7,090	6,792	סך הכל נכסי חוב סחירים	
1		ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)	

ליום 31 בדצמבר 2023			
הערך בספרים		עלות מופחתת ⁽¹⁾	
מבוקר			
3,247	3,131		
		במיליוני ש"ח	
		אגרות חוב ממשלתיות	
		נכסי חוב אחרים	
3,299	3,251	נכסי חוב אחרים שאינם ניתנים להמרה	
29	25	נכסי חוב אחרים הניתנים להמרה	
3,328	3,276		
6,575	6,407	סך הכל נכסי חוב סחירים	
2		ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)	

(1) עלות מופחתת - עלות בניכויי תשלומי קרן, בתוספת (ניכוי) ההפחתה המצטברת על פי שיטת הריבית האפקטיבית של הפרש כלשהו בין העלות לבין סכום הפירעון ובניכויי הפחתה כלשהי בגין ירידת ערך שנזקפה לרווח והפסד.

ב. מניות

ליום 31 במרס 2024		הערך בספרים	עלות	בלתי מבוקר	במיליוני ש"ח
		1,013	947		מניות סחירות
		766	857		מניות שאינן סחירות
		1,779	1,804		סך הכל מניות
		329			ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 במרס 2023		הערך בספרים	עלות	בלתי מבוקר	במיליוני ש"ח
		802	857		מניות סחירות
		772	765		מניות שאינן סחירות
		1,574	1,622		סך הכל מניות
		223			ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ליום 31 בדצמבר 2023		
הערך בספרים	עלות	
מבוקר		במיליוני ש"ח
897	910	מניות סחירות
750	833	מניות שאינן סחירות
1,647	1,743	סך הכל מניות
330		ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)

ג. השקעות פיננסיות אחרות ⁽¹⁾

ליום 31 במרס 2024			
עלות	הערך בספרים		
		במיליוני ש"ח	בלתי מבוקר
862	895	השקעות פיננסיות סחירות	
3,435	4,955	השקעות פיננסיות שאינן סחירות	
4,297	5,850	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות	
	126	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)	

ליום 31 במרס 2023			
עלות	הערך בספרים		
		במיליוני ש"ח	בלתי מבוקר
765	785	השקעות פיננסיות סחירות	
2,787	4,030	השקעות פיננסיות שאינן סחירות	
3,552	4,815	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות	
	139	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)	

ליום 31 בדצמבר 2023			
עלות	הערך בספרים		
		במיליוני ש"ח	מבוקר
887	923	השקעות פיננסיות סחירות	
3,342	4,823	השקעות פיננסיות שאינן סחירות	
4,229	5,746	סך הכל השקעות פיננסיות אחרות	
	125	ירידות ערך שנזקפו לרווח והפסד (במצטבר)	

(1) השקעות פיננסיות אחרות כוללות בעיקר השקעות בקרנות סל, תעודות השתתפות בקרנות נאמנות, קרנות השקעה, נגזרים פיננסיים, חוזים עתידיים, אופציות ומוצרים מובנים.

הצהרות המנהלים (SOX)

הצהרה (certification)

אני, יורם נוה, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2024 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה; וכן-
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של החברה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי. וכן-
5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת המאזן של דירקטוריון החברה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

1. כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

יורם נוה
מנהל כללי

30 במאי 2024

הצהרה (certification)

אני, ערן צ'רנינסקי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן: "החברה") לרבעון שהסתיים ביום 31 במרס 2024 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים הרבעוניים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה; וכן-
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה, לרבות חברות מאוחדות שלה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה ובאותן חברות, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקוחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של בטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של החברה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי. וכן-
5. אני ואחרים בחברה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת המאזן של דירקטוריון החברה, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

1. כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי – הצהרות, דוחות וגילויים.

ערן צ'רנינסקי
משנה למנכ"ל
מנהל חטיבה פיננסית

30 במאי 2024

כלל חברה לביטוח בע"מ

יחס כושר פירעון כלכלי

**דוח יחס כושר פירעון כלכלי
של כלל חברה לביטוח בע"מ
ליום 31 בדצמבר 2023**

תוכן העניינים

דוח מיוחד של רואי החשבון המבקרים
1. רקע ודרישות גילוי
1.1. משטר כושר פירעון כלכלי
1.2. הוראות גילוי ודיווח בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי
1.3. הוראות בתקופת הפריסה
1.4. הגדרות
1.5. מתודולוגית החישוב
1.6. הערות והבהרות
2. יחס כושר פירעון כלכלי וסף הון
2.1. יחס כושר פירעון
2.2. סף הון
3. מאזן כלכלי
3.1. מידע אודות מאזן כלכלי
3.2. הרכב התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה
4. הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
5. הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
6. סף הון (MCR)
7. השפעת יישום ההוראות לתקופת הפריסה
8. דוח תנועה בעודף ההון
9. מבחני רגישות
10. מגבלות על חלוקת דיבידנד
10.1. דיבידנד
10.2. מדיניות ניהול הון
10.3. יחס כושר פירעון ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03-6848000

קוסט פורר גבאי את קסירר
מנחם בגין 144 א', תל-אביב, 6706703
טל. +972 3 623 2525
פקס +972 3 562 2555
ey.com

לכבוד
הדירקטוריון של
כלל חברה לביטוח בע"מ

א.ג.נ.

הנדון: בדיקה של יישום הוראות מסוימות של הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בעניין כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II של כלל חברה לביטוח בע"מ (להלן - החברה) ליום 31 בדצמבר, 2023

בדקנו את ההון הנדרש לשמירה על כושר פירעון (להלן - "SCR") ואת ההון הכלכלי של כלל חברה לביטוח בע"מ ליום 31 בדצמבר, 2023 (להלן "המידע"), הכלולים בדוח יחס כושר פירעון כלכלי של החברה המצורף בזה (להלן "הדוח").

הדירקטוריון והנהלה אחראים להכנה ולהצגה של המידע הערוך בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - "הממונה") בעניין כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס Solvency II כפי שנכללו בחוזר הממונה מספר 2020-1-15 מיום 14 באוקטובר 2020 וכן בהתאם להוראות הממונה בדבר עקרונות לחישוב ניכוי לתקופת הפריסה במשטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי II מיום 15 באוקטובר 2020 (להלן - "ההוראות").

החשובים, התחזיות וההנחות שהיוו בסיס להכנת המידע הינם באחריות הדירקטוריון והנהלה.

בדיקתנו נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE 3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי, ובהתאם להנחיות הממונה, כפי שנכללו בחוזר ביטוח 2017-1-20 מיום 3 בדצמבר 2017, המפרט הוראות לעניין ביקורת על דוח יחס כושר פירעון כלכלי.

לא בדקנו את נאותות סכום הניכוי בתקופת הפריסה ליום 31 בדצמבר 2023, כפי שמוצג בסעיף 3.1.2 בדוח, פרט לבדיקה כי סכום הניכוי אינו עולה על הסכום המהווה הצפוי של מרווח הסיכון וההון הנדרש לכושר פירעון בגין סיכויי ביטוח חיים ובריאות בשל עסקים קיימים במשך תקופת הפריסה בהתאם לדפוס ההתפתחות העתידי של ההון הנדרש המשפיע הן על חישוב שחרור ההון הצפוי והן על שחרור מרווח הסיכון הצפוי כמפורט בהוראות לעניין חישוב מרווח הסיכון.

פרט לאמור לעיל לעניין נאותות סכום הניכוי בתקופת הפריסה, על בסיס בדיקת הראיות התומכות בחישובים, בתחזיות ובהנחות, כפי שמוזכר להלן, אשר שימשו את הדירקטוריון והנהלה של החברה בהכנת המידע לא בא לתשומת ליבנו דבר הגורם לנו לסבור שהתחזיות וההנחות, בכללותן, אינן מהוות בסיס סביר למידע בהתאם להוראות. כמו כן לדעתנו, המידע, לרבות אופן קביעת ההנחות והתחזיות, הוכן והוצג מכל הבחינות המהותיות בהתאם להוראות.

יודגש כי התחזיות וההנחות מבוססות, בעיקרן על ניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת. נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח וחיסכון והשינויים בסביבה הכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות. המידע מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים, על פעולות הנהלה וכן על דפוס ההתפתחות העתידי של מרווח הסיכון, שלא בהכרח יתממשו או שיתממשו באופן שונה מההנחות אשר שימשו בסיס למידע. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהמידע, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מההנחות במידע.

אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בסעיף 1.6.2.4 - הערות והבהרות בדבר יחס כושר הפירעון, בדבר אי הודאות הנגזרת משינויים רגולטוריים וחשיפה לתלויות שלא ניתן להעריך את השפעתה על יחס כושר הפירעון.

בכבוד רב,

תל אביב

30 במאי, 2024

קוסט פורר גבאי את קסירר
סומך חייקין
רואי חשבון

מבקרים משותפים

1. רקע ודרישות גילוי

1.1 משטר כושר פירעון כלכלי מבוסס Solvency II

המידע המפורט להלן, חושב בהתאם להוראות חוזר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן "הממונה") 2020-1-15, תיקון החוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברת ביטוח מבוסס "Solvency II" (להלן – **הוראות משטר כושר פירעון כלכלי**). המידע נערך ומוצג בהתאם להוראות פרק 1, חלק 4 שער 5 בחוזר המאוחד, כפי שעודכן בחוזר 2022-1-8 (להלן "**הוראות הגילוי**"). חוזר סולבנסי קובע מודל סטנדרטי לחישוב ההון העצמי הקיים וההון הנדרש לכושר פירעון, במטרה להביא לכך שחברת ביטוח תחזיק כרית לספיגת הפסדים הנובעים מהתממשותם של סיכונים בלתי צפויים שלהם היא חשופה. יחס כושר פירעון הינו היחס בין ההון העצמי הקיים וההון הנדרש.

ההון העצמי הקיים, לצורך משטר כושר פירעון כלכלי, יורכב מהון רובד 1 והון רובד 2. הון רובד 1 כולל הון עצמי המחושב באמצעות הערכת שוויים של הנכסים וההתחייבויות של חברת ביטוח לפי הוראות החוזר. הון רובד 1 נוסף והון רובד 2 כוללים מכשירי הון עם מנגנונים לספיגת הפסדים לרבות מכשירי הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישי אשר הונפקו לפני מועד התחילה. החוזר כולל מגבלות על הרכב הון עצמי לעניין SCR (ראה להלן), כך ששיעור הרכיבים הכלולים בהון רובד 2 לא יעלה על 40% מה-SCR (לא יעלה על 50% בתקופת הפריסה המפורטת להלן).

את ההון הקיים המוכר יש להשוות להון הנדרש כאשר קיימות שתי רמות של דרישות הון:

- ההון הנדרש לשמירה על כושר הפירעון של חברת ביטוח (להלן - SCR). ה-SCR רגיש לסיכונים ומבוסס על חישוב צופה פני עתיד של התממשותם תרחישים שונים, תוך התחשבות ברמת המתאם של גורמי הסיכון השונים, על בסיס ההנחות בחוזר סולבנסי.
- רמה מינימלית של הון (להלן - MCR או "סף הון"). בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי, סף ההון יהיה שווה לגבוה שבין סכום ההון הראשוני הנדרש מחברת ביטוח לפי תקנות ההון לבין סכום הנגזר מגובה עתודות ביטוח ופרמיות (כהגדרתן בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי) המצוי בטווח שבין 25% לבין 45% מה-SCR.
- ההון הקיים מחושב באמצעות נתונים ומודלים לחישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי מתבססים, בין היתר, על תחזיות והנחות הנשענות, בעיקרן על ניסיון העבר. החישובים המבוצעים במסגרת חישוב ההון הכלכלי ודרישות ההון הם בעלי רמת מורכבות גבוהה. בגין חישוב יחס כושר הפירעון ליום 31 בדצמבר 2023 נערכה ביקורת של רואה החשבון המבקר בהתאם להוראות הממונה. הביקורת נערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE3400 בדיקה של מידע כספי עתידי.

מידע צופה פני עתיד

הנתונים הכלולים בדוח יחס כושר פירעון כלכלי זה, לרבות ההון העצמי המוכר וההון הנדרש לכושר פירעון, מבוססים, בין השאר, על תחזיות, הערכות ואומדנים לאירועים עתידיים שהתממשותם אינה ודאית ואינם בשליטתה של החברה, ויש לראות בהם "מידע צופה פני עתיד" כהגדרתו בסעיף 32א לחוק ניירות ערך התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מכפי שבא לידי ביטוי בדוח יחס כושר פירעון כלכלי זה, כתוצאה מכך שתחזיות, הערכות ואומדנים אלה, כולם או חלקם לא יתממשו או שיתממשו באופן שונה מכפי שנחזה, בין היתר בהתייחס להנחות אקטואריות (בכלל זה קצב השחרור של מרווח הסיכון, שיעורי תמותה, תחלואה, החלמה, ביטולים, הוצאות, מימוש גמלא ושיעור רווח חיתומי), הנחות לגבי פעולות הנהלה עתידיות, הנחות לגבי דפוס ההתפתחות העתידית של ההון הנדרש ומרווח הסיכון, שיעורי ריבית חסרת סיכון, תשואות בשוק ההון, הכנסות עתידיות ונזק בתרחישי קטסטרופה.

1.2 הוראות גילוי ודיווח בקשר לדוח יחס כושר פירעון כלכלי

בחוזר הגילוי נקבע, בין היתר, כי דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר וליום 30 ביוני יכלול במסגרת הדוח התקופתי העוקב למועד החישוב, ויפורסם באתר האינטרנט של החברה במועדים אלו. דוח יחס כושר פירעון כלכלי ליום 31 בדצמבר של כל שנה יבוקר בידי רואה החשבון המבקר של החברה וזאת החל מהדוח ליום 31 בדצמבר 2018. כמו כן החוזר כולל הוראות בקשר למבנה דוח יחס כושר פירעון כלכלי, אישורו על ידי האורגנים המתאימים בחברה, ביקורתו על ידי רואה החשבון המבקר של החברה ודרישות הגילוי לגביו.

1.3 הוראות בתקופת הפריסה

הוראות משטר כושר פירעון כלכלי כוללות, בין היתר, הוראות מעבר בתקופת הפריסה בה תיושמה ההנחיות הבאות:

- דרישת ההון בגין תת רכיב סיכון מניות, כהגדרתו בהוראות, תגדל באופן הדרגתי במשך שבע שנים, החל משיעור של 22% ועד לשיעורים של 30%, 39% ו-49% להשקעה במניות תשתיות, סוג 1 וסוג 2, בהתאמה. הגידול ההדרגתי יחול גם על ההתאמה האנטי-מחזורית, כהגדרתה בהוראות. נכון ליום 31 בדצמבר 2023, תמה תקופת ההקלה בדרישות ההון בגין תת רכיב סיכון מניות והחברה מדווחת את נתוניה על בסיס תרחיש תת-רכיב סיכון מניות, כפי שנקבע בהוראות החוזר, ללא הקלה.
- בנוסף, בחירה באחת מהחלופות הבאות:

1. פריסה הדרגתית של ההון הנדרש, עד לשנת 2024 (להלן – "תקופת הפריסה"), כך שההון הנדרש יעלה בהדרגה, ב- 5% כל שנה, החל מ-60% מה-SCR בשנת 2017 ועד למלוא ה-SCR.

2. הגדלת ההון המוכר באמצעות ניכוי מעתודות הביטוח של סכום כמפורט בסעיף 3.3.2. הניכוי יקטן בהדרגה, עד לשנת 2032 (להלן – "ניכוי בתקופת הפריסה). בנוסף, סכום הניכוי עשוי להתעדכן במהלך תקופת הפריסה משינויים נוספים בהתאם להוראות הנלוות להתנהלות חברת הביטוח בתקופת הפריסה, כפי שנקבע במכתב מיום 15 באוקטובר 2020 בדבר "עקרונות לחישוב ניכוי בתקופת הפריסה במשטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי II" ("מכתב העקרונות").

החברה בחרה בחלופה השניה וזאת לאחר שקיבלה את אישור הממונה לכך, כנדרש.

1.3.1 עדכון סכום הניכוי בתקופות עוקבות

בהתאם לעקרונות לחישוב ניכוי לתקופת הפריסה במשטר כושר פירעון כלכלי מבוסס סולבנסי II ולהוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי, חישוב מחדש של סכום הניכוי יערך אחת לשנתיים או, לכל הפחות, במקרה של שינוי מהותי בפרופיל הסיכון או במבנה העסקים של חברת הביטוח ובהתאם לדרישות הממונה, אם סבר שחל שינוי בנסיבות מאז. החברה ביצעה חישוב מחדש של סכום הניכוי נכון ליום 30 ביוני 2023 וקיבלה את אישור הממונה לחישוב מחדש ולסכום ניכוי בהיקף של 5,944 מ"ש"ח, ברוטו – ראה סעיף 3.1.2 להלן.

1.4 הגדרות

החברה -	כלל חברה לביטוח בע"מ.
הממונה -	הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
הוראות משטר כושר פירעון כלכלי -	חוזר ביטוח 2020-1-15 "תיקון החוזר המאוחד לעניין הוראות ליישום משטר כושר פירעון כלכלי של חברות ביטוח מבוסס Solvency II והנחיות נלוות של הממונה לעניין יישום משטר כושר פירעון כלכלי.
הון עצמי מוכר / הון כלכלי -	סך הון רובד 1 והון רובד 2 של חברת ביטוח, לאחר ניכויים והפחתות בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי.
הון רובד 1 בסיסי -	עודף נכסים על התחייבויות, כשהוא מוערך לפי ההוראות לעניין מאזן כלכלי, הכולל את הרכיבים הבאים: הון מניות רגילות מונפק ונפרע, פרמיה ששולמה בעת הנפקת מניות, יתרת עודפים, קרנות הון בניכוי קרנות הון בחובה והשינוי בעודף נכסים על התחייבויות הנובע מפערים באופן הערכת הנכסים וההתחייבויות לפי ההוראות (Reconciliation reserve), בניכוי: נכסים בלתי מוכרים, השקעה עצמית במניות רגילות ודיבידנד שהוכרז לאחר תאריך הדוח.
הון רובד 1 נוסף -	סך כל אלה כששווים מוערך על פי הוראות משטר כושר פירעון כלכלי – שטר הון צמית, מניות בכורה לא צוברות, מכשיר הון רובד 1 נוסף, מכשיר הון ראשוני מורכב.
הון רובד 2 -	מכשירי הון רובד 2, מכשירי הון משני נחות, הון משני מורכב והון שלישוני מורכב - כששווים מוערך לפי הוראות משטר כושר פירעון כלכלי.
הון נדרש לכושר פירעון (SCR) -	Solvency Capital Requirement, הון נדרש מחברת ביטוח לשמירת כושר הפירעון, המחושב על פי הוראות משטר כושר פירעון כלכלי.
הון נדרש בסיסי לכושר פירעון (BSCR) -	Basic Solvency Capital Requirement, הון נדרש מחברת ביטוח לשמירת כושר הפירעון, המחושב על פי הוראות משטר כושר פירעון כלכלי ללא התחשבות בהון הנדרש בשל סיכון תפעולי, התאמה לספיגת הפסדים בשל מס נדחה והון נדרש בשל חברות מנהלות.
יחס כושר פירעון -	היחס שבין ההון העצמי המוכר להון הנדרש לכושר פירעון.
הערכה מיטבית (Best Estimate) -	צפי של תזרימי המזמונים העתידיים הנובעים מחוזי הביטוח וחוזי ההשקעה במהלך כל תקופת קיומם, ללא מרווחי שמרנות, כשהם מהווים בריבית חסרת סיכון מותאמת.
מרווח סיכון (Risk Margin) -	סכום נוסף על ההערכה המיטבית המשקף את עלות ההון הכוללת שהיה מצופה שחברת ביטוח אחרת או מבטח משנה ידרשו, לצורך קבלת התחייבויות הביטוח של חברת הביטוח, המחושב על פי הוראות משטר כושר פירעון כלכלי.
ניכוי בתקופת הפריסה	סכום המנוכה מעתודות הביטוח במהלך תקופת הפריסה, המחושב בהתאם להוראות סעיף 4 (ג) להוראות משטר כושר פירעון כלכלי. הניכוי ילך ויקטן באופן הדרגתי עד לשנת 2032.
נכס לא מוכר -	נכס המוחזק כנגד התחייבויות שאינן תלויות תשואה בניגוד לתקנות כללי השקעה או בניגוד להוראות הממונה, בניכוי עתודה למס שנוצרה בשלו.
סף הון (MCR) -	Minimum Capital Requirement, הון מינימלי נדרש מחברת ביטוח המחושב לפי משטר כושר פירעון כלכלי
רווח צפוי בגין פרמיות עתידיות (EIPFP) -	Expected Profit in Future Premiums, הרווח העתידי הצפוי בשייר, הכלול בהתחייבויות הביטוח, בגין פרמיות שטרם התקבלו עד למועד הדוח.
UFR -	Ultimate Forward Rate, שיעור הריבית העתידית האחרונה הנגזר מהריבית הריאלית הצפויה בטווח הארוך ומהצפיפות לאינפלציה בטווח הארוך, אליה מתכנס עקום הריבית המתואמת, בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי.

Volatility Adjustment, רכיב אנטי מחזורי המשקף את המרווח הגלום בתיק נכסי חוב מייצג של חברות ביטוח, ומתווסף לעקום הריבית המתואמת בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי.

מתאם תנודתיות (VA) -

ביטוח בריאות המתנהל בדומה לביטוח חיים.

בריאות SLT -

ביטוח בריאות המתנהל בדומה לביטוח כללי.

בריאות NSLT -

דרישת הון מוקטנת על סוגי השקעות מסוימים שתגדל בהדרגתיות עד לשנת 2023 כשדרישת ההון בגין השקעות אלו תגיע לשיעורה המלא.

התאמת תרחיש מניות-

השפעת המתאם החלקי בין סיכונים שונים במודל על סכימתם, השפעת הפיזור הינה הפער בין סכימה פשוטה של רכיבי הסיכון ובין סכימה הלוקחת בחשבון את המתאם החלקי ביניהם. ככל שיש יותר פיזור בין מגזרי הפעילות בתיק ובין רכיבי הסיכון כך השפעת הפיזור להפחתת סך הסיכון גדלה.

השפעת הפיזור בין רכיבי הסיכון-

רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

הרשות -

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), תשע"ב-2012.

תקנות כללי השקעה -

המונח מתייחס לביקורת שנערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי.

מבוקר-

1.5 מתודולוגית החישוב

1.5.1 כללי

הוראות משטר כושר פירעון כלכלי קובעות הנחיות לחישוב על בסיס כלכלי של ההון העצמי המוכר וההון הנדרש לכושר פירעון. להלן עיקרי ההוראות והשינויים שבהם:

1.5.2 המאזן הכלכלי

בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי, ככלל, סעיפי המאזן הכלכלי מוערכים לפי שווי כלכלי, ובפרט ההתחייבויות הביטוחיות מחושבות על בסיס הערכה מיטבית של מכלול התזרימים העתידיים הצפויים מהעסקים הקיימים, ללא מרווחי שמרנות. זאת בתוספת מרווח סיכון (Risk Margin), המשקף את עלות ההון הכוללת שהיה מצופה שחברת ביטוח אחרת או מבטח משנה ידרשו, לצורך קבלת התחייבויות הביטוח במאזן הכלכלי. על פי ההוראות מרווח הסיכון מחושב בשיטת עלות ההון, בשיעור של 6% לשנה מההון הנדרש הצפוי, בגין סיכונים ביטוחיים, לאורך חיי העסקים הקיימים. כאמור להלן:

המאזן הכלכלי נערך על בסיס הדוחות הכספיים הנפרדים של החברה, בתוספת חברות מוחזקות שהחזקות זכויות במקרקעין הינן עיסוקן היחיד ובתוספת חברות ביטוח אשר נתונין מאוחדים עם נתוני חברת הביטוח ועל פי ההנחיות אינו כולל את הערך הכלכלי של פעילות הגמל והפנסיה שתחת חברת הביטוח. המאזן הכלכלי מייחס שווי אפס להוצאות רכישה נדחות ולנכסים בלתי מוחשיים (למעט השקעה ב"אינשוורטק" כהגדרתה בחוזר סולבנסי על פי האישור שקיבלה החברה מהממונה לכך).

1.5.3 הגדלת ההון הכלכלי על פי הוראות המעבר

כאמור לעיל, החברה בחרה בחלופה הקיימת בהוראות המעבר לפיה ניתן להגדיל את ההון הכלכלי באמצעות ניכוי מעתודות הביטוח בשל סכום הניכוי, אשר יופחת הדרגתית עד לשנת 2032 (להלן: "הניכוי בתקופת הפריסה"). בהתאם למכתב העקרונות, הניכוי בתקופת הפריסה יחושב בחלוקה לקבוצות סיכון הומוגניות, בגין פוליסות שהונפקו עד ליום 31 בדצמבר 2016. הניכוי האמור יחושב כהפרש שבין עתודות ביטוח בשייר במאזן הכלכלי לרבות מרווח הסיכון (Risk Margin) המיוחס להן ובניכוי התאמה לשווי ההוגן של אגרות חוב מיעדות לבין עתודות הביטוח בשייר על פי הדוחות הכספיים. הפרש זה יופחת באופן ליניארי עד ליום 31 בדצמבר 2032.

הניכוי בתקופת הפריסה יחושב מחדש בתקופות עוקבות במקרים הבאים:

א. מדי שנתיים, לאחר קבלת אישור הממונה.

ב. אם חל שינוי מהותי בפרופיל הסיכון או במבנה העסקים של חברת הביטוח.

ג. בהתאם לדרישת הממונה אם סבר שחל שינוי בנסיבות מאז מתן האישור.

בנוסף, ערכו של הניכוי בתקופת הפריסה יהלום את קצב הגידול הצפוי ביחס כושר הפירעון המחושב ללא הקלות בתקופת הפריסה - ראה סעיף 3.2.2 להלן.

1.5.4 ההון הנדרש לכושר פירעון

חישוב ההון הנדרש לכושר פירעון מבוסס על הערכת החשיפה של ההון העצמי הכלכלי לרכיבי סיכון אשר קבועים בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי, אשר הינם סיכונים ביטוח חיים, סיכונים ביטוח בריאות, סיכונים ביטוח כללי, סיכונים שוק וסיכונים צד נגדי. רכיבי סיכון אלה כוללים תתי רכיבי סיכון בהתייחס לסיכונים ספציפיים אליהם חשופה חברת הביטוח. הערכת חשיפת ההון העצמי הכלכלי לכל תתי רכיבי סיכון מתבצעת על בסיס תרחיש מוגדר שנקבע בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי. קביעת ההון

הנדרש לכושר פירעון מבוססת על סכימה של דרישות ההון בגין רכיבי הסיכון ותתי הסיכון כאמור, בהתחשב במתאמים החלקיים המיוחסים להם. בנוסף, כולל חישוב ההון הנדרש לכושר פירעון רכיבים של הון נדרש בגין סיכון תפעולי והון נדרש בגין חברות מנהלות ובניכוי התאמה לספיגת הפסדים בשל מס דחה כמפורט בהוראות משטר כושר פירעון כלכלי.

דרישות ההון בגין כל סיכון מחושבת בהתאם לחשיפת החברה לסיכון זה ובהתחשב בפרמטרים שנקבעו על ידי ההוראות. גובה ההון הנדרש מייצג, על-פי ההוראות, את היקף ההון העצמי שיאפשר לחברת הביטוח לספוג, בשנה הקרובה, הפסדים בלתי צפויים ולעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים ומוטבים במועדן, ברמת בטחון של 99.5%.

ההתאמה לספיגת הפסדים בשל מס דחה, מעבר ליתרת העתודה למיסים דחים הכלולה במאזן הכלכלי, מוגבלת עד ל-5% מההון נדרש בסיסי לכושר פירעון (BSCR) וזאת בהתקיים התנאים הבאים:

- באפשרותה של חברת הביטוח להראות לממונה כי סביר שרווחים עתידיים חייבים במס יהיו זמינים ונכסי המס יהיו ניתנים למימוש כנגדם.
- הרווחים עתידיים ינבעו מפעילות בביטוח כללי או ביטוח בריאות NSLT בלבד.

יודגש כי לתוצאות המודלים המשמשים בחישוב ההון העצמי המוכר וההון הנדרש לכושר פירעון, רגישות גבוהה לתחזיות ולהנחות הכלולות בהם וכן לאופן יישומן של הוראות משטר כושר פירעון כלכלי. ליחס כושר הפירעון הכלכלי רגישות גבוהה למשתני שוק ולמשתנים אחרים ובהתאם הוא עשוי להיות תנודתי.

1.5.4.1 הוראות הגילוי

בהתאם לעדכון הוראות החוזר המאוחד לעניין "דין וחשבון לציבור" - הגילוי כולל תוצאות מבחני הרגישות הבאים:

ירידה של 50 נקודות בסיס בעקום הריבית, ירידה של 25% בערכם של נכסים הוניים, עלייה של 5% בשיעור התחלואה, ירידה של 5% בשיעורי התמותה ועלייה של 10% בשיעורי הביטולים. בנוסף, הדיווח כולל פירוט תנועה בעודף ההון.

1.6 הערות והבהרות

1.6.1 כללי

דוח יחס כושר הפירעון כולל, בין היתר, תחזיות המבוססות על הנחות ופרמטרים בהתאם לניסיון העבר, כפי שעולה ממחקרים אקטואריים הנערכים מעת לעת, ועל הערכות החברה לגבי העתיד ככל שיש לחברה מידע רלוונטי וקונקרטי עליו ניתן להתבסס. המידע והמחקרים הם אותם אלו ששימשו בסיס לדיווח השנתי של החברה לשנת 2023. לא הובאו בחשבון מידע או מחקרים לאחר מועד פרסום הדיווח השנתי של החברה לשנת 2023 אם וככל שבוצעו.

דוח יחס כושר פירעון זה הוכן על בסיס התנאים וההערכה המיטבית כפי שהיו ידועים לחברה ביום 31 בדצמבר 2023.

עוד יודגש כי בין היתר, נוכח הרפורמות בשוק ההון, הביטוח והחיסכון, השינויים בסביבה העסקית והכלכלית, נתוני העבר אינם משקפים בהכרח את התוצאות העתידיות ואין בידי החברה להעריך באופן אמין השפעות אלו. החישוב מתבסס לעיתים על הנחות לגבי אירועים עתידיים ופעולות ההנהלה שלא בהכרח יתממשו, או שיתממשו באופן שונה מהנחות אשר שימשו בסיס החישוב. כמו כן, התוצאות בפועל עלולות להיות שונות באופן מהותי מהחישוב, מאחר והתרחישים המשולבים של אירועים עשויים להתממש באופן שונה מהותית מהנחות המודל.

למודל, במתכונתו הנוכחית, רגישות גבוהה מאוד לשינויים במשתני שוק ואחרים ובפרט לשינויים בעקום הריבית, ולפיכך יחס כושר הפירעון המשתקף ממנו עשוי להיות תנודתי מאוד.

1.6.2 השפעות עתידיות של מעשי חקיקה ורגולציה הידועים ליום פרסום הדוח וחשיפה לתלויות

1.6.2.1 תחום הביטוח נתון לשינויים תכופים בהסדרים תחיקתיים ולהוראות רגולטוריות תכופות. לחקיקה ולהוראות הרגולציה קיימת השלכה על רווחיות החברה ותזרימי המזמנים שלה וכפועל יוצא גם על יחס כושר הפירעון הכלכלי.

1.6.2.2 חישוב יחס כושר הפירעון אינו כולל את כל ההשפעה האפשרית של מעשי החקיקה האמורים וההוראות הרגולטוריות וכן התפתחויות אחרות שטרם באו לידי ביטוי מעשי בנתונים בפועל, שכן אין בידי החברה, נכון למועד זה, יכולת להעריך את כל השפעתם על תוצאותיה העסקיות ועל יחס כושר הפירעון.

1.6.2.3 לפירוט אודות שינויים רגולטורים עיקריים, שלגביהם קיימת אי ודאות ביחס להשפעתם העתידית, ראה, בין היתר, סעיפים: 2.5.2, 2.5.3, 2.5.4, 2.5.5, 2.5.6, 6.2, 7.1.1, 8.1.2.1, 8.1.2.2, 8.2 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה ליום 31 בדצמבר 2023 וכן בסעיף 4 בדוח הדירקטוריון של החברה ליום 31 במרס 2024.

1.6.2.4 בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי, השווי של התחייבויות תלויות במאזן הכלכלי נקבע על פי שוויין במאזן החשבונאי בהתאם להוראות תקן בינלאומי לחשבונאות IAS 37, מדידה זו אינה משקפת את ערך הכלכלי. ראה באור 38 לדוחות הכספיים המאוחדים של החברה לשנת 2023 ולביאור 7 בדוח הכספי ליום 31 במרס 2024 לגבי החשיפה לתלויות ואופן מדידתה ודיווחים מיידיים שפורסמו ממועד זה. יישוב או סילוקן של תלויות אלו עשוי להיות בסכומים גבוהים בצורה מהותית מהסכומים בהם נכללו במאזן הכלכלי. לא ניתן להעריך את השלכות אי הודאות הנגזרת מהחשיפה לתלויות המתוארת.

1.6.2.5 ביום 12 ביולי 2023 פורסם תיקון לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964, לפיו הפקדות המעביד והעובד לקופת גמל לקצבה שהיא קופת ביטוח יוגבלו לחלק השכר שמעל פעמיים השכר הממוצע במשק ("תקרת ההפקדה החודשית") ובתנאי שהחלק עד לתקרת הפקדה החודשית יופקד בקופת גמל לקצבה שאינה

קופת ביטוח. כמו כן, ביום 12 ביולי 2023 פורסם תיקון לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008 כך שקיימת הגבלה על העברת כספים מקופת גמל שאינה קופת ביטוח לקופת ביטוח כך שיתרת הכספים הצבורים שלא הועברו תהיה בגובה מכפלת תקרת ההפקדה החודשית במספר החודשים שחלפו ממועד התשלום הראשון לקופת גמל. תחילתן של התקנות הנ"ל הינו ביום 1 בספטמבר 2023. נכון למועד זה, השפעת התיקון גרמה לניודים עודפים בפוליסות חסכון שנמכרו בין השנים 2013-2004 ולפגיעה ביחס כושר הפירעון של החברה.

1.6.2.6 בחודש יוני 2023 פורסמו עדכונים להוראות החוזרים הרלבנטיים המסדירים את הרפורמה בתכניות לביטוח הוצאות רפואיות שפורסמה על ידי הממונה, כך שמועד הכניסה לתוקף של הרפורמה החל מיום 1 באוקטובר 2023, וזאת במקביל למועד כניסתם לתוקף של תיקוני החקיקה במסגרת חוק התוכנית הכלכלית. הרפורמה צפויה להשפיע בכיוונים מנוגדים על יחס כושר הפירעון של החברה. אולם להערכת החברה לא צפוי שינוי מהותי על יחס כושר הפירעון בשלב זה.

1.6.2.7 לאחר תאריך הדיווח, בחודש מרס 2024 אושר במליאת הכנסת תיקון לצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשפ"ד - 2024 (להלן - הצו), אשר קובע כי החל מיום 1 בינואר 2025 שיעור המע"מ ושיעור מס השכר החל על מוסדות כספיים יעמוד על 18% מהשכר ששולם בעד עבודה ומס הרווח יעמוד על 18% מהרווח שהופק. לשינוי שיעור המס קיימות השפעות רוחב על המשק אשר יבואו לידי ביטוי בשינויים במשתני השוק, בדגש על אינפלציה, עקומי ריבית ותשואות והשפעה על שיעור ההוצאות של החברה. השפעות אלו צפויות להשפיע בכיוונים מנוגדים על יחס כושר הפירעון של החברה והערכת החברה כי סך השינוי לא ישפיע באופן מהותי על יחס כושר הפירעון.

2. יחס כושר פירעון כלכלי וסף הון

2.1 יחס כושר פירעון

באלפי ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 בדצמבר 2022
	מבוקר*	מבוקר*
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון - ראה סעיף 4	14,019,290	14,340,642
הון נדרש לכושר פירעון - ראה סעיף 5	8,975,784	8,075,939
עודף	5,043,506	6,264,703
יחס כושר פירעון כלכלי (ב-%)	156%	178%
השפעת פעולות הונית מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי:		
גיוס/פדיון מכשירי הון	291,524	-
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון	14,310,814	14,340,642
עודף	5,335,030	6,264,703
יחס כושר פירעון (ב-%)	159%	178%

* כל מקום בדוח זה בו מופיע "מבוקר" המונח מתייחס לביקורת שנערכה בהתאם לתקן הבטחת מהימנות בינלאומי ISAE3400 - בדיקה של מידע כספי עתידי.

לפרטים בדבר יחס כושר הפירעון ללא יישום הוראות מעבר לתקופת הפריסה, וללא התאמת תרחיש מניות ובדבר יעד יחס כושר הפירעון ומגבלות החלות על החברה לעניין חלוקת דיבידנד ראה סעיף 10 להלן.

שינויים עיקריים בעודף ההון וביחס כושר פירעון כלכלי לעומת אשתקד :

- עלייה בעקום הריבית חסרת הסיכון השפיעה מהותית לחיוב על עודף ההון ויחס כושר הפירעון הכלכלי.
- גיוס הון רובד 2 בסך של כ- 460 מ"ש, לאחר תאריך המאזן לשנת 2023, מתוכם הוכרו כ-292 מלש"ח במסגרת ההון המוכר לתקופת פריסה, השפיע באופן חיובי על ההון העצמי ועל יחס כושר הפירעון.
- התכלות הסיכונים הנובעים מפעילות ביטוח שנמכרה בעבר (בעיקר חיים וסיעוד) הובילה לגידול בהון הכלכלי ולקיטון בדרישות ההון ומרווח הסיכון RM ובסך הכל להשפעה חיובית על עודף ההון ויחס כושר הפירעון.
- עסקים חדשים שנמכרו בתקופת הדוח השפיעו באופן חיובי על עודף ההון ויחס כושר הפירעון
- במהלך תקופת הדוח החברה חתמה על עסקת ביטוח משנה הרלוונטית לסיכון תחלואה אשר השפיעה באופן חיובי על עודף ההון ויחס כושר הפירעון.
- במהלך תקופת הדוח החברה יישמה מספר מחקרים ובהם: מחקר תחלואה בביטוח בריאות ומחקר ביטולים בחסכון. לתוצאות המחקרים השפעה שלילית מהותית על יחס כושר הפירעון של החברה.
- גידול משמעותי בדרישות ההון הפיננסיות בתיק הנוסטרו ובתיק המשתתף ברווחים, הן כתוצאה מהגדלת החשיפה בתיקים, תום תקופת התאמת תרחיש מניות בתקופת הפריסה והן כתוצאה מעליה בעקום הריבית והשפעתו על פוטנציאל דמי הניהול המשתנים.
- סכום הניכוי חושב מחדש ליום 30 ביוני 2023 והופחת לינארית ביחס הזמן ליום 31 בדצמבר 2023. העדכונים הנ"ל השפיעו באופן שלילי על היקף ההון העצמי של החברה לאותו המועד.

השלכות מלחמת "חרבות ברזל"

בחודש אוקטובר 2023 פרצה מלחמת "חרבות ברזל" (להלן: "המלחמה") במדינת ישראל. התמשכות המלחמה הובילה להאטה בפעילות העסקית במשק הישראלי, בין היתר בעקבות סגירת מפעלים בדרום ובצפון הארץ, פגיעה בתשתיות, גיוס אנשי מילואים לתקופה שאינה ידועה מראש, הוצאת עובדים לחל"ת וכן לשיבוש הפעילות הכלכלית בישראל. הימשכות המלחמה עשויה לגרום השלכות נרחבות על ענפי הפעילות רבים ואזורים גאוגרפים שונים במדינה וכמובן גם על ביצועי השווקים הפיננסיים המקומיים מעבר להשלכות עד למועד דוח זה.

נכון למועד אישור דוח יחס כושר פירעון כלכלי השפעת עליית הריבית חסרת הסיכון במח"מים הארוכים נוכח עליית פרמיית הסיכון של המשק הינה חיובית על יחס כושר הפירעון הכלכלי לאור מבנה ההתחייבויות של החברה. מנגד, התפתחות והשפעות המלחמה עד לסוף שנת 2023 פגעה ברווחיות השוטפת וביצועי שוק ההון המקומי. יש לציין, כי קיימת אי ודאות לגבי המשך ההשפעה העתידית, ארוכת הטווח, הכוללות של המלחמה על יחס כושר הפירעון הכלכלי של החברה, בין היתר בשל אי הודאות הגיאופוליטית וכנגד השפעתה על התנדויות הגבוהה בשווקי ההון המקומיים והבינלאומיים, חוסר וודאות באשר למשך זמן הלחימה, עצימותה והיקפה, השפעותיה על תחומי הפעילות של החברה והמשק ועל משתנים אקסוגניים נוספים כגון השווקים הפיננסיים וכן ביחס לצעדים נוספים שיינקטו על ידי הממשלה ו/או בנק ישראל.

למידע נוסף אודות השלכות מלחמת "חרבות ברזל" ראה ביאור 39 לדוחות הכספיים של החברה לשנת 2023 ולדוח הדירקטוריון לתקופה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023 וכן ביאור 8 לדוחות הכספיים ליום 31 במרס 2024.

שינויים לאחר תאריך החישוב:

לאחר תאריך הדיווח, בחודש מרס 2024 אושר במליאת הכנסת תיקון לצו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים), התשפ"ד - 2024 (להלן - הצו), אשר קובע כי החל מיום 1 בינואר 2025 שיעור מס השכר החל על מוסדות כספיים יעמוד על 18% מהשכר ששולם בעד עבודה ומס הרווח יעמוד על 18% מהרווח שהופק. לשינוי שיעור המס קיימות השפעות רחב על המשק אשר יבואו לידי ביטוי בשינויים במשתני השוק, בדגש על אינפלציה, עקומי ריבית ותשואות והשפעה על שיעור ההוצאות של החברה. השפעות אלו צפויות להשפיע בכיוונים מנוגדים על יחס כושר הפירעון של החברה והערכת החברה כי סך השינוי לא ישפיע באופן מהותי על יחס כושר הפירעון.

עדכון בדבר שימוש במחוללי תרחיש כלכליים בחישוב יחס כושר פירעון כלכלי של החברה

כמוסבר בסעיף 3.1.1. להלן, חישוב התחייבויות הביטוח בוצע בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי, אשר ככלל, בהתייחס להתחייבויות ביטוח חיים ובריאות SLT בוצע בהתאם לפרקטיקת החישוב של ה-EV בישראל¹. קביעת ההערכה המיטבית אמורה להתבסס על הערכת התפלגות של תוצאות ההערכה האפשריות ("מודלים סטוכסטיים") ובהיעדר נתונים סטטיסטיים מובהקים מתאימים להערכת התפלגות ההערכה המיטבית, השתמשה החברה בתוחלת של כל גורם רלוונטי ("מודלים דטרמיניסטיים").

כחלק מהמשך פיתוח ושדרוג החישובים, בתקופת הדוח, החברה חישבה במקביל, בהתבסס על מודל סטוכסטי, אומדן מיטבי של תזרימי התחייבויות ביטוחיות שאינן סימטריות (ובכלל זה זקיפת דמי ניהול משתנים עתידיים²), אשר במידה והיה נכלל בחישוב יחס כושר הפירעון הכלכלי ליום 31 בדצמבר 2023 השפעתו מוערכת בתוספת שיעור של כ- 14%, ללא התחשבות בהוראות המעבר, ובתוספת שיעור של כ- 9%, עם התחשבות בהוראות המעבר.

בהתאם למתווה שנתקבל מהממונה בחודש נובמבר 2023, יישום המודל הסטוכסטי לא יובא בחישוב יחס כושר הפירעון ללא יישום הוראות המעבר, במשך 3 מועדי דיווח, אולם תוסיף החברה גילוי בדוח יחס כושר פירעון כלכלי אודות השפעותיו. בשלב זה, החברה בחרה לא לכלול זאת גם במסגרת החישוב עם התחשבות בהוראות המעבר.

יצוין, כי נתון זה אינו מבוקר ואינו סקור וכן רגיש לשינויים בעקום הריבית ובהנחות פיננסיות ודמוגרפיות אחרות ויחושב מחדש בכל תקופת דיווח.

2.2 סף ההון (MCR)

ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 בדצמבר 2022	
מבוקר	מבוקר	באלפי ש"ח
2,243,946	2,018,985	סף ההון (MCR) - ראו סעיף 6.1
10,271,712	10,706,470	הון עצמי לעניין סף ההון - ראו סעיף 6.2

1 חישוב ה-EV (Embedded Value, ערך גלום) בישראל נערך על פי הכללים והעקרונות שקבע הממונה אשר אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח ועדה משותפת של חברות הביטוח והממונה אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומחו"ל.

2 ראה סעיף 6.1.2.3 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה

3. מאזן כלכלי

אלפי ש"ח	סעיף הרחבה	ליום 31 בדצמבר 2023		ליום 31 בדצמבר 2022	
		מאזן לפי תקינה חשבונאית	מאזן כלכלי	מאזן לפי תקינה חשבונאית	מאזן כלכלי
		מבוקר	מבוקר	מבוקר	מבוקר
נכסים:					
נכסים בלתי מוחשיים	3	798,905	91,085	799,170	123,067
הוצאות רכישה נדחות	4	1,941,135	-	1,945,288	-
רכוש קבוע	8	166,395	146,102	177,372	153,041
השקעות בחברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח:					
חברות מנהלות	5	842,972	310,001	740,866	254,846
חברות מוחזקות אחרות	5	72,148	68,936	78,058	81,936
סך כל השקעות בחברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח		915,120	378,937	818,924	336,782
נדל"ן להשקעה עבור חוזים תלויי תשואה		3,838,728	3,838,728	3,778,012	3,778,012
נדל"ן להשקעה אחר		1,493,689	1,493,689	1,475,111	1,475,111
נכסי ביטוח משנה		3,805,186	3,023,560	4,524,108	3,399,592
חייבים ויתרות חובה	13	2,916,133	2,916,133	4,420,040	4,420,040
השקעות פיננסיות עבור חוזים תלויי תשואה		84,133,182	84,133,182	77,131,277	77,131,277
השקעות פיננסיות אחרות:					
נכסי חוב סחירים		6,321,705	6,321,705	6,897,140	6,897,140
נכסי חוב שאינם סחירים, למעט אג"ח מיועדות	6	7,693,941	7,729,624	6,448,286	6,576,974
אג"ח מיועדות	7	14,441,158	19,346,207	14,252,011	20,284,701
מניות		1,645,575	1,645,575	1,824,254	1,824,254
אחרות		5,646,414	5,646,414	4,536,319	4,536,319
סך כל השקעות פיננסיות אחרות		35,748,793	40,689,525	33,958,010	40,119,388
מזומנים ושווי מזומנים עבור חוזים תלויי תשואה		4,417,868	4,417,868	8,458,337	8,458,337
מזומנים ושווי מזומנים אחרים		1,784,047	1,784,047	2,830,472	2,830,472
נכסים אחרים	14	328,019	602,389	335,879	647,292
סך כל הנכסים		142,287,200	143,515,245	140,652,000	142,872,410
סך כל הנכסים עבור חוזים תלויי תשואה		94,008,373	94,073,890	92,457,831	92,122,357

3. מאזן כלכלי (כלכלי)

אלפי ש"ח	סעיף הרחבה	ליום 31 בדצמבר 2023		ליום 31 בדצמבר 2022	
		מאזן לפי תקינה חשבונאית	מאזן כלכלי	מאזן לפי תקינה חשבונאית	מאזן כלכלי
		מבוקר	מבוקר	מבוקר	מבוקר
הון:					
הון רובד 1 בסיסי		6,782,295	9,425,233	6,562,165	9,889,390
סך הכל הון		6,782,295	9,425,233	6,562,165	9,889,390
התחייבויות:					
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	10,1	31,705,888	28,046,483	31,373,641	32,147,037
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה	10,1	91,674,816	89,914,670	89,862,885	84,057,957
מרווח סיכון (RM)	9	-	6,865,632		7,384,624
ניכוי בתקופת הפריסה	2	-	(4,115,103)		(5,102,956)
התחייבויות בגין מסים נדחים, נטו	11	559,577	2,212,347	550,487	2,528,551
זכאים ויתרות זכות	13	6,076,610	5,958,646	6,868,058	6,757,422
התחייבויות פינוסיות	12	5,093,716	4,661,328	5,033,638	4,614,360
התחייבויות אחרות	14	394,298	546,008	401,125	596,025
סך כל ההתחייבויות		135,504,905	134,090,011	134,089,835	132,983,019
סך כל ההון וההתחייבויות		142,287,200	143,515,245	140,652,000	142,872,410

שינויים עיקריים לעומת אשתקד:

להסברים אודות שינויים עיקריים בהון רובד 1, והשפעות משמעותיות על מרכיבי יחס כושר פירעון כלכלי ראה סעיפים 2.1 ו 3 להלן.

3.1 מידע אודות מאזן כלכלי

השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות במאזן הכלכלי חושב בהתאם להוראות הכלולות בפרק המדידה של נכסים והתחייבויות לצורכי הדוחות הכספיים, בחוזר המאוחד (פרק 1 חלק 2 של שער 5) (להלן – "פרק מדידה בחוזר המאוחד"), למעט פריטים שנקבע לגביהם אחרת בחלק א' של משטר כושר פירעון כלכלי כדלהלן:

3.1.1 סעיף הרחבה 1 - התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

חישוב התחייבויות הביטוח נעשה על בסיס הערכה מיטבית, המבוססת על הנחות שהינן בעיקר פרי השלכת הניסיון הקיים ביחס לאירועי עבר כלפי העתיד, במסגרת הסביבה בה פועלת החברה וללא מקדמי שמרנות. חישוב התחייבויות הביטוח בוצע בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי, אשר ככלל, בהתייחס להתחייבויות ביטוח חיים ובריאות SLT בוצע בהתאם לפרקטיקת החישוב של ה-EV בישראל³, ובהתייחס לביטוח כללי בוצע על בסיס החלק המתייחס ל-BE בפרק המדידה בחוזר המאוחד.

מדידת ההתחייבויות הביטוחיות במאזן הכלכלי מבוססת על היוון התזרימים העתידיים הצפויים, כולל רווח עתידי, בריבית חסרת סיכון בתוספת VA ובהתחשב ב-UFR, על בסיס הערכה מיטבית שאינה כוללת מרווחי שמרנות, כאשר לסיכון ניתן ביטוי ברכיב ה-RM שהינו התחייבות נפרדת. זאת, בשונה מהדוחות הכספיים בהן מוערכות ההתחייבויות הביטוחיות עם מרווחי שמרנות, בשיטות ובשיעורי היוון כמתואר בביאור 35 לדוחות השנתיים של החברה לשנת 2023.

חישוב התחייבויות הביטוח בגין ביטוח חיים ובריאות ארוך טווח בוצע על ידי היוון אומדן תזרימי מזומנים עתידיים הצפויים של החברה, באמצעות מודל המיושם על מידע, הקיים במערכות התפעוליות של החברה, לגבי הכיסויים הביטוחיים. ההנחות המשמשות את המודל כוללות, בין היתר, הנחות בגין ביטולים, הוצאות תפעול, תמותה ותחלואה, ונקבעות על-פי ניסיון העבר ומחקרים רלוונטיים אחרים.

חישוב ההתחייבויות אינו כולל תזרימים בגין מכירות עתידיות, אך כולל הנחה של המשך קבלת פרמיות בגין עסקים קיימים (למעט בגין פוליסות ללא סיכון ביטוחי, לרבות חוזי השקעה). בנוסף, החישוב מניח המשך פעילות עסקית כ-"עסק חי", דהיינו שמבנה החברה לא ישתנה ולפיכך חלק מההוצאות הקבועות בעתיד לא יתחסנה ליתקיים כיום, אלא לעסק חדש שצפוי להימכר בעתיד.

3. חישוב ה-EV (Embedded Value, ערך גלום) בישראל נערך על פי הכללים והעקרונות שקבע הממונה אשר אימץ את הכללים והעקרונות שנקבעו בדוח ועדה משותפת של חברות הביטוח והממונה אשר פעלה בליווי יועצים מישראל ומח"ל.

סביר כי תזרימי המזומנים בפועל יהיו שונים, במידה כזו או אחרת, מההערכות שבוצעו על בסיס "ההערכה המיטבית" וזאת אף אם לא יתרחש שינוי כלשהו בפרמטרים העומדים בבסיס החישוב. ראה גם סעיף 1.6 לעיל.

3.1.1.1 מגבלות והסתייגויות בחישוב ההערכה המיטבית

- 3.1.1.1.1 ככלל, ההנחות שביסוד המודלים גובשו בעיקר על סמך מחקרים וניתוחים המבוססים על ניסיון החברה לאורך השנים האחרונות, אשר לא כללו אירועים קיצוניים. אי לכך, ישנה אפשרות לתרחישים קיצוניים אשר ההסתברות להתרחשותם נמוכה מאוד ואשר אין ביכולתה של החברה להעריכה וכן את מידת השפעתם של אירועים אלה. אירועים כאלה לא הובאו בחשבון בקביעת ההנחות שביסוד המודלים.
- 3.1.1.1.2 בשל העדר נתונים מספקים, בחישוב הערכה מיטבית לא הונח והחברה לא בדקה, את רמת המתאם (קורלציה) בין הנחות דמוגרפיות ותפעוליות לבין הנחות הנוגעות לתנאי השוק (למשל שיעור הריבית), מתאם אשר עלול להשפיע על ההערכה המיטבית באופן מהותי.
- 3.1.1.1.3 קביעת ההערכה המיטבית אמורה להתבסס על הערכת ההתפלגות של תוצאות ההערכה האפשריות. בהיעדר נתונים סטטיסטיים מובהקים מתאימים להערכת התפלגות ההערכה המיטבית לכל הגורמים הדמוגרפיים והתפעוליים בביטוח חיים ובריאיות SLT, השתמשה החברה בהנחות ריאליות של כל פרמטר ופרמטר כשלעצמו, לפי התוחלת של כל גורם רלוונטי וללא התחשבות של תלות או התאמה בין ההנחות השונות, או בין ההנחות לפרמטרים כלכליים חיצוניים כגון מיסוי, ריבית או רמת התעסוקה במשק.
- 3.1.1.1.4 תזרימי המזומנים העתידיים מתייחסים, במקרים רבים, לעשרות שנים קדימה. ההנחות שבבסיס התזרימים מבוססות על מחקרים בעיקר בהתאם לניסיון של השנים האחרונות ועל מיטב הידיעה של ההנהלה. קיימת מידה רבה של חוסר וודאות האם ההנחות בבסיס התזרימים אכן תתממשנה.
- 3.1.1.1.5 בהקשר זה יש להדגיש כי תרחשי הקיצון המחושבים במסגרת מודל סולבנסי (המודל הסטנדרטי) והקורלציות עליהן מתבסס המודל עבור דרישות ההון, הוגדרו על ידי הממונה ואינם משקפים את ניסיון החברה בפועל.

3.1.1.2 הנחות בחישוב ההתחייבויות הביטוחיות

3.1.1.2.1 אופן קביעת ההנחות

ההנחות שבבסיס החישוב נקבעו לפי האומדנים הטובים ביותר של החברה לגבי גורמים דמוגרפיים ותפעוליים רלבנטיים, ומשקפות את הציפייה של החברה לעתיד בגין גורמים אלה. ההנחות הדמוגרפיות, הכלולות בחישוב, נלקחו מתוך מחקרים פנימיים של החברה, ככל שישנם, ומסקנות פרי הפעלת שיקול דעת מקצועי, המבוססים הן על ניסיון רלוונטי והן על שילוב של מידע ממקורות חיצוניים, כגון מידע שהתקבל ממבטחי משנה ולוחות תמותה שפורסמו על ידי הממונה.

ההנחות התפעוליות (הוצאות הנהלה וכלליות) חושבו בהתאם לתוצאות מודל תמחירי פנימי שנערך בחברה לגבי הוצאות הקשורות להתחייבויות הביטוחיות הרלוונטיות, לרבות: הקצאת הוצאות למגזרים השונים ולפעילויות השונות (הפקה, ניהול שוטף, השקעות וכו') והנחות לגבי אופן ההתפתחות העתידית שלהן (בהתאם למדד, היקף פרמיות, היקף נכסים וכו').

ההנחות העיקריות עליהן הסתמכה החברה בחישובים הינן כדלקמן:

3.1.1.2.2 הנחות כלכליות

- ריבית היוון - עקום ריבית חסרת סיכון לכושר פירעון מותאמת. עקום זה מבוסס על התשואה לפדיון של אג"ח מדינה בישראל ("ריבית חסרת סיכון") עד לנקודת ה-Last Liquidity Point בשנה 10- (להלן "LLP"), עם התכנסות בטווח הארוך לשיעור ריאלי קבוע של 2.6% (UFR) ובתוספת מרווח (VA) המחושב על ידי הרשות, הכל כפי שנקבע על ידי הממונה.
- שיעור התשואה על נכסים המגבים את מוצרי ביטוח החיים תלוי התשואה הינו זהה לריבית ההיוון.
- אג"ח מיועדות מוערכות בהתאם לשווי ההון המביא בחשבון את שיעור הריבית הנקוב בהן ואת ההערכה המיטבית לגבי הזכאות העתידית של החברה לרכישתן.
- שיעור האינפלציה נקבע כהפרש בין עקום התשואה לפדיון על אג"ח מדינה שקליות לבין עקום התשואה לפדיון על אג"ח מדינה צמודות. יצוין כי הנחת האינפלציה רלוונטית למוצרים עם סכומי ביטוח, פרמיות ו/או ריביות צמודות למדד, וכן להוצאות, תביעות ו/או פרמיות שהחברה מניחה שישתנו בשיעור המדד או בשיעור אחר שהוא צמוד למדד.

3.1.1.2.3 הנחות תפעוליות (עבור ביטוח חיים ובריאות)

- הוצאות הנהלה וכלליות – החברה ניתחה את ההוצאות אשר מיוחסות למגזרי הביטוח הרלוונטיים בדוח הכספי, וייחסה אותן למוצרים וסוגי כיסוי שונים, ולפעולות שונות כגון תפעול שוטף של הכיסויים, ניהול השקעות, טיפול בתביעות, תשלום גמלאות ועוד. מחקר ההוצאות מתעדכן מידי תקופה וסוגי ההוצאות השונות מועמסים על תזרימים המזומנים העתידי ביחס למשתנים הרלוונטיים כגון מספר כיסויים, כמות פרמיות, עתודות או מספר תביעות. קביעת ההוצאות העתידיות וכן אופן הקצאתן לתזרימים העתידיים כוללים בתוכן הערכות של החברה ושיקולי דעת רבים אשר משפיעים על סך ההתחייבויות.

3.1.1.2.4 הנחות דמוגרפיות

- ביטולים (הפסקת תשלום פרמיה, סילוק פוליסות, משיכות)
- תמותת גמלאים ופעילים
- תחלואה (שיעור ואורך התביעות) למוצרי סיעוד, אי כושר עבודה ובריאות
- שיעורי מימוש ומסלולי גמלא

3.1.1.2.5 הנחות בביטוח כללי

עלות תביעות, בגין נזקים עתידיים ונזקים שאירעו אך טרם שולמה התביעה בגינם – בהתאם לניסיון העבר של החברה בענפים השונים בקשר לשיעורי התביעות, גובה התביעות וקצב תשלומי התביעות בענפים בעלי זנב ארוך.

3.1.2 סעיף הרחבה 2 - ניכוי בתקופת הפריסה

בהתאם להוראות משטר כושר פירעון כלכלי, כמתואר בפרק ג' – מתודולוגיית החישוב, לעיל, ובעקבות השינוי בריבית ועדכון מערך ההנחות הדמוגרפיות, חישבה החברה מחדש את ערכו של הניכוי ביום 30 ביוני, 2023, כסכום ההפרשים החיוביים שבין עתודות ביטוח בשייר במאזן הכלכלי לרבות מרווח הסיכון (Risk Margin) (בניכוי התאמה לשווי ההון של אגרות חוב מיועדות) לבין עתודות הביטוח בשייר על פי הדוחות הכספיים לאותו מועד וזאת לאחר שקיבלה את אישור הממונה לכך, כנדרש. הפרשים אלו חושבו ברמת קבוצת מוצרים בהתאם להוראות הכלולות במכתב העקרונות וזאת לאחר שקבלה את אישור הממונה לכך, כנדרש.

הניכוי האמור מופחת באופן לינארי במשך 13 שנה עד ליום 31 בדצמבר 2032 כך שיתרתו המפוחתת ליום 31 בדצמבר 2023 הינה 4,115 מיליוני ש"ח.

בהתאם למכתב העקרונות, החברה בחנה את הצורך בהפחתת הערך של יתרת הניכוי המופחתת ביחס לקצב הגידול הצפוי ביחס כושר הפירעון, כאשר הוא מחושב ללא הניכוי והתאמת תרחיש מניית. בהתאם לכך, החברה לא מצאה צורך בהפחתת הערך של יתרת הניכוי המופחתת ליום 31 בדצמבר 2023.

גובה הניכוי בתקופת הפריסה בעתיד כפוף לשינויים בהנחות הנ"ל, בהתפתחויות העסקיות ובאישור תקופתי של הממונה.

3.1.3 סעיף הרחבה 3 - נכסים בלתי מוחשיים

חברת ביטוח תעריך נכסים בלתי מוחשיים בשווי אפס, למעט השקעה באינשורטק כהגדרתה בחוזר סולבנסי אשר קיבלה את אישור הממונה לכך, כנדרש.

3.1.4 סעיף הרחבה 4 - הוצאות רכישה נדחות

מוערכות בשווי אפס, באופן עקבי עם הערכת ההתחייבויות הביטוחיות כמתואר בסעיף (1) לעיל.

3.1.5 סעיף הרחבה 5 - השקעה בחברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח

חברות מוחזקות שאינן חברות ביטוח מוערכות בהתאם לשיטת השווי המאזני המותאם. כלומר, החלק היחסי של חברת הביטוח בעודף הנכסים על ההתחייבויות של החברה המוחזקת ללא התחשבות בנכסים בלתי מוחשיים. בחברות מנהלות של קופות גמל ופנסיה נוסף לערך הכלכלי 35% מיתרת המוניטין שנוצר בעת הרכישה. הערך הכלכלי של החברות המוחזקות אינו כולל את הרווחים הגלומים בחברות אלו.

3.1.6 סעיף הרחבה 6 - נכסי חוב בלתי סחירים שאינם אג"ח מיועדות

מוצגים במאזן הכלכלי בשווי הון בהתאם לעקרונות שבביאור 14 (i) לדוחות הכספיים השנתיים של החברה.

3.1.7 סעיף הרחבה 7 - אג"ח מיועדות

מוערכות בהתאם לשווי ההון המביא בחשבון את שיעור הריבית הנקוב בהן ואת ההערכה המיטבית לגבי הזכאות העתידית של החברה לרכישתן בהתבסס על ההנחות ששימשו בחישוב ה-BE של ההתחייבויות הביטוח שבגינן החברה זכאית לאג"ח מיועדות.

3.1.8 סעיף הרחבה 8 - רכוש קבוע

נכסים עבורם קיים שוק פעיל משוערכים בהתאם לשווי ההון. נכסים שלהערכת החברה לא קיים עבורם שוק פעיל מוערכים בשווי אפס.

3.1.9 סעיף הרחבה 9 - מרווח סיכון (Risk Margin)

בנוסף להתחייבויות הביטוחיות על בסיס הערכה מיטבית מחושב רכיב של מרווח סיכון, המשקף את עלות ההון הכוללת שהיה מצופה שחברת ביטוח אחרת תדרוש, לצורך קבלת התחייבויות הביטוח של חברת ביטוח, המחושבות על בסיס הערכה מיטבית, במלואן. ה-Risk Margin מחושב בהתאם להוראות הממונה על סמך שיעור עלות הון של 6% ומהוון בריבית חסרת סיכון מותאמת, אך ללא רכיב ה-VA. דרישת ההון העתידית מחושבת על פי "שיטת גורמי הסיכון", על ידי שינוי רכיב דרישת ההון

שחושבו למועד הדיווח בהתאם להתפתחות החזויה של גורמי הסיכון שיוחסו להם. גורמים אלה נועדו לשקף את ההתפתחות של סיכוני המודל הסטנדרטי על פני ציר הזמן. התחשיב אינו לוקח בחשבון את דרישת ההון בגין סיכוני שוק⁴.

3.1.10 סעיף הרחבה 10 - התחייבויות תלויות

לעניין השווי של התחייבויות תלויות במאזן הכלכלי ראה סעיף 1.6.1 לעיל.

3.1.11 סעיף הרחבה 11 - התחייבויות בגין מסים נדחים, נטו

החשוב הנו על בסיס הפער בין השווי שיוחס לנכסים וההתחייבויות במאזן הכלכלי, לרבות בגין סכום הניכוי, לבין השווי שמיוחס להם לצרכי מס בהתאם להוראות ההכרה, המדידה וההצגה של תקן חשבונאות בינלאומי 12 (IAS 12). הכרה בנכסי מיסים נדחים תתאפשר רק אם החברה תעמוד במבחנים הכלולים בהנחייה, וזאת בנוסף על המבחנים הכלולים בתקן החשבונאות האמור.

3.1.12 סעיף הרחבה 12 - התחייבויות פיננסיות

משוערכות לפי ריבית חסרת סיכון, בתוספת המרווח ביום ההנפקה, ללא הכרה בשינויים בסיכון האשראי של החברה.

3.1.13 סעיף הרחבה 13 - חייבים וזכאים אחרים בעלי מח"מ קצר משנה

בהתאם להנחיה, החברה לא חישה שווי הוגן לפרטים בעלי מח"מ קצר משנה.

3.1.14 סעיף הרחבה 14 - נכסים אחרים והתחייבויות אחרות

נכסים והתחייבויות המטופלים בהתאם לתקן בינלאומי IFRS16 משוערכים לפי שווי הוגן.

3.2 הרכב התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה

ליום 31 בדצמבר 2023			
של ההתחייבויות (BE) אומדן מיטבי			
ברוטו	ביטוח משנה	שייר	מבוקר
באלפי ש"ח			
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה:			
חוזי ביטוח חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)	21,398,447	(297,086)	21,695,533
חוזי ביטוח כללי וביטוח בריאות קצר (NSLT)	6,648,036	2,881,441	3,766,596
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	28,046,483	2,584,354	25,462,129
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה - חוזי ביטוח חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)			
	89,914,670	439,206	89,475,464
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה	117,961,153	3,023,560	114,937,593
ליום 31 בדצמבר 2022			
של ההתחייבויות (BE) אומדן מיטבי			
ברוטו	ביטוח משנה	שייר	מבוקר
באלפי ש"ח			
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה:			
חוזי ביטוח חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)	24,991,590	(195,310)	25,186,901
חוזי ביטוח כללי וביטוח בריאות קצר (NSLT)	7,155,446	3,594,965	3,560,482
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה	32,147,036	3,399,654	28,747,382
התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה תלויי תשואה - חוזי ביטוח חיים וביטוח בריאות ארוך טווח (SLT)			
	84,057,957	(63)	84,058,019
סה"כ התחייבויות בגין חוזי ביטוח וחוזי השקעה	116,204,993	3,399,591	112,805,401

שינויים עיקריים לעומת אשתקד:

העלייה בעקום ריבית חסרת הסיכון השפיעה על קיטון בהתחייבויות הביטוחיות שאינן תלויות תשואה של החברה. להסבר נוסף בגין שינויים עיקריים נוספים ראה סעיף 2.1.

4. בהתאם להנחיה יש להניח שהחברה הרוכשת תבחר נכסים שיקטינו את ההון הנדרש לכושר פירעון בשל סיכוני שוק.

4. הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון

ליום 31 בדצמבר 2023			
מבוקר			
הון רובד 1			
הון רובד 1 בסיסי	הון רובד 1 נוסף	הון רובד 2	סה"כ
9,425,233	464,960	4,196,368	14,086,561
(67,271)	-	-	(67,271)
-	-	-	-
-	-	-	-
9,357,962	464,960	4,196,368	14,019,290
5,947,271			5,947,271

ליום 31 בדצמבר 2022				
מבוקר				
הון רובד 1			באלפי ש"ח	
הון רובד 1 בסיסי	הון רובד 1 נוסף	הון רובד 2		סה"כ
9,889,391	460,742	4,153,618	14,503,751	הון עצמי
(47,460)	-	-	(47,460)	ניכויים מהון רובד 1 (א)
-	-	-	-	הפחתות (ב)
-	-	(115,649)	(115,649)	חריגה ממגבלות כמותיות (ג)
9,841,931	460,742	4,037,969	14,340,642	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון (ד)
6,847,331			6,847,331	מתוך זה- סכום רווח צפוי בגין פרמיות עתידיות (EPIFP) לאחר מס

שינויים עיקריים לעומת אשתקד:

גורמים שתמכו בבניית כרית ההון

- עלייה בעקום הריבית חסרת הסיכון השפיעה באופן חיובי על הון רובד 1 של החברה.
- התכלות דרישות ההון החיתומיות עבור עסק קיים השפיעו באופן חיובי על הון רובד 1 של החברה.
- מכירת עסק חדש השפיעה באופן חיובי על הון רובד 1 של החברה

גורמים ששחקו את כרית ההון

- יישום מחקרים, כאמור בסעיף 2.1 השפיע באופן שלילי על ההון של החברה.

(א) **ניכויים מהון רובד 1** - בהתאם להגדרות "הון רובד 1 בסיסי" בנספח לסימן ב' בפרק 2 בחלק 2 של שער 5 בחוזר המאוחד- "משטר כושר פירעון כלכלי" (להלן - נספח משטר כושר פירעון כלכלי), ניכויים אלה כוללים את סכום הנכסים המוחזקים כנגד התחייבויות בשל חוזי ביטוח וחוזי השקעה שאינם תלויי תשואה בניגוד לתקנות כללי ההשקעה, סכום השקעה עצמית במניות רגילות וסכום דיבידנד שהוכרז לאחר יום הדוח ועד ליום הפרסום לראשונה של הדוח.

(ב) **הפחתות** - בהתאם להוראות פרק 6 בחלק ב' "הוראות לעניין הון עצמי של חברת ביטוח" לנספח "משטר כושר פירעון כלכלי".

(ג) **חריגה ממגבלות כמותיות** - בהתאם להוראות פרק 2 בחלק ב' "הוראות לעניין הון עצמי של חברות ביטוח" לנספח "משטר כושר פירעון כלכלי".

(ד) **הרכב הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון** -

באלפי ש"ח	ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 בדצמבר 2022
מבוקר	מבוקר	מבוקר
הון רובד 1:		
הון רובד 1 בסיסי לאחר ניכויים	9,357,962	9,841,931
הון רובד 1 נוסף:		
שטר הון צמית ומניות בכורה לא צוברות	-	-
מכשירי הון רובד 1 נוסף	-	-
מכשירי הון ראשוני מורכב	464,960	460,742
בניכוי הפחתה בשל חריגה ממגבלה כמותית	-	-
סך הון רובד 1 נוסף	464,960	460,742
סך הון רובד 1	9,822,922	10,302,673
הון רובד 2:		
הון רובד 1 נוסף שלא נכלל ברובד 1		
מכשירי הון רובד 2	4,196,368	4,153,618
מכשירי הון משני מורכב		
מכשירי הון שלישוני מורכב		
מכשירי הון משני נחות		
בניכוי הפחתה בשל חריגה ממגבלה כמותית	-	(115,649)
סך הון רובד 2	4,196,368	4,037,969
סך הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון	14,019,290	14,340,642

להסבר אודות שינויים עיקריים לעומת אשתקד ראה סעיף 4 לעיל.

4.1 הרכב ההון המוכר

הוראות משטר כושר פירעון כלכלי קובעות הוראות לעניין הרכב ההון העצמי המוכר על בסיס כלכלי, לפיהן ההון העצמי המוכר יהיה סך ההון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם לעיל:

שיעור רכיבים הכלולים בהון רובד 1, לאחר הפחתות, לא יפחת בכל עת מ-60% מ-SCR ומ-80% מ-MCR.

שיעור רכיבים הכלולים בהון רובד 2, לאחר הפחתות, לא יעלה בכל עת על 40% מ-SCR ועל 20% מ-MCR, אך תחת הוראות הפריסה, בתקופה שעד ליום 31 בדצמבר 2032, שיעור ההון רובד 2 לא יעלה על 50% מ-SCR.

5. הון נדרש לכושר פירעון (SCR)

ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 בדצמבר 2022	
מבוקר	מבוקר	באלפי ש"ח
דרישת הון		
		הון נדרש בסיסי לכושר פירעון (BSCR):
4,602,790	6,036,036	הון נדרש בשל רכיב סיכון שוק ⁵
319,018	324,871	הון נדרש בשל רכיב סיכון צד נגדי
4,454,279	4,295,539	הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח חיים
4,993,456	4,595,749	הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח בריאות (SLT+NSLT)
955,605	1,028,301	הון נדרש בשל רכיב סיכון חיתום בביטוח כללי
15,325,149	16,280,496	סה"כ
(5,098,458)	(5,338,095)	השפעת הפיזור בין רכיבי הסיכון
61,534	45,544	הון נדרש בשל רכיב סיכון נכסים בלתי מוחשיים
10,288,224	10,987,945	סה"כ הון נדרש בסיסי לכושר פירעון BSCR
408,459	391,452	הון נדרש בשל סיכון תפעולי
(2,830,272)	(2,635,176)	התאמה לספיגת הפסדים בשל נכס מס נדחה
		הון נדרש בשל חברות מנהלות:
201,257	223,222	כלל פנסיה וגמל בע"מ
8,270	8,342	עתודות קרן הפנסיה לשכירים ועצמאים בע"מ
209,527	231,564	סה"כ הון נדרש בשל חברות מנהלות
8,075,939	8,975,784	סה"כ הון נדרש לכושר פירעון (SCR)

שינויים עיקריים בהון הנדרש לכושר פירעון לעומת אשתקד:

- הקיטון בהון הנדרש ברכיבי סיכון חיים ובריאות נובע בעיקר מהשפעת עליית הריבית.
- במהלך תקופת הדוח החברה חתמה על עסקת ביטוח משנה הרלוונטית לסיכון תחלואה אשר השפיעה באופן חיובי על עודף ההון ויחס כושר הפירעון.
- גידול משמעותי בדרישות ההון הפיננסיות בתיק הנוסטרו ובתיק המשתתף ברווחים, הן כתוצאה מהגדלת החשיפה בתיקים, תום תקופת התאמת תרחיש מניות בתקופת הפריסה והן כתוצאה מעליה בעקום הריבית והשפעתו על פוטנציאל דמי הניהול המשתנים.

5.1 עקרונות בבסיס חישוב ההון הנדרש לכושר פירעון

- החברה פועלת כעסק חי;
- מתייחס לסיכונים הנובעים מנכסים ומעסקים קיימים ומעסקי ביטוח כללי וביטוח בריאות NSLT שצפויים להיחתם במהלך 12 חודשים לאחר מועד הדוח;
- בנוגע לעסקים קיימים הוא יכסה הפסדים בלתי צפויים בלבד;
- משקף את היקף ההון העצמי שיאפשר לחברת ביטוח לספוג הפסדים בלתי צפויים ולעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים ומוטבים במועדן, ומהווה את הערך בסיסון (VaR) של הון רובד 1 בסיסי של החברה, ברמת ביטחון של 99.5% על פני תקופה של 12 חודשים;
- מכסה את רכיבי הסיכון הבאים: ביטוח חיים, ביטוח בריאות, ביטוח כללי, שוק, צד נגדי, סיכון תפעולי וחברות מנהלות נשלטות;
- מתחשב באמצעים ושיטות להפחתת סיכונים בהתאם להנחייה;
- חישוב התרחישים מבוסס על הערכת הסטייה מהערכה של שווי הון רובד 1 בסיסי, על בסיס הערכת הסטיות בשווי הנכסים וההתחייבות במאזן הכלכלי בעת התממשות התרחיש. בפרט, ברכיבי סיכון חיים ובריאות SLT הערכת תוצאות התרחישים מבוססת על תוצאות המודלים לביצוע הערכה מיטבית וכפופה למגבלות ולסייגים כמפורט לעיל.

6. סף הון (MCR)

6.1 סף הון (MCR)

מבוקר	מבוקר	ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 בדצמבר 2022
באלפי ש"ח			
סף הון לפי נוסחת MCR	2,004,396	1,932,188	
גבול תחתון (25% מהון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה)	2,243,946	2,018,984	
גבול עליון (45% מהון נדרש לכושר פירעון בתקופת הפריסה)	4,039,103	3,634,172	
סף הון (MCR) ⁶	2,243,946	2,018,984	

6.2 הון עצמי לעניין סף הון

ליום 31 בדצמבר 2023			
מבוקר			
הון רובד 1	הון רובד 2	סה"כ	
באלפי ש"ח			
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון לפי סעיף 4	9,822,922	4,196,368	14,019,290
חריגה ממגבלות כמותיות לעניין סף הון (*)	(3,747,579)	(3,747,579)	
הון עצמי לעניין סף הון	9,822,922	448,789	10,271,712

ליום 31 בדצמבר 2022			
מבוקר			
הון רובד 1	הון רובד 2	סה"כ	
באלפי ש"ח			
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון לפי סעיף 4	10,302,673	4,037,969	14,340,642
חריגה ממגבלות כמותיות לעניין סף הון (*)	-	(3,634,172)	(3,634,172)
הון עצמי לעניין סף הון	10,302,673	403,797	10,706,470

(*) בהתאם להוראות פרק 3 בחלק ב' לנספח משטר כושר פירעון כלכלי, הון רובד 2 לא יעלה על 20% מ-MCR.

6. אם סכום זה נמוך מההון הראשוני לפי תקנה 2 לתקנות ההון, סף ההון יהיה ההון הראשוני.

7. השפעת יישום ההוראות לתקופת הפריסה

לתיאור של הוראות המעבר החלות על החברה בתקופת הפריסה ראה סעיף 1.3 "הוראות בתקופת הפריסה" וסעיף 3.1.2 "ניכוי בתקופת הפריסה" לעיל.

ליום 31 בדצמבר 2023					
מבוקר					
אלפי ש"ח	כולל יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות	השפעת הכללה של ניכוי בתקופת הפריסה	השפעת התאמת תרחיש מניות	השפעת שיעור של 50% הון רובד 2 בתקופת הפריסה	ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות
סך התחייבויות ביטוח, לרבות מרווח הסיכון (RM)	120,711,682	(4,115,103)	-	-	124,826,786
הון רובד 1 בסיסי	9,357,962	2,708,149	-	-	6,649,813
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון	14,019,290	2,145,393	-	606,054	11,267,843
הון נדרש לכושר פירעון	8,975,784	(1,406,892)	-	-	10,382,676

ליום 31 בדצמבר 2022					
מבוקר					
אלפי ש"ח	כולל יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות	השפעת הכללה של ניכוי בתקופת הפריסה	השפעת התאמת תרחיש מניות	השפעת שיעור של 50% הון רובד 2 בתקופת הפריסה	ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות
סך התחייבויות ביטוח, לרבות מרווח הסיכון (RM)	118,486,662	(5,102,956)	-	-	123,589,617
הון רובד 1 בסיסי	9,841,931	3,358,255	-	-	6,483,675
הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון	14,340,642	2,660,375	(111,605)	807,594	10,984,278
הון נדרש לכושר פירעון	8,075,939	(1,744,701)	(279,012)	-	10,099,651

שינויים עיקריים לעומת אשתקד:

- הפחתה לינארית של סכום הניכוי שחושב מחדש נכון ליום 30 ביוני, 2023 הקטין את השפעת הכללת הניכוי בתקופת הפריסה.
- תום תקופת הקלת תרחיש מניות בתקופת הדיווח השפיע לשלילה על היקף דרישות ההון בתקופת הפריסה

8. דוח תנועה בעודף ההון

באלפי ש"ח	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)	עודף (גירעון) הון
ליום 1 בינואר 2023	14,340,642	8,075,939	6,264,703
נטרול הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת מניות	(3,356,364)	2,023,712	(5,380,076)
ליום 1 בינואר 2023 ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות	10,984,278	10,099,651	884,627
השפעת פעילות תפעולית (א)	(2,051,454)	(725,401)	(1,326,053)
השפעת פעילות כלכלית (ב)	1,791,988	800,634	991,353
עסקים חדשים (ג)	447,147	229,334	217,813
השפעת הנפקות מכשירי הון (בניכוי פדיונות) ודיבידנד שהוכרז (ד)	95,885	(21,543)	117,428
השפעת שינויים במס דחה, הון רובד 1 נוסף והון רובד 2			
ליום 31 בדצמבר 2023 ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת תרחיש מניות	11,267,843	10,382,676	885,167
השפעת הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת מניות	2,751,447	(1,406,892)	4,158,339
ליום 31 בדצמבר 2023	14,019,290	8,975,784	5,043,506

(א) סעיף זה כולל את השפעת:

1. התזרים החזוי שהיה גלום ביתרת הפתיחה והיה צפוי להשתחרר בשנת הדיווח;
2. סטיות מהנחות דמוגרפיות ותפעוליות בשנת הדיווח;
3. שינוי בכללי רגולציה;
4. שינוי בהנחות הדמוגרפיות והתפעוליות ביחס אלו שהיו בשימוש במועד הדוח הקודם;
5. עדכוני מודל;
6. חוזי ביטוח חדשים (ביטוח כללי ובריאות NSLT) שנחתמו בשנת הדוח, ותיקי ביטוח בענפים אלו שנרכשו או נמכרו בשנת הדוח;
7. השקעה בנכסים לא מוחשיים;
8. שינויים אחרים שאינם כלולים בסעיפים האחרים.

(ב) סעיף זה כולל את השפעת הפעילות הכלכלית השוטפת ובכלל זה:

1. שינויים בשוויים של נכסי השקעה;
2. שינויים בהון נדרש בגין רכיב סיכון שוק, לרבות שינוי ברכיב התאמה סימטרית SA;
3. השפעת האינפלציה;
4. השפעת שינויים בעקום ריבית חסרת סיכון לכושר פירעון.

(ג) סעיף זה כולל את השפעת חוזי ביטוח חדשים (חיים ובריאות SLT) שנחתמו בשנת הדוח ותיקי ביטוח בענפים אלו שנרכשו או נמכרו בשנת הדוח, כולל השפעתם על סיכוני שוק, סיכון צד נגדי וסיכון תפעולי.

(ד) סעיף זה כולל פעולות הוניות, לרבות הנפקה ופדיון של מכשירי הון רובד 1 והון רובד 2 וכן דיבידנד שהוכרז לאחר מועד דוח יחס כושר פירעון ליום 31 בדצמבר 2023 ועד למועד אישור הדוח ליום 31 בדצמבר 2023.

השפעות עיקריות שבאו לידי ביטוי בתנועה בעודף ההון של החברה:

השפעת פעילות כלכלית – עליה בעקום הריבית חסרת הסיכון בשנת 2023 השפיעה מהותית באופן חיובי על עודף ההון של החברה וקיזזה השפעות שליליות כתוצאה מגידול בדרישות ההון בסיכונים שוק, כפי שמפורט בסעיף 2.1.

השפעת פעילות תפעולית – התוצאות החיתומיות הושפעו לשלילה, בין היתר, מביטולים מוגברים בפוליסות חסכון מנהלים שהתבטאו גם בעדכון מחקרי ביטולים בחסכון, מהשפעות חד פעמיות נוכח המלחמה וביחד עם עדכון מחקרים נוספים ובהם מחקר תחלואה בבריאות שחקן את עודף ההון. סך ההשפעה על יחס כושר הפירעון הינה שלילית. מנגד, השפעה חיובית של התכלות הסיכונים ושחרור ריתוק הון הנובעים מפעילות ביטוח שנמכרה בעבר תרמו לקיזוז ההשפעה השלילית ולעודף הון חיובי במהלך שנת 2023.

במהלך תקופת הדוח החברה חתמה על עסקת ביטוח משנה כמפורט בסעיף 2.1. סך ההשפעה של העסקה על יחס כושר הפירעון הינה חיובית.

השפעת פעילות עסקים חדשים – עסקים חדשים שנמכרו במהלך שנת 2023 הינם בעלי תרומה חיובית לרווחיות החברה ומנגד יוצרים דרישות הון.

השפעת הוראות המעבר לתקופת הפריסה והתאמת מניות – עודף ההון הושפע באופן שלילי בתקופת הפריסה בשל חישוב מחדש של סכום הניכוי בחציון הראשון והפחתה שנתית כמפורט בסעיף 1.3.1.

9. מבחני רגישות

להלן מוצג ניתוח רגישות של יחס כושר פירעון כלכלי ביחס לגורמי סיכון שונים למועד הדוח. ניתוח זה יביא לידי ביטוי את השפעותיהם של גורמי סיכון שונים הן על ההון העצמי, לרבות המגבלות הכמותיות החלות על ההון העצמי, ועל ההון הנדרש לכושר פירעון. מבחני הרגישות מביאים לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד, בהנחה ששאר גורמי הסיכון קבועים ואינם כוללים השפעות משניות או שינויים נגזרים על גורמי סיכון אחרים.

יצוין כי הרגישות אינה בהכרח לינארית, כך שרגישות בשיעורים אחרים אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של מבחן הרגישות המוצג.

ליום 31 בדצמבר 2023

השפעה על יחס כושר פירעון כלכלי (בנקודות אחוז)	
(14%)	ירידה של 50 נקודות בסיס בעקום ריבית חסר סיכון
(5%)	ירידה של 25% בערכם של נכסים הוניים
(9%)	עלייה של 5% בשיעור התחלואה
(12%)	ירידה של 5% בשיעורי התמותה
(3%)	עלייה של 10% בשיעורי הביטולים

- מבחני הרגישות הופעלו על המאזן הכלכלי בהתייחס לנכסים ולהתחייבויות, המשופעים באופן ישיר מההנחה הנבדקת במסגרת כל מבחן רגישות כמפורט לעיל ומחשוב מחדש של מרווח הסיכון (Risk Margin). כמו כן, נלקחו בחשבון השפעות על דרישות ההון של החברה.
- במסגרת מבחני הרגישות לריבית ושיעורי תמותה, נבחנה הרגישות לתרחיש הרלוונטי לחברה מבין עלייה או ירידה.
- מבחן הרגישות לריבית מביא לידי ביטוי ירידה בעקום ריבית חסר הסיכון ב-50 נקודות בסיס עד לנקודת ה-LLP Last Liquidity Point (ולאחר מכן מוחשב בהתאם לאקסטרפולציה סמית וילסון בהתייחס לנקודת ה-UFR Ultimate Forward Rate), שהינה קבועה לפי החוזר.
- יצוין כי לא נלקחה בחשבון השפעת הרגישות על סכום הניכוי בתרחישים הרלוונטיים.
- מבחני הרגישות הדמוגרפיים הופעלו על כלל הפוליסות של החברה הרלוונטיות לאותו מבחן רגישות.
- מבחן רגישות לעלייה של 5% בשיעור התחלואה מתייחס לשכיחות התביעות ואינו מתייחס למשך או חומרת התביעה.
- מבחן רגישות לירידה בערכם של נכסים הוניים הופעל על כלל המניות המטופלות במסגרת תת רכיב סיכון מניות לרבות השפעת ההתאמה הסימטרית (SA) בדרישות ההון.

10. מגבלות על חלוקת דיבידנד

מדיניות החברה היא להחזיק בסיס הון איתן להבטחת כושר הפירעון שלה ויכולתה לעמוד בהתחייבויותיה למבוטחים, לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה העסקית וכדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. החברה בהיותה גוף מוסדי, כפופה לדרישות הון הנקבעות על-ידי הממונה.

10.1 דיבידנד

בהתאם למכתב שפרסמה הרשות, בחודש אוקטובר 2017, (להלן - "המכתב") חברת ביטוח תהיה רשאית לחלק דיבידנד רק אם לאחר ביצוע החלוקה יש לחברה יחס כושר פירעון לפי חוזר סולבנסי בשיעור של לפחות 100%, כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה. היחס האמור יחושב ללא ההקלה שניתנה בגין הפרש מקורי המיוחס לרכישת פעילות של קופות גמל וחברות מנהלות. בנוסף, נקבעו במכתב הוראות דיווח לממונה.

להלן נתונים על יחס כושר פירעון כלכלי של החברה כשהוא מחושב ללא הוראות המעבר ובכפוף ליעד יחס כושר פירעון שקבע דירקטוריון החברה. יחס זה נמוך מיחס כושר הפירעון הנדרש על פי המכתב.

10.2 מדיניות ניהול הון

ביום 28 ביוני 2023 אושרה על ידי דירקטוריון החברה מדיניות חלוקת דיבידנד בשיעור של 30%-50% מהרווח הכולל של החברה. החלוקה כפופה לכך שהחברה תעמוד ביעד הון מינימאלי בהתאם למשטר כושר הפירעון הכלכלי ללא התחשבות בהוראות הפריסה בשיעור של 110%. ובכפוף לכך שהחברה תעמוד ביעדי ההון שלה בהתחשב בהוראות הפריסה ולאחריה.

זאת בהמשך לקביעת מדיניות ניהול הון אשר על פיה טווח המטרה ליחס כושר פירעון כלכלי של החברה יעמוד בטווח של 150%-170%, כפי שאושר ביוני 2021. בנוסף, נקבע יעד יחס כושר פירעון מינימאלי יציבותי של 135%. יעדים אלו הינם ליחס כושר פירעון בהתחשב בסכום הניכוי בתקופת הפריסה עד תום שנת 2032 ולאחריה.

מובהר כי אין לראות במדיניות זו התחייבות של החברה לבצע חלוקת דיבידנד.

10.3 יחס כושר פירעון ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה וללא התאמת תרחיש מניות:

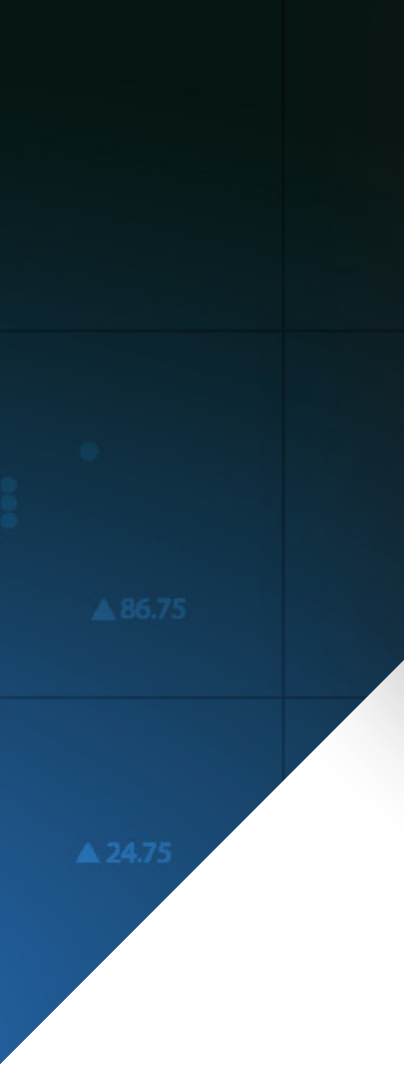
ליום 31 בדצמבר 2022	ליום 31 בדצמבר 2023	
מבוקר	מבוקר	באלפי ש"ח
10,984,278	11,267,843	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
10,099,651	10,382,676	הון נדרש לכושר פירעון (SCR)
884,627	885,167	עודף
109%	109%	יחס כושר פירעון כלכלי (ב-%)
השפעת פעולות הונית מהותיות שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון:		
-	-	גיוס/ פדיון מכשירי הון
10,984,278	11,267,843	הון עצמי לעניין הון נדרש לכושר פירעון
884,627	885,167	עודף
109%	109%	יחס כושר פירעון כלכלי (ב-%)
עודף ההון לאחר פעולות הונית שהתרחשו בתקופה שבין תאריך החישוב לתאריך פרסום דוח יחס כושר פירעון כלכלי, ביחס ליעד הדירקטוריון:		
-	110%	יעד יחס כושר הפירעון הכלכלי של הדירקטוריון (אחוזים)
-	(153,100)	חוסר הון ביחס ליעד (אלפי ש"ח)

שינויים מהותיים לעומת אשתקד:

להסבר בגין שינויים עיקריים ראה סעיף 2.1 למעט השפעת סכום הניכוי שאינה רלוונטית לחישוב ללא יישום הוראות המעבר לתקופת הפריסה.

30 במאי 2024

תאריך אישור הדוחות הכספיים	חיים סאמט	יורם נוה	אבי בן נון
	יו"ר הדירקטוריון	מנהל כללי	מנהל סיכונים ראשי

כלל חברה לביטוח בע"מ | ראול ולנברג 36 | קריית עתידים, מגדל 8, תל אביב

טל. 03-6387777 | *5454 | פקס. 03-6387676

clal.co.il